RADA GMINY
ORNONTOWICE
woj. śląskie

UCHWAŁA NR XVIII/138/16
RADY GMINY ORNONTOWICE

z dnia 24 lutego 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Podstrategii promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016-2025 (w tym Strategii Marki Powiatu Mikołowskiego)" w ramach projektu partnerskiego "J-ednolita S-trategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST".

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz.1515 z późn. zm.) po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz.1118 z późn.zm.).

Rada Gminy
Uchwala:

§ 1. Przyjmuje się "Podstrategię promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016-2025 (w tym Strategii Marki Powiatu Mikołowskiego)" w ramach projektu partnerskiego "J-ednolita S-trategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST" w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ornontowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Tadeusz Zientek

ADWOKAT
Kamil Draga

RADA GMINY
ORNONTOWICE
woj. śląskie

J-ednolita S-trategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST

ICELAND LIECHTENSTEIN NORWAY eea grants

norway grants

POWIAT MIKOŁOWSKI

Podstrategia promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego

styczeń, 2016 r.

ipc INSTYTUT BADAWCZY

RESPUBLIC

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Tadeusz Zientek

Spis treści

1. Wstęp 4

2. Analiza zasobów (w tym gospodarczych, turystycznych, sportowo-rekreacyjnych), produktów gmin powiatu mikołowskiego 6

2.1. Dane geograficzno-administracyjne 6

2.2. Zasoby społeczne i gospodarcze powiatu 7

3. Analiza pozycji i konkurencyjności gmin i powiatu mikołowskiego na tle innych gmin i powiatów województwa śląskiego 65

3.1. Analiza istniejących materiałów informacyjnych i promocyjnych, treści pojawiających się w mediach dot. wizerunku i odbioru powiatu mikołowskiego/Identyfikacja i analiza obecnego wizerunku gmin powiatu mikołowskiego 82

3.2. Obecność powiatu w mediach – treść materiałów publikowanych w ogólnopolskich serwisach informacyjnych 84

3.3. Analiza istniejących materiałów informacyjno-promocyjnych 84

4. Wskazanie cech indywidualnych gmin powiatu mikołowskiego 96

5. Określenie podstawowych problemów do rozwiązania w zakresie działań promocji gospodarczej i turystycznej 98

6. Wyniki badania CATI 100

6.1. Charakterystyka próby badawczej 100

6.2. Wyniki badania 102

7. Wyniki badania IDI 111

7.1. Nota metodologiczna 111

7.2. Charakterystyka i wyróżniki powiatu 111

7.3. Marka powiatu mikołowskiego 114

7.4. Kierunki rozwoju powiatu mikołowskiego 115

7.5. Charakterystyka gmin 117

8. Analiza medialna 122

8.1. Analiza obecności powiatu mikołowskiego w prasie i Internecie 122

8.2. Analiza obecności powiatu mikołowskiego w social media 129

9. Analiza problemów – analiza potencjału promocyjnego w jednostkach obszaru funkcjonalnego 133

9.1. Problemy do rozwiązania w zakresie działań promocji gospodarczej 133

9.2. Problemy do rozwiązania w zakresie działań promocji turystycznej 133

10. Analiza SWOT 135

10.1. Wyniki analizy SWOT 135

11. Misja i wizja 139

11.1. Misja marki Powiat Mikołowski 139

11.2. Wizja marki Powiat Mikołowski 139
12. Koncepcja marki Powiatu Mikołowskiego 140
12.1. Wartości marki 140
12.2. Osobowość marki 140
12.3. Obietnica marki 140
12.4. Atrybuty marki 141
12.5. Korzyści marki 141
12.6. Esencja marki 142
13. Cele strategiczne i operacyjne 143
13.1. Macierz celów 143
14. Plan Operacyjny na lata 2016-2025 144
14.1. Cele operacyjne 144
14.2. Potencjalne źródła finansowania 179
15. Portfel usług i produktów gospodarczych, turystycznych i sportowo-rekreacyjnych 182
16. Plan kampanii i promocji do roku 2025 200
16.1. Harmonogram wdrożenia działań komunikacyjnych i kosztorys 200
17. System monitoringu 202
18. Spis tabel 211
19. Spis rysunków 214
20. Spis wykresów 215
21. Załącznik 1. KSIĘGA ZNAKU MARKI POWIAT MIKOŁOWSKI 216
22. Załącznik 2. KSIĘGA ZNAKU MARKI GMINA WYRY 217
23. Załącznik 3. KSIĘGA ZNAKU MARKI GMINA ŁAZISKA GÓRNE 218

1. Wstęp

Podstrategia promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego jest jednym z rezultatów projektu pn. „J-ednolita S-trategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST", realizowanego w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego" finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014.

Podstrategia promocji jest narzędziem służącym do identyfikacji przewag konkurencyjnych pozwalających na zbudowanie koncepcji marki i wypromowanie portfela produktów oraz określenie przyszłych działań promocyjnych powiatu.

Strategia promocji jest jednym z elementów marketingu terytorialnego i promocji jednostek samorządu terytorialnego, które mają duże znaczenie w kontekście rosnącej konkurencji ze strony innych samorządów.

Podstrategia promocji powiatu mikołowskiego została opracowana na podstawie analizy desk research, przeprowadzonych badań ilościowych oraz spotkań konsultacyjnych z interesariuszami Podstrategii. Dzięki tak zaplanowanemu procesowi możliwe było dostosowanie zapisów Podstrategii do potrzeb i oczekiwań jej grup docelowych.

Podstawą do wypracowania koncepcji marki Powiatu Mikołowskiego była opracowana analiza potencjału promocyjnego poszczególnych gmin powiatu oraz analiza problemów w zakresie działań promocji gospodarczej i promocyjnej. Na bazie określonych problemów i przewag konkurencyjnych została określona misja i wizja oraz cechy szczegółowe marki.

W celu osiągnięcia pożądanej wizji i misji marki konieczne jest określenie, a następnie realizacja celów strategicznych i operacyjnych. Cele te będą realizowane za pomocą wskazanych zadań realizacyjnych w obszarze promocji turystycznej, gospodarczej, sportowo-rekreacyjnej i wizerunkowej.

Jednocześnie należy podkreślić, że wskazane w Podstrategii zadania stanowią sugestie i propozycje działań, których wdrożenie będzie zależało od decyzji poszczególnych władz samorządów gminnych i powiatowego. Należy mieć na uwadze, że zmiany zachodzące w otoczeniu powodują, że zapisy Podstrategii powinny być weryfikowane w czasie. Podstrategia jest narzędziem pragmatycznym, dlatego też nie wszystkie zadania wskazane w chwili obecnej w dokumencie będą możliwe do realizacji i w perspektywie czasu może nie być zasadne, aby je wdrażać bądź kontynuować ich realizacje. W związku z tym Podstrategię można uznać za elastyczne narzędzie do planowania i wyznaczania głównych kierunków rozwoju Powiatu Mikołowskiego w obszarze promocji.

Jednym z elementów Podstrategii jest także portfel usług i produktów gospodarczych, turystycznych i sportowo-rekreacyjnych. Zaproponowane produkty bazują na posiadanym potencjale poszczególnych gmin i powiatu oraz stanowią przewagę konkurencyjną w stosunku do innych jednostek. Przy tworzeniu propozycji produktów uwzględnione zostały elementy wyróżniające poszczególne jednostki oraz wykorzystano najciekawsze wydarzenia obecnie realizowane na terenie powiatu.

Realizacja zadań niezbędnych do osiągnięcia celów oraz wdrożenie produktów będzie wymagało ścisłej współpracy między przedstawicielami poszczególnych jednostek

samorządu terytorialnego, a także nawiązania współpracy z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu zarówno z sektora prywatnego, jak i pozarządowego.

Elementem niezbędnym do prowadzenia działań marketingowych jest także spójna identyfikacja wizualna, dlatego też w ramach opracowywania Podstrategii promocji zostały opracowane logotypy wraz z księgą znaku i systemem identyfikacji wizualnej dla gmin Łaziska Górne i Wyry oraz powiatu mikołowskiego. Zostały one opracowane w oparciu o posiadane już przez gminy Mikołów, Orzesze i Ornontowice księgi znaków/marek/logotypów.

2. Analiza zasobów (w tym gospodarczych, turystycznych, sportowo-rekreacyjnych), produktów gmin powiatu mikołowskiego

2.1. Dane geograficzno-administracyjne

Powiat mikołowski jest powiatem ziemskim, leżącym w granicach województwa śląskiego. Powstał w ramach reformy administracyjnej kraju w roku 1999. Geograficznie powiat mikołowski położony jest w południowo-zachodniej Polsce na granicy Wyżyny Śląsko-Krakowskiej i Kotliny Oświęcimskiej. Administracyjnie położony w południowo-zachodniej części województwa śląskiego i Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Powiat sąsiaduje z miastami na prawach powiatu: Katowicami, Rudą Śląską, Tychami, Żorami oraz powiatami ziemskimi: gliwickim, pszczyńskim, rybnickim (województwo śląskie). W obszarze powiatu leżą trzy gminy miejskie (Łaziska Górne, Mikołów, Orzesze) oraz dwie wiejskie (Ornontowice i Wyry), o łącznej powierzchni 233,06 km^2.

Rysunek 1. Położenie powiatu mikołowskiego

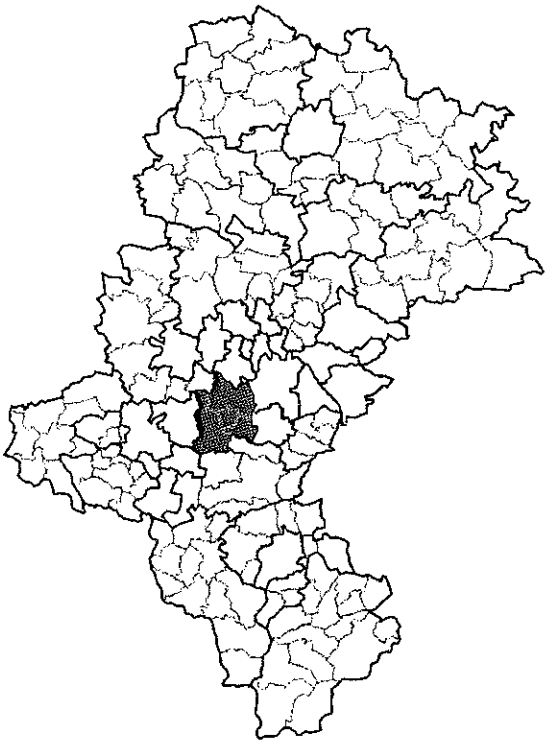

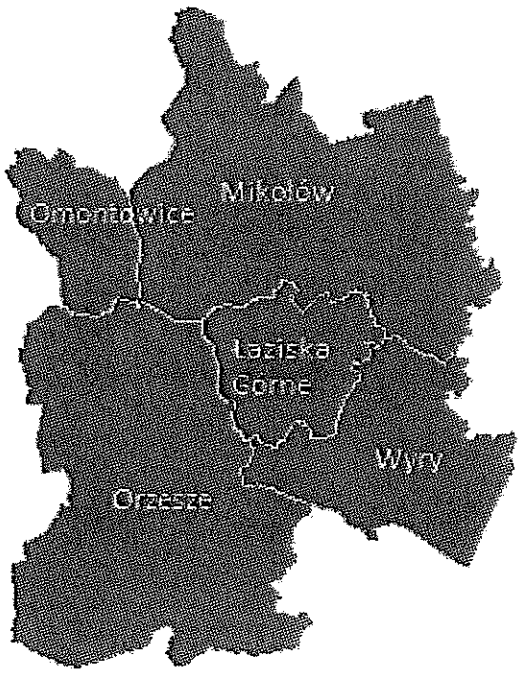

Źródło: wikipedia.org oraz opracowanie własne

Od listopada 1994 r. Reński Powiat Neuss współpracuje z powiatem mikołowskim i miastami, gminami wchodzącymi w jego skład. W ramach współpracy organizuje się corocznie międzynarodowe obozy młodzieżowe. W roku 2004 w Mikołowie 190 osób, przedstawicieli organizacji rolniczych i samorządu terytorialnego z województwa śląskiego wzięło udział w pierwszej polsko-niemieckiej konferencji rolniczej. Żywy jest również projekt „Praktyki zawodowe w europejskich obszarach partnerskich" realizowanych z Powiatami Neuss i Grandola – czterech praktykantów z powiatu Grandola uczestniczyło w 2006 roku w sześciotygodniowych stażach zawodowych w powiecie mikołowskim,

a ośmiu uczniów z powiatu mikołowskiego wyjechało na początku roku 2007 na 6-tygodniowe staże zawodowe do Neuss i Grandoli. Współpraca realizowana jest również w formie wymiany polsko-niemieckiej. Młodzież niemiecka zostaje wówczas zakwaterowana w polskich rodzinach w tym również z powiatu mikołowskiego. Służy to przede wszystkim poznaniu dziedzictwa kulturowego Polski, porównaniu polskiego i niemieckiego systemu szkolnictwa oraz struktur administracyjnych obu krajów, stymuluje rozwój umiejętności komunikacyjnych uczniów, w tym sprawności porozumiewania się w języku angielskim i niemieckim. Motywuje to również uczniów do nawiązywania pozytywnych więzi emocjonalnych (przyjaźni) z młodzieżą reprezentującą odmienną kulturę i tradycje. W ramach wymiany organizowane są wycieczki, mecze oraz imprezy integracyjne.

Ponadto miasto Mikołów nawiązuje współpracę międzynarodową, w zakresie gospodarki, sportu, kultury i turystyki, z następującymi miastami: Beuningen (Holandia), Sainte-Geneviève-des-Bois (Francja), Klimkovice (Czechy), Ilava (Słowacja). Gmina Wyry, nawiązała partnerstwo z włoską gminą Medesano, które ma na celu rozwój oferty kulturalnej, sportowej i gospodarczej.

2.2. Zasoby społeczne i gospodarcze powiatu

Profil demograficzny

W roku 2014 powiat mikołowski zamieszkiwało 96 107 osób, z czego 51,3% stanowiły kobiety. Najliczniej zaludniona (ze względu na zajmowany obszar) jest gmina Mikołów, którą zamieszkuje 41,4% mieszkańców całego powiatu. Najgęściej zaludniona natomiast jest gmina Łaziska Górne, w której gęstość zaludnienia wynosi 1117 osób na 1 km^2.

Tabela 1. Stan ludności w powiecie mikołowskim oraz w poszczególnych gminach w roku 2014 z podziałem na płeć

jednostka administracyjna	ogółem	mężczyźni	kobiety
powiat mikołowski	96 107	46 790	49 317
Łaziska Górne	22 419	10 878	11 541
Mikołów	39 795	19 155	20 640
Orzesze	20 194	10 026	10 168
Ornontowice	5 963	2 939	3 024
Wyry	7 736	3 792	3 944

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gęstość zaludnienia jest większa na obszarach miejskich – podobnie jest w całym województwie śląskim (różnica w relacji miasto-wieś jest w województwie dużo większa), gdzie gęstość zaludnienia w miastach wynosi 935 osób, a na wsiach zaledwie 122 osoby na 1 km^2.

Tabela 2. Gęstość zaludnienia w powiecie mikołowskim oraz w poszczególnych gminach w roku 2014 z podziałem na miasto i wieś

jednostka terytorialna	ludność na 1 km^2
powiat mikołowski	412

jednostka terytorialna	ludność na 1 km²
powiat mikołowski - miasto	450
powiat mikołowski - wieś	274
Łaziska Górne	1 117
Mikołów	502
Orzesze	241
Ornontowice	386
Wyry	223

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zdecydowana większość mieszkańców powiatu zamieszkuje obszar miejski (85,7%). Odsetek dla całego województwa jest nieco mniejszy i w roku 2014 wyniósł 77,3%.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące mieszkańców powiatu według ekonomicznych grup wieku. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet – 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym[1], tj. w wieku 18-44 lata, i niemobilnym, tj. mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat, oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej[2]. Jak widać, niespełna 1/5 mieszkańców powiatu stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, a niespełna 2/3 osoby w wieku produkcyjnym. Gdy pod uwagę weźmiemy dane dla całego województwa, zauważymy, że wskaźniki dla powiatu są bardziej korzystne ze względu na to, że udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w województwie śląskim jest niższy niż w powiecie mikołowskim (wynosi 16,8% oraz 63,2%), a co za tym idzie większy niż w powiecie odsetek mieszkańców województwa zaliczymy już do grupy osób będących w wieku poprodukcyjnym – 20,0.

Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w powiecie mikołowskim oraz poszczególnych gminach w roku 2014 (w %)

jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
powiat mikołowski	18,6	63,7	17,6
Łaziska Górne	17,7	65,2	17,1
Mikołów	18,1	62,8	19,1
Orzesze	19,3	63,8	16,9
Ornontowice	20,0	64,6	15,4

[1] Przedział wiekowy zawierający się w wieku produkcyjnym i obejmujący osoby, które są zdolne do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się. Na podstawie: http://www.rynekpracy.pl/slownik_1.php/wpis.107, dostęp z dnia 12.10.2015 r.

[2] „Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013 r.

jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Wyry	21,5	63,3	15,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z podobną sytuacją mamy do czynienia, gdy porównamy prognozy dotyczące stanu ludności oraz liczby osób w wieku 65+ (zwrócono uwagę na tę kategorię wiekową ze względu na istotność problemu starzenia się społeczeństwa, z którym zmaga się obecnie nie tylko Polska, ale i cała Europa).

Wykres 1. Stan ludności ogółem oraz ludności w wieku 65+ w powiecie mikołowskim – prognoza na rok 2020, 2025 oraz 2030

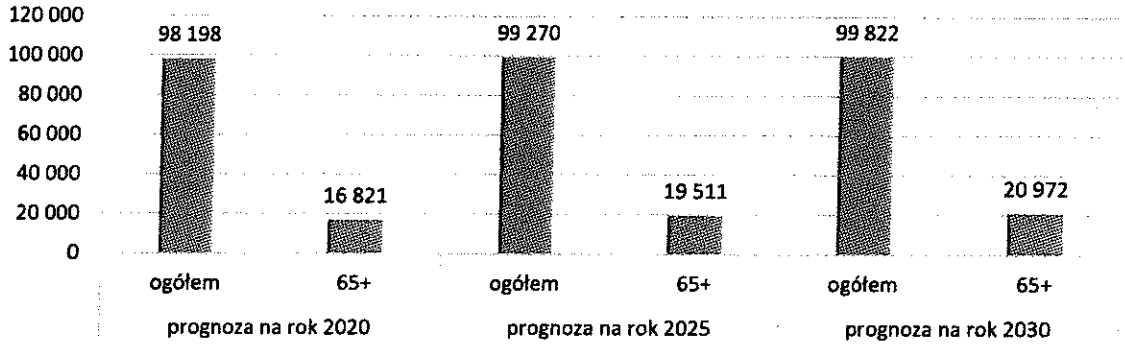

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba osób starszych będzie rosła zarówno w powiecie, jak i całym województwie, jednak w prognozowanych latach widoczny jest mniejszy odsetek osób w tej kategorii wiekowej w powiecie aniżeli w województwie. Eksperci przewidują, że już w roku 2020 co piąty mieszkaniec województwa będzie miał co najmniej 65 lat, podczas gdy w powiecie odsetek ten wyniesie 17,7%. W roku 2025 wartości te wyniosą odpowiednio 23,1% i 19,7%, a w roku 2030 – 24,8% i 21,0%.

Tabela 4. Udział osób w wieku 65+ w ogóle ludności w roku 2020, 2025 i 2030 w województwie śląskim i powiecie mikołowskim

jednostka terytorialna	udział osób w wieku 65+ w ogóle ludności – rok 2020	udział osób w wieku 65+ w ogóle ludności – rok 2025	udział osób w wieku 65+ w ogóle ludności – rok 2030
woj. śląskie	20,0%	23,1%	24,8%
powiat mikołowski	17,1%	19,7%	21,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w roku 2014 wyniosła 2703 osoby, z czego 54,6% stanowiły kobiety, natomiast 44,1% wszystkich zarejestrowanych stanowili mieszkańcy gminy Mikołów.

Tabela 5. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie mikołowskim oraz w poszczególnych gminach w roku 2014 z podziałem na płeć

jednostka terytorialna	ogółem	mężczyźni	kobiety
powiat mikołowski	2 703	1 227	1 476
Łaziska Górne	707	310	397
Mikołów	1 192	566	626
Orzesze	540	238	302
Ornontowice	95	34	61
Wyry	169	79	90

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Stopa bezrobocia[3] wyniosła w powiecie 6,9%, podczas gdy w tym okresie w województwie śląskim wynosiła 9,6%.

Na koniec roku 2014 najwięcej osób bezrobotnych było zarejestrowanych w grupie „Sprzedawcy i pokrewni" – osoby te stanowiły 14,3% wszystkich bezrobotnych. Około 11,8% zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mikołowie stanowiły osoby z grupy „Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni", natomiast 9,4% „Pracownicy usług osobistych". Ponadto 6,1% zarejestrowanych bezrobotnych stanowi „Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych", a 6,0% „Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)". 6,0% ogółu zarejestrowanych stanowili „Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni". W pozostałych grupach zawodów było zarejestrowanych po mniej niż 5,0% ogółu bezrobotnych. W końcu roku 2014 najwięcej osób bezrobotnych w powiecie mikołowskim (według kodu sześciocyfrowego) było zarejestrowanych jako osoby bez zawodu – 334 osoby. Następną grupę zawodową stanowiły osoby zarejestrowane w zawodzie sprzedawcy – 276 osób[4]. Z analizy przeprowadzonej na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie[5] wynika, że w powiecie występują zarówno zawody nadwyżkowe (na które na rynku pracy jest mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie), zrównoważone (na które na rynku pracy jest takie samo zapotrzebowanie jak liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie) oraz deficytowe (na które na rynku pracy jest wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie). Do pierwszych zaliczyć należy przede wszystkim: mechaników samochodów osobowych, pozostałych mechaników pojazdów samochodowych, techników mechaników, pakowaczy, tokarzy w metalu. Do grup zawodów zrównoważonych zaliczono przede wszystkim

[3] Wyrażony w procentach stosunek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo (suma zarejestrowanych bezrobotnych i pracujących, z pominięciem osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego). http://www.rynekpracy.pl/slownik_1.php/wpis.120, dostęp z dnia 12.10.2015 r.

[4] „Analiza bezrobotnych oraz ofert pracy w obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie za rok 2014", Grupa Biostat.

[5] Tamże.

kierowców samochodów ciężarowych, natomiast zawody deficytowe w powiecie mikołowskim to głównie: elektryk, pozostali pracownicy obsługi biurowej oraz spawacz metodą MAG.

Profil gospodarczy

Tabela 6. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2014 r. w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz poszczególnych gminach

jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru na 1000 lud.	osoby fiz. prowadzące dział. gosp. na 1000 lud.
woj. śląskie	101	73
powiat mikołowski	96	72
Łaziska Górne	69	53
Mikołów	118	84
Orzesze	84	69
Ornontowice	82	62
Wyry	97	80

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarczych są w powiecie mikołowskim nieco niższe niż w samym województwie śląskim. Na 1000 mieszkańców województwa przypada 101 podmiotów oraz 73 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Wartości dla powiatu to odpowiednio 96 i 72, a gminą, w której wskaźniki te są najwyższe, jest Mikołów.

W całym powiecie funkcjonuje jeden podmiot zatrudniający 1000 i więcej pracowników (w gminie Mikołów) oraz 6 podmiotów zatrudniających od 250 do 999 pracowników. Dominują podmioty z sektora prywatnego, które stanowią 97,3% wszystkich podmiotów (wskaźnik dla całego województwa wynosi 96,5%).

Tabela 7. Podmioty wg klas wielkości w 2014 r. w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz poszczególnych gminach

jednostka terytorialna	ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
woj. śląskie	461 933	438 364	19 291	3 708	492	78
powiat mikołowski	9 191	8 649	453	82	6	1
Łaziska Górne	1 551	1 459	77	14	1	0
Mikołów	4 699	4 390	260	44	4	1
Orzesze	1 699	1 624	61	14	0	0
Ornontowice	488	455	24	8	1	0
Wyry	754	721	31	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pod względem sekcji PKD w województwie dominują podmioty z sekcji:

- w przypadku sektora publicznego: L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 8240 podmiotów) oraz P (edukacja – 5149 podmiotów);
- w przypadku sektora prywatnego: G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 130 876 podmiotów) oraz F (budownictwo – 51 431 podmiotów).

W samym powiecie również dominują podmioty z sekcji:

- w przypadku sektora publicznego: L (70 podmiotów) oraz P (104 podmioty);
- w przypadku sektora prywatnego: G (2558 podmiotów), F (1033 podmiotów) oraz C (przetwórstwo przemysłowe – 1089 podmiotów).

Do najważniejszych zakładów działających na terenie powiatu należą:

Tauron Wytwarzanie SA - Oddział Elektrownia Łaziska (gmina Łaziska Górne)

Zawodowa elektrownia systemowa opalana węglem kamiennym z własnym węzłem ciepłowniczym. Jej celem jest produkcja energii elektrycznej i cieplnej w sposób bezpieczny, oszczędny, ekologicznie czysty, po konkurencyjnych cenach. Jest konwencjonalną elektrownią cieplną, jedną z osiemnastu elektrowni systemowych pracujących w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym. Powstała w 1917 roku, w latach 1927-1953 była największą elektrownią w Polsce. Pod względem wielkości mocy zainstalowanej Elektrownia „Łaziska" jest trzecią na Śląsku i dziewiątą elektrownią w Polsce i wytwarza około 4,2% krajowej produkcji energii elektrycznej[6].

Źródło: http://www.tauron-wytwarzanie.pl/

Kopalnia Węgla Kamiennego „Bolesław Śmiały" (gmina Łaziska Górne)

Jest jedną z najstarszych kopalń w Polsce powstałą drogą stopniowego łączenia wielu czynnych na tym obszarze niedużych, często zmieniających swoją lokalizację, udostępnianych sztolniami i płytkimi szybikami zakładów górniczych. Początki zorganizowanej eksploatacji złóż w rejonie Łazisk wytycza rok 1779, kiedy to na terenie ówczesnej gminy Łaziska Dolne książę pszczyński Fryderyk Erdmann Anhalt-Cöthen uruchomił pierwszą kopalnię typu odkrywkowego „Heinrichsglück" („Szczęście Henryka"). W wyniku stopniowej konsolidacji kopalń książęcych powstała kopalnia „Zjednoczona Aleksander", która zachowała swą nazwę do 1945 roku, a jeden z jej oddziałów „Brada" przemianowany został w 1937 roku na „Bolesław Śmiały", stanowiąc zalążek przyjętej po II wojnie światowej nazwy kopalni. Dwie kopalnie „Waleska" i „Bolesław Śmiały" od stycznia 1947 roku stanowią jeden zakład górniczy funkcjonujący pod nazwą Kopalnia Węgla Kamiennego „Bolesław Śmiały". Kopalnia Węgla Kamiennego „Bolesław Śmiały" pod względem zatrudnienia jest najmniejszą kopalnią Kompanii Węglowej S.A. Obecnie kopalnia zatrudnia 1756 pracowników. Aktualna eksploatacja odbywa się w złożu „Łaziska" obejmującym 29,65 km^2 na obszarze miast Orzesze, Mikołów i Łaziska Górne oraz gminy Ornontowice. Uzyskiwane przez kopalnię wskaźniki techniczno-ekonomiczne plasują kopalnię w ścisłej czołówce kopalń węgla kamiennego w Polsce. Wpływ na to mają: wydajność ogólna 4830 kg/pdn, wydajność dołowa 10 230 kg/rdn, wydajność na 1 zatrudnionego powyżej 1000 t węgla. Kopalnia „Bolesław Śmiały" wyróżniona została

Źródło: http://www.kwsa.pl

[6] http://www.tauron-wytwarzanie.pl/oddzialy/laziska/Strony/opis.aspx dostęp z dnia 12.10.2015 r.

wieloma prestiżowymi nagrodami i wyróżnieniami, a wśród nich między innymi: I miejsce w 2006 roku w konkursie „Kopalnia Roku" Komitetu Organizacyjnego Szkoły Eksploatacji Podziemnej i Górnośląskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, statuetka „Bocianiego Gniazda" za osiągnięcia w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego Kapituły Mężów Stanu powiatu mikołowskiego, „Czarny Diament" 2011 Izby Przemysłowo-Handlowej Rybnickiego Okręgu Przemysłowego, II miejsce w 2011 roku w konkursie „Bezpieczna Kopalnia" Komitetu Organizacyjnego Szkoły Eksploatacji Podziemnej[7].

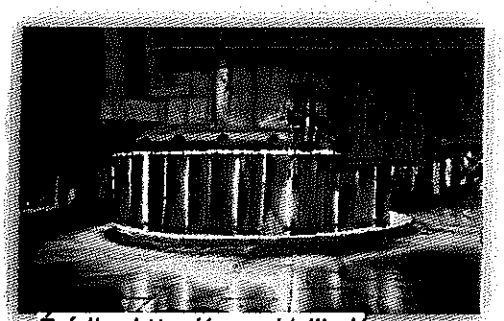
Źródło: http://www.hlsili.pl/

Huta Łaziska SA (gmina Łaziska Górne)

Huta wyspecjalizowana w produkcji żelazostopów – niezbędnych w procesach stalowniczych i odlewniczych. Posiada ugruntowaną pozycję na rynkach krajowych i zagranicznych. W ciągu ostatnich kilku lat zasadniczą część produkowanych żelazostopów Huta kieruje na eksport. Posiada koncesję na obrót energią elektryczną[8].

ERG-SYSTEM S.A. (gmina Łaziska Górne)

ergsystem

Firma obecna na rynku tworzyw sztucznych od ponad 40 lat, zajmująca się głównie produkcją opakowań wielokrotnego użytku. W ostatnich latach zmodernizowano park maszynowy i unowocześniono linie produkcyjne. Firma swoją ofertę wzbogaciła o trwałe znakowanie produktów, przy użyciu technologii najnowszej generacji. Starając się wychodzić naprzeciw potrzebom klientów, stworzyła cały wachlarz dodatkowych usług. Jest obecna na prestiżowych, międzynarodowych imprezach branżowych, co pozwala jej na ciągły postęp oraz skuteczne śledzenie najnowszych trendów[9].

Źródło: http://www.erg-

---

7 https://www.kwsa.pl/o_firmie/oddzialy/Oddzia%C5%82+KWK+%22Boles%C5%82aw+Smia%C5%82y%22 dostęp z dnia 12.10.2015 r.

8 http://hlsili.pl/ dostęp z dnia 12.10.2015 r.

9 http://www.erg-system.pl/o-firmie dostęp z dnia 12.10.2015 r.

Wilk Elektronik SA (gmina Łaziska Górne)

Została założona w 1991 roku. Od samego początku działalności, głównym obszarem specjalizacji firmy były i są pamięci RAM, stosowane w komputerach, drukarkach oraz innych komputerowych urządzeniach przemysłowych. Dzięki wąskiej specjalizacji oraz długoletniemu doświadczeniu firma zyskała miano eksperta w swojej dziedzinie, stając się już w 1996 roku największym w Polsce dystrybutorem pamięci RAM. Kolejne lata to dalszy dynamiczny rozwój, w efekcie czego 70% modułów pamięci sprzedawanych w Polsce pochodziło z Wilk Elektronik. W 1999 roku firma przekształciła się w spółkę akcyjną. Uznanie ze strony czołowych firm produkujących pamięci komputerowe przełożyło się na zwiększenie oferty produktowej, jednak przede wszystkim dało podstawy oraz niezbędną wiedzę do uruchomienia jedynej fabryki pamięci w Europie Środkowej i Wschodniej. W połowie 2003 roku spółka przeniosła swoją siedzibę do Łazisk, gdzie powstała fabryka oraz biura o łącznej powierzchni 3000 m^2. W nowej siedzibie Wilk Elektronik SA zatrudnienie znalazło prawie 100 osób, które rozpoczęły pracę nad uruchomieniem pierwszej fabryki pamięci w tej części Europy. Pod koniec 2003 roku firma Wilk Elektronik SA wprowadziła na rynek pierwsze moduły pamięci RAM wyprodukowane w Polsce pod marką GOODRAM. Już w 2005 roku udział eksportu w ogólnej sprzedaży firmy Wilk Elektronik SA przekroczył 40%. Dzięki temu polskie pamięci dostępne są w krajach Europy Środkowej, Wschodniej i Zachodniej, a nawet na Bliskim Wschodzie i w Afryce. Potwierdzeniem uznania dla firmy było przyznanie Wilk Elektronik SA statusu strategicznego partnera marki Toshiba w Europie. Od tej pory produkty flash GOODRAM powstają w oparciu o najlepsze komponenty i technologię japońskiego producenta. Pod koniec 2009 roku Wilk Elektronik SA uruchomił w pełni zautomatyzowaną, pierwszą w tej części Europy produkcję przenośnych pamięci USB. W 2013 roku w jubileuszowy, dziesiąty rok istnienia marki GOODRAM, Wilk Elektronik SA mógł pochwalić się jeszcze mocniejszą i stabilną pozycją swojej marki na rynku, a także inwestycjami w najbardziej zaawansowane technologie produkcji. W ramach wartej milion euro inwestycji, na terenie nowoczesnej hali produkcyjnej stanęły jedne z najbardziej zaawansowanych i innowacyjnych maszyn do montażu powierzchniowego serii Panasonic NPM-D2. Maszyny zakupione przez Wilk Elektronik SA były pierwszymi tego typu zainstalowanymi przez Panasonic w Europie[10].

Źródło: http://www.goodram.com/

[10] http://www.goodram.com/pl/o-firmie/wilk-elektronik/ dostęp z dnia 12.10.2015 r.

CP Glass S.A. Oddział Huta Szkła „Orzesze" (gmina Orzesze)

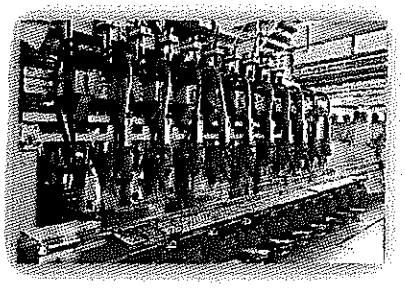

Źródło: http://www.orzesze.pl/

Jest spółką zależną od CAN-PACK S.A. i należy do Grupy Kapitałowej Can-Pack – jednego z największych producentów opakowań w Europie. Wraz ze spółkami zależnymi jest producentem szerokiego asortymentu najwyższej jakości opakowań szklanych, stosowanych w przemyśle piwowarskim i monopolowym. Zawdzięcza swoją silną pozycję rynkową wysokiej jakości produktom, nowoczesnej technologii wytwarzania oraz zaangażowaniu i najwyższym kwalifikacjom pracowników. W chwili obecnej firma umacnia swoją pozycję poprzez inwestycje realizowane w Europie i Azji. Historia CP Glass S.A. sięga 28 listopada 1989 r., kiedy to powstała w Brzesku na bazie zakładu FOB Opakomet spółka Pol-Am-Pack z ograniczoną odpowiedzialnością typu joint venture z udziałem kapitału amerykańskiego, będąca wówczas jedną z pierwszych, dużych, produkcyjnych spółek prywatnych w Polsce. W wyniku wieloletnich inwestycji modernizacyjnych i związanych z tym zmian własnościowych spółka przekształciła się ostatecznie w spółkę akcyjną Pol-Am-Pack S.A., w której większościowym akcjonariuszem został CAN-PACK S.A. z siedzibą w Krakowie. Pol-Am-Pack S.A. przejęła firmy produkujące opakowania stalowe: FOB Sp. z o.o. w Bydgoszczy oraz Fomet Sp. z o.o. w Dębicy i stała się największym producentem opakowań metalowych przeznaczonych do pakowania żywności i wyrobów chemicznych w Polsce. Pol-Am-Pack S.A. jako pierwsza w Europie Centralnej i Wschodniej rozpoczęła produkcję opakowań zgrzewanych w miejsce lutowanych, jako pierwsza zastosowała cięcie zakosowe blach z kręgów, jako pierwsza wprowadziła do produkcji cienkie, podwójnie redukowane blachy stalowe ocynowane i jako pierwsza uruchomiła lakierowanie i litografowanie blach na wielkowymiarowych arkuszach. W dniu 16 czerwca 2005r. Pol-Am-Pack S.A. nabyła od syndyka masy upadłościowej przedsiębiorstwo Huta Szkła Orzesze w Orzeszu (HSO). Po nabyciu huty przeprowadzona została restrukturyzacja i modernizacja technologiczna. W 2015 roku zmieniona została nazwa spółki Pol-Am-Pack S.A. na CP Glass S.A.[11]

Fabryka Materacy Janpol (gmina Orzesze)

Źródło: http://www.materassi.pl/

Jeden z najpopularniejszych i najbardziej znanych producentów materacy w Polsce. Od ponad 20 lat firma produkuje materace bonellowe, kieszeniowe, a także piankowe i lateksowe najwyższej jakości. Klientami firmy są nie tylko osoby prywatne, ale także hotele i szpitale ze względu na szeroką gamę materacy rehabilitacyjnych. Firma została wielokrotnie nagrodzona za swoje produkty. Ma na swoim koncie m.in. Certyfikat Przedsiębiorstwa Fair Play 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 – Złotą Statuetkę Fair Play 2006, Złoty Laur Konsumenta 2007 w kategorii „Materace do sypialni", nagrodę Gazele Biznesu 2013, Konsumencki Lider Jakości 2013, 2014, 2015 w kategorii „Materace", Najwyższa jakość Quality International

[11] http://www.polampack.eu

2013 w kategorii QI PRODUCT „Materace rehabilitacyjne", Złoty Medal Międzynarodowych Targów Poznańskich 2003 za materac Zeus, tytuł „Orzeski Lider Biznesu" i wiele innych. Fabryka znajduje się w Jaśkowicach.

NT Industry (gmina Orzesze)

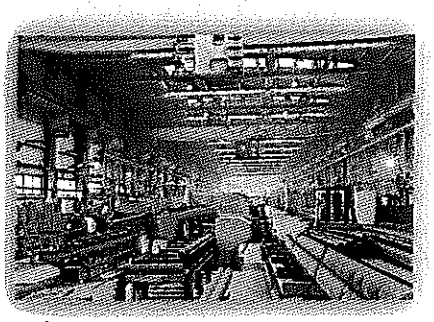

Źródło: http://www.orzesze.pl/

NT Industry jest spółką należącą do Duńskiej grupy Novatech, działającej w branży konstrukcji stalowych od 1996 roku. Zajmuje się projektowaniem, konstruowaniem oraz produkcją elementów, konstrukcji i urządzeń stalowych. Głównymi odbiorcami produktów są podmioty z obszaru energetyki, transportu morskiego, a także rolnictwa. Przedsiębiorstwo NT Industry produkuje i dostarcza wysokiej jakości sprzęt transportowy. Poprzez konkurencyjne ceny i rozsądne zyski może zapewnić przyszły rozwój firmy z korzyścią dla klientów, pracowników i właścicieli. Aby w pełni wykorzystać posiadany potencjał, prowadzi również działalność jako podwykonawca konstrukcji i urządzeń stalowych. Zakład produkcyjny NT Industry jest wspierany przez działy konstrukcyjny, sprzedaży, zaopatrzenia oraz spedycji. Wysoko wykwalifikowani projektanci i konstruktorzy współpracują ściśle z produkcją, dzięki czemu firma ma możliwość ciągłego udoskonalania istniejących oraz tworzenia nowych projektów. Firma znajduje się w Jaśkowicach.

Kopalnia Piasku Jarub (gmina Orzesze)

Źródło: http://www.jarub.pl/

Kopalnia Piasku Jarub istnieje od 1996 roku w sołectwie Orzesza-Gardawicach. Działalność firmy obejmuje: eksploatację i sprzedaż piasku prosto ze złoża. Zasobność złoża to 4 mln ton. Dzienna zdolność załadunku to ok. 10 tys. ton. Firma obsługuje w zakresie kruszywa największe inwestycje na terenie całego Śląska. Była m.in. dostawcą piasku na budowę autostrady i odcinek Sośnica-Gorzyce, a na potrzeby budowy autostrady A-2 i A-4zostały uruchomione oddziały firmy w gminie Chechło, a także gminach Białków i Tarnawa, gdzie Jarbud był głównym dostawcą piasku na odcinkach autostrady Konin-Stryków. Firma w swojej ofercie posiada piasek budowlany (kruszywa mineralne do betonów, piaski do zapraw budowlanych, kruszywa do stosowania w budownictwie, a także do mieszanek asfaltowo-bitumicznych), piasek podsypkowy (stosowany do niwelacji terenu, wstępnej rekultywacji hałd kopalnianych, podsypki i zasypki przy robotach instalacyjnych i inżynieryjnych), piasek żużlowy. Na wyrobisku utworzono małe ZOO, w którym są m.in. strusie, konie, owce, kozy, lamy oraz daniele.

Jastrzębska Spółka Węglowa SA KWK „Budryk" (gmina Ornontowice)

Przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Kopalnia Węgla Kamiennego „Budryk" w budowie powstało w roku 1978. W styczniu 1994 r. utworzona została KWK „Budryk" SA jako Jednoosobowa Spółka Skarbu Państwa. Wydobycie węgla w Kopalni rozpoczęto w ramach rozruchu technologicznego w marcu 1994 roku, a formalną działalność eksploatacyjną podjęto w lipcu 1995 r. W 2008 r. Kopalnia Węgla Kamiennego „Budryk" została włączona w struktury Jastrzębskiej Spółki Węglowej SA Złoże KWK „Budryk" znajduje się na terenie gmin: Ornontowice, Gierałtowice oraz miast Mikołów, Orzesze, miasta i gminy Czerwionka-Leszczyny[12].

Źródło: http://www.gornictwo.wnp.pl/

Firma Handlowa ROLNIK Spółka Jawna (gmina Mikołów)

Oferta firmy zawiera wszelkie produkty warzywne, jakie spotykane są na rynku. Dzięki wysokiej jakości produktom, zdobyła ugruntowaną, wysoką pozycję na polskim rynku i notuje ciągły wzrost sprzedaży. Posiada ogromne zaplecze produkcyjne, a wszystkie produkowane przetwory przechodzą wielokrotną i ścisłą kontrolę jakości. Firma jest największym polskim importerem przetworów warzywnych z Węgier, zaopatruje największe sieci handlowe w Polsce, a jej produkty są eksportowane do coraz większej liczby krajów europejskich. Własne zaplecze transportowe zapewnia możliwość skutecznej realizacji zamówień o dowolnym czasie i w dowolnym miejscu całego kraju. Zdobywa liczne nagrody i wyróżnienia (np. Certyfikat Dobre bo polskie, Certyfikaty nadania Konsumenckiego Znaku Jakości poszczególnym produktom)[13].

FPM S.A. (gmina Mikołów)

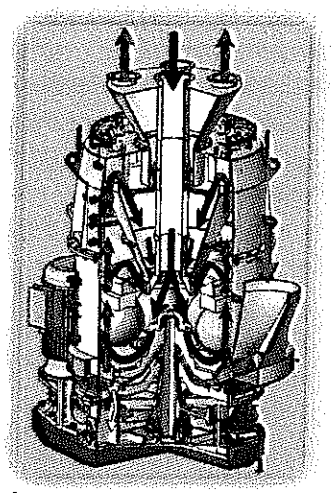
Źródło: http://www.fpmsa.com

FPM S.A. to firma z wieloletnimi tradycjami przemysłowymi i nowoczesnym wyposażeniem techniczno-produkcyjnym, której początki wywodzą się z warsztatu odlewniczego „Huta Waltera", powstałego w 1858 roku. Specjalizuje się w produkcji maszyn i urządzeń przeznaczonych dla krajowych i zagranicznych elektrowni, elektrociepłowni i ciepłowni oraz zakładów wytwarzających energię dla potrzeb własnych takich jak huty, kopalnie, cukrownie, browary, cementownie i zakłady chemiczne. Wykonuje również maszyny i urządzenia mechaniczne oraz konstrukcje stalowe w oparciu o dokumentację techniczną opracowaną na podstawie założeń technicznych otrzymanych od Klienta, oraz dokumentację techniczną powierzoną przez klienta. W roku 2002, firma uzyskała certyfikat systemu zarządzania jakością, nadany przez jednostkę certyfikacyjną

[12] https://www.jsw.pl/o-nas/zaklady/budryk/historia/ dostęp z dnia 13.10.2015 r.

[13] https://rolnik.pl/firma/ dostęp z dnia 08.12.2015 r.

TÜV CERT TÜV NORD CERT GmbH & Co. KG, zgodny z wymaganiami normy DIN EN ISO 9001:2000, a w 2006 certyfikat systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, nadany przez jednostkę certyfikacyjną TÜV NORD Polska Sp. z o.o., zgodny z wymaganiami normy PN-N 18001:2004. Dwa lata wcześniej, przedsiębiorstwo zmieniło nazwę z Fabryka Palenisk Mechanicznych S.A. na FPM S.A., a w roku 2008, większościowy pakiet akcji firmy, nabyła spółka RAFAKO. W roku 2015, FPM S.A. dołączyła do Grupy TDJ[14].

Wiromet S.A. (gmina Mikołów)

WIROMET S.A. jest znanym na rynku krajowym i zagranicznym doświadczonym producentem wysokiej jakości urządzeń oraz części zamiennych dla energetyki, górnictwa i innych dziedzin przemysłu. Spółka świadczy również szeroką gamę usług przemysłowych, głównie w zakresie obróbki mechanicznej, cieplno-chemicznej oraz odlewnictwa. W bogatej ofercie znajdują się też usługi serwisowe, remontowe, narzędziowe, laboratoryjne i dokumentacyjne, a także szereg wyrobów i usług specjalistycznych realizowanych na indywidualne zamówienia. Do sektorów działalności firmy, należą m.in.: branża optyczna, przemysł hutniczy, automatyczne parkingi wielopoziomowe[15].

Źródło: http://www.wiromet.com.pl

Mifama Opa Carbo Spółka z o.o. (gmina Mikołów)

MIFAMA OPA CARBO jest znanym i cenionym producentem maszyn i urządzeń wykorzystywanych w górnictwie węgla kamiennego, górnictwie skalnym, budownictwie i wielu innych gałęziach przemysłu. Wykonuje konstrukcje stalowe oraz świadczy usługi ślusarskie, spawalnicze, z zakresu obróbki skrawaniem i inne. Prowadzi również działalność usługową m.in. w zakresie badań i pomiarów urządzeń elektroenergetycznych oraz w zakresie eksploatacji, tj. kompleksowej obsługi, konserwacji, napraw i remontów urządzeń elektroenergetycznych. Jej tradycje sięgają 1872, gdy Heinrich Koetz założył w Mikołowie fabrykę kotłów parowych. Intensywny rozwój firmy nastąpił po roku 1895, kiedy to nowy właściciel – Karol Büschl zmodernizował fabrykę, która rozpoczęła produkcję maszyn budowlanych, drogowych oraz parowych. Zakład już wtedy wykonywał odlewy maszynowe, konstrukcje blaszane i żelazne. Firma w dobrej kondycji przetrwała okres międzywojenny oraz okupację, a od 1966 roku funkcjonowała pod nazwą Mifama. W roku 2015 nastąpiło połączenie Mifamy z firmą Opa-Carbo i powstała jedna spółka pod nazwą MIFAMA OPA CARBO[16].

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „ADW" Sp. z o.o. (gmina Wyry)

[14] http://www.fpmsa.com/portal/pub/view/00000 dostęp z dnia 08.12.2015 r.

[15] http://www.wiromet.com.pl/pl/strona-startowa dostęp z dnia 08.12.2015 r.

[16] http://mifama.com.pl/historia-firmy-i205.pl.html dostęp z dnia 08.12.2015 r.

Przedsiębiorstwo powstało w 1983 roku jako spółka cywilna, a w latach 90. XX w. przekształciło się w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Od początku istnienia firma była i jest stale unowocześniana, powstają nowe wyroby i instalacje techniczne. Wraz z postępem technicznym wdrażane są nowe metody zarządzania spółką. Dziś firma ma ugruntowaną pozycję na rynku wyrobów bitumicznych, mas hydroizolacyjnych i środków grzybobójczych. Jest też współtwórcą opatentowanego systemu obniżania zapylenia w górnictwie, który ma również zastosowanie przy wydobywaniu rud, w kamieniołomach i wszędzie tam, gdzie pracom urobkowym towarzyszy zapylenie. Potencjał produkcyjny przedsiębiorstwa stanowią hale produkcyjne, hale i wiaty magazynowe, obiekty gospodarcze, budynek administracyjny, place składowe, drogi i parkingi. Produkty wytwarzane są na nowoczesnych liniach produkcyjnych, a ich jakość jest na bieżąco kontrolowana we własnym laboratorium. Sukces przedsiębiorstwo osiągnęło m.in. dzięki ciągłemu kształceniu kadry kierowniczej i pracowniczej[17].

Rafako S.A. Oddział Wyry (gmina Wyry)

Źródło: http://www.rafako.com.pl

RAFAKO, spółka z Grupy PBG powstała w 1949 roku. Firma od początku istnienia jest związana z branżą energetyczną, na potrzeby której projektuje i produkuje kotły i urządzenia ochrony środowiska. Sprywatyzowana w roku 1993 jest spółką akcyjną notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie od 1994 roku. W wyniku nabycia większościowego pakietu akcji spółki, od 2011 roku należy do Grupy PBG. Przedsiębiorstwo jest niekwestionowanym liderem rynku urządzeń energetycznych w Polsce. Jest również liderem na rynku polskim w dziedzinie instalacji odsiarczania spalin metodami mokrą i półsuchą. Zakład macierzysty mieści się w Raciborzu, gdzie zlokalizowane są biura projektowe i technologiczne, pięć hal produkcyjnych oraz dyrekcja zakładu. Od 2009 roku działa też w Pszczynie Zakład Elektrofiltrów, natomiast w Wyrach uruchomiona została produkcja elementów elektrofiltrów. RAFAKO S.A. jest czołowym światowym producentem elementów kotłowych, w tym ścian szczelnych, walczaków, wężownic, obrotowych podgrzewaczy powietrza i spalin, kanałów spalin i powietrza, konstrukcji stalowych, a także wymienników ciepła i innej aparatury ciśnieniowej. W należącej do RAFAKO Fabryce Palenisk Mechanicznych w Mikołowie produkowane są ruszty oraz instalacje młynowe[18].

Ceramika EVA (gmina Wyry)

CERAMIKA EVA jest polskim producentem płytek ceramicznych. W Wyrach w 1998 roku została uruchomiona fabryka, gdzie produkowane są płytki ceramiczne podłogowe i ścienne w technologii jednokrotnego wypału. Światowej klasy technologia oraz nowoczesne urządzenia umożliwiają w pełni zautomatyzowany proces

[17] http://www.adw.com.pl/dzien-dzisiejszy-firma.html dostęp z dnia 14.01.2016r.

[18] http://www.rafako.com.pl/o-nas/679 dostęp z dnia 14.01.2016r.

produkcji. Dzięki zastosowaniu najnowszych rozwiązań technicznych i technologicznych oraz ciągłemu monitorowaniu procesu technologicznego wytwarzane są płytki odpowiadające wysokim standardom europejskim. Nowoczesne i modne wzornictwo jest efektem stałej współpracy z hiszpańskimi i włoskimi stylistami[19].

Powiat mikołowski charakteryzuje się różnorodnością zasobów naturalnych. Głównymi bogactwami naturalnymi powiatu są: złoża surowców energetycznych: węgla kamiennego i metanu, złoża piasków budowlanych, złoża surowców do produkcji budowlanej – łupki karbońskie. Złoża piasków budowlanych znajdują się w gminie Orzesze – sołectwach Gardawice i Woszczyce oraz w gminie Mikołów – sołectwie Paniowy. Podstawowymi surowcami energetycznymi na terenie powiatu mikołowskiego są: metan w złożu oznaczonym jako „Budryk", metan w złożach Mikołów i Paniowy – Mikołów – Paniówki. Najważniejszym surowcem energetycznym wydobywanym w powiecie jest węgiel kamienny[20].

Zasoby turystyczne – zabytki

Miasto i gmina Mikołów

Starówka z rynkiem

Mikołów jest jednym z nielicznych miast na Górnym Śląsku, które zachowało dawną starówkę z rynkiem oraz odchodzącymi od niego ulicami. W 2002 r. centrum miasta poddano gruntownej rewitalizacji. Dzięki temu przebudowano i zmodernizowano także płytę główną rynku. Obecnie jego środek zajmuje fontanna, symbolizująca kształtem tę część miasta. Po jej południowej stronie szare granitowe płyty nawierzchni tworzą zarysy murów stojącego tu niegdyś ratusza. W podobny sposób zaznaczono miejsce, gdzie przed wiekami znajdowała się najstarsza studnia miejska. Plac otaczają kamienice z XVIII i XIX w., z których wiele zachowało dawne detale architektoniczne. Obecny budynek ratusza pochodzi z 1872 r. Niemal naprzeciw siedziby magistratu wznosi się piękna secesyjna kamienica z pocz. XX w. Jej fasadę zdobią jasne płaskorzeźby w obramowaniach okien, kontrastujące z żółtą i pomarańczową cegłą oraz fragmenty muru pruskiego. Nad budynkiem góruje wieżyczka z iglicą. Odchodząca od rynku ulica Jana Pawła II również zachwyca swą zabudową. Uwagę przyciąga zwłaszcza narożna kamienica pod nr 10. Jej bogatą elewację zdobią m.in. maszkarony oraz fantastyczne motywy roślinne.

Źródło: http://www.mikolow.eu/

[19] http://www.ceramika-eva.pl/index.html dostęp z dnia 14.01.2016r.

[20] Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Mikołowskiego na lata 2004-2011

Kościół pw. Matki Boskiej Śnieżnej i św. Wojciecha

Najstarszy z zabytków sakralnych Mikołowa. Jego początki sięgają II poł. XIII w. Świątynia ta wybudowana w stylu gotyckim posiada piękne barokowe ołtarze z XVII i XVIII w. Pierwszy kościół powstały w latach 1260-1270 został przebudowany w stylu późnogotyckim. Do czasu wybudowania nowego kościoła nosił on wezwanie tylko św. Wojciecha. W momencie konsekrowania 25 września 1861 r. nowego budynku oba kościoły były pw. św. Wojciecha. Stan taki trwał aż do lat sześćdziesiątych XX wieku, gdy to staremu kościołowi dodano drugie wezwanie, Matki Boskiej Śnieżnej, czczonej w Mikołowie jako Matka Boska Mikołowska. Przed kościołem stoi rzeźba św. Jana Nepomucena z XVIII w.

Źródło: http://www.mikolow.eu/

Bazylika mniejsza pw. św. Wojciecha

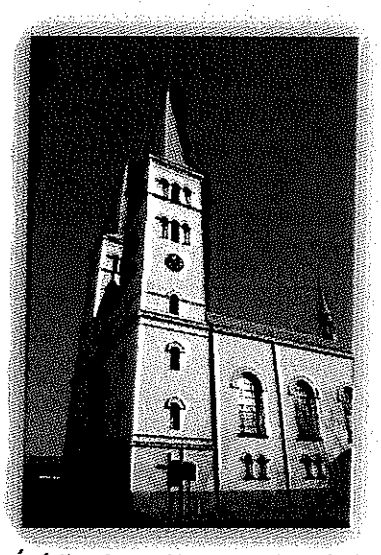

Źródło: http://www.mik.mikolow.eu/

Budowę kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Wojciecha rozpoczęto w 1843 r., a trwała ona z przerwami do 1861 r. Jest to kościół trójnawowy w stylu neoromańskim, który może pomieścić 5 tysięcy wiernych. Kościół posiada dwie dwukondygnacyjne wieże, w których znajdują się cztery dzwony. Fasada mieszcząca wejście zwieńczona jest trójkątnym szczytem. Ołtarz główny z obrazem św. Wojciecha, biskupa i męczennika, zdobią figury św. Piotra i św. Pawła. W nawie bocznej po stronie prawej znajduje się ołtarz Najświętszego Serca Pana Jezusa z figurami św. Jadwigi i św. Elżbiety, w nawie bocznej po stronie lewej – ołtarz z obrazem Matki Boskiej Mikołowskiej, z figurami św. Józefa i św. Anny. Cennym zabytkiem kościoła są witraże z XIX w., szkoły krakowskiej, oraz stacje drogi krzyżowej – dzieło znanego artysty malarza, Jana Bochenka, z 1868 r. Na szczególną uwagę zasługują organy zbudowane w 1862 r. przez Johanna M.V. Haasa. Są to największe zabytkowe organy na Górnym Śląsku. Kościół w Mikołowie należy do dużych i okazałych świątyń, odznaczających się dużymi walorami architektury i sztuki, który po przeprowadzonym niedawno remoncie zyskał niezwykły blask. Na szczególną uwagę zasługują wspaniałe polichromie, zwłaszcza w prezbiterium, a także oczyszczone witraże. Kościół mikołowski jest piątą bazyliką w archidiecezji katowickiej. Tytuł nadał kościołowi w 1962 r. papież Jan XXIII. W 1974 r. papież Paweł VI podniósł do tej rangi kościół św. Ludwika Króla i Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Katowicach-Panewnikach (uroczystość nadania odbyła się jednak dopiero w maju 1976 r.). W latach 90. minionego wieku papież Jan Paweł II nadał tytuł bazyliki mniejszej jeszcze dwom kościołom - św. Antoniego z Padwy w Rybniku (1993 r.) i sanktuarium Matki Bożej Uśmiechniętej w Pszowie (1997 r.). 14 marca 2008 r. ojciec święty wyniósł do godności bazyliki mniejszej kościół św. Wojciecha w Mikołowie. W niedzielę 31 sierpnia 2008 r., podczas uroczystej mszy św. ksiądz arcybiskup Damian Zimoń oficjalnie ogłosił jej wyniesienie do godności bazyliki mniejszej. O szczególnym znaczeniu mikołowskiej świątyni świadczy to, iż parafia św. Wojciecha, jako

jedna z najstarszych parafii w archidiecezji, jest matką 18 nowych wspólnot, które wydzieliły się z niej w ostatnim stuleciu.

Kościół ewangelicki św. Jana

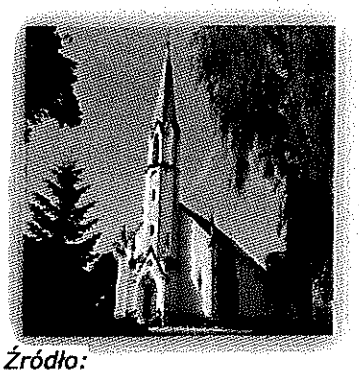

Źródło: http://www.mik.mikolow.eu/

Kościół wzniesiono w stylu neogotyckim wg projektu P. Jackischa. Wyposażono go w organy gliwickiego organomistrza Carla Volkmana, a w ołtarzu umieszczono obraz Pana Jezusa oparty na motywie z Ewangelii św. Jana Kogo szukacie? (Jan 18,4). Po prawej stronie ołtarza znajduje się chrzcielnica z oryginalną misą chrzcielną. Po lewej umieszczona jest ambona, zwana dzisiaj amboną ekumeniczną. Na ambonie znajdują się bowiem gipsowe figury głównych reformatorów protestantyzmu: ks. dra Marcina Lutra, prof. Filipa Melanchtona, ks. Jana Kalwina, ks. Ulricha Zwingliego oraz biskupa hernhuckiego hr. Mikołaja Ludwika Zinzendorfa. Kościół ewangelicki św. Jana w Mikołowie konsekrowano w miesiąc po poświęceniu nowego katolickiego kościoła parafialnego św. Wojciecha, często więc obie świątynie nazywane są kościołami siostrzanymi. Największe zniszczenia kościoła miały miejsce w styczniu 1945 r. wskutek radzieckiego ostrzału artyleryjskiego. Szczególnie ucierpiała wieża kościelna i witraże za ołtarzem. Po odbudowie w latach 1945–46 kościół został uroczyście rekonsekrowany 29 września 1946 r. Do dzisiaj służy parafianom z Mikołowa i okolic. Wielokrotnie remontowany i modernizowany zawsze z troską o zachowanie oryginalnego wystroju[21].

Cmentarz żydowski

Mikołów zamieszkiwała także przez wiele wieków społeczność żydowska. Obecnie jedynym śladem obecności Żydów jest zabytkowy cmentarz żydowski – kirkut. Znajduje się na rozległym wzniesieniu, w rozwidleniu ulic Starej Drogi i Żorskiej. Zajmuje obszar około 1 hektara. Wiadomo, że w 1828 r. powierzchnię działki cmentarnej zwiększono. Dokładna data założenia nekropolii nie jest znana. Cmentarz przetrwał II wojnę światową w stanie niemal nienaruszonym, w ostatnim roku Zagłady stał się świadkiem tragicznych wydarzeń – „marszu śmierci" więźniów z KL Auschwitz-Birkenau, który przechodził przez Mikołów w styczniu 1945 r. oraz egzekucji więźniów dokonanej pod wschodnią ścianą muru cmentarnego. Obie tragedie upamiętnia pomnik odsłonięty na skraju cmentarza. W 1973 r. nekropolia mikołowska została wpisana przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach do rejestru zabytków. Do dziś zachowało się nie mniej niż kilkaset nagrobków. Ich największa koncentracja występuje w centralnej części, na szczycie wzniesienia[22].

[21] http://www.luteranie.konfesyjni.pl/index.php/kosciol/historia/53-zarys-historii-parafii-ewangelicko-augsburskiej-w-mikolowie dostęp z dnia 08.12.2015 r.

[22] http://www.kirkuty.xip.pl/mikolow.htm dostęp z dnia 08.12.2015 r.

Kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła

Jeden z dwóch zachowanych kościołów drewnianych, znajduje się w sołectwie Paniowy. Pierwsze wzmianki o kościele pochodzą z 1325 roku. Obiekt zniszczony został w 1473 roku podczas najazdu księcia rybnickiego Wacława na tutejsze dobra księcia Przemka cieszyńskiego. Po tym wydarzeniu przestała istnieć także paniowska parafia. Kościół odbudowano dopiero na początku XVI w. W drugiej połowie tego stulecia i pierwszej XVII w. świątynia znajdowała się w rękach protestantów. W 1680 r. Paniowy, które wcześniej należały do diecezji krakowskiej, przeszły pod jurysdykcję diecezji wrocławskiej. Budynek kościelny ze względu na zły stan rozebrano w połowie XVIII w., rozpoczynając w 1757 r. budowę nowego kościoła, którego fundatorką była Katarzyna Rozyna Bujakowska. Świątynia, o konstrukcji zrębowej, z dwuspadowym dachem, nakryta jest obecnie gontem, który w 2000 r. zastąpił pokrycie blaszane. Wieża o konstrukcji słupowej posiada barokowy, cebulasty hełm i latarnię. Na wieży zawieszony jest dzwon z początku XVI w., pochodzący z poprzedniego kościoła. Nad prostokątną nawą góruje duża barokowa sygnaturka zwieńczona baniastym hełmem i latarnią. W skład wyposażenia kościoła wchodzi m.in.: ołtarz główny z pocz. XVII w. z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem (a także obrazem św. Augustyna w zwieńczeniu i rzeźbami świętych Piotra i Pawła); ołtarze boczne: jeden z przełomu XVII i XVIII w., z obrazem św. Rodziny i św. Jana Nepomucena oraz drugi (z końca XVI w.) z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej i obrazem św. Franciszka. W kaplicy zaś umieszczono ołtarz z obrazem Trójcy Świętej. Barokowa jest znajdująca się w kościele ambona; kamienna chrzcielnica pochodzi natomiast najprawdopodobniej z XVI w. Na przykościelnym cmentarzu znajduje się pomnik poświęcony mieszkańcom wsi – powstańcom śląskim oraz zamordowanym w niemieckich obozach koncentracyjnych w latach II wojny światowej[23].

Źródło: http://www.mikolow.eu/

Kościoły św. Mikołaja

Druga z drewnianych świątyń stoi w Borowej Wsi. Kościół ten, wybudowany w Przyszowicach prawdopodobnie pod koniec XVII w. lub na początku XVIII w., przeniesiono w obecne miejsce w latach trzydziestych XX w. Od strony zachodniej przylega do niego kwadratowa wieża z barokowym hełmem i latarnią. Innym cennym obiektem sakralnym jest murowany kościół pw. św. Mikołaja w Bujakowie z 1500 r. W jego wnętrzu znajduje się figura Matki Boskiej z 1480 r. Kościół i plebanię otacza parafialny ogród botaniczny z rzadkimi okazami roślin. Przy świątyni rośnie sześć zabytkowych lip drobnolistnych. Najstarsza z nich liczy ponad 450 lat.

Ratusz

Mikołowski ratusz położony jest przy zachodniej pierzei rynku. Został wybudowany w latach 1870-1872 w stylu neorenesansowym. Wyglądem przypomina zamek. Obecnie w budynku mieści się Urząd Miasta.

---

[23] http://www.slaskie.travel/Poi/Pokaz/2880/522/drewniany-kosciol-pw-sw-apostolow-piotra-i-pawla-w dostęp z dnia 08.12.2015 r.

Willa Zeumera

Na początku XX wieku swoją prywatną rezydencję postawił jeden z ówczesnych przemysłowców dr Hans Zeumer. Wzniesiona została w stylu określanym przez znawców architektury jako północnoeuropejski neorenesans z dodatkiem elementów neogotyckich. Willa Zeumera (zwana także pałacykiem), bo taką nazwę nadali mieszkańcy ówczesnego Mikołowa w chwili jej wybudowania, wzbudzała szczególny zachwyt, zwłaszcza że otaczał ją duży park ogrodniczy otoczony pięknie kutym w żelazie parkanem. Tuż za ozdobną bramą, po lewej stronie od ulicy Katowickiej, znajduje się oficyna o charakterze mieszkalno-gospodarczym. Prawdopodobnym projektantem pałacyku był znany mikołowski architekt Wincenty Kaszuba. Obecnie w budynku mieści się ośrodek rehabilitacyjno-leczniczy, a wyremontowaną oficynę zaadaptowano na gabinety lekarskie. O samej rodzinie Zeumerów niewiele wiadomo. Dzięki adaptacji pałacyku budowla, jedna z ciekawszych architektonicznie w rejonie Katowic, nie popadła w ruinę jak większość podobnych budynków w okolicy[24].

Źródło: http://www.mikolow.eu/

W Mikołowie znajduje się również 51 miejsc pamięci – pomników, tablic, grobów i mogił. Niektóre z nich to: pomnik ku czci poległych w powstaniach śląskich 1919-1921 oraz podczas II wojny światowej, tablica i płaskorzeźba poświęcona Konstantemu Wolnemu (1877-1940) – pierwszemu Marszałkowi Sejmu Śląskiego, mogiła zbiorowa żołnierzy szwedzkich poległych w wojnie trzydziestoletniej (1618-1648).

Gmina Łaziska Górne

Krzyż Dziękczynny

Najstarszy zabytek na terenie Łazisk Górnych, postawiony 6 października 1738 r. przez mistrza szklarskiego Szymona Mendeckiego, dzierżawcę książęcej huty szkła, jako realizacja ślubów za ocalenie huty przed huraganem szalejącym nad miastem. Znajduje się on przy północnej stronie ulicy Brada. Uszkodzony prawdopodobnie przez „poszukiwaczy skarbów", w 1834 r. został odnowiony przez W. Mandeckiego i W. Halupskiego, o czym świadczą stosowne napisy na cokole.

[24] http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/23782,mikolow-willa-dra-hansa-zeumera-przy-ulicy-katowickiej-nr-22-z-poczatkow-xx-wieku.html dostęp z dnia 08.12.2015 r.

Ratusz

Wzniesiony w 1927 roku, jest jednym z reprezentacyjnych gmachów zbudowanych w pierwszej połowie XX wieku w Łaziskach Górnych. Budynek, położony w centrum miejscowości zajmuje wyeksponowane miejsce w urbanistyce miasta. Wybudowano go w nowoczesnym stylu funkcjonalistycznym, rzadko występującym w niedużych miejscowościach Górnego Śląska i podkreślającym oficjalny, urzędowy charakter obiektu. Budynek zachował do dziś pierwotną funkcję, jako siedziba władz miasta jest najważniejszym reprezentacyjnym gmachem użyteczności publicznej w Łaziskach Górnych. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

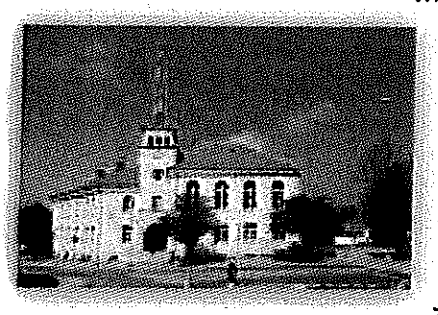

Źródło: http://www.laziska.pl/

Budynek Szkoły Podstawowej nr 1 w Łaziskach Górnych

Gmach wzniesiony w 1915 roku. Była to trzecia szkoła działająca w tym czasie w Łaziskach Górnych (wcześniejsze powstały w 1853 i 1880 roku). Po rozbiórce dwóch starszych budynków szkolnych stała się najstarszym tego typu obiektem w mieście. Budynek szkoły przy ulicy Dworcowej 4 wzniesiono w stylu modernistycznym. Jego nowoczesna i funkcjonalna architektura doskonale dostosowana była do szkolnego charakteru obiektu. Budynek zachował do dziś pierwotną funkcję placówki oświatowej i ważny gmach użyteczności publicznej w Łaziskach Górnych. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Budynek Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łaziskach Górnych

Gmach wzniesiony w 1913 roku, pierwotnie przeznaczony na hotel. Budynek ten nie posiada wyraźnych cech stylowych, jednak jego architektura współgra z położonym w sąsiedztwie budynkiem przy ulicy Dworcowej 4. Budynek pozostał ważnym gmachem użyteczności publicznej w Łaziskach Górnych. Od 1990 roku do chwili obecnej mieści się w nim Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Budynek szkoły (obecnie Gimnazjum nr 3, ul. Powstańców 6) w Łaziskach Górnych

Gmach wzniesiony w latach 1928-1930. Budynek zbudowano w stylu funkcjonalistycznym. Jego nowoczesna i funkcjonalna architektura doskonale dostosowana była do szkolnego charakteru obiektu. Budynek zachował do dziś pierwotną funkcję jako placówka oświatowa i ważny gmach użyteczności publicznej w Łaziskach Górnych. Do budynku głównego przylega trójkondygnacyjny budynek pełniący funkcję domu nauczycielskiego, od południa parterowy budynek pełniący rolę łącznika z usytuowaną na zachód salą gimnastyczną. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Budynek kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Królowej Różańca Świętego

Obecny wygląd kościoła jest wynikiem wielokrotnych przebudów i rozbudów świątyni. W eklektycznej sylwecie kościoła dominują elementy neoromańskie. Zalążkiem dzisiejszej świątyni była kaplica wybudowana według projektu budowniczego Gregerackiego z Żor w latach 1892-1893. Lata wojny nie były łaskawe dla łaziskiego kościoła – 3 września 1939 roku w wyniku uderzenia niemieckiego pocisku artyleryjskiego kościół spłonął wraz z wyposażeniem. Pozostały tylko kilkumetrowe mury i kaplica świętego Antoniego. Świątynię odbudowano w latach 1939-1942 oraz w 1945 roku (w styczniu tego roku uszkodzona została wieża kościelna). Architektura kościoła w Łaziskach Górnych o cechach eklektycznych łączy w sobie elementy stylu neoromańskiego i neogotyckiego. Proste, pozbawione detalu architektonicznego elewacje rozczłonkowują tylko różnej wielkości otwory okienne, zamknięte ostrołucznie oraz szkarpy przyścienne. Równie ascetyczne jest wnętrze kościoła, nakryte sklepieniem krzyżowo-żebrowym, z charakterystycznymi wspornikami żeber sklepiennych i dwoma wielobocznymi przysadzistymi filarami w transepcie. Prostą architekturę kościoła podkreśla współczesny wystrój. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Źródło: http://www.laziska.pl/

Budynek plebanii kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Królowej Różańca Świętego

Wzniesiony został w latach 1902-1903 według projektu budowniczego Gregerackiego z Żor. Budynek posiada cechy stylowe robotniczego domu mieszkalnego osad przemysłowych Górnego Śląska z przełomu XIX i XX wieku. Zachował się w nim pierwotny układ przestrzenny, z oryginalną stolarką okienną i drzwiową. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Budynek kościoła parafialnego pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela

Kościół należy do grupy kościołów górnośląskich wybudowanych w stylu modernizmu. Charakterystyczną cechą świątyni są proste, kubiczne formy, niemal pozbawione detalu architektonicznego. W 1936 roku mieszkańcy Łazisk Średnich zlecili architektowi Gambcowi z Katowic opracowanie projektu kościoła. W latach 1937-1938 kościół wybudowano pod kierownictwem Łoski z Łazisk. W 1939 roku prowadzono dalsze prace we wnętrzu kościoła, obejmujące roboty tynkarskie i wyposażenie wnętrza w ambonę, witraże i posadzkę. Kościół poświęcono 25 grudnia 1940 roku. Do nowo wybudowanej świątyni przeniesiono wyposażenie tymczasowego kościoła w formie drewnianego baraku (organy, ławki, ołtarze, dzwony, chrześnicę, stacje drogi krzyżowej). W 1946 roku do korpusu kościoła dobudowano wieżę. W latach 1953-1954 malarz Golda ozdobił kościół malowidłami, przedstawiającymi Chrystusa namaszczającego rzesze (strop nawy), śmierć

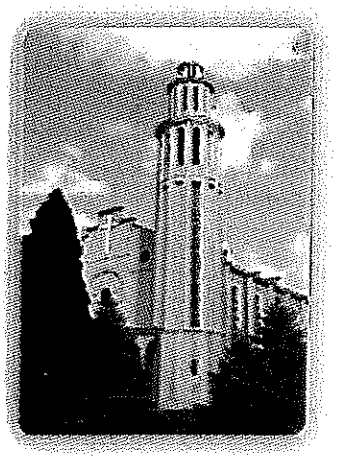

Źródło: http://www.laziska.pl/

świętego Józefa, ucieczkę do Egiptu (ponad kaplicą północną), połów ryb oraz Chrystusa w Emaus (nad kaplicą południową).

Poza wyżej wymienionymi, warto odwiedzić takie miejsca, jak:

- wieża wodna (obecnie nieczynna) – wybudowana w 1926 roku, stanowi zabytek techniki o dużej wartości kulturowej. Jest dominującym pod względem wysokości obiektem na terenie Łazisk Dolnych. Zaopatrywana była w wodę ze studni głębinowych w Rusinowie w dolinie Promny. Budowa wieży została wymuszona koniecznością dostarczenia ludności wody, w związku z jej zanikaniem w studniach, powodowanym eksploatacją górniczą;
- przydrożna kapliczka św. Jana na Wierzysku – prawie dwustuletni obiekt przedstawia figurę św. Jana, najmłodszego apostoła, autora jednej z Ewangelii, Listów i Apokalipsy;
- bunkier w lesie na Wierzysku – jest jednym z kilku znajdujących się w najbliższej okolicy, tworzących pododcinek „Wyry", wchodzący w skład „reduty mikołowskiej";
- dawna willa dyrektora kopalni – budynek zbudowano w 1908 roku jako willę dla dyrektora pobliskiej kopalni. W 1945 roku willę przeznaczono na potrzeby kulturalno-oświatowe pracowników kopalni, ich rodzin i społeczności Łazisk, otwarto w niej Dom Kultury KWK „Bolesław Śmiały". Obecnie w budynku mieszczą się biura Kompanii Węglowej S.A. – KWK „Bolesław Śmiały";
- inne obiekty zabytkowe, takie jak kuźnia przy ulicy Mikołowskiej 4 czy osiedle robotnicze;
- miejsca pamięci narodowej;
- Muzeum Energetyki prowadzone w Łaziskach przez Polskie Towarzystwo Przyjaciół Energetyki – gromadzi swe zbiory w wynajmowanym budynku dawnej rozdzielni elektrycznej 60 kV z 1928 roku na terenie Elektrowni Łaziska. Na powierzchni wystawienniczej wynoszącej 1000 m^2 znajduje się ponad sześć tysięcy eksponatów.

Miasto i gmina Orzesze

Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca w Górce

Zbudowany w XVI w., gotycko-renesansowy, murowany z kamienia łamanego i cegły. Powstał jako fundacja ówczesnych właścicieli Orzesza, Wawrzyńca Tracha i jego żony, Anny Marii z Frankenbergów. Do 1628 roku kościół był w rękach Protestantów. Zaniedbany i zdewastowany w czasie wojny 30-letniej, stał się w końcu filialnym kościołem parafii Woszczyce. Nabożeństwa odprawiano okazyjnie. W 1750 r. zapisano w inwentarzu parafialnym, że w wiosce Orzesze znajduje się murowany kościół p. w. św. Katarzyny, a w nim trzy ołtarze, ambona ławki, krypta, w której grzebie się panów Orzesza. Sytuacja taka trwała aż do 1906 r. kiedy przy kościele ustanowiono kurację, a od 1.08.1912 do 1930 r., a więc do czasu wybudowania nowego kościoła w Orzeszu, kościół św. Wawrzyńca był kościołem parafialnym dla Orzesza. Po zniszczeniach wojennych z inicjatywy ks. proboszcza Władysława Wojciecha kościół odrestaurowano, a nabożeństwa odbywała się dwa razy w roku: w uroczystość odpustową ku czci św. Wawrzyńca i z racji otaczającego kościół cmentarza w Dzień Zaduszny. Dnia 12 września 1967 r. został mianowany Rektor kościoła. Odtąd nabożeństwa sprawowano codziennie. Na przestrzeni tych lat kościół św. Wawrzyńca, który jest zabytkiem klasy I, zmieniał swój wygląd. Od 1967 kościół był oświetlony i ogrzewany. W 1969 zostały rozebrane neogotyckie ołtarze i ambona z 1897 r. i został wykonany nowy wystrój wnętrza. Odnowiono elewację kościoła. Kamienną posadzkę zastąpiono marmurową i ustawiono nowe ławki. Na Rok Jubileuszowy 2000 parafia ufundowała nowy kamienny ołtarz i ambonkę. Uroczystego poświęcenia nowego ołtarza dokonał ks. Bp. Stefan Cichy 13 sierpnia 2000. W roku 2002 odnowiona została wieża kościoła, wykonano nowy krzyż, wymieniono okna i wstawiono witraże.

Zespół dworsko-parkowy w północno-zachodniej części Gardawic[25]

Na terenie Orzesza znajduje się zabytkowy zespół dworsko-parkowy. Ulokowany w północno-zachodniej części miejscowości składa się z: dworu i pozostałości dawnego parku. Dwór został wzniesiony prawdopodobnie w prawdopodobnie w 1866 roku przez Ludwika Adlera, ówczesnego właściciela Gardawic. Gmach zbudowano w stylu historyzmu z elementami neobaroku. Posiada dwie kondygnacje, oraz dwa skrajne skrzydła ulokowane prostopadle do środkowej części. Dachy poszczególnych elementów są dwuspadowe, a do wejścia prowadzą szerokie schody. Otaczający budynek park posiadał pierwotnie swobodny układ krajobrazowy. Przy południowej elewacji gmachu można zobaczyć pozostałości dawnego owalnego podjazdu.

Zespół zabudowy kościoła parafialnego pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Woszczycach

Zespół tworzą: budynek kościoła wybudowany w latach 1878–1880 w stylu historyzmu z elementami neoroamńskimi i neogotyckimi według projektu królewskiego budowniczego Moebiusa; plebania wybudowana w 1812 roku bez wyraźnych cech stylowych; kaplica pod wezwaniem Świętego Jana Nepomucena wzniesiona prawdopodobnie w XIX wieku bez wyraźnych cech stylowych; rzeźba Immaculata z lewej strony głównego wejścia do kościoła, powstała w czwartej ćwierci XIX wieku lub na początku XX wieku w stylistyce akademickiego realizmu; rzeźba Święty Józef z prawej strony głównego wejścia do kościoła, powstała w czwartej ćwierci XIX wieku lub na początku XX wieku w stylistyce akademickiego realizmu; murowane ogrodzenie otaczające poszczególne budynki.

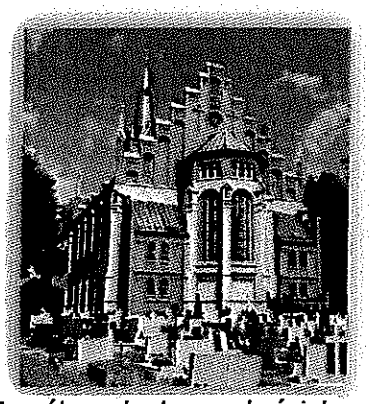

Zespół zabudowy kościoła parafialnego pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Woszczycach

Pałac w Zawiści

Zawiść to obecnie dzielnica Orzesza. Osada Zawiść była pierwotnie wioską rycerską, być może XV-wieczną, wzmiankowaną jednak dopiero w 1574 r., kiedy to Jerzy Orzeski sprzedał ją Wawrzyńcowi Trachowi. Tutejszy barokowy pałac, zachowany (w zmienionej kolejnymi przebudowami formie) do dziś, wzniesiony został w pierwszej połowie XVIII w. Sama rezydencja, jak i miejscowość, przechodząca często z rąk do rąk, należała (kolejno) do Zawadzkich, Witowskich, Micke'ów i Hegenscheidtów. Pierwsza przebudowa obiektu miała miejsce w 1911 r., za czasów, gdy właścicielami była ta ostatnia rodzina. Krótko potem, drogą małżeństwa, pałac stał się własnością Fryderyka Pennera, który mieszkał tu do końca I wojny światowej. W 1921 r. nastąpiła parcelacja majątku. Kolejna przebudowa przypadła na lata 50-te XX w., gdy rezydencja zaadaptowana została na potrzeby ośrodka leczniczo-wychowawczego dla młodocianych. Obecnie mieści się tu Ośrodek Terapii Nerwic dla Dzieci i Młodzieży, wraz ze szkołą

Pałac w Zawiści

[25] silesiaspace.pl

podstawową oraz gimnazjum. Obiekt nie jest udostępniony do zwiedzania, możemy natomiast obejrzeć go z zewnątrz (i to tylko zza siatki). Ten murowany budynek na planie prostokąta, wzniesiony z cegły i otynkowany, posiada dwie kondygnacje; nakryty jest wysokim dachem mansardowym. Wnętrza i ich układ zostały znacznie przekształcone podczas adaptacji w latach 50-tych. W sąsiedztwie pałacu, w otaczającym go parku, znajdują się również dawne zabudowania dworskie.[26]

Do zabytków ruchomych Orzesza zaliczymy takie obiekty, jak: krzyż przydrożny przy ul. św. Wawrzyńca na zboczu wzgórza kościelnego, wykonany w kamieniu, z ok. połowy XIX w.; drewniana figura św. Jana Nepomucena z pocz. XIX w. przy ul. Centralnej w Gardawicach; krzyż przydrożny przed wejściem do kościoła pw. św. Apostołów Piotra i Pawła z ok. poł. XIX w. w Woszczycach; barokowy wystrój architektoniczno-rzeźbiarski elewacji pałacu w Zawiści – balustrady i obramienia okien wykonane w kamieniu, z XVIII w.; kamienny krzyż przydrożny z 1865 r. przy ul. Suszeckiej w Woszczycach; kamienny, ludowy krzyż przydrożny z 1885 r. przy ul. J. Długosza w Woszczycach; kamienny krzyż przydrożny z 1875 r. o cechach barokowych przy ul. Damrota w Gardawicach; krzyż przydrożny z 1875 r. przy ul. Katowickiej w Gardawicach.

Gmina Ornontowice

Park w Ornontowicach

Ród Hegenscheidt postanowił wybudować w Ornontowicach swoją rezydencję, gospodarstwo rolne, filie zakłady produkcyjne, oraz park, który był prawdziwym oczkiem w głowie Annemarie, żony Klausa Hegenscheidt (syna Otto Hegenscheidt, który odziedziczył majątek Augusta Wilhelma Hegenscheidt, spadkobierca majątku Otto wybudował siedzibę rodu Hegenscheidt w Ornontowicach w 1901 r.). Annemarie znalazła okazję do stworzenia, na wzór środowiska z lat młodości (urodziła się w Turcji), pięknej oazy roślin ozdobnych i od zaraz przystąpiła do uszlachetniania i wzbogacania szaty roślinnej w parku przyzamkowym. Sprowadzała sukcesywnie przez 8 lat rzadkie gatunki roślin ozdobnych. Najbliższe otoczenie zamku obsadzała krzewami bzów szlachetnych, jaśminami i forsycją, również cisami. Dalej w parku dokonano nasadzeń różaneczników, azalii, magnolii i wielu róż rabatowych i parkowych. Masowe zastosowanie miały w podszyciu parku delikatny zawilec gajowy i przylaszczka pospolita. Drzewostan wzbogacany był stopniowo rzadko spotykanymi gatunkami, obsadzone zostały obrzeża parku cyprysikami groszkowymi w różnych odmianach. Sadzono kasztany jadalne o pięknych skórzastych liściach, kolczastych owocach i dużej odporności na zanieczyszczenia atmosfery. Wprowadzono również drzewa dla pszczelarstwa, np. rzadko spotykaną gledicję trójcierniową, przypominającą mimozę o kwiatach wybitnie miododajnych. Buk odmiany miedzianej dostarczający próchnicy, tulipanowiec amerykański o oryginalnych liściach i kwiatach, jak również jedlica o oryginalnych szyszkach i wiele innych cennych drzew podnosiło wartość drzewostanu parku. Znalazły się tu również sprowadzone z Ameryki odmiany róż, m.in.

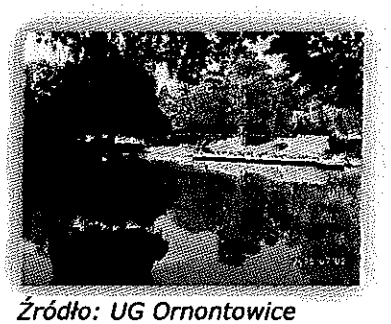

Źródło: UG Ornontowice

[26] Slaskie.travel

Betty Prior z 1935 r. oraz Dagmar Spaeth z 1936 r. Po latach te historyczne odmiany zostały nasadzone w dzisiejszym Rosarium, ku pamięci Annemarie. Za czasów kiedy to Park pozostawał własnością Rodziny Hegenscheidt, obszar ten nie był powszechnie udostępniany mieszkańcom. Jednakże, Klaus Hegenscheidt często udostępniał miejscowej ludności część publiczną parku na organizowanie koncertów, zabaw tanecznych czy festynów. Często też na nich bywał z całą rodziną. Zimową porą Klaus urządzał ślizgawki na dworskich stawach, dostępne dla wszystkich, choć najczęściej korzystały z nich oczywiście dzieci[27]. W latach 2009-2015 przeprowadzono kompleksową rewitalizację Parku. Odtworzono staw z sztuczną wyspą, wybudowano amfiteatr, nowe alejki spacerowe i nowe oświetlenie, zaaranżowano miejsca rekreacji i rozrywki, a także wiele kompozycji roślinnych (m.in. rosarium, zakątek lilaków, zacieniony zakątek). Całość kompozycji została oparta na wizji architektów zieleni, ale Gmina położyła szczególnie mocny akcent na konieczność osadzenia tej wizji w historii ornontowickiego Parku, w elementach, które tworzyły jego potencjał, w bezpośrednim odwołaniu się do lokalnego dziedzictwa i troski o pielęgnowanie tego dziedzictwa. Zaproponowane funkcje bardzo mocno nawiązują do tego czasu w historii Ornontowic, który związany był z rodziną Hegenscheidtów. Cały projekt nastawiony jest na łączenie w sobie funkcji rekreacyjnych i integrujących mieszkańców oraz odzwierciedlających dbałość o ochronę lokalnego dziedzictwa. Priorytetem w działaniach zorientowanych na stałą poprawę jakości życia w Gminie jest zrównoważona działalność w wielu obszarach. Jednym z nich jest zagwarantowanie mieszkańcom miejsca wypoczynku, spacerów, rekreacji. Zamierzenie ma na celu zaaranżowanie przestrzeni, która zbuduje markę miejsca, przestrzeni, która zachęcała będzie do porzucenia fotela przed telewizorem czy komputerem na rzecz spędzenia czasu z rodziną i znajomymi w przyjaznym otoczeniu przyrody. Projekt powstał z uzyskaniem dofinansowania UE w wysokości 82,1% kosztów kwalifikowanych.

Pałac Hegenscheidtów

Obiekt pochodzi z końca XIX w. i został zbudowany dla rodu Hegenscheidtów – ówczesnych właścicieli Ornontowic. Eklektyczny pałac z cechami stylu neorenesansu północnego, swój obecny kształt zawdzięcza ostatnim właścicielom dóbr: Ottonowi i jego synowi Klausowi Hegenscheidtom, którzy dokonali jego gruntownej przebudowy i rozbudowy z końcem XIX w. Dwupiętrowy pałac z wieżą usytuowany jest w zabytkowym parku. Jest to budynek murowany, otynkowany na wysokim cokole z dachem wielospadowym krytym dachówką ceramiczną. Charakterystycznym elementem elewacji południowej jest taras z podcieniami arkadowymi, inne ciekawe elementy architektoniczne to trójkątne szczyty, uskokowe gzymsy, liczne pilastry międzyokienne oraz półokrągły portal. Wewnątrz zachowane są oryginalne piece i boazerie, jak i okrągła sala balowa. Nieużytkowany, stanowiący własność prywatną.

Źródło: www.fotopolska.eu

[27] Na podstawie „Dzieje Ornontowic", B. Kloch, M. Mrzyk, J. Siebel, D. Szpala, Ornontowice 1999 r.

Świątynia Dumania – Park Archanioła[28]

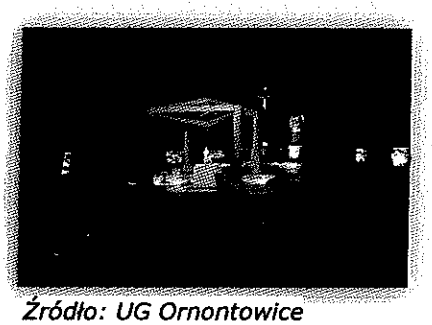
Źródło: UG Ornontowice

Obiekt powstał jako park tematyczny na terenie Starego Cmentarza w Ornontowicach. Motywem przewodnim jest św. Michał Archanioł, bo to od zarania dziejów patron ornontowickiej parafii, a od 2012 roku także patron Ornontowic. Nowy obiekt to też element budowania marki promocyjnej Ornontowic. Koncepcja powstania Świątyni Dumania sięga 2011 roku, wtedy to ornontowicka parafia i gmina podpisały umowę, na mocy której gmina uzyskała prawo do dysponowania gruntem parafialnym i zrealizowaniu tu projektu powstania parku tematycznego. Niegdyś znajdował się tu stary drewniany kościół parafialny, dlatego projekt zakładał odtworzenie podwalin XVI-wiecznego kościoła i przybliżenie jego historii ze szczególnym uwzględnieniem kultu św. Michała Archanioła. Gminie udało się uzyskać dofinansowanie w wysokości 85 proc. wartości projektu, co w sumie dało kwotę 720 tys. złotych, z budżetu gminy potrzebne były 144 tys. zł.

Kościół pw. św. Michała Archanioła

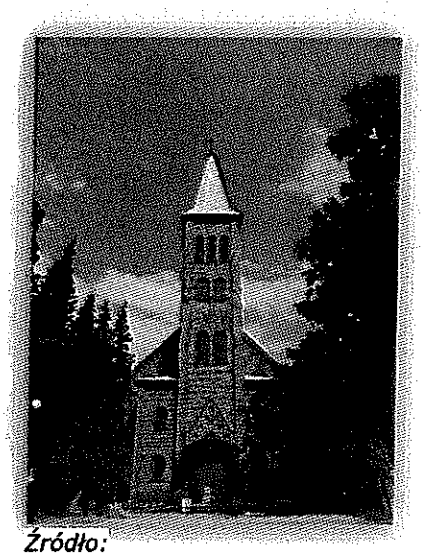
Źródło: http://www.polskaniezwykla.pl/

Drewniany kościół z 1578 roku, rozebrany został w 1892 roku ze względu na zły stan techniczny. W tym samym roku przystąpiono do budowy nowego murowanego kościoła. Parcelę podarował z części swojego parku patron Hegenscheidt. Projekt i kosztorys wykonał radca budowlany Jackisch z Bytomia. Budowę prowadził Maks Philipp z Gliwic. Poświęcenie kościoła dokonał 24 września 1893 roku ksiądz dziekan Paweł Zielonkowski, proboszcz dębieński i budowniczy nowej świątyni. W czasie II Wojny Światowej kościół został znacznie uszkodzony. Po wojnie, przy usuwaniu szkód, dobudowano nowe zakrystie. Kościół został konsekrowany 29 września 1963 roku przez księdza biskupa Juliusza Bieńka. Rok później poświęcono nowe dzwony noszące wezwania „Chrystusa Króla i „św. Michała". W latach sześćdziesiątych XX wieku zmodernizowano ogrzewanie, położono nowe tynki, wymieniono posadzki i balaski. W 1986 roku przebudowano prezbiterium, zmniejszając mensę ołtarzową i wykładając wnętrze okładziną marmurową. Kolejne zmiany prezbiterium dokonano w 1993 roku z okazji 100-lecia poświęcenia świątyni. W latach 1994-1996 w sąsiedztwie kościoła wybudowano kaplicę przedpogrzebową, obok której postawiono postument z figurą św. Barbary, patronki górników. W 1993 roku wymieniono drzwi wejściowe do kościoła, których fundator em był Samorząd Gminny. W 1998 roku odnowiono wejścia boczne i po raz kolejny odmalowano wnętrze kościoła. W tym czasie przeprowadzono również remont organów i zakrystii, zaś zwieńczeniem kolejnego etapu prac było wykonanie nowego nagłośnienia. W 2000 roku nałożono w kościele nową posadzkę granitową, ponadto na wzór dotychczasowych konfesjonałów wykonano dwa

[28] Źródło: dziennikzachodni.pl

nowe. Z okazji 35-lecia kapłaństwa księdza proboszcza Jerzego Kiełbasy ufundowano stylizowaną, dopasowaną do wnętrza świątyni ambonę, której uroczystego poświęcenia 13 kwietnia 2009 roku dokonał ówczesny dziekan Dekanatu Orzesze ksiądz Reinhard Schittko.

Ponadto, obiektem zabytkowym na terenie gminy, chronionym na mocy ustaleń planu, wpisanym do ewidencji zabytków jest klasztor zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP. Obiektami małej architektury chronionymi na mocy planu, wpisanymi do ewidencji zabytków są m.in. kapliczka murowana św. Jana Nepomucena, pomnik poległych w czasie II wojny światowej, pięć kamiennych krzyży przydrożnych oraz cztery drewniane.

Gmina Wyry

Na terenie miejscowości Wyry znajduje się pochodzący z przełomu XVIII i XIX wieku zespół dworu, w skład którego wchodzą budynki mieszkalne, budynki gospodarcze oraz fragment muru. Poza tym w miejscowości Gostyń mieści się zabytkowy kościółek z 1922 r. (obecnie pełni on funkcję kaplicy cmentarnej). Można spotkać także szereg budynków mieszkalnych, gospodarczych pochodzących z XIX i XX wieku. Na uwagę zasługują liczne kapliczki i krzyże przydrożne powstałe w XIX i XX wieku.

Warto zobaczyć również Pomnik Pamięci Żołnierzy Września z 1939 r., w Gostyni, gdzie corocznie odbywają się obchody rocznicowe upamiętniające walki obronne na Śląsku „Wrzesień 1939", z udziałem władz wojewódzkich, Związku Kombatantów, itp., obelisk ku czci pomordowanych w czasie II wojny światowej, znajdujący się w Wyrach, zbiorowy grób żołnierzy polskich poległych w II wojnie światowej, znajdujący się na cmentarzu parafialnym w Gostyni, zbiorowy grób żołnierzy niemieckich poległych w II wojnie światowej, znajdujący się na cmentarzu parafialnym w Gostyni, Zbiorowy grób żołnierzy września znajdujący się na cmentarzu parafialnym w Wyrach.

Pomnik Pamięci Żołnierzy Września 1939 r.

Źródło:

***Kapliczka z XIX wieku**, znajdująca się w Wyrach przy ulicy Dwór i Słoneczna posiada płaskorzeźbę Matki Boskiej z Dzieciątkiem*

Źródło: http://www.wyry.pl/

Schron bojowy „SOWINIEC" obszaru warownego „ŚLĄSK" w Gostyni

Źródło: UG Wyry

Polski schron bojowy potocznie nazywany „Sowińcem" wchodzi w skład schronów Obszaru Warownego „Śląsk". Jest to obiekt średniej wielkości, którego zasadnicze uzbrojenie stanowiły dwa ciężkie karabiny maszynowe typu Browning wz. 30 kalibru 7,92 mm. Prace nad schronem realizowano w ramach budowy Odcinka „Mikołów". Przed rozpoczęciem II wojny światowej obiektu nie zdążono ukończyć. Z inicjatywy Stowarzyszenia na rzecz Zabytków Fortyfikacji „Pro

Fortalicium" obiekt odtworzono pod względem wyposażenia i uzbrojenia do hipotetycznego stanu z okresu 1939 roku. W schronie znajduje się ekspozycja poświęcona Bitwie wyrskiej, która toczyła się m.in. w okolicach schronu „Sowiniec", w dniach 1-3 września 1939 roku. W rejonie schronu oraz Pomnika Pamięci Żołnierzy Września 1939 r. organizowane są od 2005 roku w maju inscenizacje Bitwy, z prezentacją stanowisk Grup Rekonstrukcji Historycznych oraz sprzętu i wyszkolenia współczesnego Wojska Polskiego.

Zasoby turystyczne – przyroda

Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie

Mikołów od dawna nazywany jest oazą zieleni na przemysłowym Górnym Śląsku, a istniejący na terenie miasta ogród botaniczny ma szansę odmienić wizerunek całego regionu. Jest to największy ogród botaniczny w Polsce, który pokazuje i promuje zielone oblicze Śląska oraz przyczynia się do ochrony bogatej przyrody tych terenów. Śląski Ogród Botaniczny powstał w 2003 roku w Mokrem, gdzie zachowało się ogromne bogactwo siedlisk przyrodniczych, m.in. cenne drzewostany leśne Fiołkowej Góry i doliny dwóch potoków: Promny i Jasienicy; tereny podmokłe i pola uprawne z rzadkimi dziś zadrzewieniami śródpolnymi - czyżniami; wyrobiska wapienne, wąwozy i wzgórza; setki gatunków roślin i zwierząt. Do ściśle chronionych należą: skrzyp olbrzymi i goryczka orzęsiona, kwitną także storczyki i centuria, wymierająca na terenie województwa śląskiego. Rośnie kilkadziesiąt drzew spełniających kryteria pomników przyrody: dęby szypułkowe, jesiony wyniosłe, brzozy brodawkowate i głogi jednoszyjkowe. Na tym terenie szczególne walory ma również przyroda nieożywiona. Można tu odnaleźć unikatowe na Górnym Śląsku formy terenu, kamieniołomy, w których co rusz zbieracze znajdują skamieniałe karbońskie i triasowe okazy, oraz zabytkowe piece służące do wypalania wapienia - tzw. wapienniki. Na terenie byłej jednostki wojskowej na Sośniej Górze w 2012 roku powstał nowoczesny budynek Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego z drewnianą wieżą widokową o wys. 14 m, skąd rozciąga się malowniczy widok na miasta Górnego Śląska z jednej strony i na Beskidy z drugiej. W budynku znajdują się dwie sale audiowizualne, biblioteka, regionalny bank nasion, laboratoria badawcze i pracownie dydaktyczne. Przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym usytuowana jest Pracownia Struktury Roślin powołana przez Ogród Botaniczny - Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej Polskiej Akademii Nauk z Warszawy-Powsina Na terenie Centrum Edukacji utworzono 3 km ścieżek edukacyjnych i kilkanaście kolekcje roślinnych, m.in. drzew i krzewów ozdobnych, wrzosów, pnączy, roślin przybrzeżnych i wodnych. Jedną z najważniejszych kolekcji jest kolekcja zachowawcza starych odmian jabłoni, która powstała w 2005 r. Ogród to jedno z najważniejszych centrów w regionie popularyzujących wiedzę przyrodniczą i ekologiczną oraz ceniony ośrodek badawczy i wydawniczy. Dzięki staraniom jego pracowników miejsce to jest chętnie odwiedzane przez mieszkańców regionu, którzy przyjeżdżają tu nie tylko po wiedzę, ale i odpoczynek.

Planty w Mikołowie

Mikołowski park, zwany Plantami, został założony w XVIII wieku jako kompozycja o charakterze krajobrazowym zamkniętym. Jest jednym z najlepiej zachowanych, w stosunku do pierwotnego kształtu, parków w aglomeracji górnośląskiej. Planty są typem ogrodu publicznego, mającego swą genezę w XIX-wiecznej idei wprowadzania zieleni do centrów miast. Planty w Mikołowie zawdzięczają swój początek komendantowi szwadronu husarzy, rotmistrzowi Korwin-Wierzbickiemu. Pod koniec XVIII wieku, w najdalszej części dzisiejszego parku (na południowo-zachodnich jego terenach), stworzył on

miejsce wzorowane na ogrodach wypoczynkowych z „kąpielnią" oraz romantycznymi altanami. Zaplanowano tam też wyszukane kompozycje z krzewów, kwiatów i drzew. Park ten został nazwany Charlottenthal na cześć żony pułkownika, Charlotty. W 1868 roku ówczesny właściciel tego terenu - August Winkler -odstąpił miastu Wymyślankę, otrzymując za to wiele większy obszar ziemi, należący do magistratu. Zakrojone na dużą skalę prace nad I wojnie światowej, Wojciech Rybicki. Obecne prace modernizacyjne mają na celu przywrócenie świetności tego miejsca jeszcze z okresu Charlottenthalu oraz troskę o ochronę dziedzictwa kulturowego. W ostatnich latach wybudowano dwa zbiorniki retencyjne, które uregulowały gospodarkę wodną na podmokłych terenach parku, a przy okazji stały się ozdobą Plant i siedliskiem kaczek. Na obrzeżach parku powstała kryta pływalnia, wybudowano nowy Domek Parkowy i lodowisko. W roku 2001 Planty zostały wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Orzeska dendroflora

Ważnym elementem przyrody Orzesza jest dendroflora. Stare i okazałe drzewa, z których tylko dwa mają status pomnika przyrody, są jedną z najcenniejszych ozdób miasta. Pierwszy z nich to dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.) rosnący w dzielnicy Zawiść, przy drodze wojewódzkiej nr 926. Drzewo cechuje się 400-centymetrowym obwodem pnia mierzonym na wysokości 130 cm od podłoża. Drugim z nich jest wiąz górski (*Ulmus glabra* Huds.), który można oglądać w centrum miasta, przy ulicy św. Wawrzyńca. Jego obwód na wysokości 130 cm wynosi aż 510 cm, co czyni go najgrubszym drzewem w całej gminie. Do dziś na terenie miasta zachowały się trzy parki dworskie oraz różnorodne pod względem estetycznym i przyrodniczym aleje drzew.

Park Krajobrazowy Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich

Gmina Orzesze posiada w swoich granicach Park Krajobrazowy Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich (część Królówki, Woszczyc, Zazdrości i Zawady), który jest idealnym miejscem na weekendowy wypoczynek - liczne ścieżki oraz dukty leśne pozwalają na poznawanie otaczającej przyrody. Park został założony w 1993, celem zachowania, ochrony i popularyzacji walorów przyrodniczych i kulturowych objętego nim obszar.

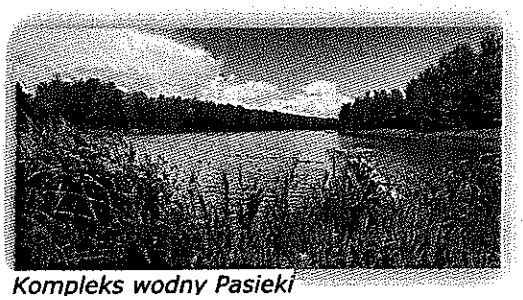

Kompleks wodny Pasieki

Równie ważnym jak lasy elementem orzeskiej przyrody są **stawy**. Najbardziej znany kompleks stawów to **Pasieki**. W jego skład wchodzą cztery stawy: Pasieki, Zaborze I, Zaborze II i Długi[29].

Na terenie miasta **Orzesza** znajdują się również inne, liczne walory przyrodnicze. Najbardziej wartościowe pod tym względem są **okolice Góry św. Wawrzyńca** i obszar sołectwa Woszczyce. Należy podkreślić znaczne zróżnicowanie szaty roślinnej i występowanie licznych gatunków roślin objętych ochroną. Ok. 50% powierzchni miasta

[29] „Walory przyrodnicze miasta Orzesza i ich zagrożenia", M. Warzecha, E. Sierka

zajmują lasy (dla porównania, średni wskaźnik lesistości dla województwa śląskiego wynosi 31,7%).

Aleja „Dęby Ornontowickie"

W Ornontowicach rosną 73 dęby szypułkowe, o obwodach do ok. 360 cm. Ornontowicka aleja dębowa powstała wraz z nasadzaniem dębów ponad 130 lat temu, a długość alei wynosi 1120 metrów. Pierwotnie ich liczba była większa niż obecnie. Być może zmniejszenie liczby w drzewostanie było spowodowane naturalną „śmiercią" niektórych drzew lub wycinką na potrzeby ówczesnego przemysłu, stąd ich liczba spadła do 73 okazów. Dziś ozdabiają jedną z ulic Ornontowic, a przy okazji są ozdobą rowerowej części „Trasy Zachodniej", o długości 6 km, oznaczonej kolorem czerwonym. Rada Gminy Ornontowice, 29 czerwca 1996 roku nadała swą uchwałą alei status pomnika przyrody, pod nazwą „Dęby Ornontowickie". Jest to jedna z piękniejszych alei dębowych na terenie Górnego Śląska.

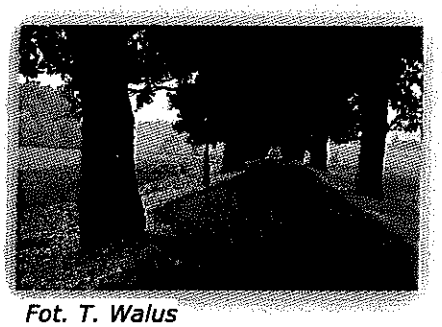
Fot. T. Walus

Park w Ornontowicach

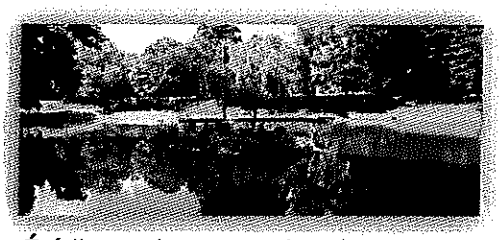
Źródło: park.ornontowice.pl

W tym miejscu należy również przypomnieć o zabytkowym parku rodu Hegenscheidtów, opisanym we wcześniejszym punkcie.

Jezioro Wicie

Jezioro Wicie to staw hodowlany w Wyrach o powierzchni 14,32 ha, w którym hodowane są karpie. Jezioro otoczone jest przez lasy, pola i łąki, z dala od centrum miejscowości. Można tu zaobserwować bogaty świat zwierząt, w tym ptaków takich jak np. łabędzie, kaczki, łyski, bociany. Najbardziej charakterystycznym miejscem jest drewniany pomost, z którego rozciąga się panorama Wyr.

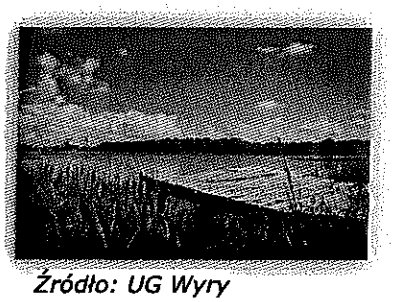
Źródło: UG Wyry

Stary Staw

Na terenie Gminy Wyry w Gostyni znajdują się trzy przepięknie położone śródleśne akweny pod wspólną nazwą Stary Staw. Znajduje się tutaj stanowisko chronionej paproci wodnej - salwinii pływającej. Jesienią można tu spotkać duże liczby ptaków różnych gatunków.

Źródło: UG Wyry

Pomnik Przyrody - 350letni dąb

Źródło: UG Wyry

W pobliżu Starego Stawu znajduje się jedyny pomnik przyrody na terenie Gminy Wyry - dąb szypułkowy o obwodzie 550 cm w pierścienicy. Jest on najgrubszym i prawdopodobnie najstarszym, bo liczącym ponad 350 lat, chronionym okazem dębu na terenie powiatu.

Wierzysko i Góra św. Jana (gmina Łaziska Górna)

Charakterystycznym miejscem Wierzyska jest przydrożna kapliczka św. Jana. Przy kapliczce rośnie okazała lipa szerokolistna, która obok lipy drobnolistnej jest jednym z dwóch rodzimych gatunków lip. Niewielki fragment wzgórza porastają okazy brzozy brodawkowatej, tworząc młody lasek będący ostoją dla zajęcy, jeży, saren, bażantów oraz wielu innych ptaków. W sąsiedztwie kapliczki znajdują się pola uprawne, na którymi często można wypatrzeć myszołowy i pustułki.

Las na Kamienicy - pomniki (gmina Łaziska Górna)

Jest to obszar leśny z zachowanym lasem bukowym oraz innymi osobliwościami przyrodniczymi. Swoje stanowisko ma tu: wilczomlecz słodki, zawilec gajowy, bez koralowy, barwinek pospolity czy kalina koralowa. Występuje tu wiele rzadkich gatunków bezkręgowców i kręgowców np. traszka zwyczajna, żaba trawna, sarny, kuny.

Stawy na Lasokach (gmina Łaziska Górna)

Wokół stawów rosną rośliny szuwarowe reprezentowane przez: trzcinę pospolitą, mannę mielec czy pałkę szerokolistną, a także ładne okazy wierzb: kruchej, iwy i purpurowej. Fauna zasiedlająca stawy jest bogata, spotkać tu można: ważki, nartniki, ślimaki zaroślowe oraz wiele innych bezkręgowców. Ryby żyjące w stawach, głównie pochodzą z zarybiania, spotyka się tu pospolite gatunki jak: karaś, lin czy okoń. W pobliżu stawów zaobserwować można tropy: saren, lisów i kuny, co znaczy, że zwierzęta te korzystają z wody pochodzącej ze stawów. Woda towarzyszy również rozwojowi innych zwierząt takich jak: żaby i ropuchy, traszki, zakładają tu lęgi kaczki krzyżówki oraz inne ptaki związane ze środowiskiem wodnym.

Teren rekreacyjno – piknikowy Ynzla

Ynzla położona jest w południowej części Łazisk Górnych przy ul. Południowej. Teren jest chętnie odwiedzany przez turystów oraz mieszkańców miasta i wykorzystywany jako miejsce pikników i spotkań. Znaleźć tu można boiska do piłki nożnej oraz siatkówki, altanę z kręgiem na ognisko, ścieżkę rowerową, plac zabaw, park fitness.

Teren rekreacyjny za basenem „Żabka" (gmina Łaziska Górna)

Teren stanowi nowoczesną, przyjazną infrastrukturę pozwalającą na aktywne spędzanie wolnego czasu. To też znakomite miejsce dla szukających odpoczynku i wytchnienia. Powstała tu licząca 1700 metrów ścieżka zdrowia z 15 stanowiskami do ćwiczeń. Wkomponowana ona została w teren biegnący wokół urokliwych zakątków przy stawach. Na terenie rekreacyjnym zamontowano też dwie siłownie zewnętrzne z sześcioma dwufunkcyjnymi urządzeniami, a dla dzieci urządzono plac zabaw z huśtawkami, zwierzątkami na sprężynach, kolejką linową i statkiem. Jest też profesjonalny skatepark.

W Łaziskach Górnych znajduje się 21 punktów lokalizacyjnych pomników przyrody (wśród nich 18 to drzewa), a także stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej Kamieniołom Piasków Karbońskich – pomiędzy ulicami Marta Walewska i św. Jana.

Zasoby turystyczne – obiekty noclegowe

W całym powiecie mikołowskim znajdują się 4 hotele 3-gwiazdkowe, z czego dwa mieszczą się w Orzeszu, jeden w Łaziskach Górnych i jeden w Mikołowie. Według danych GUS w powiecie działa również jeden motel (1-gwiazdkowy), znajduje się on w Mikołowie. W roku 2014 powiat dysponował 116 pokojami w obiektach hotelowych, zaś liczba miejsce noclegowych wyniosła 218, co stanowiło, odpowiednio, 0,9% i 0,8% pokoi i miejsc w całym województwie śląskim.

Tabela 8. Liczba pokoi, miejsc noclegowych w powiecie mikołowskim i poszczególnych gminach w roku 2014

jednostka terytorialna	pokoje	miejsca noclegowe
powiat mikołowski	116	218
Łaziska Górne	30	47
Mikołów	46	94
Orzesze	30	60
Wyry	10	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Niespełna 12 tys. polskich turystów udzielono w sumie ponad 17 tys. noclegów (udział w województwie na poziomie 0,8%), a 1300 turystom zagranicznym – nieco ponad 3 tys. noclegów (udział w województwie na poziomie 0,5%).

Tabela 9. Liczba korzystających oraz liczba noclegów udzielonych Polakom i turystom zagranicznym w roku 2014 w powiecie mikołowskim i poszczególnych gminach

jednostka terytorialna	korzystający Polacy	udzielone noclegi rezydentom (Polakom)	korzystający turyści zagraniczni	udzielone noclegi turystom zagranicznym
powiat mikołowski	11 824	17 155	1 300	3 073
Łaziska Górne	3 276	4 594	597	1 440
Mikołów	6 530	8 224	651	1 544
Orzesze	816	2 519	42	42
Wyry	1 202	1 818	10	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gdy pod uwagę weźmiemy wskaźnik liczby miejsc noclegowych na 1000 osób zauważymy, że jest on (wskaźnik dla powiatu) dużo niższy (wynosi 2,27) niż wskaźnik dla województwa, wynoszący 9,80. Wartości wskaźnika liczby udzielonych noclegów na 1000 osób wyniosły w 2014 r. odpowiednio 1020,94 i 210,62.

Biorąc pod uwagę zaplecze sportowo-rekreacyjne obiektów powiatu mikołowskiego zauważymy, że znajduje się tu tylko jeden obiekt wyposażony w siłownię i/lub stół do bilardu. Relatywnie lepiej wygląda dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych – jeden obiekt posiada pochylnię wjazdową, drzwi automatycznie otwierane, przystosowaną windę, natomiast w dwóch obiektach znajdziemy parkingi z miejscami wyznaczonymi dla osób niepełnosprawnych ruchowo oraz pokoje/łazienki przystosowane do potrzeb tych osób.

O atrakcyjności obiektów hotelowych świadczy również ich zaplecze konferencyjne. W powiecie mikołowskim dwa obiekty posiadają sale konferencyjne (w sumie 4 sale, 270 miejsc), wyposażone m.in. w ekran, rzutnik slajdów czy mikrofon. Pięć obiektów oferuje dostęp do bezprzewodowego internetu[30].

Zasoby turystyczne – sportowo rekreacyjne

Obiekty sportowe

W Mikołowie funkcjonują następujące obiekty sportowe:

- kryta pływalnia „Aqua-Plant";
- hala sportowa MOSiR;
- Otwarte Kąpielisko Miejskie;
- Ośrodek Rekreacyjny Planty (lodowisko, kort);
- Ośrodek Rekreacyjny Planty (kąpielisko);
- Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB;
- kompleks sportowo-rekreacyjny przy ul. Zawilców;
- siłowania TKKF na Kąpielisku Miejskim;
- kompleks 3 boisk sportowych „Moje boisko – Orlik 2012";
- Domek Parkowy;
- Stadion Miejski AKS;

[30] Dane z roku 2013.

- boisko piłkarskie LKS 45 Bujaków;
- boisko piłkarskie KS Burza Borowa Wieś;
- boisko piłkarskie KS Kamionka;
- boisko piłkarskie LKS Orzeł Mokre;
- boisko piłkarskie LKS Strażak.

W Łaziskach Górnych funkcjonują następujące obiekty sportowe:

- Stadion Miejski;
- hala sportowa MOSiR;
- bowling w hali sportowej;
- siłownia w hali sportowej;
- 3 siłownie zewnętrzne (2 na ścieżkach za basenem „Żabka", 1 na Ynzli);
- Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy „Żabka" (latem otwarte kąpielisko oraz boisko siatkówki i piłki nożnej, korty tenisowe, natomiast zimą lodowisko);
- Skatepark
- kręgielnia klasyczna przy KWK „Bolesław Śmiały";
- boiska wielofunkcyjne przy szkołach podstawowych i gimnazjach;
- Mavi Area Squash & Fitness.

W Orzeszu działają następujące obiekty sportowe:

- boisko orlik;
- 6 siłowni zewnętrznych: w Orzeszu przy ul. Bukowina, Kwiatowej i Skośnej oraz w Woszczycach, Zgoniu i Gardawicach;
- boisko sportowe LKS Woszczyce;
- boisko sportowe LKS Gardawice;
- stadion MKS Sokół;
- Fabryka Energii;
- Fight Club Niepokorni;
- kompleks sportowy wraz z bieżnią przy Zespole Szkół;
- sale gimnastyczne w każdym z trzech gimnazjów i szkołach podstawowych.

W gminie Ornontowice funkcjonują następujące obiekty sportowe:

- boisko główne GKS Gwarek,
- zespół boisk orlik przy ul. Akacjowej,
- zespół boisk orlik przy ul. Okrężnej,
- boisko treningowe przy ul. Klasztornej,
- boisko syntetyczne przy Gimnazjum,
- boisko piłkarskie wraz z bieżnią przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych,
- sala gimnastyczna przy Gimnazjum,
- sale gimnastyczne w Zespole Szkolno-Przedszkolnym,
- sala gimnastyczna w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych,
- 4 siłownie na świeżym powietrzu,
- 5 ogólnodostępnych placów zabaw.

W Łaziskach Górnych działa Amatorska Drużyna Hokejowa, drużyna futbolu amerykańskiego „Hammers Łaziska Górne" oraz Klub Sportowy Polonia Łaziska Górne (piłka nożna, siatkówka, piłka ręczna, kręglarstwo), w ramach MOSiR dodatkowo działają sekcje: podnoszenia ciężarów, ju-jitsu, lekkiej atletyki i tenisa stołowego. W Orzeszu działają liczne kluby sportowe takie jak MKS „Sokół", LKS „Woszczyce", LZS „Gardawice", Uczniowski Klub Tenisa Stołowego „Sokół", Liga Orlika, Siatkarski Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy SMUKS Orzesze, kluby jazdy konnej i szkółka rycerska. W Ornontowicach zaś działa klub sportowy „Gwarek" Ornontowice.

W gminie Wyry działają Stowarzyszenie Klub Sportowy „Fortuna" Wyry oraz Stowarzyszenie Sportowe „Raki Gostyń". Do obiektów sportowych zaliczyć należy obiekt

im. Braci Góralczyków w Wyrach oraz teren rekreacyjno-sportowy w Gostyni (oświetlone boisko do piłki nożnej, 3 boiska do piłki siatkowej, siłownia zewnętrzna).

Szlaki turystyczne

Szlak Bohaterów Wieży Spadochronowej

Szlak wiedzie przez miejscowości i miejsca, w których we wrześniu 1939 r. żołnierze Wojska Polskiego, oddziały powstańców śląskich i harcerze stoczyli Bitwy i potyczki z wkraczającymi na Śląsk oddziałami hitlerowskimi. Całkowita długość szlaku, rozpoczynającego się pod pomnikiem Powstańców Śląskich w Katowicach i kończącego się na zamku w Chudowie, wynosi 38,6 km. Mikołowski odcinek szlaku przebiega w okolicy bunkrów i śladów umocnień należących do Obszaru Warownego „Śląsk".

Szlak Historii Górnictwa Górnośląskiego

Szlak łączy miejscowości związane z historią górnictwa na Górnym Śląsku, prowadząc koło obiektów reprezentujących głównie górnictwo węgla kamiennego. Przy szlaku znajdują się m.in. tereny po małych kopalniach odkrywkowych i tzw. biedaszybach w Jaśkowicach. Całkowita długość szlaku, prowadzącego z Rybnika przez Mikołów, Orzesze, Łaziska Górne i Katowice do Rogoźnika i Łubianki, wynosi 100 km.

Szlak Krawędziowy GOP

Szlak, wyznaczający pierwotną granicę GOP-u, prowadzi przez mikołowski rynek i biegnie dalej obok starego kościoła i bazyliki należących do parafii św. Wojciecha. Godny polecenia jest punkt widokowy na wzgórzu Gronie, z którego przy dobrej widoczności można zobaczyć panoramę Beskidu Śląskiego. Całkowita długość szlaku, prowadzącego z Gliwic przez Mikołów i Tychy do Chełma Śląskiego, wynosi 78 km.

Szlak Obrońców Polskiej Granicy

Biegnie m.in. przez Mikołów (Śmiłowice, Paniowy, Bujaków), Łaziska Górne, Orzesze, Wyry i Gostyń, na jego trasie znajduje się Góra św. Wawrzyńca. Jego długość to 58,7 km.

Szlak Zabytków Techniki

Jest tematycznym samochodowym szlakiem turystyczno-kulturowym, łączącym obiekty związane z kulturą dziedzictwa przemysłowego województwa śląskiego. Obecnie w jego skład wchodzi 36 obiektów (w tym Muzeum Energetyki w Łaziskach Górnych). Szlak ten jest markowym produktem turystycznym (sieciowy produkt obszaru) prezentującym najważniejsze i najciekawsze pod względem walorów turystycznych, historycznych i architektonicznych obiekty przemysłowe w regionie śląskim. Obiekty znajdujące się na Szlaku związane są z tradycją górniczą, hutniczą, energetyką, kolejnictwem, łącznością, włókiennictwem, produkcją wody oraz przemysłem spożywczym. Szlak Zabytków Techniki jest najbardziej interesującą trasą turystyki industrialnej w Polsce.

Szlak Kulinarny „Śląskie Smaki"

Szlak tworzą restauracje i lokale gastronomiczne serwujące tradycyjne dania regionalne. Potrawy te są przygotowywane według tradycyjnych receptur i pokazują to, co w kuchni regionalnej najlepsze. Podróżując Szlakiem można skosztować nie tylko typowej kuchni śląskiej, ale również jurajskiej, zagłębiowskiej czy beskidzkiej i przekonać się jak bardzo różnorodne to smaki. Restauracjami biorącymi udział w tej inicjatywie, są m.in. Zajazd Kasztelański w Orzeszu-Woszczycach, Restauracja pod Białym Orłem w Łaziskach Górnych, Cukiernia Cichoń w Ornontowicach.

„Ścieżka zdrowia"

W sierpniu 2010 r. zakończono I etap rewitalizacji terenów tzw. Ścieżki zdrowia w okolicach basenu „Żabka" w Łaziskach Górnych. W trakcie prac wykonano czyszczenie dna stawu położonego najbliżej kompleksu sportowego „Żabka" oraz umocnienie jego wschodniego brzegu w formie siedzisk – punktu widokowego. Wymieniono część nawierzchni, zastępując zniszczony asfalt kostką brukową oraz położono nowe dywaniki asfaltowe umożliwiające jazdę m.in. na rolkach. W ramach prowadzonego remontu zamontowano nowe urządzenia na placu zabaw (w okolicach dawnej sceny), na które składają się obiekty dla dzieci oraz dorosłych, w tym zewnętrzna siłownia.

Trasy rowerowe

Przez teren gminy i miasta Mikołów przebiega pięć tras rowerowych, które zostały przygotowane dzięki dofinansowaniu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Łączna długość oddanych do użytku odcinków wynosi około 30 km. Drogi te mają następujący przebieg:

- trasa 43.190-08, łącząca sołectwo Paniowy z sołectwem Mokre i dalej biegnąca do południowych granic gminy Mikołów (połączenie z Łaziskami Górnymi);
- trasa 43.190-09, stanowiąca osnowę przyszłych tras rowerowych i ścieżek dydaktycznych Śląskiego Ogrodu Botanicznego;
- trasa 43.190-10, łącząca sołectwo Śmiłowice poprzez dzielnicę Kamionka z Katowicami w okolicach kąpieliska Starganiec;
- trasa 43.190-12, łącząca centrum Mikołowa z sołectwem Mokre, które obecnie stanowi punkt centralny łączący trasy 43.190-08, 43.190-09 oraz 43.190-12;
- trasa 43.190-35, biorąca swój początek na trasie 43.190-10 w dzielnicy Kamionka i poprzez Gniotek i południową część miasta łącząca się w centrum z trasą 43.190-12.

„Sieć tras rowerowych na terenie powiatu mikołowskiego – infrastruktura aktywnych form turystyki"

Projekt zrealizowany w ramach Programu Rozwoju Subregionu Centralnego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Całkowita wartość projektu to 2 175 566 zł, a beneficjentami projektu są: Gmina Orzesze – jako Lider – oraz gminy: Łaziska Górne, Mikołów, Ornontowice, Wyry – jako Partnerzy. Inwestycja polegała na wytyczeniu 247,76 km nowych oraz modernizacji 30 km istniejących tras rowerowych. Trasy poprowadzone zostały po istniejących drogach publicznych gminnych, powiatowych i wojewódzkich.

Rowerem po Śląsku

Śląski Związek Gmin i Powiatów jest organizatorem projektu Rowerem po Śląsku. W skład Śląskiej Sieci Tras Rowerowych wchodzą trasy o charakterze lokalnym i regionalnym. Sieć ta łączy się ze specjalnie oznakowanymi trasami turystycznymi, prowadzącymi do ciekawych miejsc wypoczynkowych, turystyczno-krajobrazowych i zabytkowych na Śląsku. W rejonie Tychów, Mikołowa i Wyr przebiegają trasy o numerach od 131 do 160:

- 131 S Mikołów-Gniotek-Wilkowyje-Tychy (trasa łączy wymienione miasta);
- 132 Z Ruda Śląska-Stara Kuźnica-Reta-Mikołów-Kol. Wojewódzka-Wyry-Gostyń-Żwaków-Paprocany-Cielmice-Świerczyniec-Łysina-Bieruń Stary (trasa prowadzi południowym przez Zręby Mikołowskie do zalesionej doliny rzeki Mlecznej);
- 133 N Orzesze-Szklarnia-Huta Łaziska-Łaziska Średnie-Wyry-Gostyń-Os. Kobiór-Kobiór-Bąkowiec-Grzybiarnia-Międzyrzecze-Stara Siągarnia-Miedźna;
- 134 Y Gichta-Jesionka-Hołochóg-Woszczyce-Królówka-Zgoń-Gostyń-Żwaków;
- 135 Z Łaziska Górne-Żabka-Łaziska Średnie-Gostyń;

- 136 S Bujaków-Góra Św. Wawrzyńca-Łaziska Górne-Łaziska Dolne-Wyry-Tychy;
- 141 Y Tychy-Paprocany-Promnice -Kobiór-Mitręgówka;
- 151 C Bieruń Stary-Os. Chemików-Bojszowy Górne-Bojszowy Dolne-skraj Woli-Harmęże;
- 152 N Bieruń Stary-G. Chełmeczki-Bijasowice-Nowy Bieruń-Czarnuchowice-skraj Kopciowic-Chełm Mały-Podłuże-Jamnice -Jeleń.

Rozwój turystyki oznacza promocję zdrowego, aktywnego stylu życia, nowe możliwości rekreacji oraz popularyzację atrakcji turystycznych wśród mieszkańców regionu. Ze względu na położenie geograficzne Śląska kreuje nowe możliwości współpracy transgranicznej z Czechami i Słowacją. Cała sieć połączona będzie z podobnymi w innych regionach kraju, tworząc sieci ponadregionalne, a co szczególnie ważne dla popularyzacji Śląska, jej fragmenty stanowią już dziś część dwóch tras transeuropejskich. Europejska Federacja Cyklistów pozwoliła włączyć część śląskich tras do Europejskiej Sieci Tras Rowerowych EUROVELO.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 utworzono blisko 250 km szlaków biegnących przez: Łaziska Górne, Mikołów, Ornontowice, Orzesze i Wyry:

- trasa rowerowa nr 291 Ornontowice – Czerwionka-Leszczyny – Orzesze-Woszczyce (12,6 km);
- Trasa Lokalna Zachodnia Ornontowice (6 km);
- Trasa Lokalna Wschodnia Ornontowice (3,1 km).

Sieć tras rowerowych na terenie powiatu mikołowskiego obejmuje z kolei pięć tras: Trasa niebieska (obwodowa, o długości 72,4 km), zielona (29,6 km), żółta (29,9 km), brązowa (22,2 km), czerwona (32,4 km).

Lokalne specjały kulinarne

Kopa ornontowicka

Receptura przygotowywania deseru o nazwie kopa ornontowicka sięga ponad 45 lat i jest ściśle związana z pałacem w Ornontowicach należącym do rodziny Hegenscheidtów. Deser ten był wizytówką pałacu i nie mogło go zabraknąć podczas wielu uroczystości i odbywających się w pałacu przyjęć. Dawniej kopa ornontowicka uważana była za wykwinty i drogi deser, z uwagi na fakt, że do jej przygotowania używano rzadkich w tamtym okresie składników, takich jak: rodzynki, kokos, ananas czy orzechy. W latach powojennych przygotowywanie kopy ornontowickiej częściowo zanikło. Wpływ na to miał brak drogich, ale niezbędnych składników. Jednakże w dalszym ciągu mieszkańcy przekazywali kolejnym pokoleniom przepis na ten deser. Do tradycji przygotowywania kopy powrócono w latach 60. i 70. XX wieku, kiedy składniki do jej przygotowywania powoli pojawiały się na rynku. Początkowo deser przygotowywany był tylko podczas uroczystości weselnych odbywających się na terenie gminy Ornontowice. Później, wraz ze zwiększonym dostępem do składników pojawiał się coraz częściej podczas uroczystości rodzinnych oraz lokalnych imprez o charakterze kulinarnym. Kopa ornontowicka cieszy się dużą popularnością, czego

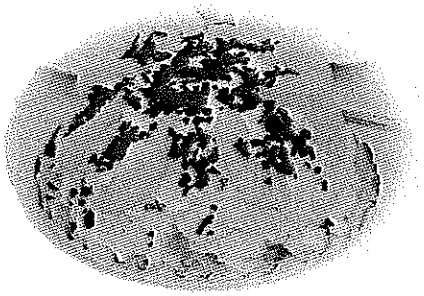

Źródło: ornontowice.pl

dowodem są liczne wyróżnienia oraz nagrody w konkursach, takich jak I Festiwal Kuchni Śląskiej, gdzie w kategorii „amatorzy" panie z Koła Gospodyń Wiejskich otrzymały „Złoty Durszlak" za przygotowanie deseru oraz tytuł Eksperta Śląskich Smaków. Pod koniec 2012 r. kopa została wpisana na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi[31].

Znani ludzie

Mikołów

Olgierd Bierwiaczonek (1925-2002)

urodzony na Wileńszczyźnie, żołnierz 2 Armii WP (1944-1945), absolwent katowickiej ASP, artysta malarz, laureat wielu nagród w konkursach plastycznych. Ofiarował Mikołowowi kolekcję 50 obrazów. Mikołowianin Roku 1999.

Tymoteusz Bies (ur. w 1995 r.)

Pianista, laureat licznych dziecięcych i młodzieżowych konkursów, a także Ogólnopolskiego Konkursu im. Fryderyka Chopina w Warszawie (2013) i Międzynarodowego Konkursu Młodych Pianistów „Arthur Rubinstein in memoriam". Koncertował z Orkiestrą Filharmonii Śląskiej (dyr. Mirosław Jacek Błaszczyk, Jan Wincenty Hawel), Polską Orkiestrą Radiową (dyr. Marek Moś), Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia (dyr. Aleksander Humala).

Bogusław Bromboszcz (1930-2006)

urodzony w Mikołowie, dziennikarz i fotoreporter, pracował w redakcjach tygodnika ,,Echo" i dwutygodnika „Sprawy Chemików". Naczelny redaktor „Gazety Mikołowskiej" (1991-1998), Mikołowianin Roku 2001, współautor książki „Mikołów w XX wieku" (2002).

Łukasz Byrdy (ur. w 1994 r.)

urodził się w Katowicach, wychował w Mikołowie. Studiuje pod kierunkiem Waldemara Andrzejewskiego i Joanny Marcinkowskiej w Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu. Jest laureatem licznych konkursów, m.in. „Arthur Rubinstein in memoriam" w Bydgoszczy i „Halina Czemy-Stefańska in memoriam" w Poznaniu, a ponadto konkursów w Płocku, Zabrzu, Koninie, Antoninie, Szafarni, Jeleniej Górze, Warszawie. Otrzymał stypendia na udział w kursach muzycznych w Calgary i Aspen. Wystąpił na festiwalach w Moskwie, Dusznikach-Zdroju oraz w cyklu koncertów „Młode Talenty" w Muzeum Fryderyka Chopina. Koncertował w Polsce (Żelazowa Wola, filharmonie Śląska i Dolnośląska) i za granicą (USA, Kanada, Rosja, Austria i Niemcy).

Wacław Cybulski (1901–1973)

urodzony w Warszawie. Profesor, wieloletni dyrektor Kopalni Doświadczalnej „Barbara" w Mikołowie. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Walczył jako ochotnik w III powstaniu śląskim. Studiował na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej. Od 1925 r. związany z KD „Barbara". Prowadził pionierskie badania nad zwalczaniem zagrożeń wybuchów metanu i pyłu węglowego w kopalniach. W czasie wojny walczył we Francji w oddziałach gen. Maczka. Po ewakuacji do Wielkiej Brytanii odkomenderowany do Instytutu Naukowego

[31] http://slaskiesmaki.pl/Pokaz/141196/kopa-ornontowicka, dostęp z dnia 22.10.2015 r.

w Buxton. Do Polski wrócił w 1946 r. i objął stanowisko dyrektora KD „Barbara", gdzie pracował do końca życia.

Anna Dereszowska (ur. w 1981 r.)

polska aktorka teatralno-musicalowa oraz filmowa urodziła się w Mikołowie. Ukończyła Prywatne Studium Muzyczne w Mikołowie pod patronatem ISME w klasie fortepianu, natomiast w roku 2003 Akademię Teatralną w Warszawie. Jej debiut teatralny to rola Marii Antonownej w „Rewizorze" Mikołaja Gogola w reż. Andrzeja Domalika na scenie Teatru Dramatycznego w Warszawie. Dużą popularność przyniosła jej rola policjantki Kaliny w serialu „Złotopolscy". Można ją zobaczyć w Teatrze Dramatycznym w Warszawie, współpracuje także z warszawskimi teatrami Studio Buffo i Teatr Syrena.

Mieczysław Dzieńdziel (1925-1994)

urodzony w Zarzeczu, absolwent Wyższej Szkoły Muzycznej w Katowicach, artysta muzyk, chórmistrz i dyrygent, prowadził m.in. chóry „Słowiczek" i „Harmonia". Kierownik zespołu „Mikołowianki" (1983-1994).

Franciszek Giel (1933-1992)

urodzony w Kobiórze, absolwent ASP w Krakowie, artysta plastyk, pracownik Studia Filmów Rysunkowych w Bielsku-Białej, członek Związku Polskich Artystów Plastyków, twórca licznych witraży i płaskorzeźb m.in. o tematyce religijnej.

Adam Graczyński (1939-2004)

urodzony w Gorlicach. Polityk, inżynier, absolwent Politechniki Śląskiej, dyrektor naczelny Głównego Instytutu Górnictwa (1989-2001), senator IV i V kadencji Senatu III RP, twórca Śląskiego Funduszu Stypendialnego.

Łukasz Habaj (ur. w 1975 r.)

mieszkaniec Mikołowa, polski kierowca rajdowy. Zawodowo związany z branżą turystyczną – jest jednym z założycieli firmy eSKY.pl. Jest członkiem klubu Moto Sport Gliwice. Karierę sportową rozpoczął od startu w Rajdzie Nikon w 2003 roku. W roku 2004 we Fiacie Seicento Sporting klasy A0 wraz z Jackiem Spentanym wygrał w klasyfikacji generalnej jednego z odcinków specjalnych Rajdu Barbórka Cieszyńska. W 2004 roku zespół zajął pierwsze miejsce w Pucharze PZM w klasie N0. Debiut w RSMP nastąpił w roku 2005, za kierownicą Peugota 206 XS, w którym w roku 2006 Habaj zdobył Mistrzostwo Polski w Pucharze Peugota, wygrywając wszystkie sześć rajdów, w których zespół brał udział. Kolejny rok to starty w zespole Team 07 za kółkiem Lancera Evo VIII. Po przerwie w roku 2008 wystartował w Citroen Racing Trophy 2009 za kierownicą Citroena C2 R2, a w 2010 roku pojawił się w Mitsubishi Lancerze Evo IX. W sezonie 2012 Łukasz Habaj startował w RSMP i jeździł w przygotowanym przez stajnię rajdową Rallytechnology Lancerze Evo IX. Zajął trzecie miejsce w klasyfikacji generalnej Rajdu Karkonoskiego. W sezonie 2013 zmienił samochód na Mitshubishi Lancer Evo IX R4 i zwyciężył w Rajdzie Dolnośląskim. Za kierownicą tej rajdówki zaczął też sezon 2014 i zajął drugie miejsce w klasyfikacji generalnej Rajdu Arłamów. W połowie sezonu doszło do ponownej zmiany auta, tym razem na Forda Fiestę R5 i to zapoczątkowało ciąg sukcesów – zwycięstwa w Rajdzie Wisły i Rajdzie Dolnośląskim, oraz trzecie miejsce w Rajdzie Nadwiślańskim. A na koniec sezonu tytuł II Wicemistrza Polski RSMP.

Roksana Jonek (ur. w 1978 r.)

Urodzona w Mikołowie, zdobywczyni tytułu Miss Polonia z roku 1997 oraz Miss Tourism International w 1998.

August Karol Kiss (1802-1865)

urodzony w Paprocanach, absolwent Uniwersytetu Berlińskiego (1822), rzeźbiarz-odlewnik, autor pomników niemieckich władców m.in. we Wrocławiu, Królewcu, Berlinie i Poczdamie. Twórca płaskorzeźby głowy Chrystusa, znajdującej się nad wejściem do kościoła ewangelickiego w Mikołowie, autor rzeźb zdobiących ambonę tegoż kościoła.

Paweł Krawczyk (1914-1982)

urodzony w Górnikach (dziś dzielnica Bytomia), pedagog, harcmistrz, twórca harcerskich drużyn wodniackich na Śląsku. W czasie II wojny światowej uczestniczył w kampanii wrześniowej, działał w ZWZ i AK. Długoletni profesor mikołowskiego Liceum im. Karola Miarki.

Bp Józef Kurpas (1912-1992)

urodzony w Paniowach, absolwent mikołowskiego gimnazjum, ukończył Śląskie Seminarium Duchowne w Krakowie i studia na Wydziale Teologicznym UJ. W 1963 r. otrzymał sakrę biskupią. Brał udział w obradach Soboru Watykańskiego II. Katowicki biskup pomocniczy w latach 1962–1991.

Jerzy Egon Kwiatkowski (1928-2005)

urodzony w Chorzowie, absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych we Wrocławiu, rzeźbiarz, członek Związku Polskich Artystów Plastyków, autor licznych rzeźb o tematyce świeckiej i religijnej. Jego prace zdobią m.in. place i skwery w Katowicach, Chorzowie, Wodzisławiu Śląskim i Dąbrowie Górniczej.

Karol Miarka-senior (1825-1882)

urodzony w Pielgrzymowicach, polski działacz narodowy na Górnym Śląsku, nauczyciel, pisarz, publicysta i drukarz, wydawca gazety „Katolik", założyciel szeregu polskich organizacji społecznych i gospodarczych, patron wielu polskich szkół.

Karol Miarka-junior (1856-1919)

urodzony w Pielgrzymowicach, nauczyciel i drukarz, wydawca masowych nakładów książek, kalendarzy i śpiewników w języku polskim oraz dzieł wybitnych polskich klasyków, w tym m.in. A Mickiewicza, J. Słowackiego i Z. Krasińskiego.

Ludwik Musioł (1892-1970)

rodowity mikołowianin, nauczyciel i publicysta, wybitny historyk śląski, prekursor krajoznawstwa, lingwista i etnograf, współzałożyciel Towarzystwa Polskich Nauczycieli na Górnym Śląsku, autor ponad 300 prac naukowych.

Konstanty Prus (1872-1961)

urodzony w Wielopolu Rybnickim, wybitny dziennikarz i historyk, redaktor czasopism „Katolik", „Gazeta Opolska", „Kurier Sosnowiecki", pracownik Polskiego Komitetu Plebiscytowego (1920), autor licznych biografii i opracowań historycznych, dotyczących Górnego Śląska, więzień obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, autor monografii „Z przeszłości Mikołowa i jego okolicy" (1932).

Hermann Samuel Staub (1856-1904)

urodzony w Mikołowie, światowej sławy prawnik, wybitny komentator niemieckiego prawa handlowego i wekslowego oraz prawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. Należał do najznakomitszych prawników berlińskich. Zasłynął m.in. jako twórca teorii „Die Positiven Vertragsverletzung". Jego prace stanowią fundament, na którym tworzyło się współczesne prawodawstwo gospodarcze w Niemczech.

Albert Strzewiczek (1944-1996)

urodzony w Wilnie, grafik i malarz, poeta, rysownik. W latach 1981-1989 mieszkał w USA, gdzie prowadził studio grafiki użytkowej. Autor cyklu grafik „Kapliczki i krzyże przydrożne Południowej Polski" oraz „Mikołów - miasto serdeczne". Współzałożyciel Górnośląskiego Towarzystwa Literackiego.

Paweł Targiel (1945-2009)

rodowity mikołowianin, poeta, działacz kultury. W 1988 r. założył czasopismo „Miarka", w 1996 r. „Arkadię. Pismo katastroficzne". Był inicjatorem przekształcenia mieszkania Rafała Wojaczka w instytucję kultury, „Instytut Mikołowski", a potem został dyrektorem tej placówki. Wydał tomiki wierszy: „Ostatnie wiersze" (2005) i „Halsem" (2007).

Ignatz Ritter von Wechselmann (1828-1903)

urodzony w Mikołowie, architekt i filantrop. Wykształcenie zdobywał w Berlinie, po studiach zamieszkał w Wiedniu, a potem w Budapeszcie, gdzie powstało wiele budowli wg jego projektu. Otrzymał tytuł szlachecki od cesarza Franciszka Józefa I. Przeznaczał pokaźne kwoty na cele charytatywne. W testamencie przekazał m.in. pieniądze na fundusz mający wspierać biednych z Mikołowa.

Andrzej Wojaczek (1947-2000)

rodowity mikołowianin, brat Rafała Wojaczka, absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie, aktor drugoplanowy. Grał w kilkudziesięciu filmach, m.in. w „Soli ziemi czarnej" Kazimierza Kutza (1969), w „Honorze dziecka" (1976) oraz w serialu „Blisko, coraz bliżej" (1982). Ostatnim jego filmem był „Wojaczek" Lecha Majewskiego (1999).

Rafał Wojaczek (1945-1971)

rodowity mikołowianin, poeta, postać kontrowersyjna. Przerwał studia na Uniwersytecie Jagiellońskim (1963), później mieszkał we Wrocławiu, debiutował w miesięczniku „Poezja" (1965). Autor m.in. tomików poetyckich „Sezon" i „Inna bajka", swoje wiersze publikował w „Twórczości" i „Odrze". Jego życie i samobójstwo są tematem filmu fabularnego „Wojaczek" w reżyserii Lecha Majewskiego (1999).

Konstanty Wolny (1877-1940)

urodzony w Bujakowie, absolwent prawa, adwokat, polityk, działacz narodowy na Górnym Śląsku, współautor ustawy o autonomii Śląska i pierwszy marszałek Sejmu Śląskiego, publicysta, dziekan Rady Adwokackiej w Katowicach.

Mateusz Wróbel (ur. w 1990 r.)

mieszkaniec Mikołowa, aktywny działacz kultury w powiecie i poza nim. Ściśle zaangażowany w działalność Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Energetyki w Łaziskach Górnych oraz Miejskiego Domu Kultury w Łaziskach Górnych. Muzyk, wokalista, kompozytor skupiający się na koncertowaniu z zespołem Voccata, orkiestrą

Happy Big Band z KHW S.A. kopalni Mysłowice Wesoła oraz niejednokrotnie występujący także solowo pod własnym nazwiskiem. W 2011 roku uczestniczył w pierwszej edycji telewizyjnego programu „Bitwa Na Głosy" w drużynie Haliny Mlynkovej (byłej wokalistki zespołu Brathanki), co pozwoliło mu na pracę z najlepszymi ludźmi w branży oraz zaowocowało wieloma kontaktami w branży muzycznej. W tym samym roku wziął udział także w programie „Szansa Na Sukces", gdzie miał okazję śpiewać utwory legendarnego zespołu Dżem. Koncertował na wielu krajowych scenach, m.in. w opolskim amfiteatrze czy Domu Muzyki i Tańca z Zabrzu. Do tej pory współpracował i koncertował z Andrzejem Lampertem (zespół PIN), Haliną Mlynkovą, Maciejem Miecznikowskim, Hanną Banaszak, Dawidem Podsiadło oraz z zespołami LemOn, SBB i KOMBII. Z racji wykształcenia oraz pasji jest aktywnym animatorem kultury, m.in. od września 2015 jest organizatorem i koordynatorem cyklu koncertowego "Otwarta Scena" w Muzeum Energetyki. Cykl daje szansę młodym zespołom i wykonawcom promowania się szerszej publiczności.

Georg Zeumer (1890-1917)

urodzony w Mikołowie, potomek fabrykanckiej rodziny Zeumerów. Był jednym z pierwszych lotników niemieckich i należał do pionierów lotnictwa wojskowego podczas I wojny światowej. Za zasługi na froncie już w 1914 roku otrzymał Krzyż Kawalerski (Ritterkreuz) Orderu św. Henryka (Militär St. Heinrichsorden). Przeszedł do historii jako ten, który uczył sztuki latania legendarnego „Czerwonego Barona" – Manfreda von Richthofena.

Łaziska Górne

Henryk Fojcik (1920-2006)

muzyk, długoletni kapelmistrz Orkiestry Dętej KWK „Bolesław Śmiały", urodził się w 1920 r. w Łaziskach Górnych. Po ukończeniu szkoły podstawowej zostaje przyjęty jako uczeń do Orkiestry Dętej 75 Pułku Piechoty w Chorzowie. Uczył się również w szkole muzycznej w Katowicach, gdzie grał na waltorni i skrzypcach. Podczas II wojny światowej został wcielony do armii niemieckiej. Jako muzyk nie został jednak wysłany na front, ale do orkiestry Filharmonii w Monachium, gdzie grał na waltorni. Po 1945 roku wrócił do Łazisk, gdzie udzielał się w Orkiestrze Dętej Katowickich Kolejarzy. W międzyczasie ukończył kurs dyrygentów orkiestr dętych. W 1953 r. podjął pracę w kopalni „Bolesław Śmiały" jako instruktor kulturalno-oświatowy Domu Górnika. Równocześnie pełnił obowiązki Zastępcy Kapelmistrza w Zakładowej Orkiestrze Dętej, a od 1955 r. objął w niej stanowisko Kapelmistrza. Obowiązki te pełnił przez 30 następnych lat. Pod jego kierownictwem Orkiestra brała udział w wielu przeglądach i konkursach. Jednocześnie Henryk Fojcik prowadził systematyczny nabór młodych adeptów Orkiestry spośród uczniów szkoły górniczej. Orkiestra dęta pod jego kierownictwem niezmiennie towarzyszyła załodze Kopalni i społeczeństwu Łazisk.

Jan Gondzik (1890-1962)

powstaniec śląski, urodził się w Łaziskach Dolnych. Do gimnazjum uczęszczał w Katowicach i Gliwicach, skąd został relegowany za manifestowanie polskości. Studiował we Wrocławiu, w 1917 roku uzyskał dyplom, a w 1919 roku doktorat. Po studiach został wcielony do wojska. Był członkiem Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska. Brał czynny udział w akcji plebiscytowej. Był tez prezesem okręgu zabrzańskiego Związku Śląskich Kół Śpiewaczych. W czasie III powstania śląskiego dowodził batalionem. Po zakończeniu powstania, jako uchodźca osiadł w Bydgoszczy, skąd w 1922 roku powrócił na Górny Śląsk i zamieszkał w Chorzowie. W czasie II wojny światowej był lekarzem w Polskich Siłach

Zbrojnych na Bliskim Wschodzie. Przeniesiony do służby cywilnej, opiekował się dziećmi polskimi w szkołach na terenie Afryki. Obok opieki stomatologicznej uczył dzieci języka angielskiego i historii Polski. Od 1947 roku wrócił do pracy w Chorzowie.

Alojzy Golda (1916-1982)

artysta, malarz urodziny w Łaziskach Średnich. W czasie II wojny światowej, będąc na terenie Szkocji, podjął naukę w Akademii Sztuk Pięknych w Aberdeen, a po powrocie do kraju studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Będąc członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków współdziałał w zorganizowaniu filii krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Jako artysta plastyk zajmował się rzeźbą, malarstwem i rysunkiem. Jego prace artystyczne można spotkać w zbiorach instytucji krajowych, takich jak Muzeum Śląskie w Bytomiu czy Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie oraz w kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą. Był laureatem wielu ogólnopolskich wystaw twórczych i wystaw indywidualnych. Wiele dzieł, które wyszły spod jego ręki, można znaleźć w kościołach. Do nich należy polichromia obiektów sakralnych, m.in. w Łaziskach Średnich, św. Jacka w Bytomiu, Radlinie, Namysłowie, Opolu, Koszarawie, Wrocławiu, Trzebnicy, Turzy, Wieluniu i wielu innych. Zmarł w wieku 69 lat w Mikołowie.

Franciszek Kalisz (1856-1939)

działacz społeczny, powstaniec śląski, urodził się w Łaziskach Górnych. Po ukończeniu szkoły rozpoczął pracę w kopalni „Brada". Był jednym z pierwszych organizatorów ruchu zawodowego na terenie Łazisk Górnych. Był współorganizatorem powstałego w listopadzie 1913 roku w Łaziskach Górnych Towarzystwa Śpiewaczego „Gwiazda", a także biblioteki polskiej. Od 1919 roku był członkiem Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska. Uczestniczył w I i II powstaniu śląskim. W czasie plebiscytu był pracownikiem Polskiego Korpusu Plebiscytowego w Łaziskach Górnych. W III powstaniu śląskim był dowódcą ochrony miejscowych kopalń. Po zakończeniu powstania powrócił do pracy w kopalni „Aleksander". Działał aktywnie w miejscowym Związku Powstańców Śląskich i Związku Obrony Kresów Zachodnich. Zginął z rąk bojówkarzy freikorpsu w drodze z Łazisk Górnych do Zawiści.

Leon Lupa (1920-1999)

muzyk, długoletni kapelmistrz orkiestry dętej Elektrowni „Łaziska", urodził się w Łaziskach Górnych. Od najmłodszych lat był wychowywany w środowisku muzycznym, jego ojciec również był muzykiem. Po ukończeniu szkoły podstawowej w Łaziskach Górnych kontynuował naukę w konserwatorium muzycznym w Katowicach. Wybuch II wojny światowej przerwał jego edukację muzyczną, wcielony został do armii niemieckiej i skierowany na front wschodni. Umiejętność gry na instrumentach muzycznych (skrzypce, pianino, akordeon i trąbka) pozwoliła mu na odstawienie broni i zostanie członkiem zespołu muzycznego grającego dla oficerów niemieckich. Po zakończeniu działań wojennych powrócił do Łazisk i rozpoczął pracę w Elektrowni „Łaziska", w której przepracował 55 lat, będąc przez 53 lata kapelmistrzem orkiestry dętej. W końcu lat 50. XX w. wspólnie z orkiestrą brał udział w uroczystości poświęcenia organów w Trzebini. Uroczystość tę koncelebrował ówczesny biskup krakowski Karol Wojtyła, który podszedł do Leona Lupy i osobiście podziękował mu za uświetnienie grą tej uroczystości. W 1985 roku zorganizował i założył młodzieżową orkiestrę dętą, rekrutując do niej uczniów przyzakładowej szkoły zawodowej, technikum i młodych pracowników Elektrowni „Łaziska". W dorobku artystycznym orkiestry pod batutą Leona Lupy można znaleźć wiele wyróżnień, pucharów i dyplomów zdobytych na różnego rodzaju konkursach i przeglądach, a na wspomnienie

zasługuje I miejsce i puchar Ministerstwa Górnictwa i Energetyki na XVII Przeglądzie Szkolnych Zespołów Artystycznych Przemysłu Węglowego. Zmarł 16 września 1999 roku, a jego mogiła znajduje się na cmentarzu św. Wawrzyńca w Orzeszu.

Łukasz Oślizło (ur. w 1989 r.)

Łaziszczanin urodzony w Mikołowie. Jest lekkoatletą specjalizującym się w biegach długich. W 2009 i 2011 startował w finałowym biegu na 3000 metrów z przeszkodami podczas młodzieżowych mistrzostw Europy. Jest medalistą Mistrzostw Polski seniorów, ma w dorobku dwa srebrne medale (Mikołów 2012 – bieg na 10 000 metrów i Bielsko-Biała 2012 – bieg na 3000 metrów z przeszkodami). Stawał na podium halowych mistrzostw kraju zdobywając dotychczas jeden brąz (Spała 2012 – bieg na 3000 metrów). Jest też medalistą młodzieżowych mistrzostw kraju. Legitymuje się klasą Mistrzowską Międzynarodową (MM) na dystansie 3000 m z przeszkodami.

Augustyn Pacha (1911-1997)

nauki pobierał w łaziskiej *jedynce*, którą ukończył w 1926 r., natomiast w Katowicach ukończył Kurs Handlowy i Administracyjny. Ze względu na zły stan zdrowia miał problemy ze znalezieniem pracy. *Gustek* został więc pisarzem i magazynierem na łaziskiej Elektrowni. W Łaziskach Górnych otrzymał stanowisko II Sekretarza Gminy, a w 1938 roku mianowano go dożywotnim urzędnikiem miasta. Dzięki temu, że był aktywnym członkiem Towarzystwa Śpiewaczego Echo miał okazję spotkać na próbach swoją przyszłą żonę – Marię Migulankę. Przylgnęło też do niego powiedzenie - przydomek *Cześć pieśni!* Aż do 1939 r. kierował Oddziałem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej, które prowadziło działalność oświatową i rozwijało kulturę fizyczną wśród młodych. W 1939 r. został aresztowany za działalność w obronie cywilnej i w polskich towarzystwach społeczno-kulturalnych. Prowadził również działalność konspiracyjną na rzecz Armii Krajowej. W 1945 r. wziął udział w ratowaniu dokumentów z płonącego Ratusza w Łaziskach Górnych, a potem w organizowaniu Urzędu Gminnego, gdzie od roku 1947 pełnił funkcję księgowego i zaopatrzeniowca. W 1963 roku zaczął pracę jako główny księgowy w MPGK. W roku 1946 zainicjował budowę świetlicy Towarzystwa Śpiewaczego Echo, która pełniła funkcję domu kultury, gdzie odbywały się próby chórów, orkiestr, przedstawienia teatralne, nawet operetki grywane przez łaziskich chórzystów – aktorów amatorów. Brał czynny udział w powstaniu: obwodnicy miasta, Miejskiego Domu Kultury, osiedla domków jednorodzinnych: im. gen. Ziętka, Leśne, Zośka, budowę cmentarza komunalnego, basenu kąpielowego Żabka wraz z terenami rekreacyjnymi. Znana była jego gorliwość i zaangażowanie przy pracach związanych z gazyfikacją miasta oraz przy poprawie w zaopatrzeniu miasta w wodę. U kresu swojego życia spisał swoje dzieje i optymistycznie zatytułował *Łaskawy żywot kulawego Gustka.*

Rajmund Pawlas (1920-2003)

ekonomista, działacz społeczny, urodził się w Żorach. W 1959 r. otrzymał dyplom magistra ekonomii Wyższego Studium Społeczno-Gospodarczego w Katowicach (obecna Akademia Ekonomiczna). W 1940 r. został aresztowany w ramach tzw. eliminowania inteligencji polskiej. Wraz z innymi kolegami osadzono go w budynku obecnego ratusza, skąd przewieziono do obozu w Dachau, a stamtąd do obozu w Mautchauzen-Gunzen. Po wojnie przydzielono go do prac fizycznych. Od początku swej pracy był związany z energetyką: „Elektrobudowa" – budująca elektrownie, Zakłady energetyczne Okręgu Południowego w Katowicach (1959-1976), Elektrownia „Łaziska" (1980-1983). Przez prawie 20 lat wykładał w Zasadniczej Szkole Zawodowej i Technikum Energetycznym przy Elektrowni

„Łaziska". Prowadził również intensywną działalność społeczną. Przez 20 lat uczestniczył w obradach Zarządu Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Katowicach. Kierował budową „Domu Ekonomisty". Był przewodniczącym Komisji Rewizyjnej oraz wiceprezesem Oddziału Wojewódzkiego PTE ds. finansowych. Był wieloletnim radnym ówczesnej Miejskiej Rady Narodowej (Przewodniczący MRN, Przewodniczący Komisji Finansowej MRN). Angażował się w powstanie: nowego budynku poczty, automatycznej centrali telefonicznej, Biblioteki Miejskiej. Swoje zaangażowanie w sprawy miasta kontynuował w Towarzystwie Przyjaciół Łazisk. Od 1990 r. udzielał się w Miejskim Kole Kombatantów. W 2001 r. otrzymał tytuł „Łaziszczanina Roku 2001".

Jan Plisz (1937-1999)

muzyk, nauczyciel muzyki, kapelmistrz orkiestry dętej KWK „Bolesław Śmiały", urodził się w Łaziskach Średnich. Uczył się gry na fortepianie i flecie, co zaowocowało tym, że w latach pięćdziesiątych XX wieku został członkiem Orkiestry Dętej Kopalni „Bolesław Śmiały". Swoją edukację muzyczną rozpoczął w ognisku muzycznym, poprzez średnią szkołę muzyczną, aż do ukończenia w 1964 roku Akademii Muzycznej w Katowicach. Bogata działalność artystyczna poprzez całe jego życie była związana z Łaziskami, a w szczególności z Zakładowym Domem Kultury KWK „Bolesław Śmiały", gdzie po ukończeniu studiów objął funkcję kierownika Działu Artystycznego. Prowadził chór „Moniuszko", zespoły wokalne, grał na instrumentach klawiszowych w zespole „Rytm". Zespoły te zdobywały wiele nagród w licznych konkursach, zarówno w kraju, jak i za granicą. Był również kierownikiem Społecznego Ogniska Muzycznego w Łaziskach. W maju 1985 r. objął on funkcję kapelmistrza Zakładowej Orkiestry Dętej KWK „Bolesław Śmiały". Pod jego batutą orkiestra zdobyła m.in.: Medal im. Michała Wolskiego przyznawany przez Śląski Oddział Polskiego Związku Chórów i Orkiestr oraz Złotą Odznakę Honorową III stopnia nadaną przez Zarząd Główny PZChiO. W latach 1985-1997 orkiestra dała imponującą liczbę 352 koncertów, i to zarówno w kraju, jak i za granicą (Czechy, Niemcy). Warte podkreślenia są również koncerty emitowane na antenie Polskiego Radia w Katowicach. Z jego inicjatywy odbywała się w Łaziskach cykliczna impreza pod nazwą Rewia Orkiestr Dętych o „Łaziskie Liście" nazwana po jego przedwczesnej śmierci jego imieniem.

Wawrzyniec Pucher (1875-1941)

ksiądz, organizator katolickiego ruchu młodzieżowego, urodził się w Łaziskach Górnych. W 1887 roku rozpoczął studia na wydziale teologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, a 22 czerwca 1901 roku przyjął święcenia kapłańskie. W październiku 1901 roku rozpoczął pracę jako wikary w parafii św. Szczepana w Bogucicach. Tu pracował nad redakcją i korektą pierwszych wydań modlitewnika „Droga do nieba" i kierował budową świątyni dla nowej parafii św. Antoniego w Dąbrówce Małej, gdzie 16 grudnia 1912 roku został proboszczem. W Dąbrówce Małej założył polską męską i żeńską kongregację mariańską, Arcybractwo Matek Chrześcijańskich, Katolickie Stowarzyszenie Mężów i Młodzieńców, zorganizował i promował tzw. Niedziele alozjańskie, mające charakter duszpasterski i narodowy. 12 grudnia 1920 roku zwołał zebranie delegatów Związku Polskiej Młodzieży Katolickiej, na którym został wybrany prezesem tej nowej organizacji. W dniach 6-9 maja 1921 roku na jego probostwie odbyła się konferencja z udziałem Wojciecha Korfantego, Macieja hr. Mielżyńskiego i francuskiego generała de Brantes. W lipcu 1921 roku był współorganizatorem Naczelnej Rady Ludowej na Górnym Śląsku, a w październiku 1921 roku jako członek Komitetu Obrony Śląska współtworzył Związek Obrony Kresów Zachodnich. W tym samym roku zorganizował Kongres Młodzieży Polskiej. W 1922 roku

został opiekunem studentów pochodzących ze Śląska, tworząc zalążek Śląskiego Seminarium Duchownego z siedzibą w Krakowie. Rozwijał ruch pielgrzymkowy do Piekar. Zorganizował też pierwszą polską pielgrzymkę młodzieży katolickiej do Częstochowy. W 1929 roku nawiązał kontakt z Polskim Radiem w Katowicach, które rozpoczęło regularne nadawanie nabożeństw z kościoła w Piekarach. W 1933 roku pod jego przewodnictwem został wydany nowy modlitewnik dla diecezji katowickiej „Skarbiec modlitw i pieśni". Był prezesem Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej, przewodniczącym jej Rady Diecezjalnej (1932-33), a także asystentem kościelnym dla katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej w Katowicach. W 1940 roku został aresztowany. Zwolniony z więzienia zmarł 19 października w szpitalu w Bytomiu.

Bruno Schmialek (1888-1963)

artysta malarz, drzeworytnik, urodził się w Łaziskach Średnich. W latach 1919-1923 studiował we Wrocławiu na Akademii Sztuki (Kunstakademie) pod kierunkiem Endella i O. Mullera. W swoich obrazach, głównie olejnych i akwarelach, opiewał piękno swych rodzinnych stron. Obok śląskiego krajobrazu malował typowe postacie Górnoślązaków, a także rodzimy folklor. Głównie jednak wypowiadał się w drzeworytach, gdzie tematyka była podobna. Stworzył cykle: *Górny Śląsk* (1923-1924), *Wschodnie miasteczko* (1928), *Głowy, święci moich czasów*. W 1930 r. objął stanowisko profesora sztuk pięknych w Akademii Pedagogicznej w Bytomiu. Tam stworzył cykle drzeworytów: *Słodka* (1931), *Wschodni wiatr* (1932). Stworzył ich ok. 400 szt. Jego prace były wystawiane we Wrocławiu, Berlinie, Monachium, Moskwie Po zakończeni II wojny światowej osiadł w Niemczech Zachodnich.

Leopold Stańkusz (1889-1942)

Górnik, powstaniec śląski. Urodził się w Łaziskach Średnich. Przed I wojną światową pracował w Bottrop (Westfalia), gdzie uczestniczył w pracach polskich organizacji. Powrócił na Górnych Śląsk. Był współorganizatorem Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska w Łaziskach. Następnie organizował oddziały bojowe na terenie Łazisk i kilku miejscowości powiatu raciborskiego (Gorzyczki, Gorzyce, Uchylsko). Brał czynny udział w walkach III powstania śląskiego. W czasie II wojny światowej był członkiem ruchu oporu. Aresztowany za przechowywanie sztandaru powstańczego, więziony przez pół roku na gestapo w Rybniku został przewieziony do obozu w Oranienburgu, a następnie do Dachau, gdzie zginął 20 października.

Konrad Szweda (1912-1988)

ksiądz, więzień obozów, zasłużony budowniczy kościołów, urodził się w Kuźni Raciborskiej. Studia teologiczne, które ukończył w 1939 roku, odbył w Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 25 czerwca 1939 roku z rąk ks. biskupa Stanisława Adamskiego i skierowany został na placówkę w Świętochłowicach-Zgodzie, gdzie zastała go wojna. Osadzony w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu, gdzie na placu apelowym był świadkiem wystąpienia z szeregów o. Maksymiliana Kolbego. Stał się później jednym z głównych świadków w procesie beatyfikacyjnym o. Kolbego i wyróżniony został przez udział w koncelebrze na placu św. Piotra w Rzymie w czasie mszy św. kanonizacyjnej w dniu 10 października 1982 roku. W 1942 roku przewieziony został do obozu w Dachau, gdzie przebywał do wyzwolenia, 29 kwietnia 1945 roku. Po wyzwoleniu udał się do Francji, ale w 1946 roku wrócił do Polski, gdzie podjął pracę duszpasterską w Cieszynie. Potem pracował w Sanktuarium Maryjnym w Piekarach Śląskich, w Chudowie, gdzie organizował nową placówkę duszpasterską, budował kościół i plebanię i w najstarszej chorzowskiej

parafii św. Barbary, gdzie podjął się budowy kościoła. W 1961 roku papież nadaje mu godność prałacką. 31 stycznia 1981 roku objął parafię M.B. Różańcowej w Łaziskach Górnych, gdzie pracował do 1988 roku. Zmarł na zawał serca w szpitalu w Mikołowie 28 lipca 1988 roku.

Alojzy Woźnikowski (1890-1945)

działacz społeczny, powstaniec śląski, urodził się w Łaziskach Górnych. Uczęszczał do niemieckiej szkoły powszechnej, a języka polskiego nauczył się jako samouk. Od 18 roku życia pracował w kopalni „Brada". Prowadził aktywną działalność społeczną. Należał do grona założycieli chóru „Gwiazda" w Łaziskach Górnych. W latach 1914-1920 był prezesem tego chóru, a w 1921 roku jego sekretarzem. Krzewił kulturę polską wśród mieszkańców Łazisk. Prowadził amatorskie zespoły teatralne istniejące przy chórach „Gwiazda" i „Echo". Był inicjatorem powstania orkiestry dętej, która istniała w latach 1920-1934, a także prezesem i trenerem Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół". W czasie powstań śląskich był członkiem Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska oraz komendantem powstańczym. W 1919 roku wybrany został radnym gminy Łaziska Górne. W latach 1922-1939 był aktywnym członkiem Związku Powstańców Śląskich. W 1939 roku brał udział w walkach na Sośniej Górze (Mokre). W lutym 1940 roku został aresztowany przez Niemców i skazany na 2,5 roku ciężkiego więzienia. Zmarł 8 lutego 1945 roku. Jest pochowany na cmentarzu parafialnym w Łaziskach Górnych.

Paweł Wyra (1902-1961)

działacz społeczny, powstaniec śląski, urodził się w Łaziskach Średnich. Brał czynny udział w trzech powstaniach śląskich. Do 1939 roku aktywnie działał w polskich organizacjach, najpierw młodzieżowych, później powstańczych. W 1939 roku, w ramach młodzieżowych oddziałów powstańczych walczył pod Wyrami, pod dowództwem pułkownika Kiełbasy. Wraz z oddziałami wycofał się na wschód, tam po agresji radzieckiej został aresztowany i deportowany na Syberię. Pracował przy wyrębie lasów. W 1941 roku podjął ucieczkę z Syberii. Po powrocie do domu został aresztowany przez gestapo. Po zwolnieniu został skierowany do pracy w kopalni „Makoszowy". W 1945 roku włączył się aktywnie w działalność na terenie gminy, obejmując stanowisko wójta. Angażował się w odbudowę miasta ze zniszczeń wojennych. Po 1947 roku wrócił do pracy w górnictwie jako sztygar w kopalni „Bolesław Śmiały".

Orzesze

Lidia Brabańska-Rybicka (ur. w 1935 r.)

w latach 70. XX w. ukończyła Akademię Wychowania Fizycznego w Krakowie. Jako lekkoatletka na zawodach wojewódzkich i ogólnopolskich najpierw reprezentowała LZS Orzesze, później „Spójnię" Katowice i „Kolejarza" Katowice. Osiągała sukcesy w rzucie oszczepem i w skoku wzwyż. Po zakończeniu kariery sportowej przez 39 lat uczyła wychowania fizycznego m.in. w Bujakowie, Leszczynach, Chudowie i Jaśkowicach, gdzie następnie została dyrektorem szkoły podstawowej. Za swoje największe osiągnięcie uważa zainicjowanie budowy sali gimnastycznej. Od najmłodszych lat obok sportu przejawiała talenty manualne: haft, szycie, rysunek. W czasie studiów miała kontakt ze studentami Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, od których nauczyła się technik malarskich. Do tej pory namalowała ok. 50 obrazów techniką olejną na płótnie i nadal tworzy. Głównym jej motywem przewodnim są kwiaty. Tworzy dla siebie i nie lubi rozstawać się ze swoimi obrazami. Jej prace znajdują się w jej domu w Jaśkowicach, które jest swoistym muzeum,

oraz u znajomych i rodziny. Poza malarstwem Lidia Rybicka zajmuje się tkactwem, haftem, szydełkowaniem i innymi robotami ręcznymi (we wszystkich tych pracach przewija się motyw kwiatów).

Henryk Chrószcz (1935-2013)

mieszkał w Zawiści. Działacz samorządowy i społecznik, jak mało kto zaangażowany w sprawy sołectwa i całego miasta. Przez 16 lat był sołtysem Zawiści (1990-2006), a przez dwie kadencje także radnym z tego sołectwa (1998-2006). Pełnił wiele odpowiedzialnych i ważnych funkcji, m.in. był członkiem Zarządu Miasta Orzesza, prezesem gminnej Spółki Wodnej, członkiem stowarzyszenia charytatywnego Pomocna Dłoń, członkiem Gminnej Komisji Mieszkaniowej, prezesem fundacji Dom Miłosierdzia św. Jana Chrzciciela.

Maria Gawlik (ur. w 1952 r.)

pedagog, animatorka życia kulturalnego w Orzeszu. Prowadzi działalność pedagogiczną i społeczną wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, kultywując dawne zwyczaje i tradycje. Jest kierownikiem artystycznym Regionalnego Zespołu Śpiewaczego Jaśkowiczanie od początku jego istnienia. Zespół ten jest laureatem wielu konkursów zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. Pani Maria ma na swoim koncie liczne wyróżnienia, m.in. tytuł najlepszej gawędziarki na XX Jubileuszowym Konkursie Gawędziarzy w Rybniku, nagrodę Kuratora Oświaty. Otrzymała również odznaczenia państwowe: Zasłużony dla Kultury Polskiej i Zasłużony Działacz Kultury nadane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Złotą Odznakę Honorową Polskiego Związku Chórów i Orkiestr – Oddział Śląski w Katowicach, Srebrny Krzyż Zasługi nadany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Bernard Hojka (ur. w 1953 r.)

mistrz świata w wyciskaniu sztangi leżąc. W swoim sportowym dorobku ma liczne medale i rekordy Pucharu Świata, Mistrzostw Świata, Mistrzostw Europy i Mistrzostw Polski. Prezes stowarzyszenia Power Gym Herkules oraz trener i zawodnik Power Gym Herkules-BenchPress Team. Wcześniej prowadził Siłownię Herkules Orzesze, z której wywodzi się wielu utalentowanych sportowców. Działacz sportowy i trener – dwukrotnie wygrywał w plebiscytach w kategorii Trener Roku i raz jako Działacz Roku. W czerwcu 2015 roku zdobył I miejsce na Mistrzostwach Europy w wyciskaniu sztangi leżąc, które odbyły się w Pradze, i ustanowił rekord świata w kat. wagowej do 75 kg.

Robert, Antoni Kaczmarczyk (1920-2012)

nauczyciel, kierownik szkoły w Woszczycach. Od roku 1947 do 2010 realizował swoją pasję życiową – prowadził z dziećmi i dorosłymi zajęcia szachowe. Ponad 30 lat robił to społecznie, bez wynagrodzenia. Organizował między innymi Powiatowe Olimpiady Szachowe. Jego wychowankowie uczestniczyli 59 razy w Wojewódzkich Olimpiadach Szachowych, a jedna z zawodniczek zdobyła dwukrotnie Mistrzostwo Polski. Do roku 2010 – organizował i prowadził Miejskie Konkursy Szachowe o Puchar Burmistrza Miasta Orzesze i o Puchar Dyrektora Miejskiego Zespołu Oświaty w Orzeszu. Sprowadził do Szkoły w Woszczycach duże szachy, które są wystawiane na terenie szkoły do dyspozycji mieszkańców. Za swoją pracę i poświęcenie był nagradzany i odznaczony między innymi: Nagrodą Ministra Oświaty, Złotą Odznaką ZNP, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Nagrodami Dyrektora szkoły, Medalem Zasłużony dla Miasta Orzesze, Brązową, Srebrną i Złotą Odznaką Związku Szachowego.

Michał Kurasz (1927-1981)

lekkoatleta, mistrz Polski LZS. W 1946 r. wziął udział w Mistrzostwach Polski Metalowców w biegu na 5000 m, gdzie zajął II miejsce. W 1949 r. powołany został do kadry Ludowego Zespołu Sportowego w Orzeszu. W Przemyślu na zawodach halowych w 1954 startował w sztafecie 3 x 800 m, która w składzie Kurasz – Janik – Proske ustanowiła rekord Zrzeszenia LZS r. W latach 1949-55 był trenerem i kierownikiem sekcji LA w LZS Orzesze. Kontuzja kolana nie pozwoliła mu na dalsze bieganie i ukończył kurs sędziowski i w roku 1953 został sędzią lekkiej atletyki, a od 1962 r. sędzią międzynarodowym. Otrzymał odznakę 100-lecia Sportu Polskiego, Złotą Honorową Odznakę PZLA, Złotą Honorową Odznakę TKKF, tytuł Zasłużonego Działacza Sportowego.

Hanna Leks (ur. w 1989 r.)

mieszka w Orzeszu, siostra Marii. Siedmiokrotna zdobywczyni medali na mistrzostwach Polski w szachach: pięć złotych oraz dwa brązowe; czterokrotna medalistka drużynowych mistrzostw juniorów: złota, dwa razy srebrna i brązowa w barwach klubu MKS „Polonia Trans Trade" Warszawa. Wielokrotnie reprezentowała Polskę na mistrzostwach świata i Europy juniorek, największy sukces odnosząc w 2007 r. w Šibeniku, gdzie zdobyła tytuł wicemistrzyni Europy do 18 lat. Najwyższy ranking w dotychczasowej karierze osiągnęła 1 lipca 2006 r. z wynikiem 2253 punktów i zajmowała wówczas 15. miejsce wśród polskich szachistek. Obecnie szkoli dzieci i młodzież, jest m.in. trenerką w sekcji szachowej Miejskiego Domu Kultury w Łaziskach Górnych.

Maria Leks (ur. w 1995 r.)

mieszka w Orzeszu, siostra Hanny. Wielokrotnie startowała w finałach indywidualnych mistrzostw Polski juniorek w różnych kategoriach wiekowych, zdobywając sześć medali: złoty, trzy srebrne oraz dwa brązowe. Była również srebrną medalistką mistrzostw kraju w szachach szybkich P-30 (2003 – do 8 lat, 2005 – do 10 lat) oraz szachach błyskawicznych P-5 (2007 – do 12 lat) oraz dwukrotną medalistką drużynowych mistrzostw Polski: złotą (2010) oraz brązową (2008). W 2009 r. osiągnęła największy sukces w dotychczasowej karierze, zdobywając w Fermo (Włochy) brązowy medal mistrzostw Europy juniorek do 14 lat. W 2013 r. zdobyła w Mariborze srebrny medal drużynowych mistrzostw Europy juniorek do 18 lat.

Józef Marek (1933-1996)

mieszkał w Zawiści, ilustrator książek Alfreda Szklarskiego o przygodach Tomka Wilmowskiego.

Antoni Niewolik (1904-1981)

urodzony w Orzeszu mieszkał od 1922 r. Jako chłopiec organizował harcerstwo polskie na terenie powiatu gliwickiego. W wieku 17 lat uczestniczył w III powstaniu śląskim. W okresie międzywojennym organizował na terenie Orzesza amatorski ruch teatralny i założył kółko teatralne Polonia. Spisał ok. 600 gawęd, z którego to dorobku korzystał w swoich programach radiowych Stanisław Ligoń. Napisał wiele legend, które zostały wydane w formie książkowej.

Mariusz Oleś (ur. w 1978 r.)

zdobywca tytułu Lidera Województwa Śląskiego 2014 w konkursie organizowanym przez Dziennik Zachodni, trener brązowych medalistów Mistrzostw Świata Juniorów w walkach rycerskich, członek kadry narodowej Polski walk rycerskich, zdobywca tytułu Lidera

Województwa Śląskiego 2014 w konkursie organizowanym przez Dziennik Zachodni. W Orzeszu w 2011 roku założył Fight Club Niepokorni, a w nim w 2014 r. szkółkę rycerską dla juniorów, którzy osiągają wielkie sukcesy na arenie zarówno ogólnopolskiej, jak i międzynarodowej.

Eugeniusz Perczak (ur. w 1937 r.)

poeta, doktor nauk humanistycznych, jest autorem podręczników oraz skryptów z gramatyki i ortografii języka rosyjskiego oraz słownika do obsługi ruchu turystycznego (łącznie 14 publikacji). W 2001 r. ukazał się tomik wierszy poety pt. „Czerwone pelargonie". Zawarte w nim utwory są refleksją autora nt. Jaśkowic, w których zamieszkał w 1982 r., i ich mieszkańców, są odbiciem jego fascynacji tamtejszą przyrodą, obrzędem i regionalnej grupy Jaśkowiczanie.

ks. prałat Stanisław Puchała (ur. w 1948 r.)

urodzony w Łaziskach Górnych, mieszka w Orzeszu. Jest prałatem honorowym. W roku 1973 był wikariuszem w parafii pw. Nawiedzenia NMP w Orzeszu. W latach 1981-1998 był duszpasterzem akademickim w Katowicach, od 1998 r. do 2013 r. był proboszczem parafii Archikatedry Chrystusa Króla w Katowicach. Od 2005 r. kapelan śląsko-dąbrowskiej Solidarności. Wchodził w skład wielu komisji diecezjalnych, obecnie zasiada w Radzie Kapłańskiej i Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej. W lipcu 2013, w związku z ukończeniem 65 roku życia, przeszedł na emeryturę.

Elżbieta Rozkwitalska (ur. w 1914 r.)

malarka. Jest autorką kilkudziesięciu dużych obrazów, które zdobią misyjne kaplice i kościoły, a nawet katedry w Afryce i na Madagaskarze, w Ameryce Łacińskiej, Azji i Oceanii. Większość jej obrazów powstawała w skromnym mieszkaniu przy ul. Pocztowej. Malowanie na potrzeby misji rozpoczęła w latach 80. XX w. W ciągu roku powstawały zaledwie trzy obrazy, które po wysuszeniu i zrolowaniu wyruszały do najodleglejszych miejsc na świecie, gdzie posługę misyjną pełnią polscy salwatorianie, oblaci NMP, franciszkanie oraz werbiści.

Zygmunt Stuchlik (ur. w 1937 r.)

artysta malarz. Należał do kręgu Oneiron – grupy pięciu katowickich artystów (obok Urszuli Broll, Antoniego Halora, Andrzeja Urbanowicza i Henryka Wańka), którzy w latach 60. XX w. tworzyli legendarny śląski underground. Jego prace malarskie znajdują się w zbiorach Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum Historii Katowic, Muzeum Archidiecezjalnym w Katowicach oraz w kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą.

Wilhelm Syrnicki (1938-2014)

mieszkał w Gardawicach. Był wielkim mistrzem kominiarskim i prezesem Korporacji Kominiarzy Polskich, był także wieloletnim komendantem miejskim orzeskich OSP. Pasjonat pożarnictwa i kominiarstwa – w swoim domu założył Muzeum Pożarnictwa, w którym zgromadził setki eksponatów związanych z tymi dziedzinami. Chętnie gościł u siebie dzieci i młodzież, opowiadając o swoich pamiątkach, które równie chętnie udostępniał na wystawy, m.in. do Muzeum Energetyki w Łaziskach Górnych.

Jan Szczęsny (ur. w 1960 r.)

urodzony w Zazdrości zdobywca tytułu „Ślązak Roku" w 2014 w 24. edycji konkursu „Po naszymu, czyli po śląsku" organizowanym przez Polskie Radio Katowice. Od 1994 roku

śpiewa w zespole Jaśkowiczanie. Sam układa gawędy, wiersze i śpiewki – czerpiąc tematy ze swojego życia.

Stanisław Szindler (ur. w 1956 r.)

mieszkaniec Orzesza, muzyk, kompozytor, autor tekstów, piewca gwary śląskiej, miłośnik folkloru. W 1975 r. założył zespół Kres przy klubie fabrycznym ZREMB w Jaśkowicach, który był protoplastą powstałego w 1994 r. duetu Baba z Chopym – śląskiego zespołu muzycznego wykonującego muzykę biesiadną. Koncertuje w całym kraju razem z Joanną Grzesiok. Współpracował z grupą Jorgusie, występował z kabaretem Rak, Zbigniewem Wodeckim, Józefem Skrzekiem, Krystyną Giżowską, Ireną Jarocką i in.

Alojzy Śliwka (ur. w 1933 r.)

mieszka w Jaśkowicach, zajmuje się emalią artystyczną. Dzięki prowadzonym przez niego zajęciom ognisko plastyczne w Rydułtowach jest jedyną placówką w Polsce, w której można nauczyć się malować w emalii artystycznej, czego nie uczą nawet w szkołach artystycznych. Artysta zajmuje się także rysunkiem, litografią oraz malarstwem – malując głównie pejzaże na płótnie. Prace artysty prezentowane są na licznych wystawach, znajdują się w zbiorach prywatnych oraz instytucjach w kraju i za granicą.

Otylia Tabacka-Kałuża (1907-1981)

lekkoatletka, wychowanka klubu Sokół Orzesze, następnie zawodniczka klubów KKS Katowice oraz Stadion Królewska Huta/Chorzów, a po wojnie – AKS Chorzów i Budowlani Chorzów. Reprezentowała Polskę w biegu na dystansie 800 m kobiet na Igrzyskach Olimpijskich w Amsterdamie w 1928 r. Uczestniczka Światowych Igrzysk Kobiet w 1930 r. oraz Mistrzostw Europy w 1938 r. Wicemistrzyni Europy w sztafecie 4 x 100 m. 26-krotna mistrzyni Polski w biegach na 60 m (1933), 100 m (1933,1939), 200 m (1928, 1930-1933, 1939), 800 m (1929-1930), biegu przełajowym (1928, 1930) oraz w biegach sztafetowych (po raz ostatni w 1950 r.). 9-krotna rekordzistka Polski na 800 m (1928). Po wojnie trenerka AKS Chorzów i działaczka Śląskiego Okręgowego Związku LA. Wychowała olimpijczyków, m.in. Wiesława Króla i Halinę Richter-Górecką.

Wilhelm Tkocz (1914-2001)

przedwojenny tenisista stołowy, zawodnik kilku sekcji, sędzia piłkarski, uczestnik Mistrzostw Europy Weteranów w tenisie stołowym. W 1967 r. jako członek drużyny MKS Orzesze występował w zawodach eliminacyjnych o wejście do I ligi tenisowej, gdzie zajął czwarte miejsce. W 1994 r. wziął udział w II Indywidualnych Mistrzostwach Śląska Weteranów w Tenisie Stołowym w Sulęcinie, gdzie w grze pojedynczej mężczyzn powyżej 60 lat zajął III miejsce. Rok później również III miejsce zajął w I Międzynarodowych Mistrzostwach Śląska Weteranów. W lipcu 1995 r. w I Tenisowych Mistrzostwach Europy Weteranów w Wiedniu pan Wilhelm startował w grupie zawodników powyżej 80 lat życia, czyli najstarszej, gdzie na 18 zawodników zajął szóste miejsce.

Jan Tlatlik (1904-1983)

orzeski pionier kultury i sportu. W szkolnictwie orzeskim pracował nieprzerwanie przez 43 lata w charakterze nauczyciela muzyki i wychowania fizycznego. W obu tych kierunkach osiągnął wiele znaczących sukcesów, zarówno ze swoimi słynnymi „słowikami", jak i dziecięcymi zespołami sportowymi – na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. Od 1921 roku datuje się jego przygoda w orzeskich klubach sportowych. Bierze udział w licznych zawodach lekkoatletycznych, gdzie odnosi wiele sukcesów. W 1936 r. razem z innymi

działaczami doprowadził do połączenia kilku klubów piłkarskich w jeden o nazwie KS „36" Orzesze, gdzie pełnik funkcję sekretarza i kierownika drużyn młodzieżowych, które osiągały liczne sukcesy. Wielokrotnie był odznaczany przez władze wojewódzkie WKKF. W 1960 r. otrzymał odznakę 40-lecia Śl. OZPN. W 1968 r. otrzymał odznakę „Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej.

Marta Twardzik (ur. w 1945 r.)

urodzona w Zawadzie, od 1973 r. mieszka w Jaśkowicach. Zdobywczyni tytułu Gawędziarka Roku w 1998 r. w XIII Konkursie Gawędziarzy - Rybnik'98, tytułu „Ślązak Roku" w 1999 r. w konkursie „Po naszymu, czyli po śląsku" organizowanym przez Polskie Radio Katowice oraz wielu wyróżnień na przeglądach folklorystycznych indywidualnie oraz z Regionalnym Zespołem Śpiewaczym Jaśkowiczanie.

Roman Warzecha (ur. w 1939 r.)

zdobywca tytułu „Zasłużony dla Kultury Polskiej", wybitny działacz śląskiego ruchu śpiewaczego i muzycznego, od 2008 r. prezes Śląskiego Związku Chórów i Orkiestr - organizacji będącej spadkobiercą i kontynuatorem tradycji utworzonego w 1910 roku Związku Śląskich Kół Śpiewaczych.

doc. Szczepan Wyra (1932-2014)

urodzony w Łaziskach Górnych, mieszkał w Orzeszu. Jego zainteresowania naukowe koncentrowały się na zagadnieniach konstrukcji budowlanych, a także na problematyce obiektów liniowych zlokalizowanych na terenach górniczych. W zakresie tych zagadnień był uznanym autorytetem nie tylko w kręgach naukowych, lecz również wśród inżynierów-praktyków. Opublikował kilkadziesiąt artykułów, referatów, był autorem i współautorem szeregu prac naukowo-badawczych. Na podkreślenie zasługuje ogromny dar i umiejętność współpracy doc. Szczepana Wyry z młodzieżą studencką, dla której był autorytetem i wzorem nauczyciela akademickiego. Docent Szczepan Wyra został uhonorowany wieloma nagrodami i odznaczeniami za działalność dydaktyczną, naukową i organizacyjną m.in. Krzyżem Kawalerskim O.O.P., Krzyżem Oficerskim O.O.P., Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Edukacji Narodowej, medalem „Benefici Grata Civitas Rybnik" oraz złotą Odznaką Honorową za Zasługi dla Województwa Śląskiego.

Ornontowice

ks. Józef Bołda (1912-2000)

w 1933 r. wstąpił do Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie i rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Święcenia kapłańskie przyjął 26 czerwca 1938 w kościele św. Ap. Piotra i Pawła w Katowicach z rąk bpa S. Adamskiego. W tym samym roku (18 czerwca) obronił pracę magisterską pt. „Wybrańtwo Izraela". 12 lat spędził w Kokoszycach, gdzie był budowniczym kościoła i zarządzał Domem Rekolekcyjnym. Następnie przez 23 lata był proboszczem ornontowickiej parafii (od 12 lipca 1960 r.). W związku z nasilającymi się problemami ze zdrowiem, 4 lutego 1982 poprosił o przeniesienie w stan spoczynku, na co biskup Herbert Bednorz wyraził zgodę 1 lipca 1983. Jako emeryt zamieszkał w Ornontowicach, gdzie pomagał w duszpasterstwie. W uznaniu zasług dla diecezji abp D. Zimoń mianował go 16 grudnia 1997 Kanonikiem Honorowym Kapituły Metropolitarnej w Katowicach. Zmarł 10 marca 2000 r. w szpitalu w Knurowie. Pogrzeb odbył się 13 marca 2000 r. w Ornontowicach.

Bernard Cenkalik (1933-1995)

przewodniczący Rady Gminy I kadencji Rady (1991-1994) oraz części II kadencji (1994-1998). Delegat do Sejmiku I i II kadencji. Podpora miejscowego klubu sportowego, niepisany patron chóru „Jutrzenka". Inicjator licznych przedsięwzięć realizowanych dla pożytku mieszkańców gminy (np. budowy sali gimnastycznej). Oddany lokalnej społeczności. Zmarł w trakcie II kadencji Rady Gminy w 1995 r. Pozostawił po sobie pomnik całokształtu swojego życia, w które wpisało się olbrzymie zaangażowanie w życie gminnej społeczności, rzetelne i sumienne wypełnianie licznych obowiązków wynikających z piastowanego stanowiska, oddanie dla ziemi śląskiej aż wreszcie specyficzny i trafny dowcip. Sejmik Samorządowy Województwa Katowickiego 27 lutego 1996 r. podjął uchwałę w sprawie przyznania pośmiertnie Bernardowi Cenkalikowi nagrody za wybitne zasługi dla rozwoju samorządności terytorialnej w województwie katowickim.

Maksymilian Chrobok (ur. w 1929 r.)

rodowity ornontowiczanin. Były radny i członek Zarządu Gminy Ornontowice. Bardzo aktywny samorządowiec. Wielokrotnie odznaczany za aktywną pracę zawodową i społeczną. Wniósł znaczący wkład w opracowanie „Dziejów Ornontowic"; autor wielu artykułów na łamach „Głosu Ornontowic". Laureat „Ornontowickich Bzów 2005".

Agnieszka Fudała (1919-2012)

Przez wiele lat Agnieszka Fudała sprawowała funkcję przewodniczącej ornontowickiego Koła Gospodyń Wiejskich, które powstało w 1954 r. Uhonorowana odznaką: „Zasłużonej dla rozwoju województwa katowickiego", medalem „Order Serca - Matkom Wsi". W 1975 r. założyła zespół folklorystyczny „Marzanki". Laureatka „Ornontowickich Bzów 2005".

Jerzy Markowski (ur. w 1949 r.)

pochodzi ze śląskiej rodziny o górniczych tradycjach. Po zdobyciu wykształcenia rozpoczął pracę w górnictwie, przechodząc kolejne szczeble zawodowej kariery, od sztygara do dyrektora KWK Budryk. To jemu przypadło w udziale doprowadzenie do wznowienia budowy kopalni. Sprostanie jednemu z największych wyzwań gospodarczych w kraju zaowocowało nie tylko powszechnym uznaniem, ale też powołaniem do pracy na szczeblach rządowych. Laureat Statuetki „Ornontowickie Bzy 2005".

Ronald Winkler (ur. w 1930 r.)

pracował jako nauczyciel przedmiotów zawodowych w miejscowej szkole rolniczej do 1986 r. Z jego inicjatywy w 1964 r. powstało w Ornontowicach Koło Polskiego Towarzystwa Miłośników Róż, którego został prezesem (natomiast „Głos Ornontowic" nr 5/96 podaje inną datę: 1967 r.). Jego osiągnięcia zostały dostrzeżone przez Instytut Dendrologii Polskiej Akademii Nauk z racji szczególnych egzemplarzy, których dochował się w obrębie własnego arboretum - metasekwoja chińska i cedr himalajski, które należą do najstarszych drzew tych gatunków na Górnym Śląsku. Z zamiłowania ogrodnik, który rozsławia Ornontowice w zakresie kultury przyrodniczej i wiedzy botanicznej. Obok uprawy egzotycznych, rzadkich okazów, które rosną na posesji Pana Winklera pisze on wiele artykułów związanych z tą tematyką. Dał się również poznać jako żywa księga historii dla mieszkańców Ornontowic, a swoje wspomnienia związane z gminą wielokrotnie zamieszczał w gminnym miesięczniku „Głos Ornontowic". Laureat „Ornontowickich Bzów 2007".

Ignacy Zdzielbik (1894–1967)

w grudniu 1926 r. odbyły się wybory do rady gminy, w skład której wszedł między innymi Ignacy Zdzieblik. Wszedł on także do Zarządu Gminy jako naczelnik i sekretarz. Jego urzędowanie rozpoczęło się z dniem 2 stycznia 1927 r. W tym okresie tj. od stycznia 1927 r. do 31 sierpnia 1939 r. zaszły w samorządnej gminie duże zmiany pod względem gospodarczym i społecznym. W 1927 r. w Ornontowicach założono koleżeńską kasę oszczędności i pożyczek. Przewodniczącym Rady Nadzorczej został Ignacy Zdzieblik. Do niewątpliwych osiągnięć gospodarczych i społecznych w latach międzywojennych przyczyniło się społeczeństwo naszej miejscowości, kierowane przez samorząd, któremu przewodniczył nieustannie od 1927 r. do 1939 r. naczelnik gminy Ignacy Zdzieblik. Jego osobowość, talent, wszechstronne zaangażowanie oraz niekwestionowane osiągnięcia pozostaną na zawsze w pamięci ornontowiczan.

August Wilhelm Hegenscheidt (1823-1891)

urodził się w miejscowości Altena, w dzisiejszej Nadrenii Północnej-Westfalii, a jego rodzicie byli właścicielami małego zakładu produkującego drut. Ciężko pracując szybko się usamodzielnił. Odziedziczony spadek po ojcu zainwestował na Śląsku, najpierw pod Gliwicami, gdzie w 1852 roku otworzył Fabrykę Drutu. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych maszyn parowych oraz kadrze zarządzającej i reklamie, stale rozszerzał obszar działalności. Kupując okoliczne huty zabezpieczył dostawy surowca do produkcji łańcuchów, gwoździ i drutu. W 1883 r. zakupił folwarki i ziemie w Ornontowicach i Dębieńsku, gdzie uruchomił kolejne zakłady produkcyjne. W 1887 r. w wyniku założenia koncernu „Obereisen" razem z Robertem Caro stali się prawdziwymi potentatami na rynku. Gliwice i okolice zawdzięczają im swój gwałtowny rozwój. Zmarł 1 marca 1891 roku po ciężkiej chorobie. Spoczywa na cmentarzu w Gliwicach w rodzinnym grobowcu.

Otto Hegenscheidt (1867-1933)

urodził się w Gliwicach. Jako spadkobierca po Auguście Wilhelmie kierował rodzinnymi interesami. Otto wybudował nową rodzinną rezydencję w Ornontowicach wraz z okazałym parkiem. Rozbudował budynki inwentarskie i gospodarcze. W 1893 r. Otto przekazał swoją parcelę na rzecz nowo budowanego Kościoła pw. św. Michała Archanioła. Rodzina nie tylko patronowała budowie kościoła, ale do końca II wojny światowej opiekowała się parafią. Opuścił Ornontowice wraz z żoną Lucią w 1923 r. i wyjechał do Jeleniej Góry, a majątek przekazał synowi Klausowi.

Klaus Hegenscheidt (1897–1945)

po wyjeździe ojca został właścicielem majątku. Wykształcenie i doświadczenie nabyte na praktykach w Galicji pozwoliły mu na rozwój gospodarstwa, które wciąż unowocześniał, wprowadzając przeróżne nowinki techniczne. Służył w wojsku podczas obu wojen światowych. Aktywny działacz, należał do związku i towarzystw rolniczych, angażował się w rozwiązywanie problemów społecznych. Wspomagał utworzenie i organizację Ochotniczej Straży Pożarnej, udostępniając jej swój budynek gospodarczy z przeznaczeniem na remizę. Nie udało mu się dożyć końca II wojny światowej. Zginął kilka dni po zajęciu Novary przez wojska amerykańskie, tam też spoczywa.

Annemarie Hegenscheidt (1907–1998)

córka Roberta i Olgi Schnick, do 17 roku życia mieszkała w Turcji i Rumunii. Studiowała medycynę, znała kilka języków. W 1928 r. wyszła za mąż za Klausa, zawiesiła studia medyczne i razem z mężem poświęciła się organizacji i zarządzania majątkiem. Znana

z umiłowania do roślin, parku i koni. Zaangażowana w życie społeczne Ornontowic. W czasach okupacji prowadziła akcje dożywiania dzieci. W 1945 roku wraz z dziećmi opuściła Ornontowice.

Wyry

Władysław Borowski (1916-1998)

ksiądz, urodził się w Wyrach. Do zakonu kanoników regularnych wstąpił w 1938 r. Studia filozoficzno-teologiczne pojął częściowo w studium klasztornym, częściowo w działającym w podziemiu w związku z okupacją niemiecką na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Święcenia kapłańskie otrzymał 18 maja 1944 r. w Krakowie. W 1947 r. rozpoczął studia specjalistyczne z zakresu Biblii. W ramach stażu przebywał w Instytucie Biblijnym w Jerozolimie. Był pracownikiem naukowo-dydaktycznym Papieskiej Akademii Nauk. Uczestniczył, jako tłumacz kilku ksiąg biblijnych, w wydaniu Biblii Tysiąclecia. Wydał obszerny komentarz do Księgi Psalmów. Pod koniec życia tłumaczył z języka hebrajskiego na język polski księgi mądrościowe Starego Testamentu. Znał biegle kilka języków, w tym języki biblijne. Zmarł 20 września 1998r. w Krakowie. Został pochowany na Cmentarzu Rakowickim w grobowcu zakonnym.

Eryk Dragańczyk (1914-2001)

malarz, urodzony w Wyrach. Studia na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie ukończył w 1951 r. Brał udział w wielu wystawach zbiorowych w kraju i zagranicą, m.in. w Rumunii, Czechosłowacji, na Węgrzech, w szeregu wystawach poplenerowych i środowiskowych. Zdobył szereg nagród i wyróżnień na wystawach i konkursach malarstwa, grafiki oraz plakatu. Jego prace znajdują się w zbiorach muzealnych oraz prywatnych w kraju i za granicą.

Bracia Góralczykowie

w historii polskiego hokeja byli kimś wyjątkowym, bo trudno znaleźć w dziejach naszego hokeja trzech braci - reprezentantów Polski. Najstarszym z czwórki braci Góralczyków był Edmund, ale dopiero Józef okazał się sportowym talentem. Był bramkarzem, podporą Fortuny, a potem Naprzodu Janów. Szybko trafił do reprezentacji Polski, w której rozegrał 13 spotkań. Drugi był Robert. Zaczynał w Fortunie, potem była Legia Warszawa i Baildon Katowice. Trafił do reprezentacji Polski, kiedy kadrą opiekował się kanadyjski trener Garry Huges. W 1967 r. Robert pojechał na mistrzostwa świata, które rozgrywane były w Lublanie. Już wówczas był w zespole postacią pierwszoplanową. Grał w parze z Ludwikiem Czachowskim i ten duet obrońców był w owym czasie najmocniejszym atutem polskiego zespołu. Robert, jako jedyny z wyrskich hokeistów zaliczył starty w dwóch olimpiadach - w 1972 roku w Sapporo i w 1976 r. w Innsbrucku. Jako trzeci pojawił się na lodowisku Feliks Góralczyk. Po Fortunie znalazł się w Baildonie Katowice, a stamtąd miał otwartą drogę do reprezentacji. Grał w ataku, razem z Żurkiem i Obłójem i atak ten długo stanowił najskuteczniejszą formację na krajowych lodowiskach. Robert i Feliks grali razem na Igrzyskach Olimpijskich w Sapporo, a później pojechali na mistrzostwa świata do Bukaresztu. I wówczas wydarzyła się tragedia, która przerwie wspaniale rozwijającą się karierę. W meczu z Jugosławią Feliks doznał poważnego urazu - stracił oko. Miał wówczas 22 lata i całe życie przed sobą, ale musiał dać za wygraną. W reprezentacji Polski Feliks Góralczyk rozegrał 38 spotkań, strzelił 18 goli. Robert tymczasem grał dalej. W biało-czerwonych barwach wystąpił w 173 meczach, strzelił 31 goli, siedmiokrotnie startował

w mistrzostwach świata. Po zakończeniu kariery pracował jako trener w Unii Oświęcim i był jednym z najmłodszych szkoleniowców w polskiej lidze.

Bracia Góralczykowie osiągnęli wszystko, o czym może marzyć hokeista i sportowiec. Zdobywali laury na krajowych arenach, byli na mistrzostwach świata, na olimpiadach, na trwałe wpisując się w historię polskiego sportu.

Feliks Góralczyk zmarł 14 stycznia 1980 r. Miał 30 lat.

Robert Góralczyk zmarł 18 maja 1984 r. Miał 41 lat.

Józef Góralczyk odszedł 18 maja 1993 r. Miał 55 lat.

Emil Klenart (1909-1971)

ksiądz, urodził się w Gostyni. W 1924 r. wstąpił do Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich w Krakowie. Studiował filozofię w Instytucie Jezuitów w Krakowie, a w 1932 r. został wysłany przez opata na dalsze studia do Rzymu (Wydział Teologii Uniwersytetu św. Tomasza z Akwinu). Święcenia kapłańskie otrzymał 14 lipca 1935 r. w Rzymie. W 1936 r. został wybrany ekonomem klasztoru, a dwa lata później jego przeorem. Urząd ten piastował do 1958 r. W okresie jego rządów przeprowadzono generalną restaurację kościoła Bożego Ciała z odsłonięciem gotyckich ceglanych ścian wnętrza, konserwację ołtarzy i stalli kanonickich. Po zakończeniu II wojny światowej dał początek nowym fundacjom zakonnym w Drezdenku, Ełku i Gietrzwałdzie. Zmarł w szpitalu w Krakowie 27 marca 1971 r. Ciało złożono w grobowcu zakonnym na Cmentarzu Rakowickim. Był człowiekiem o niezwykle mocnej i budzącej respekt osobowości, kulturze bycia, pracowitym, skłonnym do samotności. Zalicza się go do wybitnych postaci w Zakonie Kanoników Regularnych Laterańskich XX wieku.

Stefan Poniewiera (ur. w 1927 r.)

malarz, ukończył studia w L'Ecole Des Beaux Arts w Molenbeek Saint Jean w Belgii. Swoje prace prezentował na niezliczonych wystawach indywidualnych. Brał udział w wielu wystawach okręgowych, ogólnopolskich, konkursach i wystawach międzynarodowych. Prace artysty znajdują się w zbiorach muzealnych, galeriach oraz w kolekcjach prywatnych kraju i za granicą. Poniewiera za swoją twórczość otrzymał liczne nagrody, medale i wyróżnienia. Sam artysta o swojej twórczości mówi krótko: „Malarstwo to nie sposób na życie, lecz samo życie..."

Sabina Rzepka (ur. w 1986 r.)

Doktorant Nauk o Kulturze Fizycznej Akademii Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach (w zakresie triathlonu). Magister Wychowania Fizycznego ze specjalizacją trenerską z pływania. Instruktor tenisa ziemnego oraz narciarstwa zjazdowego. Jej pasja do sportu zaczęła się od treningów lekkoatletycznych. Biegała na bieżni na 800 i 1500 m wkrótce awansując do biegów przełajowych i górskich. Jako kolejne pojawiły się pływanie i adventure racing. Naturalną konsekwencją tych wyborów stał się cross triathlon, w którym Sabina się specjalizuje. Jest też trzykrotną uczestniczką mistrzostw świata w triathlonie XTERRA (2011, 2012, 2013).

Lokalne imprezy/wydarzenia

Poniżej przedstawiono listę niektórych z imprez lokalnych, jakie odbywają się na terenie powiatu mikołowskiego.

Mikołowskie Dni Muzyki

Międzynarodowy Festiwal Mikołowskie Dni Muzyki odbywa się cyklicznie od 1991 r., zwykle na przełomie maja i czerwca, niezmiennie przyciągając szerokie rzesze słuchaczy interesującą i odważną ofertą artystyczną. Dyrektorem artystycznym Festiwalu jest prof. Władysław Szymański, a dyrektorem organizacyjnym - Gerard Piszczek. Festiwal posiada radę programową, a także komitet honorowy, do którego zapraszani są wybitni muzycy. W roku 2015 byli to: Mirosław Jacek Błaszczyk, Łukasz Borowicz, Andrzej Jasiński, Tomasz Miczka, Wiesław Ochman, Krzysztof Penderecki i Joanna Wnuk-Nazarowa. Patronat honorowy nad jubileuszowymi XXV Mikołowskimi Dniami Muzyki objęła Małgorzata Omilanowska - Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP oraz Arcybiskup Wiktor Skworc - Metropolita Górnośląski. Mikołowskie Dni Muzyki są stale obecne w mediach i notowane są jako ważne wydarzenie muzyczne w skali całego kraju. Bogaty program festiwalu to koncerty w wykonaniu artystów z Polski oraz z zagranicy. Oferta programowa zawiera koncerty orkiestrowe, organowe, kameralne, solowe, w których prezentowane są utwory różnych epok historycznych i konwencji stylistycznych. Wśród wykonawców festiwal gościł światowej sławy artystów i zespoły. Celem Festiwalu jest rozwój kultury muzycznej na Śląsku oraz popularyzacja muzyki klasycznej w najlepszym - mistrzowskim wykonaniu, prezentacja dorobku kompozytorów współczesnych, budowanie silnego ośrodka muzycznego, a także wspieranie rodzimej twórczości i dotarcie z ofertą muzyczną do młodzieży, wykształcenie stałej publiczności z całego regionu. Koncerty odbywają się w mikołowskich świątyniach - szczególnie w Bazylice św. Wojciecha, kościele ewangelicko-augsburskim św. Jana oraz w salach Domu Kultury i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz w salach koncertowych Akademii Muzycznej w Katowicach i Filharmonii Śląskiej. Odbywały się również koncerty plenerowe na mikołowskim rynku.

Impresje Mikołowskie

jako plener malarsko-graficzno-rzeźbiarski powstały w 1991 r. Plenerowe przedsięwzięcie zainicjował Gerard Piszczek, będący wtedy kierownikiem Referatu Kultury Urzędu Miejskiego w Mikołowie przy współpracy z artystą malarzem Stanisławem Mazusiem, który zaprosił artystów i był komisarzem pierwszych kilku imprez. Impresje Mikołowskie są projektem, w ramach którego powstała kolekcja będąca własnością Urzędu Miejskiego w Mikołowie, licząca obecnie około 600 prac wykonanych przez 165 autorów. Głównie są to prace malarskie, ale jest tu również grafika, rysunek i rzeźba, w tym realizacje rzeźbiarskie usytuowane w przestrzeni miejskiej i Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Uczestnikami Impresji byli zarówno artyści wybitni, posiadający poważny dorobek artystyczny, wywodzący się z dużych i znaczących ośrodków twórczych na terenie całego kraju, profesorowie akademii sztuk pięknych, jak i ci, dla których początkiem wchodzenia w przestrzeń sztuki był właśnie malarski plener. W plenerach biorą udział również artyści spoza Polski. Obrazy powstałe podczas spotkań plenerowych są prezentowane na wystawach poplenerowych w Mikołowie oraz w innych galeriach, w tym za granicą w Czechach i Holandii. Wydawany jest katalog z reprodukcjami prac. Obrazy pozostawione w mieście przez artystów jako pokłosie plenerów wiszą m.in. w salach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mikołowie, w biurach Urzędu Miasta, w Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego, w budynku Sołectwa Bujaków czy w Starostwie Powiatowym.

Bitwa wyrska - Bój o Gostyń - rekonstrukcja Bitwy rozegranej w dniach 1-3 września 1939, corocznie organizowana przez Stowarzyszenie na rzecz Zabytków Fortyfikacji "Pro Fortalicium" oraz Urzędu Gminy w Wyrach.

Uliczny Bieg Orzeski – cykliczna impreza sportowa odbywająca się we wrześniu w Orzeszu; w 2015 roku bieg zorganizowano po raz czwarty.

Zimowy Bieg Uliczny – cykliczna impreza sportowa odbywająca się w styczniu w Orzeszu.

Mistrzostwa Polski Juniorów w sportowych walkach rycerskich i **Orzeski Turniej Rycerski** – dwie imprezy odbywające się w tym samym czasie organizowane przez Fight Club Niepokorni i Urząd Miasta Orzesza.

Orzeski Turniej Piłki Halowej – cykliczne wydarzenie sportowe; w 2015 roku odbyło się w lutym po raz ósmy.

Dyktando o Tytuł Mistrza Ortografii Miasta Orzesze – cykliczny konkurs dla dzieci, młodzieży i dorosłych promujący poprawną polszczyznę; w 2015 roku odbył się po raz piąty.

Noc z Andersenem – wydarzenie organizowane corocznie przez Miejską Bibliotekę Publiczną dla dzieci z udziałem władz samorządowych promujące czytelnictwo wśród najmłodszych orzeszan.

Otwarte Mistrzostwa Orzesza Cross Country – zawody w kolarstwie górskim odbywające się co roku na terenie Góry św. Wawrzyńca, których organizatorem jest Fundacja Aktywni; w 2015 roku odbyły się po raz siódmy (w roku 2016 organizatorem będzie UKTS Sprint, pomysłodawca imprezy).

Orzeskie Spacery Historyczne – cykliczne wycieczki miłośników lokalnej historii po gminie Orzesze z przewodnikiem; organizatorem jest Miejski Ośrodek Kultury. W październiku 2015 r. spacer odbył się po raz siódmy.

Powiatowy Konkurs Gwarowy – konkurs organizowany co roku przez Szkołę Podstawową nr 10 w Woszczycach i Dom Śląskiej Kultury promujący tradycje i zwyczaje śląskie oraz gwarę wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjów; w 2015 roku odbył się po raz siódmy.

Zjazd Śpiewaczy im. Mieczysława Dzieńdziela – zjazdy chórów odbywają się co dwa lata w czerwcu a poświęcone są pamięci długoletniego dyrygenta śląskich chórów, w tym orzeskiego Dzwonu; w 2014 roku zjazd odbył się po raz jedenasty.

Święto Światła – doroczna impreza organizowana na terenie Muzeum Energetyki w Łaziskach Górnych 6 stycznia. Obchodom towarzyszą prezentacje i happeningi, a punktem kulminacyjnym jest zapalenie ponad stuletniej żarówki wykonanej w Anglii według technologii Swana i Edisona. Tę 200-watową żarówkę z włókna węglowego zapala się w Muzeum Energetyki tylko raz w roku – właśnie 6 stycznia podczas „Święta Światła".

Puchar Polski Kanarków Kształtnych – coroczne spotkanie hodowców kanarków kształtnych z Polski organizowane przez Klub Hodowców Kanarków Kształtnych Łaziska Górne i odbywające się w łaziskim Miejskim Domu Kultury. Składa się z części konkursowej, w której przyznane są nagrody: Puchar Polski, Puchar Klubowy, Puchar UEFFINGA, Najlepszy Ptak Pojedynczy; a także części wystawowej.

Festiwal Pamięci Roberta Siwczaka – festiwal udanie łączy muzykę rockową z edukacją o bezpieczeństwie na drodze. Robert Siwczak, który zginął w wypadku samochodowym w marcu 2011 roku, był strażakiem i gitarzystą zespołu Pomoc Drogowa. Celem festiwalu jest nie tylko uczczenie poprzez muzykę pamięci tragicznie zmarłego mundurowego, ale

przede wszystkim promowanie bezpiecznych postaw w ruchu drogowym i podnoszenie świadomości społeczeństwa związanej z zagrożeniami drogowymi.

Łaziski Festiwal Górski „Pod Górę" – impreza została powołana do życia w celu promocji wszelkich form aktywności turystycznej -- głównie górskiej, ale także podróży w szerokim tego słowa znaczeniu. Przez dwa dni w łaziskim Miejskim Domu Kultury odbywają się spotkania z ciekawymi ludźmi, zarówno światowej sławy gwiazdami, jak i tymi mniej znanymi, które mają inspirować ludzi do własnych wypraw i przygód.

Świętojańskie Dni Łazisk – doroczne święto miasta Łaziska Górne, wypełnione licznymi imprezami sportowo-kulturalnymi, którego kulminacją jest impreza plenerowa organizowana na terenie ośrodka sportowo-rekreacyjnego „Żabka". Na estradzie prezentują się dzieci i młodzież zrzeszone w kółkach działających w Miejskim Domu Kultury. Wręczane są tytuły dla działaczy i mieszkańców za szczególne zasługi dla miasta. Zwieńczeniem obchodów jest występ gwiazdy.

„Ze sztuką na Ty" – coroczny konkurs prac plastycznych inspirowanych twórczością wielkich mistrzów. Jego adresatem są miłośnicy sztuki z całego województwa śląskiego, zarówno amatorzy, jak i profesjonaliści, którzy chcą wykazać się wiedzą oraz swoimi zdolnościami. Przeznaczony jest dla młodzieży gimnazjalnej, uczniów szkół średnich oraz dorosłych. Każdą edycję konkursu kończy organizowana przez Miejski Dom Kultury w Łaziskach Górnych wystawa najlepszych prac i wręczenie nagród ich autorom.

Bieg uliczny „Łaziskie liście" im. Alojzego Kalei – doroczne spotkanie biegaczy. Bieg ulicami miasta na trasie 5 km.

Międzynarodowy Turniej Piłki Ręcznej Weteranów im. Jana Olszówki – corocznie rozgrywany w hali łaziskiego Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji turniej weteranów piłki ręcznej przyciągający do Łazisk drużyny z całej Europy.

Jesienne Biegi Przełajowe o Puchar Przewodniczącego Rady Gminy Ornontowice – cykliczna impreza organizowana corocznie we wrześniu.

Przegląd Formacji Tanecznych o puchar Wójta Gminy Ornontowice – impreza cykliczna organizowana przez Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Ornontowicach.

Wieczory kabaretowe – spotkania z kabaretem organizowane cyklicznie przez Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Ornontowicach.

Muzyczne Zaduszki – cykliczne listopadowe koncerty organizowane przez ARTerię Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach.

Ponadto, co roku odbywają się takie imprezy, jak np. **Dni Orzesza, Dni Mikołowa** czy **Dni Ornontowic.**

3. Analiza pozycji i konkurencyjności gmin i powiatu mikołowskiego na tle innych gmin i powiatów województwa śląskiego

W celu przeprowadzenia analizy pozycji powiatu mikołowskiego na tle całego województwa śląskiego oraz poszczególnych gmin i powiatów, dokonano porównania określonych wskaźników, odnoszących się do podstawowych cech demograficznych i gospodarczych oraz mogących wpływać na atrakcyjność turystyczną danego terenu. Do porównania wykorzystano następujące wskaźniki:

1) stan ludności – udział % mieszkańców w województwie, w tym udział kobiet i mężczyzn;
2) udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem (w tym udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym);
3) stopa bezrobocia;
4) podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców;
5) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców;
6) podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniające 250 i więcej pracowników;
7) kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym;
8) powierzchnia gruntów leśnych;
9) powierzchnia obszarów chronionych;
10) liczba pomników przyrody;
11) udział terenów zieleni w powierzchni ogółem;
12) obiekty hotelowe;
13) inne obiekty noclegowe;
14) liczba miejsc noclegowych;
15) udzielone noclegi rezydentom (Polakom);
16) udzielone noclegi turystom zagranicznym;
17) turystyczne obiekty noclegowe wyposażone w zaplecze sportowo-rekreacyjne;
18) turystyczne obiekty noclegowe przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych;
19) turystyczne obiekty noclegowe wyposażone w zaplecze konferencyjne.

Szczegółowe wnioski płynące z analizy przedstawiono poniżej, natomiast kompletne tabele zawierające wartości wskaźników dla poszczególnych powiatów i gmin województwa śląskiego zawarte zostały w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu. Wnioski o znaczeniu neutralnym dla powiatu czy jego gmin oznaczono kolorem niebieskim, pozytywne zielonym, natomiast negatywne czerwonym.

Porównując powiat mikołowski z powiatami ościennymi, pod uwagę wzięto jedynie powiaty ziemskie (tj. powiat gliwicki, pszczyński, rybnicki).

Pod względem **liczby ludności** powiat mikołowski zajmuje **24**. miejsce w województwie (na 36 powiatów) – udział na poziomie 2,08%. Z ziemskich powiatów ościennych, wyprzedza go powiat gliwicki oraz pszczyński. Wyprzedzają go wszystkie powiaty ościenne, poza rybnickim (1,65%) oraz m. Żory (1,33%). Ponadto Katowice, również będące powiatem ościennym, plasują się na miejscu pierwszym (z udziałem w wysokości 6,58).

Tabela 10. Stan ludności ogółem oraz według płci – powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	udział mieszkańców w województwie (%)	udział kobiet (%)	udział mężczyzn (%)
mikołowski	24	2,10	2,08	2,11
gliwicki	20	2,51	2,50	2,52
pszczyński	22	2,39	2,35	2,42
rybnicki	28	1,68	1,65	1,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Najliczniej zaludniona jest gmina Mikołów, zajmująca 23. miejsce w województwie (na 167 gmin).

Tabela 11. Stan ludności ogółem oraz według płci – gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	udział mieszkańców w województwie (%)	udział kobiet (%)	udział mężczyzn (%)
Mikołów	23	0,87	0,87	0,87
Łaziska Górne	37	0,49	0,49	0,49
Orzesze	41	0,44	0,43	0,45
Wyry	115	0,17	0,17	0,17
Ornontowice	139	0,13	0,13	0,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Biorąc pod uwagę cel analizy porównawczej, należy stwierdzić, że wartość powyższych wskaźników oraz pozycja powiatu i jego gmin w województwie nie stanowi o mniejszej bądź większej atrakcyjności powiatu względem innych obszarów województwa.

Pod względem udziału mieszkańców w wieku **przedprodukcyjnym** w ogóle mieszkańców powiat mikołowski zajmuje 6. miejsce (na 28) w województwie - 18,6%. Jest to wartość wyższa niż dla województwa (wynosi 16,8) oraz dla powiatu gliwickiego, ale niższa niż dla powiatów rybnickiego i pszczyńskiego (który zajmuje pierwsze miejsce w województwie).

Tabela 12. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek przedprodukcyjny – powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (%)
mikołowski	6	18,6
pszczyński	1	20,5
rybnicki	3	19,1
gliwicki	10	17,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gmina Wyry zajmuje 3. (najwyższe z gmin powiatu) miejsce (na 62 gmin) pośród wszystkich gmin województwa śląskiego pod względem udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców. Wynosi on 21,5% i jest wyższy niż średnia dla województwa i niższy o 1,9 p.p. niż w gminie o najwyższym udziale tej grupy mieszkańców w Śląskiem - Istebnej (23,4).

Tabela 13. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek przedprodukcyjny - gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (%)
Wyry	3	21,5
Ornontowice	12	20,0
Orzesze	18	19,3
Mikołów	29	18,1
Łaziska Górne	33	17,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przedstawione wartości są korzystne z uwagi na problemy demograficzne, z którymi zmaga się cała Europa (starzenie się społeczeństwa). Większa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oznacza większą liczbę osób, które wejdą na rynek pracy, a tym samym przyczynią się do rozwoju gospodarczego danego obszaru, w tym do rozwoju turystyki. Szczególnie korzystne prognozy widoczne są dla gminy Wyry.

Pod względem udziału mieszkańców w wieku **produkcyjnym** w ogóle mieszkańców powiat mikołowski zajmuje **9.** miejsce (na 25 powiatów) w województwie - 67,3%. Jest to wartość wyższa niż dla województwa (63,2), natomiast niższa (o niespełna 1 p.p.) niż dla ziemskich powiatów ościennych. Najwyższy odsetek osób zaliczających się do tej kategorii ekonomicznej odnotowano w powiecie raciborskim (65,4).

Tabela 14. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek produkcyjny - powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	mieszkańcy w wieku produkcyjnym (%)
mikołowski	9	63,7
pszczyński	3	65,0
gliwicki	8	64,0
rybnicki	8	64,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gmina Łaziska Górne zajmuje 10. (najwyższe z gmin powiatu) miejsce (na 52 gminy) pośród wszystkich gmin województwa śląskiego, pod względem udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym w ogóle mieszkańców. Najwyższy odsetek osób zaliczających do tej kategorii ekonomicznej odnotowano w gminie Miedźna (70,3).

Tabela 15. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek produkcyjny – gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	mieszkańcy w wieku produkcyjnym (%)
Łaziska Górne	11	65,2
Ornontowice	14	64,4
Orzesze	22	63,8
Wyry	27	63,3
Mikołów	32	62,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tak jak w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym wskaźnik udziału osób w wieku produkcyjnym, jest korzystny dla powiatu – większa liczba osób zasila obecnie lokalny rynek pracy, co oznacza, że powiat posiada zasoby ludzkie do budowania swojej atrakcyjności gospodarczej oraz turystycznej.

Pod względem udziału mieszkańców w wieku **poprodukcyjnym** w ogóle mieszkańców powiat mikołowski zajmuje **25.** miejsce (na 29 powiatów) w województwie – 17,7%. Jest to wartość niższa niż dla województwa (20,0) oraz dla powiatu gliwickiego, ale wyższa niż dla powiatów rybnickiego i pszczyńskiego.

Tabela 16. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek poprodukcyjny – powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym (%)
mikołowski	25	17,6
gliwicki	20	18,4
rybnicki	26	16,9
pszczyński	29	14,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gmina Mikołów zajmuje 33. (najwyższe z gmin powiatu) miejsce (na 77 gmin) pośród wszystkich gmin województwa śląskiego, pod względem udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców. Na pierwszym miejscu znajduje się gmina Ustroń oraz Dąbrowa Górnica, gdzie prawie 1/4 mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 17. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek poprodukcyjny – gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym (%)
Mikołów	33	19,1
Łaziska Górne	53	17,1
Orzesze	55	16,9
Ornontowice	67	15,4

gmina	pozycja w woj.	mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym (%)
Wyry	68	15,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Niska pozycja powiatu w województwie pod kątem udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców jest pozytywnym zjawiskiem dla tego obszaru. Oznacza jeden z najmniejszych odsetków osób, które mogą opuścić już rynek pracy.

Pod względem wielkości stopy bezrobocia powiat mikołowski zajmuje 28. miejsce (na 33 powiatów) w województwie – 6,9%. Jest to wartość niższa niż dla województwa (9,6) oraz dla powiatów ościennych gliwickiego i rybnickiego, ale wyższa niż dla powiatu pszczyńskiego.

Niska pozycja powiatu w województwie pod tym względem jest pozytywnym zjawiskiem dla badanego obszaru, ponieważ ukazuje dość dobrą kondycję rynku pracy, a zatem rozwoju gospodarczego.

Tabela 18. Stopa bezrobocia, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	stopa bezrobocia
mikołowski	28	6,9
rybnicki	13	11,6
gliwicki	22	9,4
pszczyński	30	5,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pod względem **liczby podmiotów wpisanych do rejestru na 1000** mieszkańców, powiat mikołowski zajmuje **15**. miejsce w województwie (na 31 powiatów). Wyprzedza pod tym względem wszystkie powiaty ościenne poza pszczyńskim. Osiągnięty wskaźnik jest tylko nieco niższy niż dla województwa (101).

Tabela 19. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców
mikołowski	15	96
pszczyński	11	102
gliwicki	25	79
rybnicki	30	69

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z kolei wśród gmin, gmina Mikołów zajmuje 14. (najwyższe z gmin powiatu) miejsce w województwie (na 73 gminy). Spośród wszystkich śląskich gmin najwyżej plasuje się Szczyrk z wartością wskaźnika wynoszącą 169.

Tabela 20. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców
Mikołów	14	118
Wyry	32	97
Orzesze	44	84
Ornontowice	46	82
Łaziska Górne	58	69

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pod względem liczby **osób fizycznych prowadzących działalność na 1000** mieszkańców powiat mikołowski zajmuje 12. miejsce w województwie (na 25 powiatów). Wyprzedza pod tym względem wszystkie powiaty ościenne poza pszczyńskim. Osiągnięty wskaźnik jest tylko nieco niższy niż dla województwa (73).

Tabela 21. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców
mikołowski	12	72
pszczyński	9	78
gliwicki	21	59
rybnicki	22	56

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gmina Mikołów zajmuje 18. (najwyższe z gmin powiatu) miejsce w województwie (na 60 gmin). Spośród wszystkich śląskich gmin, ponownie najwyżej plasuje się Szczyrk z wartością wskaźnika wynoszącą 140.

Tabela 22. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców
Mikołów	18	84
Wyry	22	80
Orzesze	33	69
Ornontowice	40	62
Łaziska Górne	48	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powyższe wartości wskaźników dają powiatowi mikołowskiemu dość mocną pozycję w województwie i są tylko nieznacznie niższe od średniej dla całego województwa.

Świadczyć mogą o przedsiębiorczości mieszkańców powiatu oraz dogodnych warunkach prowadzenia działalności. Warto również zwrócić uwagę na pozycję samej gminy Mikołów, która mocno wyprzedza pozostałe gminy należące do powiatu (szczególnie w przypadku liczby podmiotów na 1000 mieszkańców).

Pod względem **liczby firm zatrudniających 250 i więcej osób na 10 tys. mieszkańców** powiat mikołowski plasuje się w połowie stawki i zajmuje 17. miejsce w województwie (na 24 powiaty). Wyprzedza pod tym względem wszystkie powiaty ościenne. Wskaźnik ten jest jednak niemal dwa razy niższy niż dla województwa (2,0).

Tabela 23. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniające 250 i więcej pracowników, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniające 250 i więcej pracowników
mikołowski	17	1,1
rybnicki	20	0,8
pszczyński	21	0,7
gliwicki	22	0,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Warto jednak zwrócić uwagę, że gmina Ornontowice zajmuje 12. miejsce w województwie (na 34 gminy) i przekracza średnią dla województwa. Spośród wszystkich śląskich gmin najwyżej plasuje się Żywiec z wartością wskaźnika wynoszącą 6,1.

Tabela 24. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniające 250 i więcej pracowników, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniające 250 i więcej pracowników
Ornontowice	12	2,6
Mikołów	18	2,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Biorąc pod uwagę cel analizy porównawczej, należy stwierdzić, że wartość powyższych wskaźników oraz wynikająca z nich pozycja powiatu i jego gmin w województwie nie stanowi o mniejszej bądź większej atrakcyjności powiatu pod względem turystycznym.

Pod względem **kapitału zagranicznego** na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym powiat mikołowski zajmuje relatywnie wysokie, **13.** miejsce w województwie (na 36 powiatów). Wyprzedza pod tym względem wszystkie powiaty ościenne poza rybnickim. Jednak tak jak w przypadku wcześniej omówionego wskaźnika, jego wartość jest niemal dwa razy niższa niż dla województwa (5328). Zauważalna jest również duża różnica pomiędzy powiatem mikołowskim a powiatem zajmującym pierwsze miejsce wg wskaźnika kapitału zagranicznego – Dabrową Górniczą – gdzie wynosi on 47 732.

Tabela 25. Kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2013

powiat	pozycja w woj.	kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym
mikołowski	13	2 730
rybnicki	6	7 108
gliwicki	21	1 198
pszczyński	27	484

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pomimo tej różnicy, ta relatywnie wysoka pozycja może świadczyć o większej względem części powiatów ościennych atrakcyjności powiatu mikołowskiego dla inwestorów zagranicznych.

Pod względem **powierzchni gruntów leśnych** powiat mikołowski zajmuje **23.** miejsce w województwie (na 32 powiaty). Wyprzedzają go pod tym względem wszystkie ziemskie powiaty ościenne. Największą w województwie powierzchnią gruntów leśnych pochwalić się może powiat żywiecki (19 026,40 ha – udział na poziomie 22,87%).

Tabela 26. Powierzchnia gruntów leśnych, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	powierzchnia gruntów leśnych (ha)	udział w woj. (%)
mikołowski	23	260,02	0,31
gliwicki	13	920,90	1,11
rybnicki	16	722,27	0,87
pszczyński	18	544,60	0,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wśród gmin Mikołów zajmuje 111. miejsce (najwyższe z gmin powiatu) w województwie (na 162 gminy), gdzie udział wynosi 0,11%. Spośród wszystkich śląskich gmin najwyżej plasuje się Jeleśnia z udziałem wynoszącym 5,46%.

Tabela 27. Powierzchnia gruntów leśnych, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	powierzchnia gruntów leśnych (ha)	udział w woj. (%)
Mikołów	111	93,94	0,11
Orzesze	124	67,85	0,08
Wyry	132	51,59	0,06
Łaziska Górne	139	40,45	0,05
Ornontowice	159	6,19	0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Korzystniejsze wnioski płyną z analizy wielkości **powierzchni obszarów chronionych.** Pod tym względem powiat mikołowski zajmuje **15.** miejsce w województwie (na 32 powiaty), wyprzedzając powiat pszczyński, a jego udział w ogóle obszarów chronionych na

terenie województwa śląskiego wynosi 1,17% (największy udział ma powiat żywiecki – 19,8%, zaś wśród powiatów ościennych rybnicki – 4,78%).

Tabela 28. Obszary chronione, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	powierzchnia obszarów chronionych (ha)	udział w woj. (%)
mikołowski	15	3 208,60	1,17
rybnicki	8	13 077,00	4,78
gliwicki	10	9 119,40	3,33
pszczyński	16	1 061,90	0,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wśród gmin powiatu dość wysokie 39. miejsce (na 112 gmin), zajmuje gmina Orzesze, i zdecydowanie wyprzedza pozostałe gminy powiatu mikołowskiego. Jej udział wynosi 1,02%, zaś najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w przypadku gminy Janów – 5,28%.

Tabela 29. Obszary chronione, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	powierzchnia obszarów chronionych (ha)	udział w woj. (%)
Orzesze	39	2 890,00	1,02
Mikołów	78	198,20	0,07
Ornontowice	82	94,10	0,034
Łaziska Górne	98	26,30	0,009

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powiat oraz jego gminy nie zajmują wysokiego miejsca w odniesieniu do powierzchni gruntów leśnych, które mogą być wykorzystywane m.in. w tworzeniu oferty spędzania czasu wolnego na wolnym powietrzu oraz podnosić walory przyrodnicze obszaru. Niemniej jednak powiat wyprzedzają ziemskie powiaty ościenne. W zestawieniu gmin najsłabiej wypadają Ornontowice. O ile w ogólnej ocenie nie można jednoznacznie uznać tego za negatywną cechę, bo wziąć pod uwagę należy chociażby specyfikę tamtejszego przemysłu, to pod względem atrakcyjności turystycznej mała powierzchnia terenów leśnych może obniżać konkurencyjność.

Należy jednak zauważyć dużo mocniejszą pozycję powiatu pod względem powierzchni obszarów chronionych, które również pozytywnie wpływają na odbiór obszaru, jako atrakcyjnego przyrodniczo. Powiat lokuje się w pierwszej połowie (wyprzedzając powiat pszczyński), natomiast gmina Orzesze zajmuje 39. (na 112 gmin) miejsce wśród wszystkich gmin województwa śląskiego.

Pod względem **liczby pomników przyrody** powiat mikołowski zajmuje wysokie **8**. miejsce w województwie (na 31 powiatów). Wyprzedza pod tym względem wszystkie powiaty ościenne (ogółem w województwie śląskim istnieje 1539 takich pomników, najwięcej w powiecie cieszyńskim – 175).

Tabela 30. Liczba pomników przyrody, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	liczba pomników przyrody
mikołowski	8	68
gliwicki	10	63
pszczyński	17	33
rybnicki	23	19

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Ponad połowa pomników przyrody znajduje się w gminie Ornontowice (38), a sama gmina zajmuje pod tym względem 8. miejsce w województwie (na 30 gmin) i znacząco wyprzedza pozostałe gminy powiatu.

Tabela 31. Liczba pomników przyrody, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	liczba pomników przyrody
Ornontowice	8	38
Łaziska Górne	16	20
Mikołów	24	7
Orzesze	29	2
Wyry	30	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba pomników przyrody jest kolejnym atutem powiatu mikołowskiego – zarówno cały powiat, jak i gmina Ornontowice zajmują 8. miejsce w województwie.

Pod względem **udziału terenów zieleni w powierzchni ogółem** powiat mikołowski zajmuje dopiero 23. miejsce w województwie (na 27 powiatów), natomiast wyprzedza powiaty gliwicki i rybnicki. Wartość wskaźnika jest też dwa razy mniejsza niż dla całego województwa (0,8).

Tabela 32. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	udział terenów zieleni w powierzchni ogółem
mikołowski	23	0,4
pszczyński	21	0,6
gliwicki	24	0,3
rybnicki	25	0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Spośród gmin powiatu najwyższą, choć niską w skali województwa, pozycję zajmuje gmina Łaziska Górne (24. na 38 gmin).

Tabela 33. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	udział terenów zieleni w powierzchni ogółem
Łaziska Górne	24	1,5
Mikołów	31	0,7
Ornontowice	33	0,5
Orzesze	38	0,0
Wyry	38	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podobnie jak w przypadku powierzchni gruntów leśnych pod względem udziału terenów zielonych w powierzchni ogółem powiat oraz jego gminy nie zajmują wysokiego miejsca w porównaniu do pozostałych obszarów województwa (wyprzedza natomiast dwa z trzech ziemskich powiatów ościennych). Gmina Orzesze oraz Wyry znalazły się na ostatnich pozycjach w tym zestawieniu.

Pod względem **liczby obiektów hotelowych** powiat mikołowski plasuje się w pierwszej połowie i zajmuje 7. miejsce w województwie (na 15 powiatów). Wyprzedza pod tym względem wszystkie powiaty ościenne poza pszczyńskim.

Tabela 34. Obiekty hotelowe, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	obiekty hotelowe ogółem
mikołowski	9	7
pszczyński	7	11
gliwicki	10	6
rybnicki	15	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Spośród gmin powiatu najwyższą, choć niską w porównaniu do innych gmin, w których znajdują się obiekty hotelowe[32], 11. pozycję zajmuje gmina Mikołów (na 14 gmin). Poza tym dwa obiekty hotelowe zlokalizowane są w Orzeszu oraz po jednym w Łaziskach Górnych oraz Wyrach.

Tabela 35. Obiekty hotelowe, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	obiekty hotelowe ogółem
Mikołów	11	3
Orzesze	12	2
Łaziska Górne	13	1
Wyry	13	1

[32] Hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pod względem **liczby innych obiektów noclegowych** powiat mikołowski (wraz z czterema innymi powiatami) zajmuje **ostatnie** miejsce w województwie (na 10 powiatów) – nie ma ani jednego obiektu noclegowego innego niż hotel/motel[33], podczas gdy co najmniej jeden taki obiekt działa w każdym z ziemskich powiatów ościennych. W skali województwa, najwięcej takich obiektów zlokalizowanych jest w powiecie cieszyńskim (119).

Tabela 36. Inne obiekty noclegowe, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014[34]

powiat	pozycja w woj.	inne obiekty noclegowe
mikołowski	10	0
pszczyński	5	6
gliwicki	6	4
rybnicki	9	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pod względem **liczby miejsc noclegowych** powiat mikołowski zajmuje **29**. miejsce w województwie (na 35 powiatów). Wyprzedzają go pod tym względem wszystkie powiaty ościenne poza rybnickim.

Tabela 37. Liczba miejsc noclegowych, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	liczba miejsc noclegowych
mikołowski	29	218
pszczyński	16	625
gliwicki	27	290
rybnicki	34	94

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z kolei gmina Mikołów, posiadająca 94 miejsca noclegowe, zajmuje 60. miejsce (najwyższe z gmin powiatu) w województwie (na 96 gmin).

---

[33] Zgodnie z definicją GUS, do obiektów noclegowych zaliczono hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe, domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych, pola biwakowe, kempingi, obiekty do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, zakłady uzdrowiskowe, (kwatery prywatne do 1999 r.) i inne.

[34] Dane dotyczą tylko tych jednostek, które złożyły sprawozdanie statystyczne, natomiast na obszarze powiatu mikołowskiego działają nieskategoryzowane obiekty takie jak np. Zajazd Kasztelański w Woszczycach, Restauracja u Kusia w Mokrem, Restauracja Mocca d'oro w Mikołowie, pokoje gościnne Wiesław Bałos Mikołów ul. 22 Lipca, Noclegi Silesia Łaziska Górne, Pokoje gościnne Łaziska Górne ul. Moniuszki, Pokoje gościnne Gostyniec Gostyń ul. Motyla, Pokoje gościnne Mikołów, ul. Elsnera.

Tabela 38. Liczba miejsc noclegowych, gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	liczba miejsc noclegowych
Mikołów	60	94
Łaziska Górne	78	47
Orzesze	71	60
Wyry	92	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wyżej przedstawione wskaźniki nie wskazują na silną pozycję powiatu w województwie. Zlokalizowanych jest w niej zaledwie 7 obiektów hotelowych, dysponujących w sumie 94 miejscami noclegowymi, i żadne inne obiekty noclegowe. Sytuację badanego obszaru osłabia dodatkowo fakt, że większość ziemskich powiatów ościennych dysponuje bardziej rozwiniętą ofertą noclegową, co wiąże się oczywiście z mniejszą konkurencyjnością w walce o turystę, czyli osobę odwiedzającą powiat i pozostającą na jego terenie co najmniej jedną noc.

Ze stanem bazy noclegowej związane są liczby turystów (polskich i zagranicznych) odwiedzających powiat. Pod względem **liczby noclegów udzielonych Polakom** powiat mikołowski zajmuje 30. miejsce w województwie (na 35 powiatów). Wyprzedzają go pod tym względem wszystkie powiaty ościenne poza rybnickim. W roku 2014 w całym województwie udzielono 4 mln noclegów rodzimym przyjezdnym (najwięcej w powiecie cieszyńskim).

Tabela 39. Udzielone noclegi rezydentom (Polakom), powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	udzielone noclegi rezydentom (Polakom)
mikołowski	30	17 155
pszczyński	13	63 812
gliwicki	28	20 976
rybnicki	32	11 403

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gmina Mikołów udzieliła 8224 noclegów (60. miejsce na 109 gmin). Dla porównania gminą, która udzieliła największej liczby noclegów była gmina Ustroń – ponad 85 tys.

Tabela 40. Udzielone noclegi rezydentom (Polakom), gminy, 2014

gmina	pozycja w woj.	udzielone noclegi rezydentom (Polakom)
Mikołów	60	8 224
Łaziska Górne	74	4 594
Orzesze	90	2 519
Wyry	94	1 818

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gdy zaś pod uwagę weźmiemy **liczbę noclegów udzielonych turystom zagranicznym**, to powiat mikołowski zajmuje nieco wyższe, bo 25. miejsce w województwie (na 35

powiatów). Wyprzedza pod tym względem wszystkie powiaty gliwicki i pszczyński. Największej liczby noclegów przyjezdnym zza granicy udzieliły Katowice (1. miejsce w województwie), zaś w skali województwa było to ponad 600 tys. noclegów.

Tabela 41. Udzielone noclegi turystom zagranicznym, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014

powiat	pozycja w woj.	udzielone noclegi turystom zagranicznym
mikołowski	25	3 073
pszczyński	13	7 871
gliwicki	22	3 687
rybnicki	34	116

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W roku 2014 gmina Mikołów przyjęła 1,5 tys. zagranicznych turystów, co dało jej dość wysokie, 34. miejsce (najwyższe z gmin powiatu) w województwie (na 109 gmin).

Tabela 42. Udzielone noclegi turystom zagranicznym, gminy, 2014

Gmina	Pozycja w woj.	Udzielone noclegi turystom zagranicznym
Mikołów	34	1 544
Łaziska Górne	35	1 440
Wyry	81	47
Orzesze	82	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przytoczone wartości wskazują na dość małe zainteresowanie turystów powiatem mikołowskim. Należy jednak pamiętać, że na takie a nie inne liczby nocujących ma wpływ zaplecze noclegowe, które nie jest mocną stroną powiatu. Co ciekawe, wyższą pozycję powiatu odnotowano w przypadku turystów zagranicznych, co może wynikać np. z rodzaju dostępnych noclegów, które zlokalizowane są w hotelach. Ponadto warto zwrócić uwagę, na wysokie miejsce gminy Mikołów, co wskazuje na pojawiające się zainteresowanie tym obszarem, wśród turystów zza granicy.

Jak wynika z tabeli 43., turystyczne obiekty noclegowe powiatu mikołowskiego nie są wyposażone w **zaplecze sportowo-rekreacyjne** (poza siłownią i stołem bilardowym), podczas gdy takie zaplecze posiada powiat pszczyński. Natomiast pozytywnym aspektem jest to, że obiekty są lepiej przystosowane **do potrzeb osób niepełnosprawnych** (tabela 44.) niż obiekty z powiatu rybnickiego. Są również lepiej wyposażone w **zaplecze konferencyjne** (tabela 45.) niż obiekty z powiatu rybnickiego.

Tabela 43. Turystyczne obiekty noclegowe wyposażone w zaplecze sportowo-rekreacyjne, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2013

jednostka terytorialna	woj. śląskie	powiat gliwicki	powiat rybnicki	powiat mikołowski	powiat pszczyński
boisko do siatkówki lub koszykówki	129	2	0	0	2
boisko do piłki nożnej	64	0	1	0	0
kort tenisowy	60	0	0	0	0
basen kryty	42	0	0	0	1
basen otwarty	48	1	0	0	0
siłownia	122	0	1	1	1
sauna	152	0	0	0	3
solarium	37	0	0	0	1
zabiegi SPA	67	0	0	0	0
zajęcia prowadzone przez instruktora (np. fitness, joga, aerobik, gimnastyka)	51	0	0	0	0
stół do bilardu z wyposażeniem	148	0	0	1	1
stół do tenisa stołowego z wyposażeniem	158	0	0	0	0
kręgle	21	0	0	0	0
mini golf	9	0	0	0	0
wypożyczalnia sprzętu pływającego	29	1	0	0	1
wypożyczalnia sprzętu turystycznego (np. rowery, nordic walking, narty, łyżwy, rolki)	111	1	0	0	5
pokój zabaw dla dzieci	87	1	0	0	1
hipodrom/stadnina w obiekcie	15	0	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 44. Turystyczne obiekty noclegowe przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2013

jednostka terytorialna	woj. śląskie	powiat gliwicki	powiat rybnicki	powiat mikołowski	powiat pszczyński
pochylnia wjazdowa	166	3	0	1	7
drzwi automatycznie otwierane	93	0	0	1	1
winda przystosowana dla osób niepełnosprawnych ruchowo	120	0	0	1	3
pokoje/łazienki przystosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo (w tym na wózkach inwalidzkich)	220	3	0	2	10
parking z wyznaczonymi miejscami dla osób niepełnosprawnych ruchowo	215	3	1	2	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 45. Turystyczne obiekty noclegowe wyposażone w zaplecze konferencyjne, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2013

jednostka terytorialna	woj. śląskie	powiat gliwicki	powiat rybnicki	powiat mikołowski	powiat pszczyński
z salą konferencyjną	290	6	0	2	6
liczba sal konferencyjnych	638	9	0	4	9
liczba miejsc w salach konferencyjnych	39199	490	0	270	455
z nagłośnieniem	239	5	0	2	4
z mikrofonem bezprzewodowym	206	5	0	2	2
z rzutnikiem slajdów	226	4	0	2	5
z zestawem wideo	182	2	0	1	1
z obsługą techniczną	177	2	0	1	3
z ekranem	273	5	0	3	5
z flipchartem (tablica suchościeralna)	248	5	0	3	5

jednostka terytorialna	woj. śląskie	powiat gliwicki	powiat rybnicki	powiat mikołowski	powiat pszczyński
z rzutnikiem pisma	160	3	0	2	2
z komputerem/laptopem na wyposażeniu	212	4	2	2	2
z siecią Wi-Fi na terenie obiektu	404	7	2	5	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

3.1. Analiza istniejących materiałów informacyjnych i promocyjnych, treści pojawiających się w mediach dot. wizerunku i odbioru powiatu mikołowskiego/Identyfikacja i analiza obecnego wizerunku gmin powiatu mikołowskiego

Obecność powiatu w mediach[35]

Prasa i Internet

Do najważniejszych wydarzeń, w kontekście których pojawił się w mediach powiat mikołowski, należą:

- złożenie skargi do Trybunału Konstytucyjnego na przepisy dotyczące tzw. janosikowego (październik 2014);
- zwycięstwo orzeszanina Mariusza Olesia w plebiscycie Dziennika Zachodniego na Lidera Roku 2014 w województwie śląskim (marzec 2015);
- rozbudowa i modernizacja siedziby Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie (maj 2015);
- porozumienie dotyczące wspólnego zakupu 464 gigawatogodzin energii elektrycznej, pomiędzy samorządami i samorządowymi jednostkami z woj. śląskiego (czerwiec 2015);
- uruchomienie bezpłatnych linii autobusowych w Łaziskach Górnych (lipiec 2015);
- wizyta Andrzeja Halickiego w Wyrach po gwałtownych wichurach.

W okresie 1.10.2014-30.09.2015 w mediach ukazało się 998 publikacji na temat powiatu mikołowskiego, z czego zdecydowana większość w Internecie – 806. Najwięcej publikacji ukazało się w lipcu i wrześniu, odpowiednio 128 i 103, co stanowi 23% wszystkich wzmianek.

Biorąc pod uwagę profil mediów, to o powiecie mikołowskim najczęściej pisano w mediach mających charakter ogólnoinformacyjny (758 razy), najczęściej była to prasa regionalna (85% publikacji). Większość publikacji (70,8%) pojawiała się w tygodnikach, a co piąta wzmianka o powiecie miała miejsce w dzienniku.

Z obliczeń Instytutu Monitorowania Mediów wynika, że największy okres czytelnictwa w prasie przypadł na miesiąc lipiec (wówczas ukazało się najwięcej publikacji). Najwyższa średnia dzienna liczba odsłon w Internecie przypadających na jeden materiał, w którym obecny był powiat mikołowski, przypadła na lipiec (395 730) oraz maj (387 074).

W analizowanym okresie ekwiwalent reklamowy (szacunkowa wartość publikacji uzyskana przez porównanie z kosztami publikacji reklamy o takim samym formacie) wyniósł 758 256 zł (w odniesieniu do publikacji w prasie) oraz 1 215 329 zł (w odniesieniu do publikacji w Internecie). Najwyższą wartość odnotowano w miesiącu lipcu.

Największa liczba publikacji pojawiła się w portalu internetowym mojmikolow.pl (220), a następnie w portalu samorząd.pap.pl (52) i mikolow.naszemiasto.pl (51). Jeśli zaś chodzi o tytuły prasowe, to było to przede wszystkich Echo Górnośląski Tygodnik Regionalny (123)

[35] Na podstawie analizy obecności powiatu mikołowskiego w mediach prasowych, internetowych oraz social media, zrealizowanej w okresie od 1 października 2014 do 30 września 2015, przez Instytut Monitorowania Mediów Sp. z o.o.

oraz Polska Dziennik Zachodni (23). Szczegółowe dane przedstawiono w poniższych tabelach.

Autorami publikacji internetowych byli najczęściej Piotr Filas oraz Barbara Siemianowska (po 22), zaś w prasie Jarosław Jędrysik (12 publikacji).

Tabela 46. Portale internetowe (7 i więcej publikacji)

portale internetowe	liczba publikacji
mojmikolow.pl	220
samorzad.pap.pl	52
mikolow.naszemiasto.pl	51
dziennikzachodni.pl	41
gmina-europa.pap.pl	26
tygodnikecho.pl	24
slaska.policja.gov.pl	21
radioexpress.pl	20
firma.pb.pl	11
ddv.pl	10
strefabiznesu.kurierlubelski.pl	9
esil.pl	9
wiadomosci.onet.pl	9
wiadomosci.pless.pl	8
tuzory.pl	8
pap.pl	8
rybnik.com.pl	7

Tabela 47. Gazety (2 i więcej publikacji)

prasa	liczba publikacji
Echo Górnośląski Tyg. Regionalny	123
Polska Dziennik Zachodni	23
Gazeta Wyborcza Katowice	4
Nasze Miasto Śląskie Halo Łaziska Górne	3
Głos Ziemi Cieszyńskiej	3
Nowiny Gliwickie	3
Rynek Elektryczny	2
Polska Dziennik Zachodni Twoja Woda	2
Wodociągi - Kanalizacja Dodatek Specjalny	2
Trybuna Górnicza	2

Źródło: Analiza obecności powiatu mikołowskiego w mediach prasowych, internetowych oraz social media, zrealizowana w okresie od 1 października 2014 do 30 września 2015, przez Instytut Monitorowania Mediów Sp. z o.o.

Social media

Do najważniejszych wydarzeń, w kontekście których pojawił się w social mediach powiat mikołowski, należą:

- budowa ronda za ponad 1,5 mln zł w Orzeszu, w miejsce skrzyżowania ulic św. Wawrzyńca, Bukowina i Wiosny Ludów (luty 2015);
- prace nad wprowadzeniem budżetu obywatelskiego, prowadzone w mikołowskim Urzędzie Miasta (luty 2015);
- straty po huraganowym wietrze, jaki przeszedł m.in. przez Śląsk (lipiec 2015).

W okresie 1.10.2014 – 30.09.2015 w social mediach ukazało się 1416 publikacji na temat powiatu mikołowskiego, z czego większość w portalu Facebook – 925. Biorąc pod uwagę

również fora (474 publikacje) i blogi (17 publikacji), to najwięcej publikacji ukazało się w lipcu i sierpniu, odpowiednio 196 i 244, co stanowi 31% wszystkich wzmianek.

Biorąc pod uwagę profil mediów, to o powiecie mikołowskim najczęściej pisano w mediach mających charakter ogólnoinformacyjny (976 razy) oraz o tematyce IT/nowe technologie (422 razy).

Blogami, na których najczęściej pojawiały się doniesienia dotyczące powiatu, są jawnymikolow.wordpress.com i robertwkapturze.flog.pl (po 4 publikacje). Wśród forów dominowało forum.elektroda.pl (422 wzmianki). W portalu Facebook, najczęściej autorem publikacji był Urząd Miasta Mikołowa (61) oraz autor profilu To tylko MIKOŁÓW (53).

3.2. Obecność powiatu w mediach – treść materiałów publikowanych w ogólnopolskich serwisach informacyjnych

Same liczby nie mówią wiele o wizerunku powiatu mikołowskiego, jaki kreowany jest w mediach, dokonano zatem analizy materiałów pojawiających się w internetowych[36] ogólnopolskich serwisach informacyjnych, przy czym skupiono się nie na liczbie publikowanych materiałów, ale ich treści. Jak wynika z dokonanego przeglądu, treść komunikatów skupia się na aktualnych wydarzeniach lokalnych, ale również często na sprawach istotnych w skali kraju. Co prawda większość publikacji dotyczy zdarzeń negatywnych (takich jak wypadek drogowy, oszustwo), nie można jednak stwierdzić, że kreowany przez owe treści wizerunek powiatu jest jednoznacznie negatywny bądź pozytywny – powiat jest przedstawiany w taki sam sposób, w jaki przedstawiane byłyby inne powiaty Polski, których dotyczyłyby opisywane wydarzenia. Normą jest to, że nagłaśniane są przede wszystkim sprawy o takim właśnie wydźwięku. Warto jednak zauważyć, że w przypadku Ornontowic, większość materiałów dotyczyła wydarzeń na terenie kopalni „Budryk".

3.3. Analiza istniejących materiałów informacyjno-promocyjnych

Strony internetowe

Strona internetowa Starostwa Powiatowego w Mikołowie ma przejrzysty i czytelny układ. W prosty sposób pozwala odnaleźć poszukiwane treści i dane kontaktowe. Znajdziemy na niej m.in. podstawowe dane geograficzno-demograficzne, aktualności oraz odnośniki do stron poszczególnych urzędów gmin. To, co może przede wszystkim interesować potencjalnego turystę, jest zakładka Kultura i Sport, w której znajdziemy informacje o bieżących wydarzeniach, w tym kalendarz imprez, przygotowany w dokumencie .pdf. Wydarzenia podzielone są na kulturalne, sportowe i turystyczne, co sprzyja przejrzystości dokumentu. Brakuje natomiast wskazania dokładnych dat konkretnych imprez (wskazany jest miesiąc), czego przyczyną jest zapewne brak możliwości wskazania konkretnych dni, podczas tworzenia kalendarza.

Poza ww. strona nie zawiera konkretnych informacji na temat atrakcji turystycznych, informacje takie znajdziemy dopiero na stronach poszczególnych gmin. Brak jest również

[36] W tym wypadku był to portal kanału informacyjnego tvn24.pl, za kres 2014-2015, posłużono się następującymi hasłami wyszukiwania: Mikołów, mikołowski, Łaziska, Łaziskach, Wyry, Wyrach, Orzesze, Orzeszu, Ornontowice, Ornontowicach.

innych materiałów promocyjnych, odniesienia do portali społecznościowych oraz treści w języku innym niż polski.

Poniżej przedstawiono porównanie stron internetowych jednostek samorządu terytorialnego pod kątem zawartości określonych informacji oraz łatwości poruszania się po stronie.

Tabela 48. Porównanie stron internetowych JST pod kątem zawartości określonych informacji i łatwości poruszania się po stronie

	mikołowski.pl	mikolow.eu	laziska.pl	wyry.pl[5]	ornontowice.pl	orzesze.pl
aktualne informacje na stronie startowej	tak	tak	tak	tak	tak	tak
historia	nie	tak	tak	tak	tak	tak
prezentacja zabytków	nie	tak	tak	tak	tak	tak[2]
prezentacja walorów przyrodniczych	nie	tak	nie	nie	tak	tak
obiekty sportowe	nie	tak	tak	tak	tak	tak
wyszczególnienie konkretnych atrakcji	nie	tak	tak	nie	tak	nie
kalendarz imprez	tak	tak	nie	tak	tak	tak
dodatkowe materiały promocyjne[1]	nie	tak	tak	nie	tak	nie
zbieżność kolorystyki ze znakami IW	tak	tak	tak	tak	tak	nie[3]
informacja o obiektach noclegowych	nie	tak	tak	nie	nie	tak
informacja o terenach inwestycyjnych	nie	nie	tak	tak	tak	tak
czy łatwo poruszać się po stronie (znaleźć poszukiwane informacje)	tak	tak	tak	tak	tak	tak
odesłanie do portali społecznościowych	nie	tak	nie	tak	tak	nie
dostępność strony w językach innych niż polski	nie	tak	nie	nie	nie[4]	nie
wersja kontrastowa	tak	tak	tak	nie	nie	tak

Źródło: badania własne

[1]np. foldery, filmy promocyjne

[2]na stronie zamieszczono listę obiektów wpisanych do rejestru zabytków, jednak aby uatrakcyjnić tę część serwisu, warto wzbogacić ją o krótkie opisy i zdjęcia najważniejszych atrakcji historycznych

[3]strona utrzymana jest w kolorach zbieżnych z herbem (niebieski i odcienie), natomiast jest to inna kolorystyka, niż zakładana w logo Orzesza (zielony, brąz)

[4]na stronie znajdziemy informacje o gminie przetłumaczone na język angielski oraz niemiecki, natomiast pozostała zwartość serwisu pozostaje w języku polskim. Bardziej istotne jest jednak to, że aby owe tłumaczenie znaleźć, należy w pierwszej kolejności wejść, w opisaną jedynie po polsku, zakładkę „Informacje o Gminie"

[5]Analiza strony internetowej odbyła się w toku prac nad dokumentem (październik-grudzień 2015 r.) i nie uwzględnia zmian w serwisie, zaplanowanych na początek 2016 roku.

Na każdej ze stron internetowych odnajdziemy aktualne informacje na temat wydarzeń mających miejsce na terenie gmin, poznamy ich historię oraz dowiemy się, jakimi obiektami sportowymi dysponują. Opisane są również najważniejsze zabytki, jednak sposób ich prezentacji jest różny. Na przykład na stronie mikolow.eu znajdziemy szczegółowe, ilustrowane zdjęciami informacje, podczas gdy w przypadku Orzesza i Ornontowic jedyną informacją jest zamieszczony wykaz obiektów zabytkowych. W porównaniu do pozostałych gmin, nie jest to atrakcyjna forma promocji tych zasobów gminy.

Nie na każdej stronie odnajdziemy informacje na temat walorów przyrodniczych gminy czy szczególnych atrakcji czekających na przyjezdnych, w tym kalendarz imprez.

Za pośrednictwem strony mikolow.eu oraz laziska.pl można wybrać się na wirtualny spacer po mieście. „Spacerując", można zobaczyć najważniejsze zabytki, a uwagę zwraca bardzo dobra jakość zdjęć. Jest to bardzo atrakcyjna forma promocji. Z kolei na stronie Ornontowic, w zakładce Promocja, zamieszczono ciekawy folder promocyjny (w wersji .pdf), który jednak nie jest aktualizowany (obejmuje okres od 1991 do 2011 roku, jest podsumowaniem 20 lat istnienia gminy). Gmina prowadzi również swój kanał w serwisie YouTube, gdzie publikowane są relacje z lokalnych wydarzeń.

Co do kolorystki, w jakiej utrzymane są strony, to jest ona zgodna, a zatem identyfikowalna z kolorystyką obecną w herbach/logotypach. Jedynym wyjątkiem jest strona orzesze.pl, gdzie dominuje, zgodny z kolorami widocznymi na herbie, kolor niebieski oraz jego odcienie, podczas gdy logo gminy utrzymane jest w barwach zieleni i brązu.

Informacje o obiektach noclegowych odnajdziemy jedynie na stronie Mikołowa, Orzesza oraz Łazisk Górnych, a o terenach inwestycyjnych na stronie gminy Wyry, Orzesze, Ornontowice oraz Łaziska Górne. Strona Mikołowa oraz gmin Wyry i Ornontowice pozwoli również zapoznać się z profilami prowadzonymi na popularnym portalu społecznościowym Facebook (przy czym należy zaznaczyć, że swój profil w serwisie prowadzi Gazeta Orzeska, a zatem utworzenie dodatkowego profilu, w którym podawane informacje powielałyby się, nie jest uzasadnione). Ponadto w serwisie znajdziemy również profil pn. Mikołów - ogród życia.

Jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski (dokładnie w języku angielskim), a o wersję kontrastową, podnoszącą funkcjonalność serwisu, zadbano w przypadku Mikołowa, Łazisk Górnych oraz Orzesza.

Gdyby dokonać oceny stron, za każde *tak* w powyższej tabeli przyznając 1 punkt, a za każde *nie* 0 punktów, to na pierwszym miejscu znalazłby się serwis miasta Mikołów (14 pkt), na drugim Ornontowice (12 pkt), a dalej gmina Łaziska Górne (11 pkt), Orzesze (10 pkt) i gmina Wyry (9 pkt).

Biorąc pod uwagę cel prac, w ramach których powstał niniejszy dokument, jakim jest opracowanie dokumentu strategicznego dla działań promocyjnych, to za największe braki zauważalne w serwisach internetowych uznać należy:

- brak tłumaczeń zawartości stron na języki obce;
- brak informacji o miejscach noclegowych;
- brak docenienia siły mediów społecznościowych, które są obecnie bardzo skutecznym (niegenerującym dodatkowych kosztów) kanałem informacji, możliwym do wykorzystania w celach promocyjnych.

Analiza znaków graficznych (logotypów/herbów)

Powiat Mikołowski został powołany do życia w 1999 roku, w momencie powstania nie posiadał symboli swojej tożsamości. 26 maja 2001 roku ugruntował ją poprzez przyjęcie herbu oraz flagi. Na ziemiach, które obecnie wchodzą w skład powiatu, zawiązało się niegdyś Towarzystwo Białego Rycerza, co również jest potwierdzone historycznie. Do tych faktów nawiązuje symbolika herbu Powiatu Mikołowskiego. Przedstawia on w polu czerwonym postać rycerza trzymającego tarczę herbową. W herbie umieszczono najważniejsze historyczne symbole regionu. Są to: orzeł Piastów Śląskich, postać rycerza zbrojnego nawiązująca do sylwetki księcia opolskiego oraz barwy: złota i błękitna. W kompozycji herbu zaakcentowano także tradycje walk o niepodległość narodu, co odzwierciedlać mają barwy biała i czerwona.

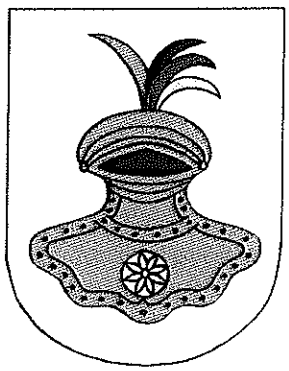

Pierwsza zachowana pieczęć, na której znajduje się dawny herb Mikołowa, pochodzi z XV w. Jest na niej hełm rycerski widziany z profilu, a wieńczą go dwa pęki piór. Współczesny herb miasta nawiązuje zaś do tych umieszczonych na pieczęciach z początku XIX w. i przedstawia hełm rycerski z podniesioną przyłbicą widziany z przodu. Na jego szczycie znajdują się cztery pióra w kolorach srebrnym, niebieskim, czerwonym i żółtym. Hełm przechodzący w napierśnik zdobi złota rozeta. Obecny herb Mikołowa został ustanowiony w 1995 r.

Trzy z pięciu gmin powiatu mikołowskiego dysponują logotypami, opisanymi w podstawowej Księdze Znaków (opisuje budowę logo i jego prawidłowe użytkowanie). Dotyczy to Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza. Loga używane mogą być wszędzie tam, gdzie nie używany jest herb np. w materiałach promocyjnych.

Projekt autorstwa p. Sebastiana Rurarza z Jastrzębia Zdroju, który zwyciężył w konkursie na logo miasta i został oficjalnie zaprezentowany 31 lipca 2015 roku. Logo ma kształt klasycznego herbu z górnymi wycięciami w formie architektonicznego elementu – blanków – nawiązujących bezpośrednio do górnej części mikołowskiego ratusza. Dolna część logo jest wygięta ku dołowi, co jest nawiązaniem do kształtu kwiatowego kielicha (tulipan) i ma przypominać, że **Mikołów** kojarzy się z pięknym Śląskim Ogrodem Botanicznym. Środek logotypu to płatki tulipana, które swym kształtem i kolorystyką nawiązują do pofałdowanego terenu Mikołowa. W logotyp wpisana jest nazwa miasta Mikołów przedstawiona w kolorach szarości kontrastującej z zielenią znajdującą się w środku znaku. Całość dopełnia hasło „Mikołów ogród życia".

MIKOŁÓW
ogród życia

Jak pisano wcześniej, Mikołów od dawna nazywany jest oazą zieleni na przemysłowym Górnym Śląsku, a istniejący na jego obszarze ogród botaniczny to jeden z największych projektów tego typu w Polsce, który pokazuje i promuje zielone oblicze Śląska. W związku z tym użycie owego motywu w oficjalnym logo, jest posunięciem trafnym i zapewniającym

spójność pomiędzy identyfikacją wizualną miasta a jego rzeczywistym, aktualnym obliczem, prezentowanym chociażby poprzez serwis internetowy miasta. Wrażenie to potęguje użyte hasło – *ogród życia*, który jednoznacznie kojarzy się z naturą, roślinnością zamkniętą w określonej przestrzeni, w tym wypadku mieście Mikołowie.

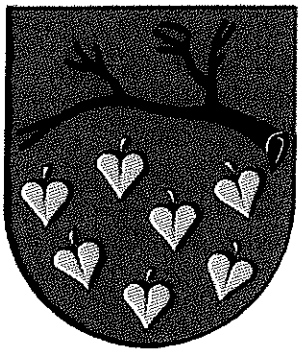

Historia herbu **Łazisk Górnych** rozpoczyna się w roku 1738, gdy tamtejsze tereny nawiedził huragan, który w pamięci mieszkańców odcisnął piętno tak silne, że gdy przyszło im wybrać gminny symbol, wskazali na ułamaną gałąź jako ślad po potężnej wichurze. Trójkonarowa gałąź z opadającymi, pozrywanymi przez wiatr liśćmi lipy umieszczonymi na błękitnym polu, do dziś widnieje na miejskim herbie, choć na przestrzeni stuleci łaziskie godło kilkukrotnie zmieniało swoje oblicze. Pozostało jednak spójne z dziejami miasta i dla jego mieszkańców zdaje się być oczywistym nawiązaniem do historii. Pytanie jednak, na ile taka symbolika jest w stanie przemówić do osób spoza miasta, na ile zainteresować i przede wszystkim, jaki obraz miasta kreuje wśród tych, którzy nie znają historii Łazisk Górnych.

Najważniejszym symbolem miasta pozostaje jednak sztandar. Jego awers w barwie białej zajmuje, umieszczony pośrodku, herb. Powyżej rozpościera się wyhaftowany napis MIASTO, poniżej ŁAZISKA GÓRNE. Na rewersie sztandaru umieszczono godło państwowe. Herb miasta widnieje także pośrodku miejskiej flagi, której bławat jest żółty, a dwa poziome pasy, górny i dolny, błękitne. Łaziska Górne dysponują także swoją pieczęcią – okrągłą z godłem miasta w symetrycznym środku wraz z rozmieszczonym w otoku napisem majuskulnym MIASTO ŁAZISKA GÓRNE.

Miasto ma także swój hejnał, którego historia sięga roku 1987, kiedy to podczas drugiego dnia obchodów 700-lecia Łazisk Górnych, 29 maja, wykonano go po raz pierwszy. Utwór został opracowany przez Czesława Grabowskiego, dyrygenta Filharmonii Górniczej w Zabrzu. Motyw muzyczny oparty jest na melodii ludowej z okolic Rybnika.

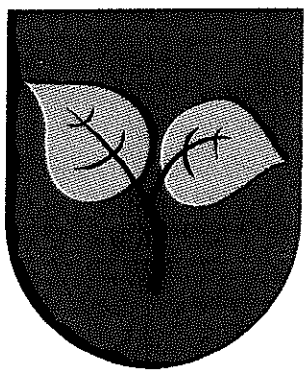

Herb gminy **Wyry** przedstawia na niebieskim tle dwa złote liście, które symbolizują wspólnotę wsi Wyry oraz Gostyń. Autorem herbu jest Krzysztof Miecząglowski, który został laureatem konkursu na opracowanie herbu Gminy Wyry w 1997 roku. Gmina Wyry wspólnie z Agencją Inicjatyw Lokalnych PPM „Wektor" Sp. z o.o. ogłosiła w maju 1997 roku konkurs na opracowanie herbu Gminy Wyry, który został skierowany do uczniów szkół z terenu gminy, plastyków związanych z terenem gminy, mieszkańców gminy oraz pozostałych osób. Do konkursu nadesłano 35 prac, spośród których komisja (mająca w składzie heraldyka) jednomyślnie wybrała zwycięską pracę.

Herb gminy **Ornontowice** został przyjęty Uchwałą nr VIII/76/11 Rady Gminy Ornontowice z dnia 25 maja 2011 r. W polu błękitnym tarczy widnieje pół orła górnośląskiego w barwie złotej oraz postać św. Michała Archanioła w barwie białej, w złotej aureoli, trzymającego miecz (złota rękojeść z głowicą, ostrze srebrne) oraz złotą wagę. Termin zmian flagi i herbu zbiegł się z obchodami XX-lecia gminy. Poprzedni herb Gminy Ornontowice został uchwalony w 1993 roku. Nawiązywał do wydarzeń historycznych okresu walk niepodległościowych - plebiscyty oraz powstania śląskie.

Chcąc uhonorować bohaterów tamtych wydarzeń, wywodzących się ze środowiska gminnego, w prawym polu tarczy umieszczono orła białego plebiscytowego z pieczęci na czerwonym tle oraz Michała Archanioła z mieczem i włócznią na błękitnym polu - patrona tutejszego kościoła, który został zaakceptowany przez radę oraz społeczeństwo lokalne. Po otrzymaniu opinii z Komisji Heraldycznej poprzedniego herbu i flagi z 1993 roku, Komisja dopatrzyła się błędów w barwach tarczy oraz godła. Modyfikacja starego herbu i flagi nawiązuje symboliką do poprzedniego. Jedynie zostały wprowadzone następujące zmiany: tarcza-barwa jednolita błękitna, nawiązująca do regionu śląskiego, godło – orzeł złoty, górnośląski oraz poprawiona forma graficzna Michała Archanioła trzymającego miecz i wagę.

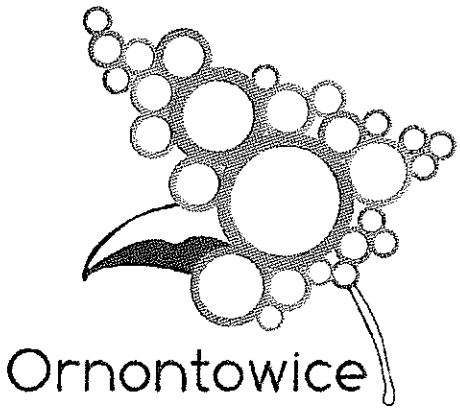

Na mocy uchwały z 2010 r., ustalono logo gminy **Ornontowice**. Składa się z trzech kolorów: jest to błękit pastelowy, kolor srebrny oraz kolor szary. Brak jest szczegółowych informacji na temat inspiracji towarzyszących autorom loga, natomiast po dokonaniu analizy informacji zawartych na stronie internetowej gminy, należy doszukiwać się jej w ornontowickich bzach. W latach 2003-2006 przeprowadzono akcję nasadzania bzów, która jest nieodłącznie związana ze świętowaniem w 2005 roku obchodów 700-lecia istnienia Ornontowic. Przez tę inicjatywę kwiaty bzów stały się nieodzownym elementem wizerunku Ornontowic. Symbolizują prężny rozwój tego miejsca, które tak jak nasadzone drzewka lilaka są coraz większe i piękniejsze z roku na rok.

Ponadto, z okazji 700-lecia miejscowości, po raz pierwszy 10 ornontowiczan zostało nagrodzonych statuetką „Ornontowickie Bzy". Ideą stworzenia statuetki dla Ornontowic było uhonorowanie zasług osób, które w ostatnich dziesięcioleciach wyróżniły się swymi działaniami na rzecz miejscowości.

Logo jest nowoczesne i, znając historię związaną z obchodami 700-lecia Ornontowic uznać należy je za trafne, ponieważ nawiązuje do przyjętej przez władze miejscowości symboliki. Jednak jak dowiadujemy się z lektury treści na stronie internetowej gminy, bzy *pomału w świadomości mieszkańców stają się pachnącym symbolem miejscowości.* Mimo to dla części mieszkańców oraz większości osób spoza gminy, znaczenie loga może nie być do końca oczywiste, dlatego należy w przyszłych działaniach promocyjnych uwzględnić

potrzebę uświadamiania w przestrzeni publicznej jego znaczenia. Tym bardziej, że sam projekt nie przedstawia jednoznacznie kwiatu bzu. Ornontowice mają także swój hejnał, który wygrywany jest codziennie w południe z wieży Urzędu Gminy.

Herb **Orzesza** przedstawia złoty krzew orzecha laskowego na błękitnym polu, składającego się z trzech grubych konarów symbolizujących trzy wsie, tworzące dzisiejsze miasto - Orzesze, Woszczyce i Gardawice oraz z dziesięciu gałązek symbolizujących mniejsze wsie i przysiółki. Kolorystycznie odpowiada herbom gminy Wyry, Ornontowice i Łaziska Górne. Pierwszy znany herb Orzesza przedstawiał drwala, stojącego przed czterema drzewami liściastymi, rąbiącego jedno z nich siekierą. Wizerunek ten mówi o głównym zajęciu ówczesnych mieszkańców, którzy byli zobowiązani do wyrobu drewna w ramach świadczenia pańszczyzny.

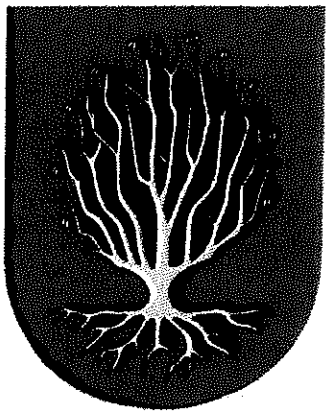

Po uzyskaniu praw miejskich zaprojektowano zupełnie nowe godło, jednak dobór barw okazał się niezgodny z zasadami heraldycznymi, błędne było trójbarwne pole (błękitno-biało-czerwone). Herb ten obowiązywał w latach 1979-1991. Na początku lat 90. ogłoszono konkurs na nowy herb, w którym wygrał projekt artysty plastyka Zygmunta Stuchlika. Nowy herb wprowadzono 24 stycznia 1992 r.

Logotyp w bezpośredni sposób nawiązuje do herbu **Orzesza**, który przedstawia złoty krzew orzecha laskowego. Leszczyna w herbie ma znaczenie symboliczne podkreślające specyfikę dziejów miasta, które powstało z wielu miejscowości. Gałązka w logotypie symbolizuje odradzanie się, jest uwieńczona koroną liści, które także są symbolem życia i dynamizmu. Korona jest nawiązaniem do długiej historii miasta, zawartej w herbie, oraz przybiera kształt kwiatu: symbolu młodości i lekkości. Składa się z 10 listków, nawiązujących do liczby sołectw i dzielnic. Logotyp swoim kształtem zaznacza dynamizm nieustannych zmian zachodzących w Orzeszu.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz fakt, że ważnym elementem przyrody Orzesza jest dendroflora (stare i okazałe drzewa są jedną z najcenniejszych ozdób miasta), wybór logotypu nie dziwi. Jednoznacznie kojarzy się on z drzewami, a jego forma jest nowoczesna i prosta.

Broszury, foldery i publikacje informacyjno-promocyjne

Zarówno władze powiatu, jak i poszczególnych gmin zdecydowały się na stworzenie dedykowanych im broszur, folderów oraz publikacji, pełniących funkcję informacyjno-promocyjną. W przypadku powiatu wymienić należy chociażby „Powiat mikołowski w fotografiach" oraz przewodnik krajoznawczy po powiecie. W przypadku pierwszej z publikacji uwagę zwraca nowoczesne i atrakcyjne wydanie, jednak tym, co przyciąga

wzrok, są zawarte w niej zdjęcia bogactwa naturalnego tego obszaru, opatrzone podpisami (również w języku angielskim). Choć publikacja nie jest bogata w treść, to piękne fotografie niewątpliwie mogą wprawić w zachwyt miłośników natury i zachęcić, by prezentowane krajobrazy zobaczyć na własne oczy. Z kolei wspomniany przewodnik krajoznawczy jest niemal 200-stronicową publikacją zawierającą m.in. opis najważniejszych atrakcji gmin, tras rowerowych i samochodowych, informator z danymi teleadresowymi takich punktów jak apteki czy restauracje. Wygodny, niewielki format sprawia, że książkę można bez problemu zapakować do podręcznej torebki czy plecaka. Zielono-pomarańczowa kolorystyka okładki, choć niezgodna z kolorystyką herbu powiatu, miała zapewne przywodzić skojarzenia związane z naturą (kolory łąk i pól). Fragment recenzji zawarty na okładce przewodnika brzmi: „Przewodnik stanowi pierwsze opracowanie ujmujące w sposób kompleksowy charakterystykę walorów krajoznawczych powiatu (...). Szczególnym atutem przewodnika jest jego uniwersalność, posiada bowiem tłumaczenia podsumowań w językach: angielskim, niemieckim, francuskim i włoskim (...). Narracja przewodnika jest dynamiczna, co czyni go interesującym (...)". Należy się w pełni zgodzić z taką recenzją.

Jak wspomniano, władze Mikołowa oraz Łazisk Górnych zdecydowały się umożliwić gościom odwiedzającym strony internetowe odbycie wirtualnego spaceru po mieście. Jest to nowoczesna i ciekawa forma promocji, pozwalająca w sposób bardziej namacalny poznać dane miasto. Ponadto miasto Mikołów wydało przewodnik miejski „Mikołów... na co dzień i na weekend" oraz publikację „Rowerem przez Mikołów". Nieduże, wygodne wydanie z powodzeniem można zabrać ze sobą, wybierając się na spacer po mieście lub wycieczkę rowerową. Co istotne, przewodnik miejski jest dostępny również w języku angielskim. Z kolei Urząd Miejski w Łaziskach Górnych w 2014 roku wydał „Łaziska Górne miasto dobrych zmian". Publikacja ciekawa w lekturze (zawiera przede wszystkim informacje o działaniach podejmowanych w takich obszarach jak gospodarka, kultura czy środowisko), jednak jej treść zdaje się być przeznaczona raczej dla mieszkańców gminy niż potencjalnych turystów. Za słabą stronę należałoby uznać sposób wydania. Forma gazetowa, choć korzystna z ekonomicznego punktu widzenia, nie sprzyja trwałości publikacji i sprawia, że z pewnością jest ona bardziej podatna na zniszczenia. Inaczej jest w przypadku folderu/informatora „Łaziska Górne, miasto szerokich perspektyw". Grubszy, odporniejszy na zabrudzenia papier (dodatkowo opakowany w tekturową okładkę) oraz zawarta treść (przetłumaczona na język angielski) i fotografie, z pewnością bardziej przykują uwagę potencjalnego turysty.

Trzy foldery przygotowała gmina Wyry – jeden informujący o projektach unijnych realizowanych na terenie gminy w latach 2004-2014, drugi dotyczący Bitwy wyrskiej, oraz trzeci, ogólnoinformacyjny. Materiał o Bitwie wyrskiej – Bój o Gostyń może być szczególnie ciekawy dla osób interesujących się historią oraz militariami. Na 24 stronach znajdziemy dużo dobrej jakości zdjęć oraz opisów sprzętu wojskowego. Z kolei w folderze ogólnoinformacyjnym przedstawiono m.in. historię gminy, opis działających na jej terenie instytucji oraz miejsc atrakcyjnych turystycznie. Tym, co uznać należy za pewne niedociągnięcie, jest niezbyt dobra jakość zamieszczonych zdjęć.

O materiały promocyjne zadbała gmina Orzesze, która poza broszurami opisującymi miejscowe zabytki, kulturę oraz przyrodę, zleciła wykonanie folderów inwestycyjnych oraz mapek promocyjnych. W warstwie wizualnej materiały różnią się od wcześniej opisanych folderów, wydawanych przez gminę Wyry. Widać, że przy ich tworzeniu uczestniczyły osoby profesjonalnie zajmujące się projektowaniem czy grafiką. Ich wygląd jest nowoczesny, co jest szczególnie ważne w odniesieniu do folderu inwestycyjnego, którego głównym

odbiorcą jest przedsiębiorca, mogący wyrobić sobie określone zdanie na temat gminy na podstawie otrzymanych materiałów. Miasto Orzesze wydało również publikacje traktujące o jego historii: „Dzieje Orzesza" i „Dzieje Orzesza po 1945 roku", a także „Orzesze w starej fotografii" oraz „Orzesze – 50 lat praw miejskich, 1000 lat historii". Dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Miasta powstały również tematyczne publikacje, jak np. w 2015 r. o parafii w Jaśkowicach.

Na stronie www Ornontowic, w zakładce Promocja, zamieszczono folder (w wersji .pdf), obejmujący okres od 1991 do 2011 roku, przygotowany z okazji 20-lecia istnienia gminy. Treść folderu napisana jest prostym językiem, a samo wydawnictwo bogato ilustrowane. Zawartość skupia się na przedstawieniu zmian, jakie zaszły na obszarze gminy m.in. w zakresie ochrony zdrowia czy struktury społeczno-mieszkaniowej. Pomimo że motyw przewodni loga gminy (okrągłe kształty) pojawia się niemal na każdej stronie, stanowiąc tło dla treści i zdjęć, to jednak samo logo jest mało wyeksponowane – pojawia się w całości tylko jeden raz, na 3. stronie, w dodatku jest słabo widoczne. Ponadto gmina przygotowała takie publikacje jak: „Szlakiem >>dębów ornontowickich<< oraz pomników przyrody w parku gminnym", „Rewitalizacja zabytkowego parku gminnego" oraz „Świątynia Dumania – utworzenie tematycznego Parku Archanioła w Ornontowicach". Pierwsza z nich, mająca formę małej książeczki, dofinansowana została ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, zainteresuje z pewnością miłośników dendroflory. Druga, wydana dzięki środkom RPO WŚ 2007-2013, uwagę przyciąga przede wszystkim pięknymi fotografiami i estetycznym wydaniem. Z kolei trzecia (również współfinansowana ze środków RPO WŚ 2007-2013) może być ciekawą lekturą, w szczególności dla osób interesujących się historią i architekturą. Zainteresowani historią gminy mogą nabyć również publikacje: „Początki Ornontowic. Z dziejów powstania miejscowości" (Kloch B.), „Dzieje Ornontowic" (Kloch B., Mrzyk M., Siebel J., Szpala D.), „Dekada Ornontowic" (Ratajczak R.) lub „Ornontowice na dawnej fotografii" (Ratajczak R.).

Ponadto, gminy powiatu wydają własną prasę. Są to: Gazeta Mikołowska, biuletyn „Aktualności Ornontowickie", miesięcznik samorządowy „Wicie" (gmina Wyry), Gazeta Łaziska, Gazeta Orzeska. Do końca 2015 roku wydawany był również miesięcznik samorządowy Głos Ornontowic.

Gadżety reklamowe/promocyjne

Przekrój gadżetów reklamowych/promocyjnych oferowanych przez poszczególne gminy powiatu mikołowskiego jest bardzo szeroki. Począwszy od notesów i krótkich informatorów, przez mapy, długopisy, po przypinki i monety. Można podzielić je na dwie zasadnicze grupy: praktyczne (mające zastosowanie w codziennym życiu/pracy) i niepraktyczne. Do pierwszych zaliczyć można np.: notesy, długopisy, torby papierowe, podkładki pod mysz komputerową, bluzy, mapy, smycze, piłki. Do drugich natomiast przypinki i okolicznościowe monety. Przypinki zostały zaklasyfikowane jako niepraktyczne z jednego powodu. Mianowicie, mało prawdopodobne wydaje się noszenie ich na co dzień przez osobę, która nie jest mieszkańcem powiatu/gminy, ani nie jest związana z nią w żaden inny sposób. Noszenie przypinki oznaczałoby pewną identyfikację z danym obszarem. Ryzykowne zdaje się również oferowanie interesantom/gościom krawatów i apaszek, co wiąże się z tym, że każdy z nas ma inny gust, jeśli chodzi o wybór ubioru czy dodatków.

Gadżetów praktycznych jest jednak dużo więcej, co uznać należy za plus. O ile gadżety niepraktyczne mają pewną wartość symboliczną, są bardziej zindywidualizowane i oryginalne, to istnieje ryzyko, że ich odbiorca, po zapoznaniu się z nimi, schowa je np. do

szuflady biurka i zapomni. Natomiast w przypadku gadżetów praktycznych jest większe prawdopodobieństwo, że będą one użytkowane na co dzień, co zwiększa szanse na zapadnięcie danej nazwy czy symbolu w pamięć. Nie oznacza to, że gadżety praktyczne muszą być sztampowe, o czym świadczy np. przygotowanie „mikołowskiej" gry karcianej.

Istotne jest właściwe dobranie gadżetu do osoby, którą nim obdarowujemy. Warto zwrócić uwagę na jej wiek (osobę młodą lepiej obdarować np. piłką, zaś starszą – okolicznościową monetą), zainteresowania (jeżeli posiadamy taką wiedzę) czy wykonywaną pracę (pracownika biurowego obdarujmy notesem lub długopisem, a osobę pracującą poza biurem – ciepłą, sportową bluzą).

4. Wskazanie cech indywidualnych gmin powiatu mikołowskiego

Na podstawie zaprezentowanych danych podjęto próbę identyfikacji cech indywidualnych, szczególnych, wyróżniających i charakterystycznych dla powiatu mikołowskiego oraz poszczególnych gmin. Dane oraz płynące z nich wnioski, przedstawione w niniejszym raporcie, pochodzą z materiałów źródłowych (danych zastanych) i dla ich większej poprawności, z przeprowadzonych w ramach projektu badań pierwotnych (wywiadów indywidualnych i grupowych).

Tabela 49. Cechy indywidualne gmin powiatu mikołowskiego

gmina	cecha indywidualna
Łaziska Górne	Dokonując analizy pod kątem profilu gospodarczego, zauważalną cechą gminy jest duże uprzemysłowienie - zlokalizowane są tam takie zakłady jak: Tauron Wytwarzanie SA (w latach 1927-1953 największa elektrownia w Polsce), Kompania Węglowa S.A. oddział KWK „Bolesław Śmiały" (jedna z najstarszych kopalń w Polsce powstała drogą stopniowego łączenia wielu czynnych zakładów górniczych), Wilk Elektronik S.A.
	Bardzo korzystny (relatywnie wysoki) wskaźnik udziału osób w wieku produkcyjnym w ogóle mieszkańców (10. miejsce w województwie), co oznacza większą liczbę osób obecnych/mogących wejść na rynek pracy.
	Posiadanie hejnału.
Mikołów	Jedno z nielicznych miast na Górnym Śląsku, które zachowało dawną starówkę z rynkiem oraz odchodzącymi od niego ulicami.
	Relatywnie wysokie wskaźniki przedsiębiorczości (liczba zarejestrowanych podmiotów, liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą).
	Największa w powiecie liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego (39 obiektów).
	Miasto nazywane jest oazą zieleni na przemysłowym Górnym Śląsku, a Śląski Ogród Botaniczny ma szansę odmienić wizerunek całego regionu. Jest to jeden z największych projektów tego typu w Polsce, który pokazuje i promuje zielone oblicze Śląska. Motyw ogrodu został wykorzystany również przy tworzeniu logotypu miasta.
	Planty mikołowskie, które są jednym z najlepiej zachowanych w stosunku do pierwotnego kształtu parków w aglomeracji górnośląskiej.
Ornontowice	Bzy ornontowickie - kwiaty bzów stały się nieodzownym elementem wizerunku Ornontowic, zarówno ze względu na ich liczne nasadzenia, jakie miały miejsce w czasie obchodów 700-lecia Ornontowic, jak i statuetki „Ornontowickie Bzy", przyznawane mieszkańcom aktywnie działającym na rzecz gminy. Bzy znalazły swoje odzwierciedlenie również w logo Ornontowic.
	Hejnał, który wygrywany jest codziennie w południe z wieży Urzędu Gminy. W okresie świąt Bożego Narodzenia oraz Wielkiejnocy z tejże wieży płyną melodie odpowiednio kolędy i pieśni wielkanocne (o godz. 9, 12, 15, 18 i 21).
	Wyjątkowe przestrzenie publiczne poddane rewitalizacji na cele rekreacyjne - Zabytkowy Park Gminny i Świątynia Dumania - Park Archanioła.

gmina	cecha indywidualna
	Zlokalizowanych jest tu ponad połowa pomników przyrody powiatu mikołowskiego.
	Kopa Ornontowicka – zarejestrowany produkt lokalny Ornontowicka aleja dębowa – powstała wraz z nasadzaniem dębów ponad 100 lat temu, a długość alei wynosi 1120 metrów. Rada Gminy Ornontowice, alei pod nazwą „Dęby Ornontowickie" nadała status pomnika przyrody. Jedna z piękniejszych alei dębowych na terenie Górnego Śląska.
Wyry	Bardzo korzystny (relatywnie wysoki) wskaźnik udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców (3. miejsce w województwie), co oznacza większą liczbę osób, które dopiero przygotowują się do zasilenia lokalnego rynku pracy.
	Partnerstwo gminy z włoską gminą Medesano, które ma na celu rozwój oferty kulturalnej, sportowej i gospodarczej.
Orzesze	Największa w powiecie powierzchnia obszarów chronionych (Orzesze zdecydowanie wyprzedza inne gminy powiatu) i wysokie miejsce w odniesieniu do pozostałych gmin województwa.
	Wyróżniające się pod względem wizualnym materiały promocyjne, w tym te dotyczące możliwości inwestowania w gminie.

Do cech wyróżniających powiat zaliczyć można:

- ✓ korzystne wskaźniki dotyczące udziału ludności wg ekonomicznych grup wieku – większy niż w większości powiatów udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oznacza większą liczbę osób, które wejdą na rynek pracy, a tym samym przyczynią się do rozwoju gospodarczego danego obszaru, w tym do rozwoju turystyki; jest to również istotne z punktu widzenia potencjalnych inwestorów, którzy poza terenem pod inwestycje potrzebują również rąk do pracy;
- ✓ dobra kondycja rynku pracy, rozumiana jako niska stopa bezrobocia (niższa niż średnia dla województwa, jedna z najniższych wśród śląskich powiatów);
- ✓ relatywnie wysoki wskaźnik kapitału zagranicznego, co może mówić o atrakcyjności powiatu dla inwestorów zagranicznych;
- ✓ większa niż w większości powiatów ościennych powierzchnia obszarów chronionych;
- ✓ większa niż w większości powiatów województwa liczba pomników przyrody.

5. Określenie podstawowych problemów do rozwiązania w zakresie działań promocji gospodarczej i turystycznej

Na podstawie zaprezentowanych danych podjęto próbę identyfikacji problemów, które należałoby rozwiązać w celu prowadzenia bardziej efektywnych działań promocyjnych zarówno turystycznych, jak i gospodarczych.

- ✓ Mała konkurencyjność powiatu pod względem infrastruktury noclegowej – gdy pod uwagę weźmiemy liczbę miejsc noclegowych na 1 000 mieszkańców zauważymy, że wskaźnik dla powiatu wynosi zaledwie 2,27. Oczywiście nie można porównywać powiatu z dużymi aglomeracjami miejskimi, w których mieszczą się największe hotele, natomiast wskaźnik ten jest dużo niższy niż średnia dla województwa (9,80). Spośród gmin powiatu najwyższą, choć niską w porównaniu do innych gmin, w których znajdują się obiekty hotelowe, zajmuje gmina Mikołów. Z kolei pod względem liczby innych obiektów noclegowych, powiat mikołowski (wraz z czterema innymi powiatami) zajmuje ostatnie miejsce w województwie – nie ma ani jednego obiektu noclegowego innego niż hotel/motel, podczas gdy co najmniej jeden taki obiekt działa w każdym z powiatów ościennych. Sytuację badanego obszaru osłabia dodatkowo fakt, że większość powiatów ościennych dysponuje bardziej rozwiniętą ofertą noclegową, co wiąże się oczywiście z ich większą konkurencyjnością w walce o turystę, czyli osobę odwiedzającą powiat i pozostającą na jego terenie co najmniej jedną noc. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że tylko na trzech z pięciu stron internetowych gmin zamieszczone są informacje o miejscach oferujących noclegi na terenie powiatu – oznacza to, że potencjalny turysta chcący odwiedzić gminę inną niż Mikołów, Łaziska Górne i Orzesze, nie znajdzie potrzebnych informacji w miejscu, które powinno być swego rodzaju bazą wiedzy na temat gminy, czyli na jej stronie internetowej.
- ✓ Turystyczne obiekty noclegowe powiatu mikołowskiego nie są wyposażone w zaplecze sportowo-rekreacyjne (poza siłownią i stołem bilardowym), podczas gdy obiekty usytuowane w ziemskich powiatach ościennych częściej takie zaplecze posiadają (w szczególności powiat pszczyński). O ile na ogół większość turystów odwiedza dane miejsce nie po to by spędzać czas w pokoju hotelowym, to kwestia wyposażenia obiektów jest ważna, chociażby z punktu wodzenia rozwoju turystyki biznesowej.
- ✓ Mniej rozwinięta infrastruktura noclegowa wpływa na liczbę udzielanych w powiecie noclegów.
- ✓ Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski. Chcąc zainteresować swoją ofertą przyjezdnych zza granicy (nie tylko turystów, ale również inwestorów), istotne jest, aby umożliwić im chociaż pobieżne zapoznanie się z zasobami danej gminy, co może przełożyć się na dalsze zainteresowanie. Jest to istotne tym bardziej, że dane statystyczne wskazują na relatywnie duże zainteresowanie powiatem wśród turystów zagranicznych.
- ✓ Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media) pojawiała się

na portalu internetowym Facebook. Tylko trzy z pięciu gmin powiatu, mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu, a zatem potencjał informacyjny i promocyjny, jaki daje Facebook, wydaje się być niewykorzystany w pełni.

- ✓ Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga te nie pojawiają się na stronach internetowych, przez co trudny może być do osiągnięcia efekt identyfikacji określonych znaków graficznych z daną miejscowością/gminą. Same loga nie zawsze mogą wywoływać jednoznaczne skojarzenia i być interpretowane w sposób, jaki chcieliby ich autorzy. O ile logo Mikołowa oraz Orzesza wywołują jasne i prawidłowe skojarzenia, to w przypadku Ornontowic taka identyfikacja może być utrudniona.
- ✓ Mały udział terenów zielonych oraz mała powierzchnia gruntów leśnych (w porównaniu do pozostałych powiatów i gmin województwa śląskiego) mogą obniżać konkurencyjność powiatu, pod względem oferty spędzania czasu wolnego na wolnym powietrzu.

6. Wyniki badania CATI

6.1. Charakterystyka próby badawczej

W zrealizowanym badaniu udział wzięło 290 osób – mieszkańców powiatu mikołowskiego. Dobór próby badawczej opierał się na zasadzie zróżnicowania próby ze względu na płeć, wiek oraz inne istotne cechy socjodemograficzne respondentów.

Wykres 2. Płeć i wiek badanych. N=290

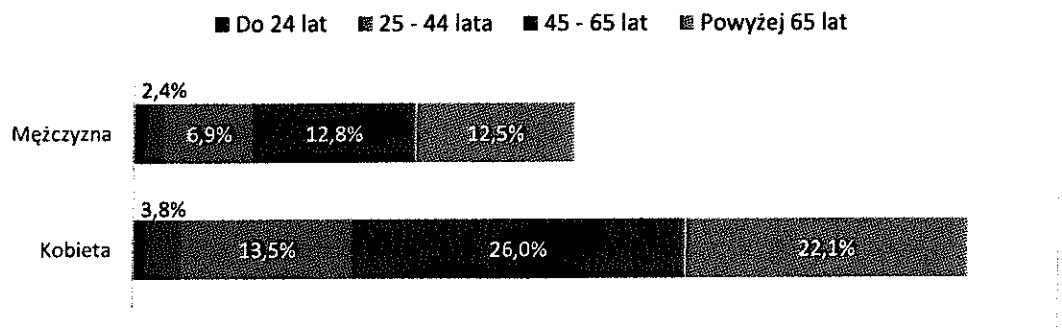

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Większość badanych – nieco ponad 65% – stanowiły kobiety. Najliczniej reprezentowane w próbie badawczej były osoby pomiędzy 45 a 65 rokiem życia: łącznie to bisko 39% wszystkich respondentów, w tym dwukrotnie więcej kobiet niż mężczyzn. W badaniu licznie udział wzięły również osoby powyżej 65 lat (niemal 35% badanych).

Wykres 3. Wykształcenie badanych. N=290

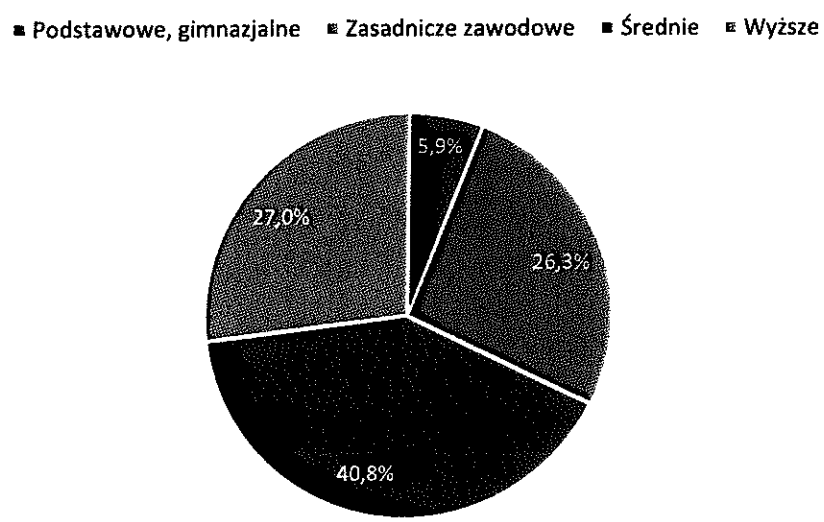

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Zdecydowana większość, bo niemal 41% respondentów, to osoby z wykształceniem średnim. Nieco więcej niż co czwarty uczestnik badania (27%) legitymuje się wykształceniem wyższym, a nieznacznie mniej liczna grupa (26%) – zasadniczym zawodowym.

Wykres 4. Status zawodowy respondentów. N=290

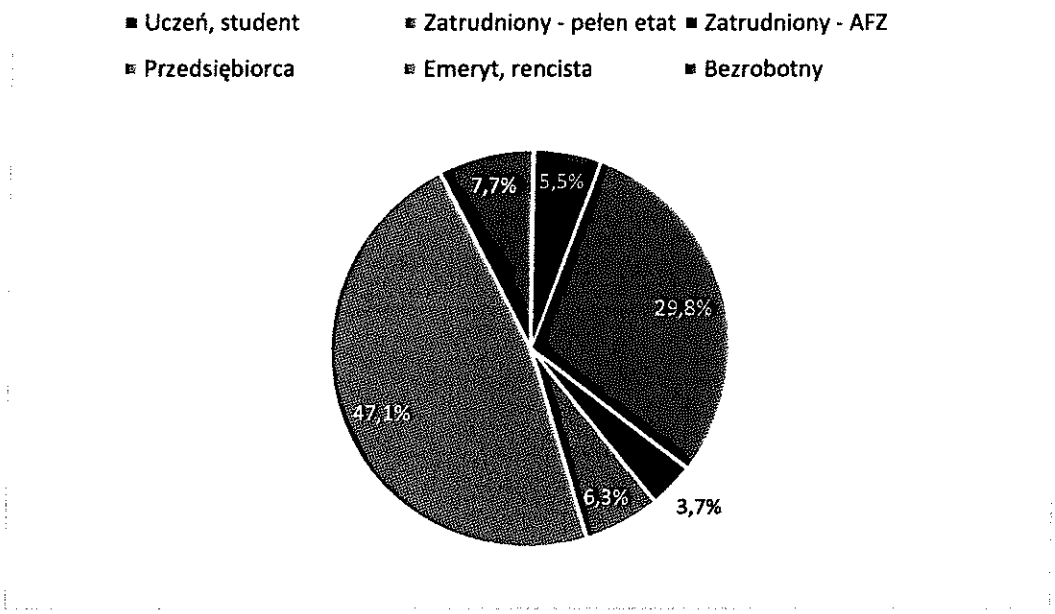

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Blisko połowa uczestników badania (47%) to emeryci i renciści. Co trzeci respondent (30%) jest zatrudniony w pełnym wymiarze godzin, w oparciu o umowę o pracę – z alternatywnych form zatrudnienia korzysta blisko dziesięciokrotnie mniej badanych (4%).

Wykres 5. Miejsce zamieszkania badanych. N=290

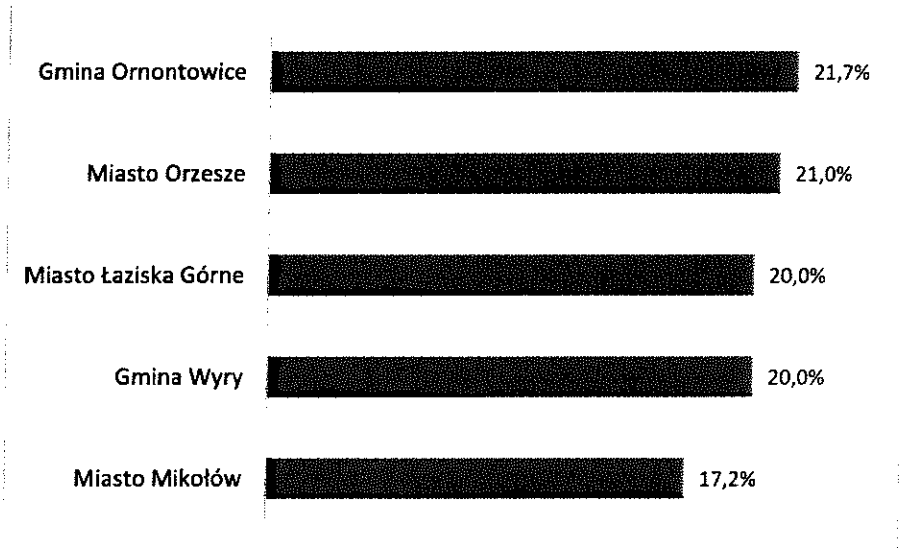

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Poszczególne gminy powiatu reprezentowane były w badaniu niemal równomiernie. Największa liczba respondentów (22%) zamieszkuje gminę Ornontowice, natomiast najmniej licznie reprezentowane było w badaniu miasto Mikołów, zamieszkiwane przez nieco ponad 17% uczestników badania.

Wykres 6. Okres zamieszkiwania na terenie powiatu mikołowskiego. N=290

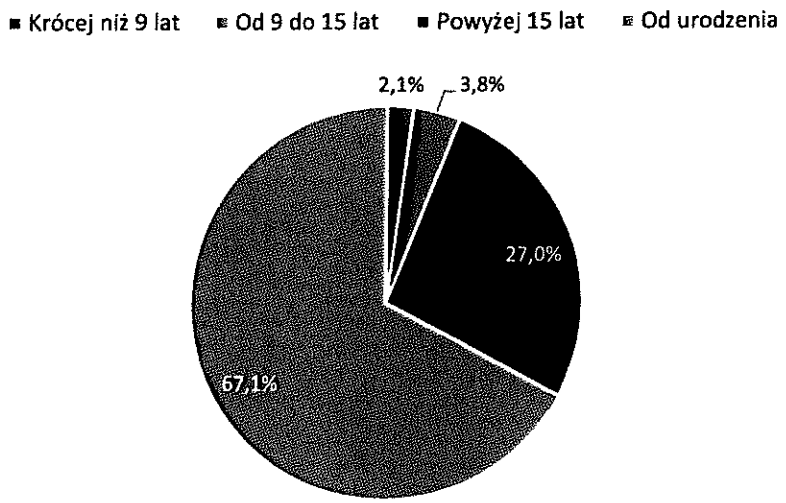

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Ponad dwie trzecie respondentów (67%) to osoby zamieszkujące na terenie powiatu mikołowskiego od urodzenia. Nieco ponad co czwarty badany (27%) mieszka w powiecie dłużej niż piętnaście lat. Stosunkowo nowi mieszkańcy, którzy przeprowadzili się do powiatu od pięciu do dziewięciu lat temu, to zaledwie jedna pięćdziesiąta (2%) wszystkich uczestników badania.

6.2. Wyniki badania

Pierwsza część wywiadu, która miała wprowadzić respondentów w dalszą tematykę rozmowy, dotyczyła ogólnych skojarzeń mieszkańców badanych terenów z powiatem mikołowskim.

Prawdopodobnie ze względu na rozkład próby badawczej – należy pamiętać, że ponad dwie trzecie uczestników badania to osoby zamieszkujące powiat mikołowski od urodzenia – najczęściej pojawiające się skojarzenia to *strony rodzinne*, *miejsce zamieszkania* czy nawet *mała ojczyzna*. W dalszej kolejności badani mówili o ogólnych skojarzeniach pozytywnych i ciepłych uczuciach związanych z powiatem, a także z łączeniem tego obszaru z dużą liczbą terenów zielonych i bogactwem przyrodniczym.

Wykres 7. Skojarzenia mieszkańców z powiatem mikołowskim. N=290

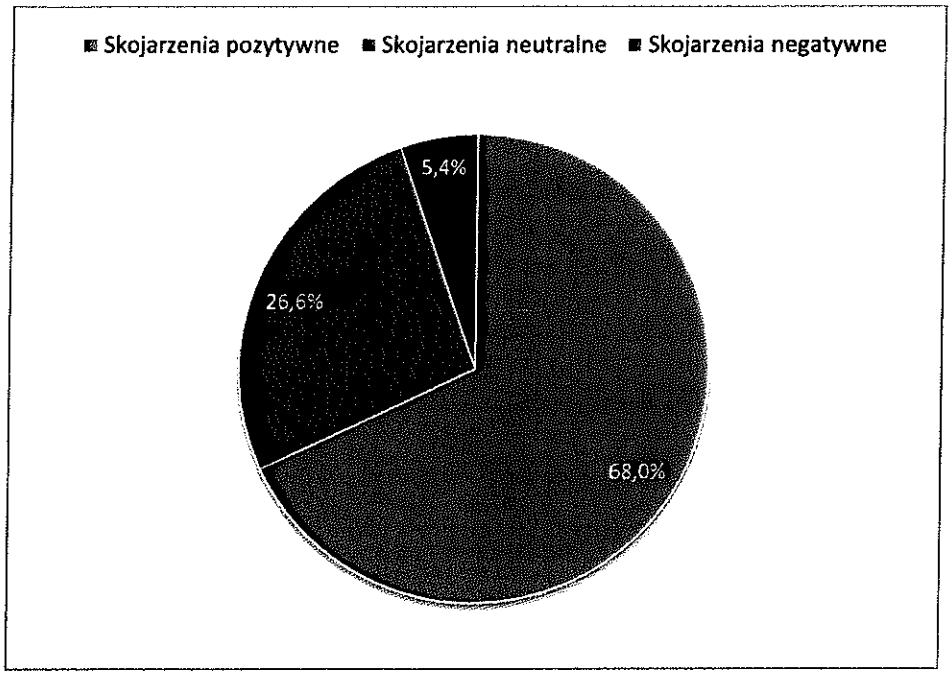

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Warto zauważyć, że ponad dwie trzecie wymienianych przez respondentów skojarzeń ma charakter zdecydowanie pozytywny – powiat kojarzy im się z rekreacją, wypoczynkiem, imprezami kulturalnymi czy ciekawymi obiektami turystycznymi. Co czwarty badany deklaruje neutralne skojarzenia z powiatem mikołowskim (lub brak skojarzeń w ogóle), a zaledwie jeden na dwudziestu ma skojarzenia negatywne – zazwyczaj o charakterze ogólnym. Pełną listę odpowiedzi prezentuje Tabela 1 w aneksie do niniejszego opracowania.

Kolejny blok pytań związany był z mierzeniem wizerunku powiatu mikołowskiego w oparciu o wskaźnik zbudowany na bazie NPS (ang. *Net Promoter Score*). Wartość ta prezentuje skłonność użytkowników marki (w tym wypadku – mieszkańców powiatu) do polecania go innym osobom. Jest ona mierzona w dziesięciopunktowej skali, gdzie 1 stanowi ocenę najniższą, zaś dziesięć – najwyższą możliwą. W oparciu o średnie wyniki, badanych dzieli się na trzy grupy: krytyków (noty 1-6), pasywnych (stosunkowo zadowolonych, nie na tyle jednak, by entuzjastycznie polecać: noty 7-8) oraz promotorów (noty 9-10).

Wykres 8. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do zamieszkania. N=290

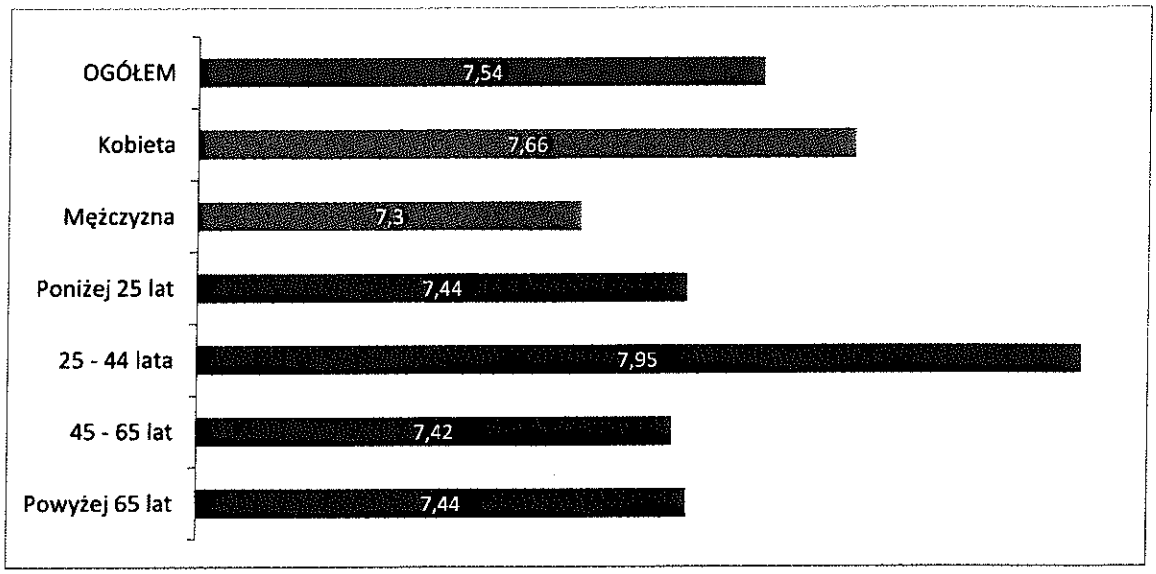

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Mieszkańcy powiatu mikołowskiego są raczej skłonni polecić swoją okolicę jako miejsce zamieszkania - średnia ocena w tym obszarze to 7,54 punktu na 10 możliwych. Nieco wyższy poziom zadowolenia z miejsca zamieszkania wykazują kobiety. Na tle pozostałych respondentów wyróżniają się badani od 25 do 44 roku życia - w tej grupie wiekowej wartość wskaźnika jest istotnie wyższa niż wśród pozostałych badanych. Wiąże się to z postrzeganiem powiatu mikołowskiego jako miejsca przyjaznego, spokojnego, odpowiedniego do życia dla rodzin z dziećmi.

Wykres 9. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do zamieszkania a gmina zamieszkania N=290

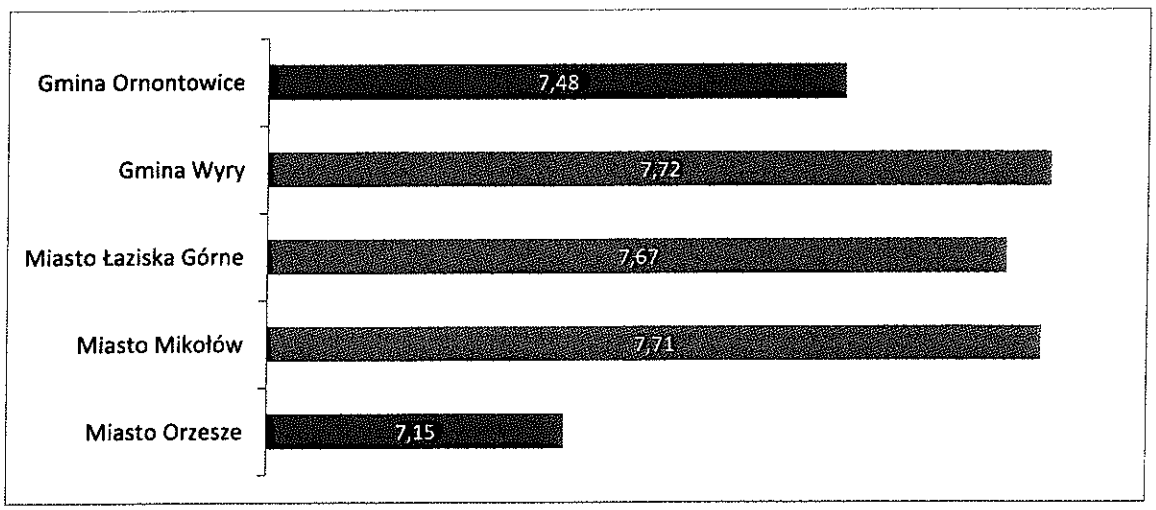

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Opinie mieszkańców poszczególnych gmin na temat powiatu mikołowskiego jako miejsca do zamieszkania są zbliżone - średnie oceny to nieco ponad 7 punktów. Wśród wszystkich badanych terenów wyróżnia się miasto Orzesze, gdzie średnia chęć polecenia powiatu jako

miejsca do życia wyniosła 7,15 punktu; to o 0,39 punktu mniej od średniej z próby badawczej. Nieco poniżej średniej jest również wartość wskaźnika w gminie Ornontowice.

Wykres 10. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca na urlop. N=290

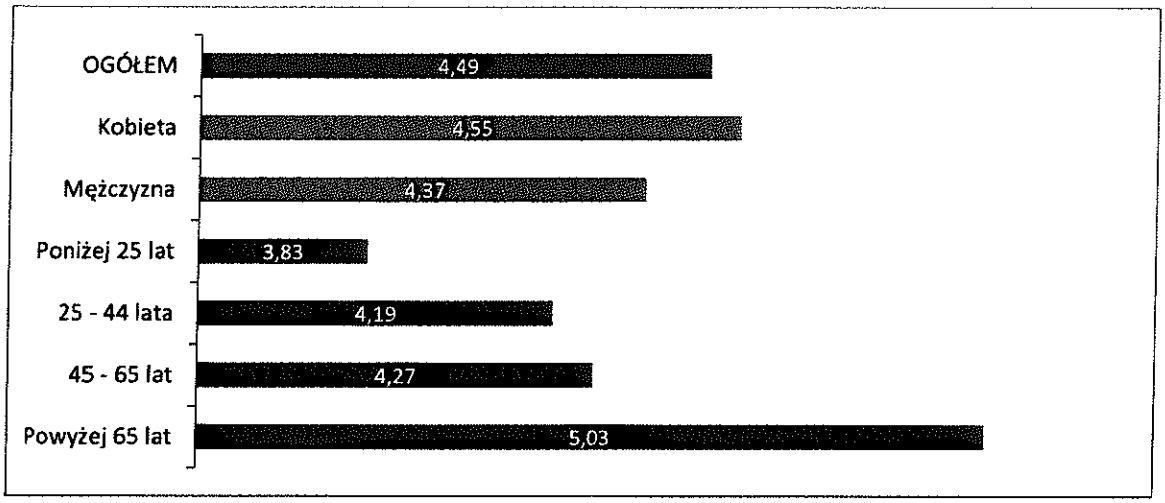

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Nieco bardziej krytycznie postrzegają mieszkańcy powiat mikołowski jako miejsce, w którym atrakcyjnie spędzić można urlop – średnia nota to 4,49 punktu. Podobnie jak w przypadku skłonności polecenia powiatu jako miejsca zamieszkania, również w kwestii urlopu nieco bardziej krytyczni od kobiet pozostają mężczyźni. Uwagę zwraca natomiast fakt, iż skłonność do polecania powiatu mikołowskiego jako miejsca, w którym warto spędzić wakacje rośnie wprost proporcjonalnie do wieku badanych. Pozwala to przypuszczać, że w powiecie brak jest rozrywek umożliwiających atrakcyjne i aktywne spędzenie czasu wolnego młodzieży. Osoby dojrzalsze, dla których większe znaczenie ma duża liczba terenów rekreacyjnych oraz możliwość wypoczynku na łonie natury, bardziej doceniają walory powiatu.

Wykres 11. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca na urlop a gmina zamieszkania N=290

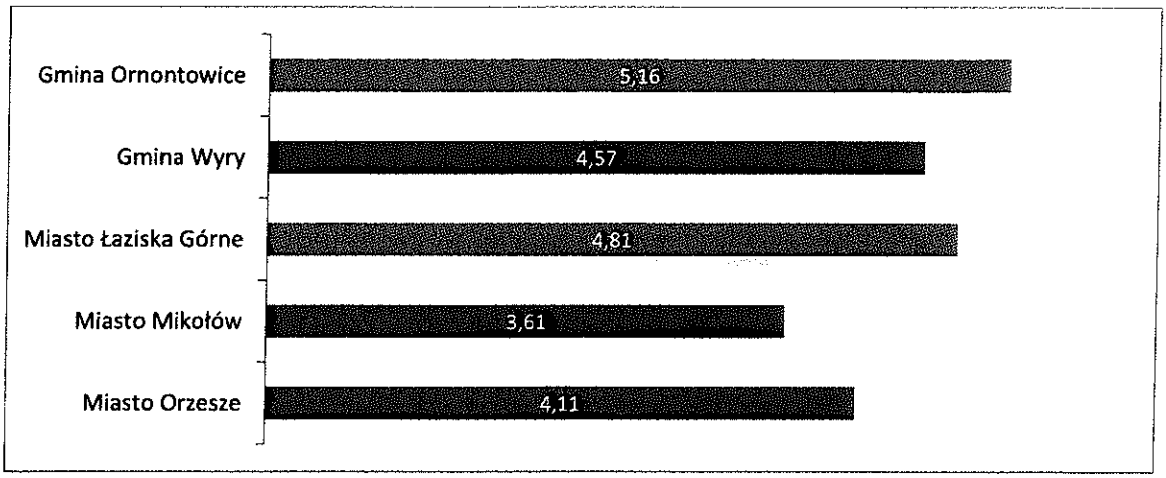

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Skłonność polecania powiatu mikołowskiego jako atrakcyjnej destynacji urlopowej uzależniona jest znacząco od miejsca zamieszkania badanych. Najmniej chętni do rekomendowania swojej okolicy są mieszkańcy Mikołowa (m=3,61), zapewne ze względu na poziom urbanizacji tego obszaru. Najlepiej atrakcyjność turystyczną powiatu oceniają natomiast mieszkańcy Łazisk Górnych oraz gminy Ornontowice.

Wykres 12. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej. N=290

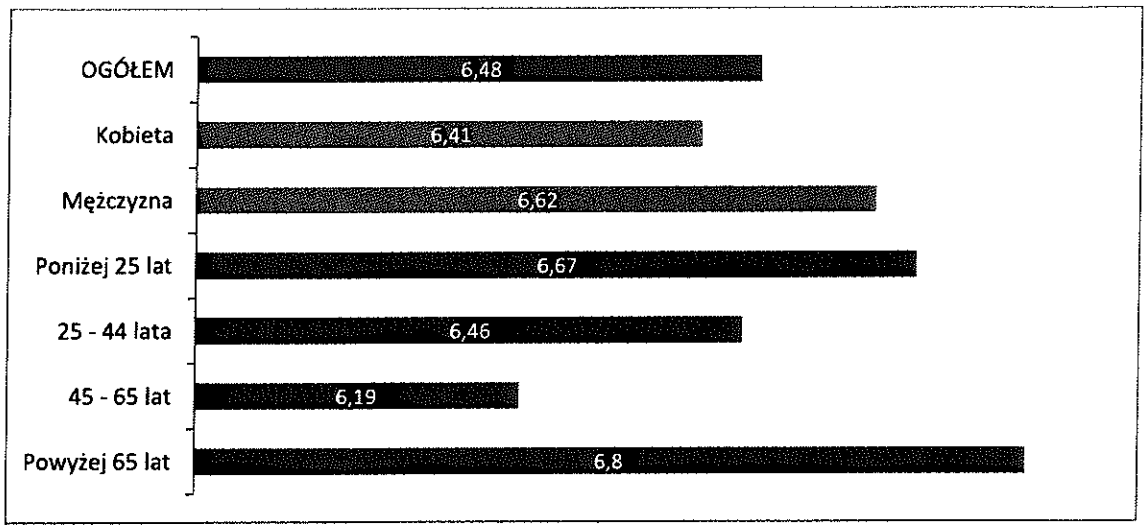

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Ostatnim wymiarem badanym przy użyciu wskaźnika opartego na NPS była atrakcyjność powiatu mikołowskiego jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej. Opinie respondentów w tym zakresie były dość pozytywne – średnia ocena to 6,48 punktu. Atrakcyjność powiatu jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej jest nieco lepiej postrzegana przez mężczyzn niż przez kobiety. Opinie uzależnione są również od wieku badanych: optymistami są najmłodsi i najstarsi mieszkańcy powiatu, natomiast osoby w średnim wieku, mające doświadczenie na aktualnym rynku pracy w regionie, są nieco bardziej sceptyczne (lecz wciąż umiarkowanie optymistyczne).

Wykres 13. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej a gmina. N=290

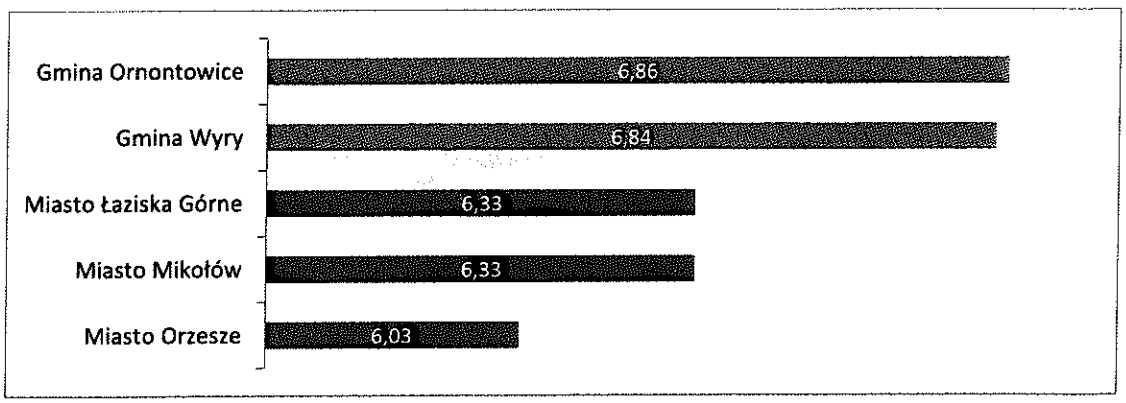

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Skłonność rekomendowania powiatu mikołowskiego jako miejsca atrakcyjnego do prowadzenia działalności gospodarczej nieco wyższa jest na terenach wiejskich – wartość powyżej średniej wskaźnik ten osiągnął wśród mieszkańców gmin Ornontowice oraz Wyry. W miastach regionu był on nieco niższy; najmniejszą wartość przyjął wśród mieszkańców Orzesza (m=6,03).

Kolejny blok pytań związany był z wyróżnikami powiatu mikołowskiego – mieszkańcy pytani byli, jakie cechy charakteryzujące ten obszar są szczególnie istotne i decydują o jego odrębności od innych części województwa.

Wykres 14. Pozytywne wyróżniki powiatu mikołowskiego. N=290

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Blisko dwie trzecie (60%) uczestników badania jest zdania, że najistotniejszym wyróżnikiem powiatu jest jego potencjał przyrodniczy. Szczególnie istotny dla takiej oceny jest naturalnie Śląski Ogród Botaniczny, wskazywany przez niemal połowę badanych jako najważniejszy wyróżnik powiatu. Respondenci zwracają także uwagę na liczne miejskie tereny zielone oraz duże zalesienie. Pełną listę odpowiedzi dotyczących potencjału przyrodniczego powiatu prezentuje Tabela 2 w Aneksie.

Niemal połowa (47%) respondentów jest zdania, że powiat mikołowski na tle innych części województwa wyróżnia się znaczną liczbą zabytków i miejsc o dużym znaczeniu historycznym. Wśród najważniejszych wymieniane są Rynek w Mikołowie (bądź cała mikołowska starówka), a także zabytki architektury sakralnej. Pełną listę odpowiedzi dotyczących wartościowych obiektów historycznych w powiecie prezentuje Tabela 3.

Jedna trzecia badanych (35%) przyznała w toku badania, że istotnym wyróżnikiem powiatu mikołowskiego jest bogata oferta kulturalna – zarówno w obszarze działalności instytucji, jak i imprez dla mieszkańców. Najpopularniejszym wydarzeniem okazują się doroczne Dni Mikołowa, zaś instytucją o największej renomie – Miejski Dom Kultury w tej miejscowości. Pełną listę istotnych instytucji oraz wydarzeń kulturalnych w powiecie prezentuje Tabela 4.

Niemal równie wysoko jak ofertę kulturalną badani oceniają poziom życia w powiecie mikołowskim. Wyróżnia go w ich odczuciu dobry dostęp do opieki zdrowotnej, wysoki poziom edukacji na różnych poziomach, a także dobra sieć dróg. Mieszkańcy charakteryzują powiat jako okolicę spokojną i bezpieczną, przyjazną mieszkańcom. Pełna lista ich wypowiedzi w tym obszarze zaprezentowana została w Tabeli 5.

Wykres 15. Pożądane kierunki promocji powiatu mikołowskiego. N=290

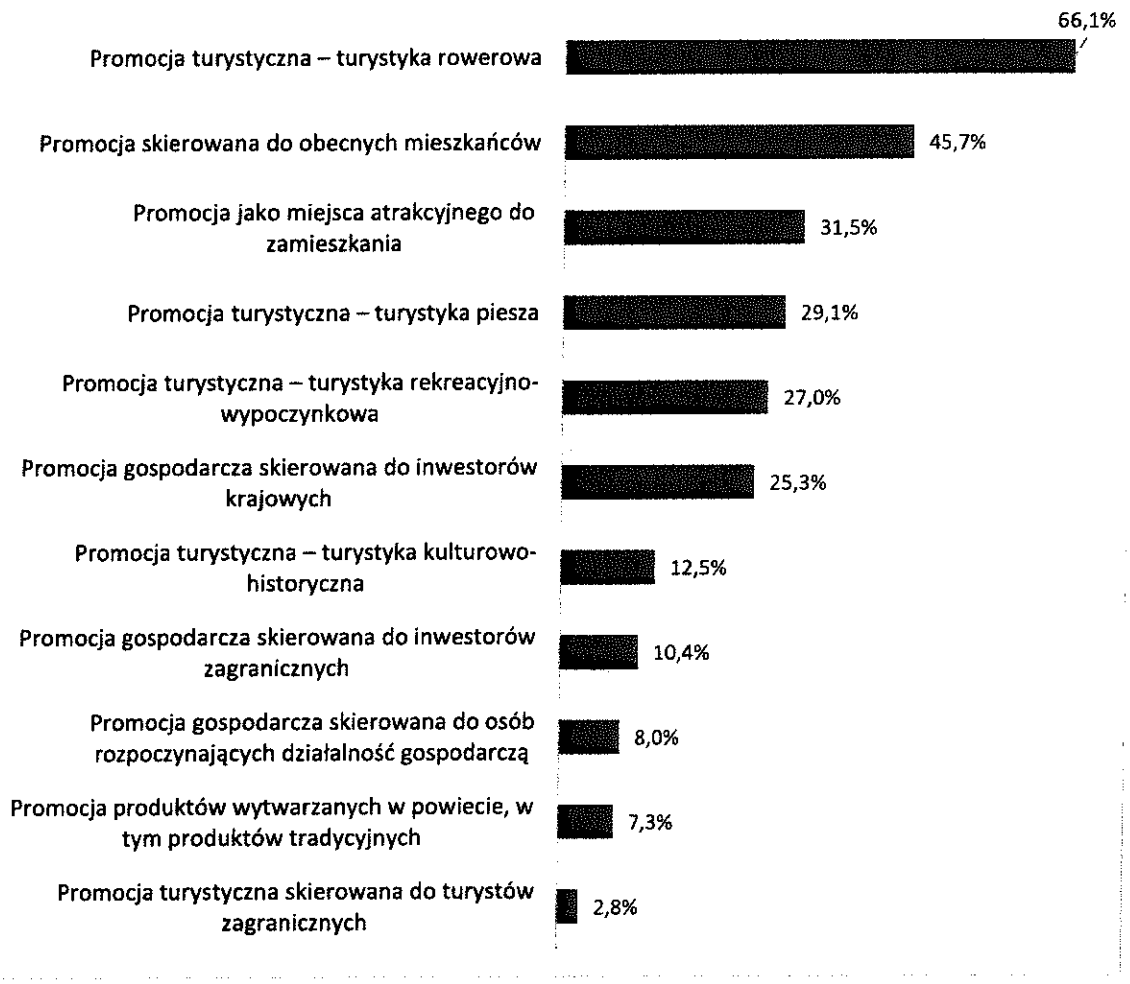

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Respondenci proszeni byli o wskazanie, w jakich ich zdaniem kontekstach prowadzone powinny być działania promocyjne powiatu mikołowskiego. Ponad dwie trzecie (66%) uczestników badania jest zdania, że warta promowania może być turystyka rowerowa w regionie, co jest prostą konsekwencją ich wysokiego poziomu zadowolenia z dostępności terenów rekreacyjnych oraz dobrze rozwiniętej sieci szlaków rowerowych (również leśnych). Niemal co trzeci badany (29%) uważa, że promowania warta jest również turystyka piesza, a jeden na ośmiu (13%) respondentów jest zdania, że walory kulturowe i historyczne powiatu również mogą przyciągnąć w te okolice turystów. Warto jednak zauważyć, że mieszkańcy powiatu nie postrzegają go jako możliwie atrakcyjnego turystycznie dla gości zagranicznych – zaledwie 3% uważa, że należy zachęcać ich do przybycia w te strony.

Również promocja gospodarcza regionu w opinii badanych koncentrować się powinna raczej na inwestorach krajowych (25% wskazań) niż zagranicznych (10%). Nieznaczna liczba respondentów (8%) uważa, że działania powiatu powinny być skoncentrowane na zachęcaniu do tworzenia nowych przedsiębiorstw w regionie. Jedna trzecia pytanych (32%) jest zdania, że promocja powiatu powinna skupiać się na jego atrakcyjności jako miejscu zamieszkania, a blisko połowa (46%) uważa, że działania te powinny skupiać się na obecnych mieszkańcach tych terenów.

Ostatnia część wywiadu dotyczyła wyróżników poszczególnych gmin, wchodzących w skład powiatu mikołowskiego. Cechy te, podobnie jak wyróżniki całego powiatu na tle innych części województwa, pogrupowane były w kilka kategorii.

Wykres 16. Wyróżniki poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego. N=290

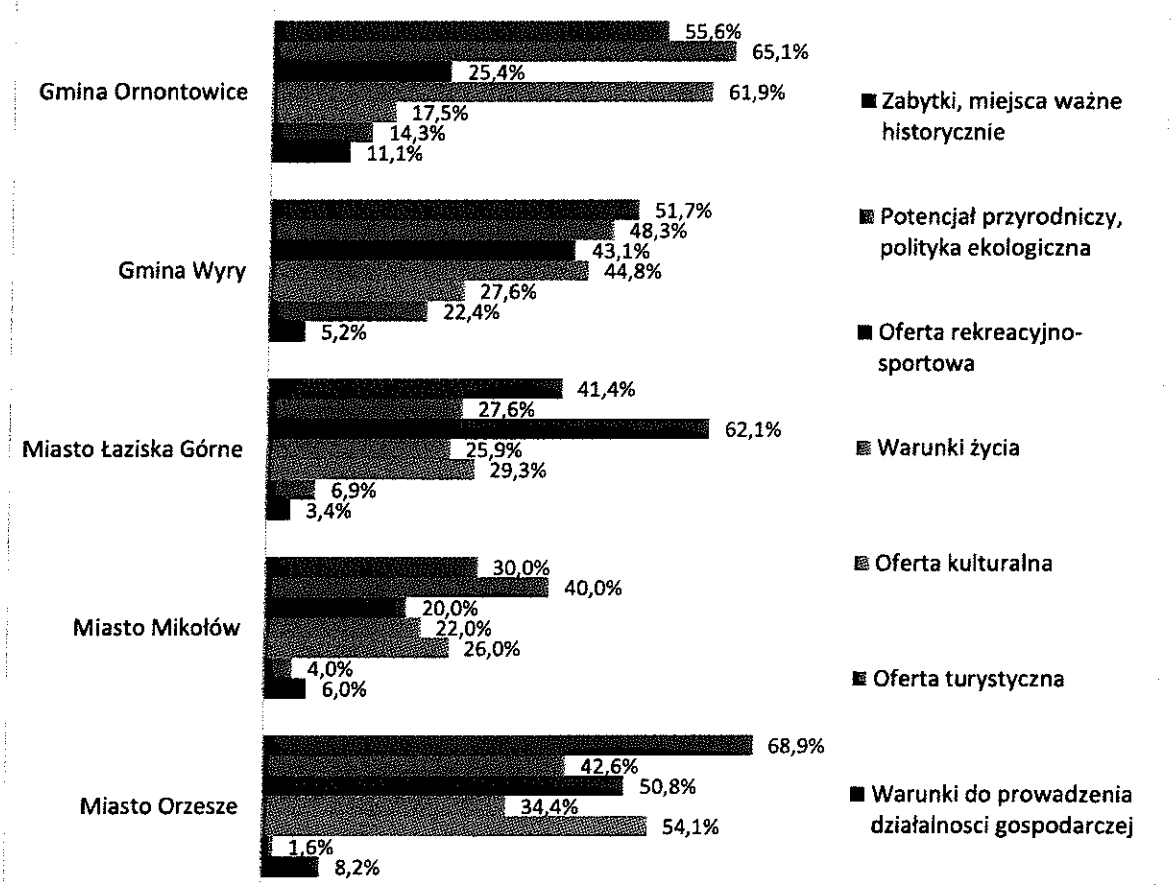

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Mieszkańcy poszczególnych gmin powiatu odmiennie postrzegają największe pozytywne wyróżniki swoich miejsc zamieszkania. W Orzeszu, Łaziskach Górnych oraz gminie Wyry najistotniejszym kapitałem są w ich odczuciu zabytki i miejsca o dużym znaczeniu historycznym. Co ważne, w Mikołowie, którego rynek i starówka uważane są w powiecie za najistotniejsze obiekty zabytkowe, kapitał ten okazuje się być mniej istotny niż oferta kulturalna miasta - dla mieszkańców znaczenie mają nie tyle obiekty turystyczne, co udogodnienia wpływające na poprawę ich jakości życia. Miasto Łaziska Górne wyróżnia

natomiast w opinii jego mieszkańców - podobnie jak i w pozostałych częściach województwa - oferta rekreacyjno-sportowa: basen oraz hala, a także boiska.

Warunki życia mieszkańców najlepiej oceniane są w gminie Ornontowice, gdzie za istotny wyróżnik uważa je blisko dwie trzecie mieszkańców. Najgorzej pod tym kątem prezentuje się natomiast miasto Mikołów, w którym zaledwie co piąty mieszkaniec ocenia je w ten sposób. Ocena warunków życia w poszczególnych miejscowościach koresponduje z opiniami badanych o potencjalne gospodarczym okolicy - te również najwyżej oceniają mieszkańcy gminy Ornontowice.

7. Wyniki badania IDI

7.1. Nota metodologiczna

W badaniu jakościowym udział wzięło 22 respondentów – osób związanych z władzami samorządowymi powiatu mikołowskiego oraz gmin położonych na jego terenie. Reprezentowane były:

- gmina Łaziska Górne;
- gmina Mikołów;
- gmina Ornontowice;
- gmina Orzesze;
- gmina Wyry.

Badanie zrealizowane zostało techniką indywidualnych wywiadów pogłębionych (ang. IDI – *Individual in-Depth Interview*). Ten sposób zbierania danych jakościowych polega na realizacji przez doświadczonego moderatora rozmów z poszczególnymi uczestnikami badania w oparciu o standaryzowany scenariusz wywiadu – listę poszukiwanych przez badaczy informacji. Rolą prowadzącego wywiad jest takie ukierunkowanie rozmowy, by pozyskane odpowiedzi były możliwie pełne i pokrywały cały zakres tematyczny badania.

Dobór respondentów w badaniach jakościowych ma charakter celowy: osoby zaproszone do uczestnictwa w rozmowach to specjaliści zawodowo związani z ich tematyką. Taki sposób doboru nie pozwala na traktowanie pozyskanych danych jako reprezentatywnych, jednakże nie to jest głównym celem badań jakościowych; ich najważniejsze zadanie to eksploracja tematyki badawczej z jak najszerszej perspektywy, z uwzględnieniem zróżnicowanych punktów widzenia respondentów.

7.2. Charakterystyka i wyróżniki powiatu

Pierwsze pytanie – wprowadzenie do rozmowy – dotyczyło pierwszych skojarzeń respondentów z powiatem mikołowskim. Celem jego było pozyskanie wiedzy na temat wewnętrznego wizerunku powiatu wśród reprezentantów władz samorządowych.

Dla części respondentów skojarzenia z powiatem miały charakter wyłącznie administracyjny, formalny. Wskazywali, że kojarzy im się z połączeniem pięciu gmin oraz Starostwem Powiatowym.

Teren pięciu gmin, budynek Starostwa na czele. [gm. Wyry]

Starostwo Powiatowe. Pamiętam pierwsze logo – plaster miodu, który miał tworzyć całość. [gm. Mikołów]

Starosta. Poza tym żadnych skojarzeń nie mam. [gm. Łaziska Górne]

W przeciwieństwie do respondentów, którzy z powiatem mikołowskim mają skojarzenia wyłącznie „administracyjne", część badanych przyznaje wprost, że jest z tą okolicą bardzo związana emocjonalnie – tutaj mają swoje korzenie.

Moje miejsce zamieszkania, miejsce, gdzie się urodziłam. Miejsce gdzie dobrze mi się żyje, gdzie funkcjonuje moja rodzina, gdzie pracuję. Mój teren, moja mała ojczyzna. [gm. Łaziska Górne]

Całe moje życie – zawodowe, prywatne, rodzinne. [pow. mikołowski]

Większość badanych zwraca uwagę na fakt, że powiat mikołowski jest miejscem przyjaznym, dobrym do zamieszkania, sprzyjającym rodzinom.

Powiat przyjazny dla rodziny. [pow. mikołowski]

Spokój, dobry klimat, przyjazna atmosfera. [gm. Ornontowice]

Powiat przyjazny do zamieszkania. Raczej nie dla przemysłu. [gm. Orzesze]

Istotnym wyróżnikiem powiatu na tle Górnego Śląska jest duża liczba terenów zielonych. Obszary służące rekreacji i aktywnemu wypoczynkowi to w oczach badanych jeden z największych jego atutów.

Zielony powiat, zielone serce Śląska. [gm. Łaziska Górne]

Enklawa zieleni na Śląsku. [pow. mikołowski]

Tereny zielone, miejsca do rekreacji. [gm. Ornontowice]

Reasumując, pierwsze skojarzenia respondentów z powiatem mikołowskim – o ile w ogóle takie mają – są bardzo pozytywne. Wskazują, że jest to obszar bogaty w tereny zielone, sprzyjający wypoczynkowi na łonie natury, przyjazne miejsce do zamieszkania.

Kolejne pytanie dotyczyło najważniejszych cech powiatu mikołowskiego. Odpowiedzi badanych zgrupować można w 25 kategorii, związanych przede wszystkim z położeniem powiatu, jego bogactwem krajobrazowym i przyrodniczym, bogatą ofertą rekreacyjno-wypoczynkową i kulturalną oraz atrakcyjnością dla potencjalnych inwestorów. Warto w tym miejscu podkreślić, że niemal wszystkie wymieniane przez respondentów cechy powiatu to charakterystyki pozytywne.

Tabela 50.Najważniejsze cechy powiatu mikołowskiego

Cecha	Liczba wskazań
Dużo terenów zielonych, bogactwo przyrodnicze	7
Przyjazność, dobre miejsce do zamieszkania	7
Dobra lokalizacja, centralna	5
Wiele terenów rekreacyjnych, wypoczynkowych	5
Dobra współpraca wszystkich JST	5
Położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych	5
Duży potencjał inwestycyjny	3
Rozległość przestrzenna	3
Ważny ośrodek kulturalny	3
Wysokie tempo rozwoju	3
Brak skażenia przemysłem	2
Region przemysłowy	2
Wspólnota mieszkańców	2
Zróżnicowanie krajobrazowe	2
Atrakcyjność turystyczna	1
Bliskość dużych miast	1
Brak wsparcia instytucji kultury	1

Cecha	Liczba wskazań
Czystość	1
Dobry stan finansów publicznych, zamożność	1
Duże rozbicie terytorialne	1
Dużo sklepów wielkopowierzchniowych	1
Otwartość na nowych mieszkańców	1
Różnorodność miast	1
Rywalizacja pomiędzy gminami	1
Wysoka gęstość zaludnienia	1
Zadbana infrastruktura oświatowa (szkolnictwo podstawowe, średnie)	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

W dalszej części wywiadu respondenci proszeni byli o wskazanie, jakie cechy wyróżniają powiat mikołowski na tle innych regionów Polski. Choć znaczna część badanych bez trudności wymieniała takie atuty, kilkoro respondentów odmówiło odpowiedzi na to pytanie, twierdząc, że nie potrafią wskazać wyróżników powiatu w skali krajowej.

Trudno nas porównywać do innych regionów w Polsce. [gm. Wyry]

Część respondentów wskazała na bardzo konkretne wydarzenia, miejsca i instytucje: Bitwę wyrską, Hałdę Skalny w Łaziskach Górnych czy największy w Polsce ogród botaniczny. Liczniejsze grono skupiało się jednak na ogólnych charakterystykach powiatu, jak wysoka dynamika jego rozwoju, dobre położenie komunikacyjne oraz oferta rekreacyjna.

Połączenie tych wszystkich atutów w jednym miejscu – bliskość dużych miast, atrakcyjność rynku pracy, możliwość kształcenia na wysokim poziomie, warunki do miłego spędzania wolnego czasu, odpoczywania, bardzo dużo zieleni. [gm. Mikołów]

Najczęściej jednak pojawiającym się wątkiem były bardzo pozytywne opinie o mieszkańcach powiatu – pracowitych, przyjaznych, zaangażowanych w dbanie o swoją małą ojczyznę, z którą związani są od wielu pokoleń.

[Wyróżnikiem powiatu są] w dalszym ciągu jego mieszkańcy. Ludzie od dziada pradziada związani z tą ziemią, jej przemysłem, kulturą, tradycją. [pow. mikołowski]

Wyróżniają (...) przede wszystkim ludzie, którzy tu mieszkają. Są pracowici, dobrze wyedukowani i potrafią działać wspólnie. [pow. mikołowski]

Śląska porządność. Nas wyróżnia taka spójność i to, że ten nasz powiat z roku na rok pięknieje. (...) Mamy miejsca gdzie można dobrze spędzić czas i o te miejsca się u nas bardzo dba. [gm. Łaziska Górne]

Może mieszkańcy... Tutaj jednak wszyscy są bardziej przyjaźni, znają się, maja naprawdę bardzo dobre stosunki międzyludzkie. [gm. Ornontowice]

Blok zagadnień związanych z charakterystyką powiatu mikołowskiego zamykało pytanie dotyczące największych atrakcji turystycznych okolicy. Głównym atutem okazał się być Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie – wymieniło go aż osiemnastu spośród dwudziestu dwóch uczestników badania. W dalszej kolejności wskazywane były ścieżki rowerowe,

łączące ze sobą niemal wszystkie miejscowości powiatu. Należy również zauważyć, że wszyscy badani potrafili wskazać choć jedną atrakcję turystyczną powiatu mikołowskiego.

Tabela 51. Atrakcje turystyczne powiatu mikołowskiego

Atrakcja turystyczna	Liczba wskazań
Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie	19
Ścieżki rowerowe – trasy leśne	8
Bitwa wyrska	6
Muzeum Energetyki w Łaziskach Górnych	6
Schron bojowy w Wyrach	4
Rynek i starówka w Mikołowie	3
Obiekty sakralne, szlak kościołów drewnianych	3
Świątynia Dumania – Park Archanioła w Ornontowicach	3
Liczne imprezy sportowe	2
ORS „Żabka" w Łaziskach Górnych	2
Góra św. Wawrzyńca w Orzeszu – skansen	1
Obiekty industrialne (kopalnia, huta, elektrownia)	1
Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich"	1
Park w Ornontowicach	1
Siłownie zewnętrzne	1
Skate park w Łaziskach Górnych	1
Ścieżki zdrowia	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Powiat mikołowski w opiniach przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego jest doskonałym miejscem do życia – atrakcyjne warunki przyrodnicze, bogata oferta rekreacyjno-sportowa i kulturalna przy jednoczesnym dużym potencjale gospodarczym czynią go atrakcyjnym dla dotychczasowych mieszkańców i pociągającym dla ludności napływowej. Połączenie tych cech wraz z doskonałą, centralną lokalizacją i bogactwem przyrodniczym wyróżnia zdaniem respondentów powiat mikołowski na tle innych regionów Polski.

7.3. Marka powiatu mikołowskiego

Druga część wywiadu skoncentrowana była wokół marki powiatu mikołowskiego – jej oceny w opiniach badanych, a także silnych i słabych stron.

Zaledwie troje spośród dwudziestu dwóch respondentów podjęło próbę scharakteryzowania marki powiatu. Pozostali badani mówili wprost, że nic takiego nie istnieje. Część osób wskazywała jednak, że stworzenie i promocja marki powiatu mikołowskiego jest kwestią istotną.

Nie spotkałam się z czymś takim. Więc szczerze odpowiadam, że nie ma takiej marki. Nie ma żadnego produktu regionalnego. Ale uważam, że coś takiego powinno być zrobione. [gm. Łaziska Górne]

Na pewno są pewne elementy, które wyróżniają poszczególne gminy. I każda z tych gmin na własną rękę promuje siebie, i nie robi niczego wspólnie. Nie wydaje mi się, żeby była jakaś marka naszego powiatu. Trzeba by było ją stworzyć. Jak na razie każda gmina zabiega jednak o swoje tereny i swoją promocję. [gm. Orzesze]

Na temat słabych i mocnych stron marki powiatu mikołowskiego wypowiadało się zaledwie dwoje respondentów. Reprezentant gminy Wyry, oceniający obecną markę powiatu jako *ciekawe tereny turystyczne, dużo miejsc do rekreacji, dużo zieleni, bogaty krajobraz przyrodniczy i bardzo bogata oferta kulturalna skierowana do różnych grup społecznych*, pytany o jej mocne strony wskazał na dużą atrakcyjność turystyczną oraz tereny inwestycyjne. Słabą stroną marki jest natomiast brak jej promocji.

[Słabą stroną jest] promocja tej marki. Dużo się dzieje u nas, ale nie ma to odzwierciedlenia np. w mediach (telewizja, radio). Kuleje reklama i promocja naszego powiatu. [gm. Wyry]

Na bogactwo przyrodnicze powiatu jako charakterystykę jego marki zwraca uwagę również respondent reprezentujący gminę Ornontowice; szczególny nacisk kładzie on na Śląski Ogród Botaniczny.

(...) wskazałabym jako markę nasz Śląski Ogród Botaniczny jako taką naszą koronę tych walorów przyrodniczych. Ten obiekt/atrakcję oceniam bardzo wysoko. Zdecydowanie jest to nasz wyróżnik. [gm. Ornontowice]

Silną stroną tak pojętej marki powiatu mikołowskiego ma być unikalność jego walorów przyrodniczych (oraz ich skuteczna promocja), jak również prowadzone w tym zakresie prace badawcze. Jako słabą stronę marki powiatu wskazuje badany niewystarczającą infrastrukturę drogową oraz brak odpowiedniej liczby miejsc parkingowych.

Trzeci z respondentów twierdzących, że marka powiatu mikołowskiego istnieje, kojarzy ją z Bitwą wyrską. Jedyną jej słabą stroną, którą dostrzega uczestnik badania, jest wysoki koszt imprez związanych ze świętowaniem kolejnych rocznic tego wydarzenia. Mocne strony to zarówno aspekt edukacyjny prowadzonych rekonstrukcji, jak i walor promocyjny tego wydarzenia dla powiatu.

Jest to przybliżenie historii młodemu społeczeństwu. Młodzi mają możliwość się sprawdzić i wykazać – oni są rekonstruktorami. Przyciąga ludzi z innych regionów. [gm. Wyry]

Blok pytań dotyczących marki powiatu mikołowskiego wskazuje, że brak jest wśród badanych jakiejkolwiek wiedzy na temat spójnej koncepcji *brandu* umożliwiającego wspólną promocję czy wręcz zupełne niezrozumienie tego pojęcia w kontekście marketingu regionów. Mimo to budowa marki powiatu jest w opinii większości badanych niezwykle istotna. Rekomenduje się zatem stworzenie strategii budowy i wdrażania marki powiatu wraz z cyklem szkoleniowo-doradczym dla przedstawicieli poszczególnych JST w zakresie wykorzystania brandingu w promocji terytorialnej.

7.4. Kierunki rozwoju powiatu mikołowskiego

Ostatni blok pytań związanych z powiatem mikołowskim dotyczył jego przyszłości w opiniach respondentów. Badani pytani byli zarówno o pożądane kierunki promocji

powiatu w kontekście obszaru funkcjonalnego, jak i wizję powiatu po upływie dziesięciu lat.

Najczęściej wskazywanym przez badanych pożądanym celem strategicznym promocji powiatu mikołowskiego jest prezentowanie go jako miejsca przyjaznego do życia i zamieszkania. W drugiej kolejności respondenci zwracali uwagę na walory turystyczne powiatu: możliwość realizacji turystyki rowerowej, a także kulturalno-historycznej.

Tabela 52. Pożądane kierunki promocji powiatu mikołowskiego

Kierunek promocji	Liczba wskazań
Promocja jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania	12
Promocja turystyczna – turystyka rowerowa	10
Promocja turystyczna – turystyka kulturowo-historyczna	10
Promocja turystyczna – turystyka rekreacyjno-wypoczynkowa, wykorzystująca zasoby środowiska naturalnego	9
Promocja gospodarcza skierowana do osób rozpoczynających działalność gospodarczą	7
Promocja produktów wytwarzanych w powiecie, w tym produktów tradycyjnych	4
Promocja gospodarcza skierowana do inwestorów krajowych	3
Promocja gospodarcza skierowana do inwestorów zagranicznych	2
Promocja turystyczna skierowana do turystów zagranicznych	2
Promocja turystyczna – turystyka piesza	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań IB IPC

Zaakcentować warto, że w opinii badanych promocja powiatu koncentrować powinna się bardziej na jego walorach turystycznych niźli na rozwoju gospodarczym.

Na pytanie o przyszłość powiatu mikołowskiego w perspektywie najbliższej dekady niemal wszyscy badani odpowiadają zgodnie – będzie się on nadal rozwijał, mieszkańców będzie przybywać, a poziom życia poprawiać się będzie z roku na rok.

Nadal będzie nam przybywać mieszkańców, mamy tutaj akurat tendencję wzrostową. [pow. mikołowski]

Na pewno będzie mieszkało w nim więcej ludzi niż obecnie. [gm. Mikołów]

Spodziewany wzrost liczby mieszkańców wiązać się będzie w opinii badanych z rozwojem infrastruktury poszczególnych miast – zarówno komunalnej, jak i transportowej.

Ze względu na to, że jest teraz dużo środków unijnych – poprawi się w całym powiecie infrastruktura. Zostaną wykorzystane i zagospodarowane tereny do tej pory nieużywane – zarówno dla gospodarki, jak i dla turystyki. [gm. Mikołów]

Zwiększy się oferta infrastrukturalna dla zamieszkujących tutaj – przybędzie żłobków, przedszkoli, infrastruktury rekreacyjnej. Rozwinie się transport. [pow. mikołowski]

Respondenci wskazują, że w najbliższych dziesięciu latach powiat rozwijać się będzie przede wszystkim w aspekcie turystycznym, z pominięciem dużego przemysłu. W ich opinii pozostanie on nadal przyjaznym miejscem do życia, zachęcającym przybyszów dużą liczbą

terenów rekreacyjnych, bogatą ofertą rekreacyjną i sportową. Istotną kwestią, poruszaną przez badanych, pozostaje zagadnienie marki powiatu; respondenci wskazują, że gminy powinny współpracować, by wspierać się w promocji.

Nie mamy nic wspólnego, co mogłoby nas wyróżniać i musimy nad tym popracować. Za dziesięć lat będziemy mieli wspólny produkt i solidną markę. [gm. Wyry]

Powiat będzie bardziej scalony. (...) Będziemy się wzajemnie promować i wspierać w promocji. [gm. Łaziska Górne]

Będziemy mieli swoje rozpoznawalne logo/herb/ markę. Przez te 10 lat wypracujemy to. [gm. Łaziska Górne]

Wizja rozwoju powiatu mikołowskiego w najbliższej dekadzie w opiniach badanych rysuje się dość jasno – gminy, współpracując przy tworzeniu wspólnej strategii promocji i uzupełniając się wzajemnie, stworzą markę przede wszystkim atrakcyjną turystycznie. Walory przyrodnicze powiatu zostaną wykorzystane również dla poprawy jakości życia jego mieszkańców, a rozwój gospodarczy będzie zrównoważony i skoncentrowany na nowoczesnych technologiach, a nie na przemyśle.

7.5. Charakterystyka gmin

Druga część wywiadu skoncentrowana była na zagadnieniach związanych z poszczególnymi gminami. Badani pytani byli o wyróżniki gmin, które reprezentują, ich największe walory i potencjalne atuty promocyjne.

Gmina Łaziska Górne

Łaziska Górne to w opinii respondentów miasto wkraczające na ścieżkę przejścia od charakteru stricte przemysłowego do poprzemysłowego. Zdaniem jednego z uczestników badania jest to *miasto, które dopiero startuje i zaczyna wykorzystywać swój potencjał.* Respondenci zwracają uwagę na dobre zarządzanie miastem i mnogość zachodzących w nim pozytywnych zmian. *Miasto dobrych zmian dla mnie. Takich zmian racjonalnych i dobrych. Miasto pięknieje i jest nastawione na mieszkańca* – charakteryzuje Łaziska Górne jedna z badanych.

Pytani o najważniejsze cechy gminy respondenci wskazują na zróżnicowane aspekty; na pierwszy plan wysuwa się jednak przede wszystkim przemysłowy charakter miasta jednocześnie z dużą liczbą terenów zielonych, szybki, dynamiczny rozwój, dobra infrastruktura komunalna oraz współpraca władz lokalnych z mieszkańcami.

Zróżnicowane są wypowiedzi respondentów na temat głównego atutu promocyjnego gminy; przede wszystkim wymieniane są doskonałe warunki życia, wynikające zarówno z dużej liczby terenów zielonych, jak i bogatej infrastruktury rekreacyjno-sportowej i komunalnej.

Na pytanie o wyróżniki gminy w powiecie badani wskazują na kilka aspektów. Wypowiedzi respondentów koncentrują się na trzech głównych obszarach: świetnej infrastrukturze rekreacyjno-sportowej (*Głównie rozwija się ten sektor sportowy – rewelacyjne tereny, hala, basen. Sport jest naszym dużym atutem* – mówi jeden z badanych), doskonałej komunikacji z innymi częściami regionu (*Dobra komunikacja z innymi miastami w powiecie i gminie. Dobrze skomunikowane z powiatem, z województwem*) oraz dużą dynamiką rozwoju. Miasto jest również bezpieczne, panuje w nim dobra atmosfera, a bezrobocie jest niskie.

Na pytanie o to, jakie walory gminy Łaziska Górne wpływają na poprawę atrakcyjności powiatu mikołowskiego, respondenci wskazują na dwa główne obszary – wysoki poziom rozwoju gospodarczego (*Oferujemy powiatowi przede wszystkim miejsca pracy (elektrownia, kopalnia, huta), zarobkowanie* – mówi uczestniczka badania; *Gmina rozwijająca się, nowoczesna, oferująca dobre tereny dla inwestorów, mająca duże zakłady, dająca pracę* – wskazuje inny respondent) oraz bogatą infrastrukturę rekreacyjno-sportową (*Dbałość o wychowanie sportowe młodzieży – mamy basen, mamy halę sportową*).

W opinii badanych reprezentujących gminę Łaziska Górne jej głównym wyróżnikiem jest łączenie charakteru przemysłowego, atrakcyjnego dla inwestorów, z dużą liczbą terenów zielonych i bogatą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną. Stwarza to doskonałe warunki do życia dla dotychczasowych mieszkańców i zachęca nowych do osiedlania się na terenie gminy.

Gmina Mikołów

Gmina miejska Mikołów łączy w opiniach reprezentujących ją uczestników badania dwie istotne cechy: tradycję i nowoczesność. Pierwsze skojarzenia respondentów z Mikołowem to z jednej strony *miasto z tradycjami, historyczne*, z drugiej zaś – mające nowoczesne inwestycje. Badani akcentują także, że jest to miasto pełne zieleni oraz organizujące wiele imprez kulturalno-sportowych.

Najważniejsze cechy gminy to przede wszystkim jej dynamiczny rozwój, połączony z centralną lokalizacją w powiecie i dobra komunikacja z innymi miastami. Mikołów cechuje również niskie bezrobocie, bogata oferta imprez kulturalnych i sportowych oraz dużo miejskiej zieleni.

Największym atutem promocyjnym gminy jest w opinii badanych Śląski Ogród Botaniczny wraz z Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. Atutem promocyjnym Mikołowa jest też rynek i miejska starówka. Warto podkreślić, że ŚOB jest przez badanych uważany za wyróżnik Mikołowa na tle pozostałych gmin powiatu. Dodatkowo jednak zwracają oni uwagę na zagadnienia gospodarcze – miasto wyróżnia dynamiczny rozwój, niski poziom bezrobocia i stały wzrost środków w budżecie miejskim.

Badani reprezentujący Mikołów bardzo różnie charakteryzowali cechy gminy wpływające na atrakcyjność całego powiatu. Z jednej strony wskazywane były tereny zielone oraz historyczne centrum miasta – zdecydowanie atut w promocji gminy jako destynacji turystycznej – z drugiej zaś stały rozwój gospodarczy. Najistotniejszą wyróżniającą cechą Mikołowa pozostaje jednak fakt, iż miasto to jest stolicą powiatu. Na pytanie o cechy miasta, wpływające na atrakcyjność całego powiatu jeden z badanych odpowiada wprost:

Jesteśmy stolicą tego powiatu. Jesteśmy tym największym miastem i dużo mówi już samo to, że powiat mikołowski wziął nazwę od naszego miasta. [gm. Mikołów]

Gmina Ornontowice

Pierwsze skojarzenia badanych z gminą Ornontowice są dość lakoniczne: wskazują oni na bogactwo zieleni bądź na fakt, że jest to ich miejsce pochodzenia, mała ojczyzna. *Miejsce, w którym dobrze się żyje, mieszka, i do którego warto wracać* – charakteryzuje gminę jeden z uczestników badania.

Jako najważniejsze cechy gminy badani wskazują przede wszystkim jej atrakcyjność dla przedsiębiorców (szczególnie ze względu na jej centralne położenie) oraz przyjazność dla mieszkańców. Ta druga cecha związana jest z niskim poziomem bezrobocia, dużym bezpieczeństwem publicznym, sporą liczbą terenów zielonych (*Miejsce wypoczynku: park gminny, Świątynia Dumania, trasy rowerowe* – opisuje gminę Ornontowice jeden z respondentów), ale także bliskością istotnych ośrodków miejskich.

Wszyscy uczestnicy badania reprezentujący gminę Ornontowice jako jej wizytówkę wymieniają rewitalizowany obecnie Park Archanioła – Świątynię Dumania. Istotnym atutem gminy w opinii jednego z respondentów jest też jej górniczy charakter; inny zwraca uwagę na walory przyrodnicze Ornontowic. *[Atutem promocyjnym jest] duża liczba pomników przyrody, czyli stawiamy na środowisko naturalne* – mówi.

Niewielki obszar gminy – tylko jedna miejscowość – to pozytywny wyróżnik na tle powiatu: nie ma animozji i konfliktów pomiędzy mniejszymi jednostkami samorządowymi. Gminę Ornontowice wyróżnia również dobry stan dróg i dalsze plany inwestycyjne w obszarze infrastruktury transportowej. Największym kapitałem gminy pozostają jednak w odczuciu części respondentów jej mieszkańcy. *Nasi mieszkańcy utożsamiają się z naszą gminą, są dumni, że tu mieszkają. (...) Lubimy ludzi i ludzie nas lubią* – mówi jeden z respondentów.

Na pytanie o cechy gminy, które wpływają pozytywnie na wizerunek całego powiatu mikołowskiego badani wskazują dwa obszary cech: dużo terenów rekreacyjno-sportowych, zieleni, a także chęć mieszkańców do podejmowania aktywności obywatelskiej i współpracy. Jak wskazuje badany:

Dbałość o jakość środowiska naturalnego, atrakcje przyrodniczo-turystyczne, współdziałanie w partnerstwie z pozostałymi przedstawicielami powiatu. Zawsze jesteśmy otwarci na wszelkiego rodzaju współpracę. [gm. Ornontowice]

Gmina Orzesze

Pierwsze skojarzenia respondentów z gminy Orzesze z ich miejscem zamieszkania są dość zgodne – zwracają oni przede wszystkim uwagę na rozległość przestrzenną gminy oraz, w drugiej kolejności, jej znaczne zalesienie. *Najbardziej zielona gmina w całym powiecie. Znajduje się na najbardziej rozległej powierzchni. Dużo lasów, dużo stawów* – charakteryzuje jedna z uczestniczek badania. Respondenci zwracają też uwagę na atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania, jej walory turystyczne oraz mnogość imprez kulturalnych i sportowych.

Z wypowiedzi respondentów nie wyłania się jednoznaczny obraz gminy, który można by wybudować w oparciu o wymieniane przez nich najważniejsze jej cechy. Gmina Orzesze charakteryzuje się:

- bogatą historią;
- dobrą komunikacją z resztą regionu;
- dużą liczbą imprez sportowych;
- dużym zajmowanym obszarem;
- dynamicznym rozwojem we wszystkich obszarach (bądź też bardzo małą dynamiką rozwoju, w opinii innego uczestnika badania);
- wysoką atrakcyjnością turystyczną.

Badani są podzieleni w opiniach na temat wyróżników gminy, mogących stanowić podstawę jej promocji. Pojawiają się głosy, jakoby brak było takiej wizytówki: *Nie ma czegoś takiego jednego, co mogłoby być identyfikowane z gminą. Nie ma czegoś takiego. Nie ma takiej*

rzeczy, miejsca czy osoby, która jednoznacznie kojarzyłaby się z gminą – mówi jedna z respondentek związanych z promocją w gminie. *Z tym zawsze jest problem właśnie. Nie mamy swojego jednego produktu, miejsca...* – dodaje druga. Pozostali badani są większymi optymistami: jako atut promocyjny gminy wskazują z jednej strony położenie w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych, z drugiej zaś – atrakcje turystyczne: zabytkowe kościoły drewniane. W gminie znajdują się jedyne w powiecie pracownie artystyczne (fotograficzno-multimedialna oraz artystyczna), a zespoły miejscowego Miejskiego Ośrodka Kultury odnoszą wiele sukcesów w kraju i za granicą.

To właśnie działalność MOK jest w opinii badanych głównym wyróżnikiem gminy Orzesze w regionie. U nas są dwa znamienite zespoły regionalne, folklorystyczne, które kultywują kulturę śląską, prowadzą warsztaty dla młodych, jeżdżą na festiwale w całej Polsce i za granicę, gdzie wygrywają różne konkursy. Przez to też nas promują – mówi jedna z respondentek. Gminę wyróżniają również pracownie artystyczne i oferta kulturalno-sportowa, skierowana do osób w różnym wieku. Badani zwracają także uwagę na rozległe tereny zielone w gminie, jak również dobre skomunikowanie miejscowości z innymi częściami powiatu.

Duża liczba terenów zalesionych to w opinii badanych największa wartość, jaką gmina Orzesze wnosi dla zwiększenia atrakcyjności powiatu mikołowskiego. Respondenci kładą nacisk na walory turystyczne gminy: park krajobrazowy, zabytki (szczególnie architekturę sakralną), ścieżki rowerowe. Nie bez znaczenia jest również w ich odczuciu bogaty kapitał ludzki gminy – wykształcone kadry.

Gmina Wyry

Pierwsze skojarzenia respondentów z gminą Wyry są bardzo różne: z jednej strony historyczne (Bitwa wyrska), z drugiej związane z atrakcjami turystycznymi, jak jezioro Wicie, schron „Sowiniec", bogactwo lasów i turystyka rowerowa.

Najważniejsze cechy gminy, jakie wskazywali respondenci, są bardzo zróżnicowane, jednak pozytywne. Badani zwracają uwagę na:

- atrakcyjność turystyczną gminy – tereny zielone;
- dobrą samorządność, współpracę i skuteczne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój;
- liczne imprezy kulturalne i sportowe dla mieszkańców;
- miłych i przyjaznych mieszkańców gminy, których stale przybywa;
- prężnie działający dom kultury;
- wygodę zamieszkania ze względu na bliskość dużych miast;
- wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Największym atutem promocyjnym gminy wydaje się być w opinii respondentów Bitwa wyrska. Badani zwracają również uwagę na potencjał turystyczny schronu bojowego „Sowiniec", ale także na dobrze utrzymaną infrastrukturę edukacyjną – przedszkola i szkoły. Tylko jeden uczestnik badania prezentował opinię, że gminie Wyry brak jest istotnego atutu promocyjnego.

Na pytanie o pozytywne wyróżniki gminy Wyry na tle reszty powiatu dwoje badanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Pozostali zwracali uwagę na nowoczesną infrastrukturę przedszkolną i szkolną oraz – niejako w powiązaniu – ogólną charakterystykę

gminy jako „sypialni" większych miast, dobrego miejsca do zamieszkania, spokojnego i pełnego zieleni.

Na pytanie o atuty gminy, wpływające na wzrost atrakcyjności powiatu mikołowskiego, badani wskazują przede wszystkim na rozległe zielone tereny rekreacyjne. Ważną imprezą dla mieszkańców całego powiatu jest rekonstrukcja Bitwy wyrskiej, a rozgrywki K.S. „Fortuna" Wyry przyciągają systematycznie publiczność z sąsiednich gmin.

8. Analiza medialna

8.1. Analiza obecności powiatu mikołowskiego w prasie i Internecie

Październik 2014. Powiat mikołowski wspólnie z dziesięcioma innymi samorządami (legionowskim, warszawsko-zachodnim, piaseczyńskim, otwockim, pruszkowskim, wołomińskim, grodziskim, bełchatowskim, polkowickim oraz poznańskim), złożył skargę do Trybunału Konstytucyjnego na przepisy dotyczące „janosikowego". Tzw. janosikowe to system subwencji, który zakłada przekazywanie przez bogatsze samorządy części dochodów na rzecz biedniejszych. Tyle, że po zapłaceniu tej daniny, powiaty same stają się biedne. W ubiegłym roku powiat mikołowski zapłacił ponad 3,6 mln zł janosikowego, za rok 2014 kwota wyniosła ponad 3,1 mln zł.

Marzec 2015. Mariusz Oleś z Orzesza zwyciężył w plebiscycie Dziennika Zachodniego na Lidera Roku 2014 w województwie śląskim. Mariusz Oleś w swoim mieście znany jest po prostu jako Olo, spec od MMA i walk rycerskich. Od niedawna orzeszanin ma jeszcze jedną wizytówkę: Lider Roku 2014 w powiecie mikołowskim. Po raz pierwszy tytuł Lidera Roku powędrował do mieszkańca powiatu mikołowskiego. Mariusz Oleś zgromadził na swoim koncie prawie 16 tys. głosów.

Maj 2015. Rozbudowaną i zmodernizowaną kosztem 15 mln zł siedzibę Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie otwarto z udziałem minister spraw wewnętrznych Teresy Piotrowskiej. Siedziba komendy w Mikołowie przez lata mieściła się w budynku, wybudowanym w 1938 r., następnie wielokrotnie przebudowanym i adaptowanym na potrzeby zawodowej straży pożarnej. Dzięki jego rozbudowie i modernizacji strażacy dysponują teraz pięciokrotnie większą powierzchnią. W wyniku inwestycji powiększyła także liczba stanowisk garażowych – z 4 do 8. Koszt inwestycji wyniósł ponad 15 mln zł, z czego środki z budżetu państwa to 14,3 mln zł, wsparły ją też powiat mikołowski oraz miasta i gminy powiatu.

Czerwiec 2015. 29 samorządów i ponad 200 samorządowych jednostek z woj. śląskiego – wśród nich szpitale, instytucje kultury i komendy straży pożarnej – zakupią wspólnie 464 gigawatogodziny energii elektrycznej, co pozwoli im uzyskać korzystniejszą cenę. Porozumienie w tej sprawie samorządowcy podpisali w piątek w siedzibie Górnośląskiego Związku Metropolitalnego w Katowicach (GZM), zrzeszającego 13 miast regionu. Przetarg dotyczący grupowego zakupu energii elektrycznej śląskie samorządy organizują już po raz czwarty. Uczestnikami hurtowego zakupu energii są nie tylko członkowie GZM, ale też miasta pozostające poza tą organizacją, m.in. Będzin, Knurów, Mikołów oraz powiaty mikołowski i zawierciański. Do porozumienia dołączyło także 25 instytucji podległych marszałkowi województwa śląskiego.

Lipiec 2015. Kolejne miasto zdecydowało się na uruchomienie bezpłatnych dla pasażerów linii autobusowych. Od początku 2016 roku trzy takie linie mają kursować w Łaziskach Górnych, w powiecie mikołowskim. Burmistrz Łazisk ogłosił w Biuletynie Informacji Publicznej, że zamierza bezpośrednio zawrzeć umowę o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego, która obowiązywać będzie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2018 r. Umowa ma dotyczyć trzech linii komunikacyjnych oznaczonych literami Ł, M i N, a zawarta ma być z miejską spółką Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.

Lipiec 2015. Minister administracji i cyfryzacji Andrzej Halicki odwiedził miejscowość Wyry, gdzie wiatr zerwał dachy domów. Jak powiedział, w całym województwie nadal prądu nie ma kilkadziesiąt tysięcy gospodarstw, w tym 2 tysiące w powiecie mikołowskim, w którym leżą Wyry. Andrzej Halicki podkreślił, że usuwanie szkód i przywracanie energii może jeszcze potrwać, bo w niektórych miejscach zniszczenia są poważne. Jak jednak zaznaczył, sytuacja ulega stopniowej poprawie.

Wykres 17. Liczba publikacji w podziale na rodzaj medium

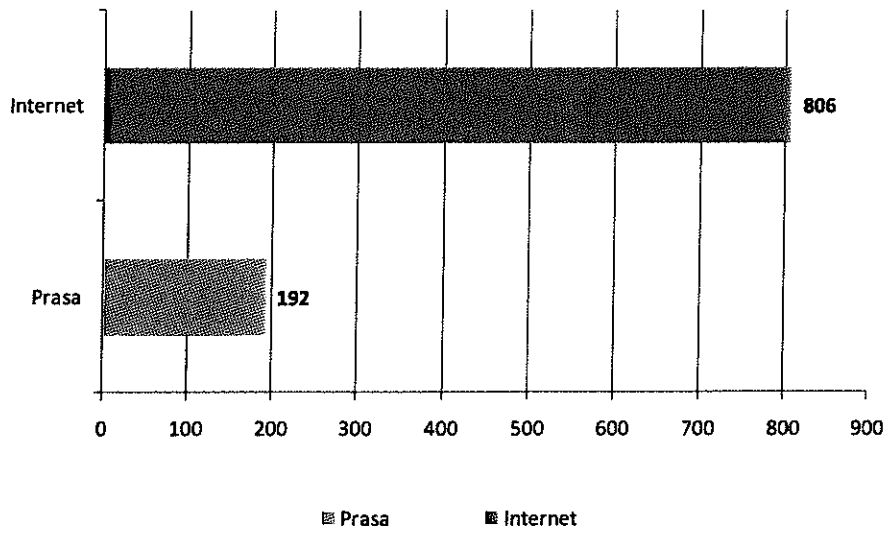

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Wykres 18. Liczba publikacji w podziale na miesiące i rodzaj medium

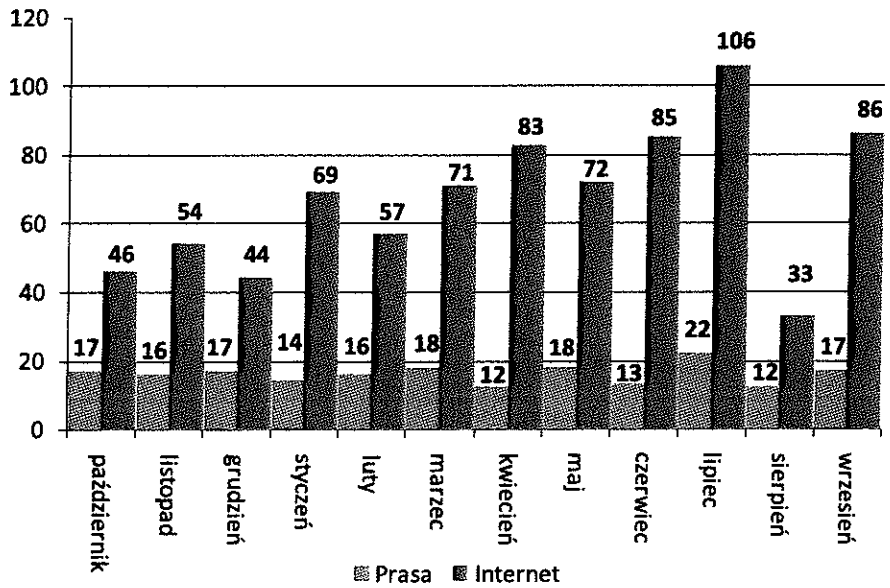

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Wykres 19. Liczba publikacji w podziale na profil mediów

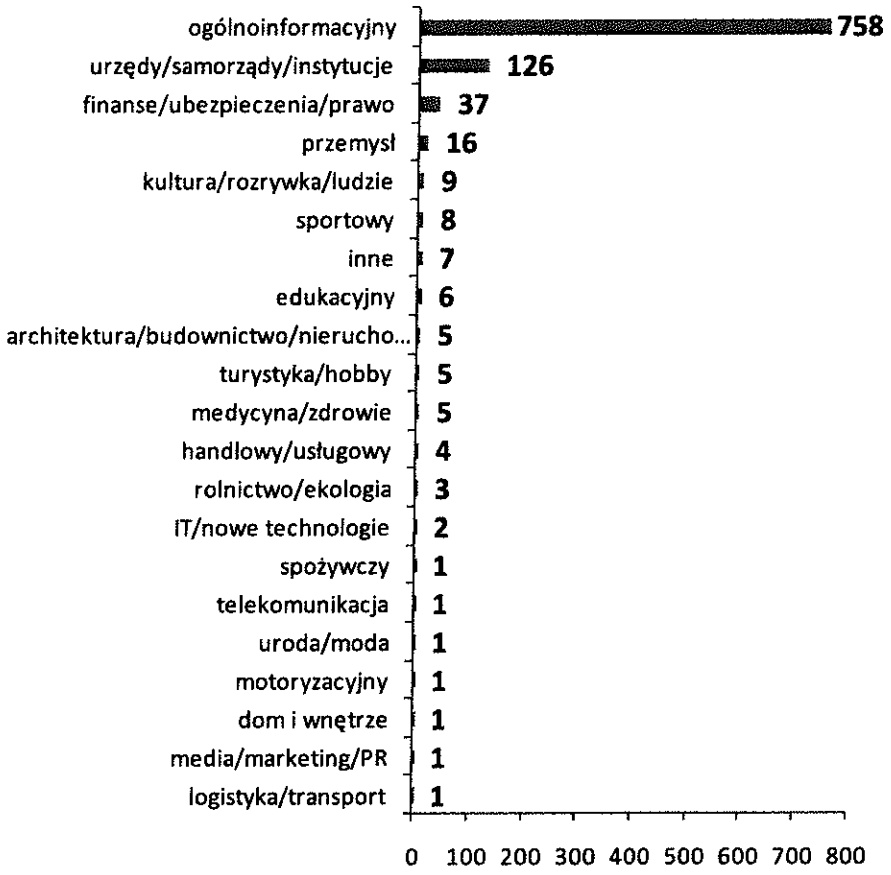

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Wykres 20. Liczba publikacji w podziale na częstotliwość i zasięg prasy

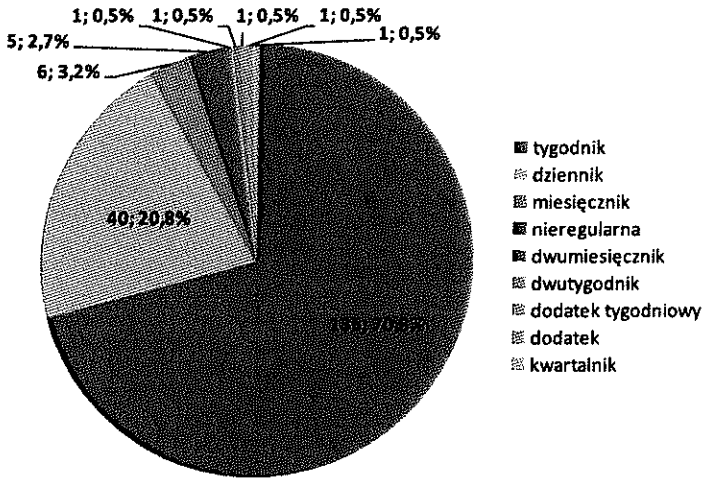

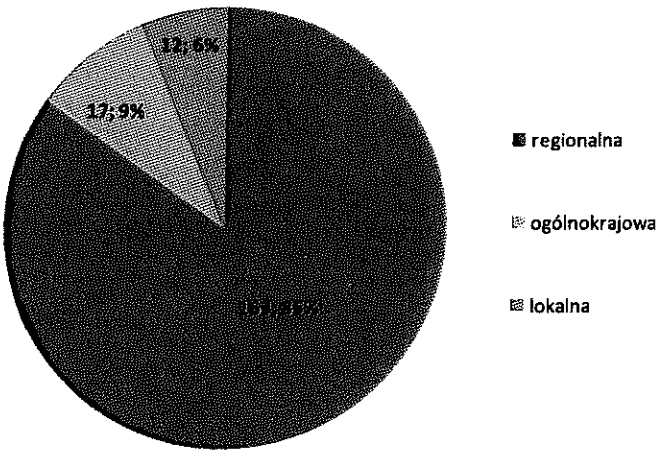

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Wykres 21. Czytelnictwo w prasie

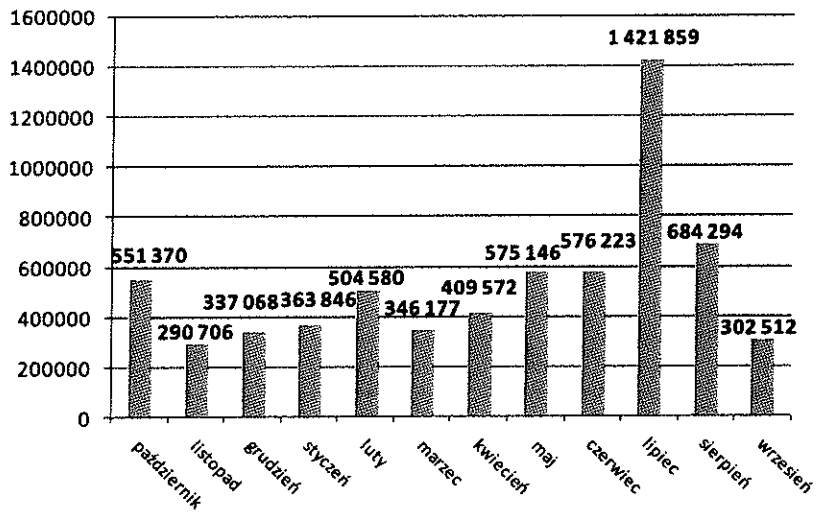

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Parametr CSS pokazuje, jaki procent populacji stanowią osoby, które zetknęły się z danym tytułem przynajmniej raz w okresie cyklu sezonowego. Aktualizacja danych odbywa się co miesiąc, przy czym dane bieżące obejmują poprzedni okres badawczy. Dla przypadków nieobjętych analizą PBC przyjmuje się brak danych. Czytelnictwo w oparciu o wskaźnik CCS (dane z PBC) obliczone zostało według wzoru:

Czytelnictwo wydania = ((populacja*wskaźnik CCS)/100)/ liczba wydań w okresie.

Wykres 22. Dotarcie w Internecie

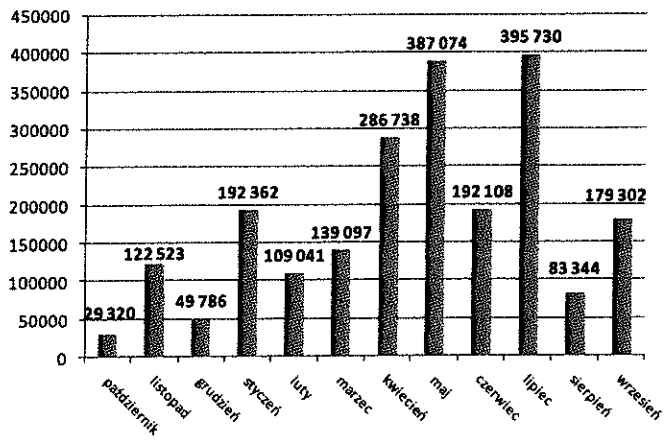

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Dotarcie to wskaźnik pokazujący średnią dzienną liczbę odsłon przypadających na jeden materiał internetowy.

Wykres 23. Ekwiwalent reklamowy [zł] publikacji internetowych i prasowych.

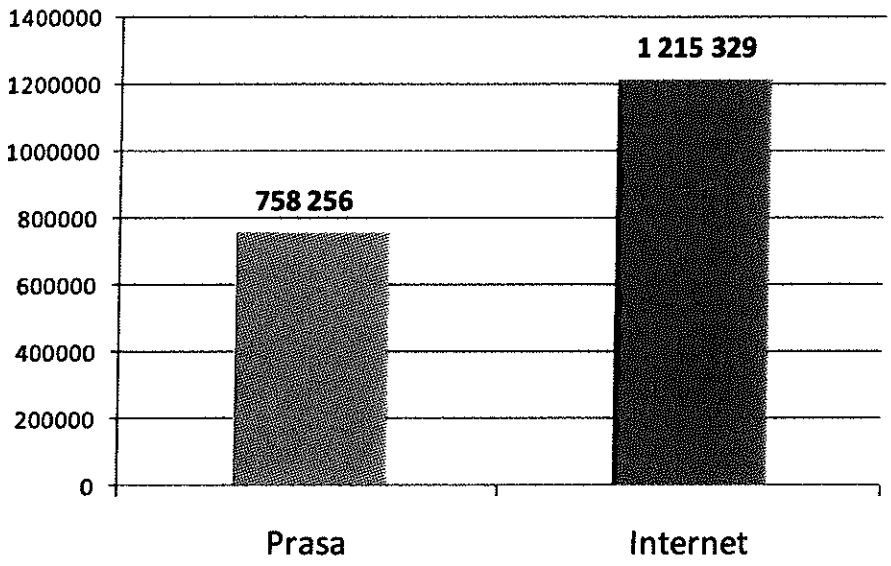

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Wykres 24. Ekwiwalent reklamowy [zł] publikacji internetowych i prasowych w podziale na miesiące

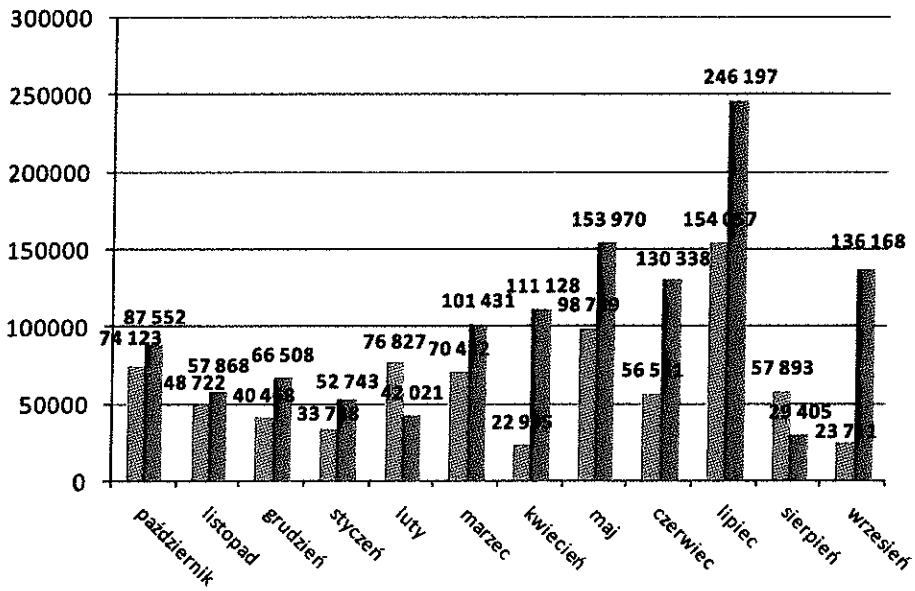

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Ekwiwalent reklamowy (AVE) jest to szacunkowa wartość publikacji uzyskana przez porównanie z kosztami publikacji reklamy o takim samym formacie. Metoda pozwala na określenie jaka jest wartość publikacji wyrażona w złotówkach, co pozwala m.in. na porównanie efektywności działań z konkurencją lub sprawdzenie skali i siły dotarcia przekazów w mediach.

Tabela 53. Portale internetowe (7 i więcej publikacji).

portale internetowe	liczba publikacji
mojmikolow.pl	220
samorzad.pap.pl	52
mikolow.naszemiasto.pl	51
dziennikzachodni.pl	41
gmina-europa.pap.pl	26
tygodnikecho.pl	24
slaska.policja.gov.pl	21
radioexpress.pl	20
firma.pb.pl	11
ddv.pl	10
strefabiznesu.kurierlubelski.pl	9
esil.pl	9
wiadomosci.onet.pl	9
wiadomosci.pless.pl	8
tuzory.pl	8
pap.pl	8
rybnik.com.pl	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Tabela 54. Gazety (2 i więcej publikacji).

prasa	liczba publikacji
Echo Górnośląski Tyg. Regionalny	123
Polska Dziennik Zachodni	23
Gazeta Wyborcza Katowice	4
Nasze Miasto Śląskie Halo Łaziska Górne	3
Głos Ziemi Cieszyńskiej	3
Nowiny Gliwickie	3
Rynek Elektryczny	2

prasa	liczba publikacji
Polska Dziennik Zachodni Twoja Woda	2
Wodociągi - Kanalizacja Dodatek Specjalny	2
Trybuna Górnicza	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

8.2. Analiza obecności powiatu mikołowskiego w social media

Luty 2015. W Orzeszu w miejsce skrzyżowania ulic św. Wawrzyńca, Bukowina i Wiosny Ludów kosztem ponad 1,5 mln złotych powstanie rondo. Jego projekt został wykonany i sfinansowany 10 lat temu przez firmę Tesco w związku z zamiarem budowy marketu. Udział Tesco w realizacji tej części zadania został wynegocjowany przez ówczesne władze miasta i zarząd powiatu, między innymi Burmistrz Reginę Hajduk i zastępcę starosty Tadeusza Marszolika. Wtedy też został złożony wniosek o dofinansowanie. Po dziesięciu latach doczekał się pozytywnej decyzji Urzędu Marszałkowskiego. Powiat Mikołowski wyłoży na realizację 250 tys. złotych, pozostała kwota ponad 1,3 mln pochodzić będzie ze środków unijnych.

Luty 2015. W mikołowskim Urzędzie Miasta ruszyły prace nad wprowadzeniem budżetu obywatelskiego, inaczej zwanego budżetem partycypacyjnym. Jego istotą jest możliwość bezpośredniego decydowania o przeznaczeniu części budżetu gminy na cele wskazane przez grupę mieszkańców. Innymi słowy, mieszkańcy Mikołowa sami mogą decydować, na co wydawane są ich pieniądze. W praktyce budżet obywatelski stanowi ok. 1% budżetu gminy. Dzięki temu rozwiązaniu mieszkańcy Mikołowa będą mogli w ciągu jednego roku zrealizować społecznie użyteczne pomysły, jak na przykład: nowy plac zabaw, parking, niezbędne oświetlenie, monitoring, wydarzenia kulturalne czy dodatkową pomoc społeczną.

Lipiec 2015. Po huraganowym wietrze, który przeszedł nad południem kraju, do największych uszkodzeń na Śląsku doszło na liniach energetycznych na terenie powiatów: mikołowskiego, pszczyńskiego, rybnickiego i bieruńsko-lędzińskiego. Bezpośrednio po wichurze uszkodzonych było: 29 linii wysokiego napięcia; 65 linii średniego napięcia; 9 wyłączonych Głównych Punktów Zasilania; 2 połamane słupy na linii wysokiego napięcia, kilkadziesiąt słupów na liniach średnich napięć oraz kilkadziesiąt miejsc, gdzie powalone drzewa zerwały przewody linii średniego napięcia. W pierwszej kolejności usuwane były uszkodzenia w Głównych Punktach Zasilania i na liniach wysokich napięć, co pozwoliło przywrócić zasilanie już w pierwszym dniu po wichurach do zdecydowanej większości naszych klientów.

Wykres 25. Liczba publikacji w podziale na rodzaj medium

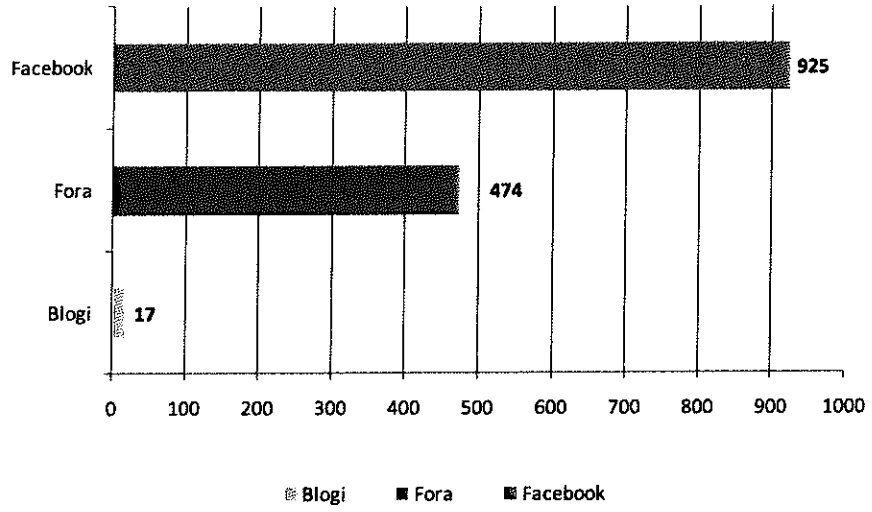

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Wykres 26. Liczba publikacji w podziale na miesiące i rodzaj medium

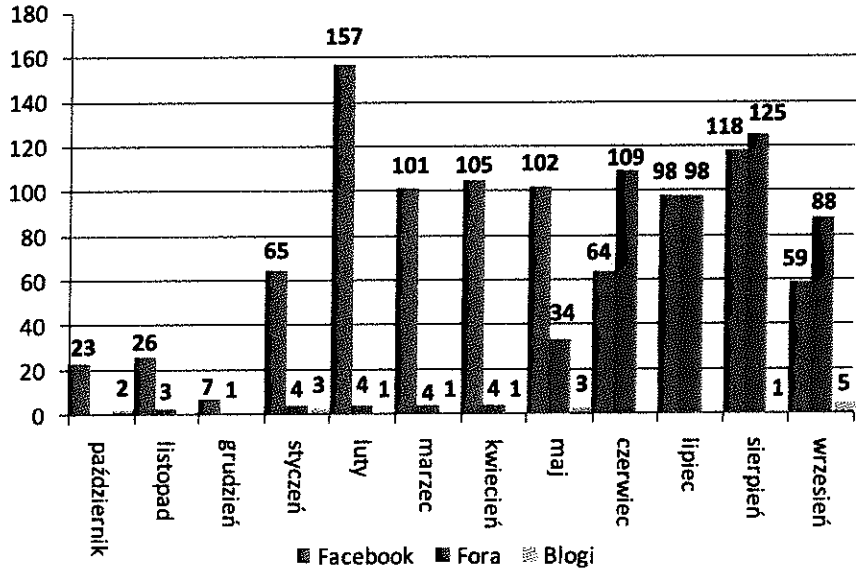

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Wykres 27. Liczba publikacji w podziale na profil mediów

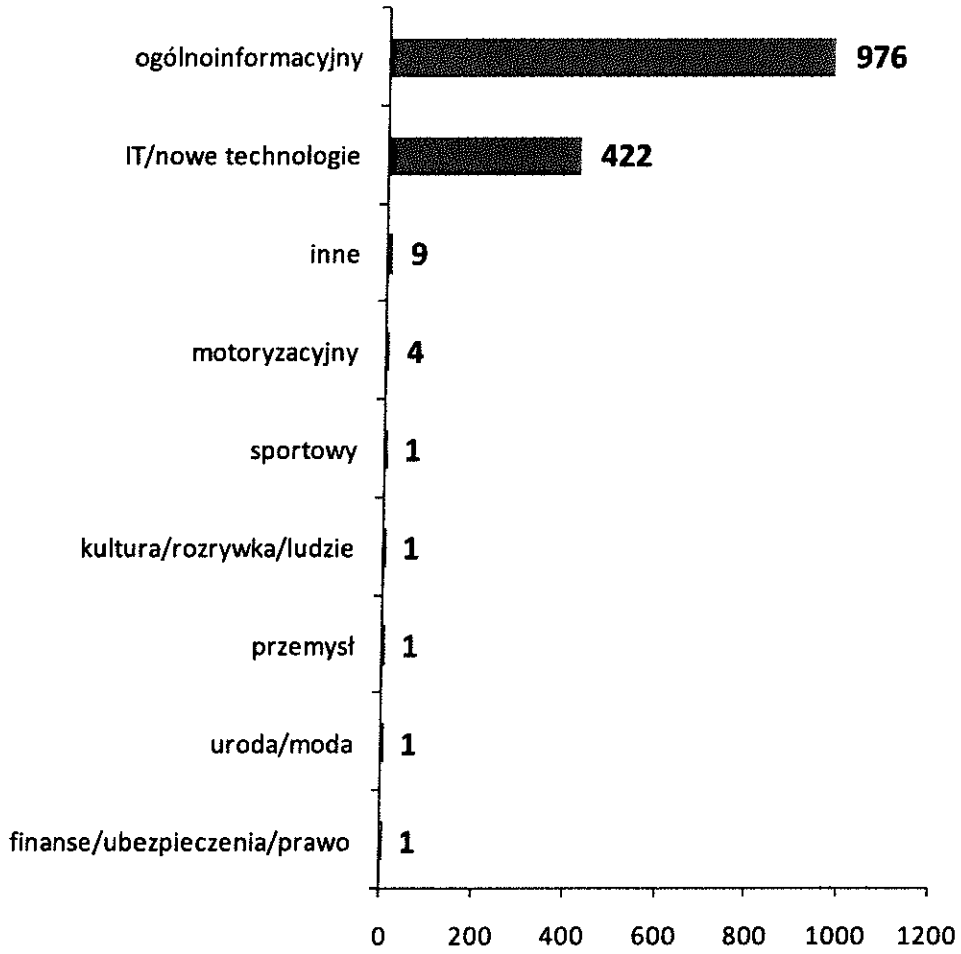

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Tabela 55. Blogi

blogi	liczba publikacji
jawnymikolow.wordpress.com	4
robertwkapturze.flog.pl	4
gaika.flog.pl	1
instagram.com	1
piechocinski.blog.onet.pl	1
pomocdrogowaauto.wordpress.com	1
wywozikorzesze.wordpress.com	1
kate-pazurki-tychy.pinger.pl	1

blogi	liczba publikacji
youtube.com	1
krzysiek2.flog.pl	1
photoblog.pl	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Tabela 56. Fora

fora	liczba publikacji
forum.elektroda.pl	422
forum.gkw24.pl	12
komentarze.onet.pl	10
plus.google.com	9
skyscrapercity.com	6
forum.wpk.katowice.pl	2
forum.mojeauto.pl	2
forum.interia.pl	1
forumsamochodowe.pl	1
sadistic.pl	1
forum.autoklub.pl	1
forum.hard-core.pl	1
forum.parkiet.com	1
pytamy.pl	1
forum.wnp.pl	1
forum.bieganie.pl	1
f.kafeteria.pl	1
forum.o2.pl	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

Tabela 57. Facebook

facebook	liczba publikacji
facebook.com	925

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów

9. Analiza problemów – analiza potencjału promocyjnego w jednostkach obszaru funkcjonalnego

Problem to nieakceptowana sytuacja odnosząca się do podmiotu strategii, uniemożliwiająca utrzymanie pożądanego stanu lub osiągnięcie zamierzonych celów/rezultatów. To także nieakceptowany skutek oddziaływania wewnętrznych lub zewnętrznych czynników rozwojowych.

Analiza problemów była jednym z elementów prac podczas warsztatów ze społecznością lokalną, której celem było określenie, jakie obszary wymagają interwencji z punktu widzenia kluczowych grup interesariuszy. W efekcie opisano poszczególne problemy wraz z określeniem ich przyczyn i skutków.

9.1. Problemy do rozwiązania w zakresie działań promocji gospodarczej

- Niskie zainteresowanie spowodowane osobną promocją przez poszczególne gminy i powiat terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie.
- Niska efektywność podejmowanych oddzielnie działań promocji gospodarczej powiatu i gmin (gminy promują się same).
- Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom.
- Trudności w dojeździe do pracy, szkoły, na wydarzenia sportowe i kulturalne osób nieposiadających własnego środka transportu, wywołane brakiem bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami.
- Zróżnicowana liczba inwestycji na terenie powiatu, spowodowana przede wszystkim ograniczoną powierzchnią terenów inwestycyjnych w niektórych gminach.
- Brak jasno określonej specjalizacji gospodarczej powiatu, wyróżnika cechującego powiat.
- Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski.
- Brak wykształconej marki gospodarczej powiatu mikołowskiego, przez co obszar ten nie jest rozpoznawalny przez potencjalnych inwestorów.

9.2. Problemy do rozwiązania w zakresie działań promocji turystycznej

- Nieznaczne obniżenie wysokiej atrakcyjności środowiska naturalnego spowodowane jego zanieczyszczeniem na skutek niskiej emisji pochodzącej z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym.
- Niewykorzystanie potencjału turystycznego z powodu niedostosowania infrastruktury noclegowej i hotelowej do potrzeb turystów.
- Skomplikowana dla turystów komunikacja pomiędzy atrakcjami turystycznymi powiatu komunikacją publiczną z powodu braku bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami i nieatrakcyjnych godzin kursowania komunikacji.
- Nieskoordynowane terminy przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych).
- Niska atrakcyjność części infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym wskutek niewykorzystania istniejących warunków naturalnych (np. Góra św. Wawrzyńca).
- Niska efektywność promocji turystycznej spowodowana brakiem współpracy w tym zakresie powiatu i gmin.

- Niska świadomość wśród turystów nt. występowania w powiecie mikołowskim walorów dziedzictwa kulturowego (np. Sanktuarium Matki Bożej w Bujakowie – Opiekunki Środowiska Naturalnego, Szlak Architektury Drewnianej), cmentarz żydowski – zabytkowe macewy).
- Mała konkurencyjność powiatu pod względem infrastruktury noclegowej.
- Turystyczne obiekty noclegowe powiatu mikołowskiego nie są wyposażone w zaplecze sportowo-rekreacyjne (poza siłownią i stołem bilardowym), podczas gdy obiekty usytuowane w gminach ościennych częściej takie zaplecze posiadają (dot. Katowic, powiatu pszczyńskiego i Tych).
- Mniej rozwinięta infrastruktura noclegowa wpływa na mniejszą liczbę udzielanych w powiecie noclegów.
- Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski.
- Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media) pojawiała się na portalu internetowym Facebook. Trzy z pięciu gmin powiatu mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu.
- Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga tych gmin nie pojawiają się na stronach internetowych, co w praktyce może utrudniać osiągnięcie efektu identyfikacji określonych znaków.

10. Analiza SWOT

Analiza SWOT (czynników rozwojowych) to procedura analityczna umożliwiająca porządkowanie i prezentację danych. Jest to jedno z podstawowych narzędzi planowania strategicznego.

Jej nazwa stanowi akronim czterech typów czynników rozwojowych:

- S-Strengths (Atuty) – pozytywne czynniki wewnętrzne, mocne strony, przewagi lub zalety mogące przyczynić się do osiągania celów,
- W-Weaknesses (Słabości) – negatywne czynniki wewnętrzne, bariery, wady i braki, mogące przeszkodzić w realizacji celów,
- O-Opportunities (Szanse) – pozytywne czynniki zewnętrzne, pochodzące z otoczenia (takie, na które nie ma możliwości wpływu), mogące przyczynić się do osiągania celów,
- T-Threats (Zagrożenia) – negatywne czynniki zewnętrzne pochodzące z otoczenia (takie, na które nie ma możliwości wpływu), mogące przeszkodzić w realizacji celów.

Wyniki przeprowadzonej analizy mogą stanowić podstawę dla formułowania strategii rozwoju, która powinna uwzględniać wzmacnianie atutów, minimalizację słabości, wykorzystywanie szans i unikanie zagrożeń.

10.1. Wyniki analizy SWOT

Analiza SWOT była wypracowywana przez uczestników konsultacji wspólnie, bez podziału na grupy, w formie dyskusji. Analiza odbyła się w podziale na cztery obszary: gospodarki (G), turystyki (T), kultury (K), sportu i rekreacji (S). Litery zapisane w nawiasach po nazwach czynników oznaczają obszary, do których można je przypisać.

Tabela 58. Analiza SWOT potencjału promocyjnego powiatu mikołowskiego

Analiza SWOT	
Atuty	**Słabości**
• Centralne położenie powiatu na terenie całej aglomeracji (T) • Bliskość aglomeracji śląskiej (T), (G), (S) • Dobra sieć drogowa, sieć kolejowa (T), (G) • Dodatni bilans migracyjny – na terenie powiatu osiedla się więcej osób, mniej odpływa (S), (K) • Rozwinięta infrastruktura edukacyjna (sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych o różnych profilach) (S), (K) • Dobry dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej (dobra infrastruktura, ale długi czas oczekiwania), trzy szpitale w powiecie, kliniki specjalistyczne, akademickie w promieniu 20-30 km • Zrównoważony rozwój (równowaga pomiędzy strefami przemysłowymi i zielonymi) (G), (S) • Istnienie Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz Muzeum Energetyki na Szlaku Zabytków Techniki (T), (S)	• Zanieczyszczenie środowiska – niska emisja pochodząca z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym (T), (S) • Słaba promocja terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie (G) • Słaba infrastruktura hotelowa (powiat atrakcyjny turystycznie) (S), (T) • Słabo rozwinięta komunikacja publiczna na terenie powiatu mikołowskiego, brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami (K), (S), (T) • Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) (K), (S), (T), (G) • Niewykorzystanie istniejących warunków naturalnych do infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym (np. Góra św. Wawrzyńca) (T), (S) • Brak wspólnej platformy promocji powiatu i gmin (gminy promują się same) (G), (T)

Analiza SWOT	

• Bogata i różnorodna oferta kulturalna na poziomie gmin (np. Mikołowskie Dni Muzyki – impreza regionalna, Festiwal Orkiestr Dętych) (K)
• Bogata oferta cyklicznych imprez sportowych np. na terenie Orzesza, Łazisk Górnych, Mikołowa, Wyr(S)
• Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem (G), (K), (S), (T)
• Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń(K), (S)
• Kultywowanie lokalnej tradycji (K):
  o produkty regionalne, np. kopa ornontowicka;
  o działalność chórów, organizacji śpiewaczych i innych organizacji np. w Orzeszu-Mościskach zespół regionalny Szarotki prowadzi izbę regionalną, gdzie kultywuje tradycje śląskie – zapraszają do siebie młodzież i dzieci, chodzą do szkół pokazywać, jak tradycyjnie kisi się kapustę, piecze kołocze, ciasta drożdżowe; drugim takim podmiotem jest Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie z Orzesza-Jaśkowic, który prowadzi podobną działalność co Szarotki – kultywuje zwyczaje i obrzędy śląskie oraz posługiwanie się gwarą);
  o aktywność kół gospodyń wiejskich.
• Dobre miejsce do życia (S)
• Niskie bezrobocie (G)
• Dostęp do aglomeracji śląskiej i do Beskidu Śląskiego (T)
• Gminy powiatu mikołowskiego łączą się na zasadzie kontrastu. Każda gmina ma swoje unikalne cechy, połączenie tych atutów może dać sukces (G), (T), (S), (K)
• Atrakcyjne miejsce do zamieszkania, tutaj przeprowadza się wiele osób z Katowic i całej aglomeracji (S), (K)
• Dużo atrakcyjnych terenów zielonych (S), (T)
• Tereny zielone dobrze zagospodarowane – trasy rowerowe, ścieżka zdrowia, baseny, siłownie zewnętrzne (S), (T)
• Bitwa wyrska – element marki całego powiatu mikołowskiego (T)
• Istniejące naturalne jezioro Wicie, Stawy Pasieki, zbiornik Baron oraz stawy leśne (S)
	• Nieumiejętne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego przez powiat i gminy (np. Sanktuarium Matki Bożej w Bujakowie – Opiekunki Środowiska Naturalnego, Szlak Architektury Drewnianej), cmentarz żydowski – zabytkowe macewy) (K), (T)

Analiza SWOT	
• Istniejące posiadające już wyrobioną dobrą markę podmioty przetwórstwa rolno-spożywczego (np. Rolnik, Przełom, FVZ Deli Meat, masarnie – Bienioszek, Wałach, Widenka, piekarnie – Bittner, Jarczyk, Szmajduch, Skiba) (G)	
Otoczenie	
Szanse	**Zagrożenia**
• Otoczeniem, które najbardziej wpływa na powiat mikołowski, są miasta: Tychy, Katowice, Pszczyna, Ruda Śląska, Żory, Rybnik, Gliwice o Powiat mikołowski z Tychami – wspólne ścieżki rowerowe przez atrakcje turystyczne (T), (S) o Katowice – ściągnięcie mieszkańców na basen i do Śląskiego Ogrodu Botanicznego (T), (S) o Pszczyna – wspólne turystyczne ścieżki zabytków (w tym rowerowe), np. szlak księstwa pszczyńskiego, wiele przedsięwzięć Muzeum w Pszczynie organizuje w partnerstwie z Muzeum Energetyki, np. rajdy samochodowe, Mikołów był częścią księstwa pszczyńskiego (T), (S) o Ruda Śląska – połączenie dróg rowerowych (S), (T) o Żory – atrakcje powiatu mikołowskiego mogą zatrzymać osoby zmierzające do Parku Rozrywki - Western -Twinpigs - Żory (T) o Rybnik – połączenie turystyki wodnej i rowerowej (S) o Gliwice – połączenie imprez studenckich – cześć juwenaliów w Mikołowskim Klubie Studenckim Fraktal (K) • Wspólna ścieżka zabytków – Borowa Wieś-Bujaków (parafialny ogród botaniczny i sanktuarium pw. Matki Bożej Opiekunki Środowiska Naturalnego) – Chudów (K), (T) • Współpraca z innymi jednostkami zamiast konkurencji (T), (G), (K), (S) • Wspólne trasy rowerowe i szlaki regionalne – potencjał do wspólnej promocji dla turystów (T), (S)	• Konkurencyjna oferta miast: Tychów, Katowic, Pszczyny, Rudy Śląskiej, Żor, Rybnika, Gliwic • Tychy o Konkurencyjna infrastruktura sportowo-turystyczna (S), (T) o Przewaga gospodarcza – Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (G) o Stadion piłkarski, infrastruktura sportowa, park wodny, Ośrodek Wypoczynkowy Paprocany (S), (T) • Katowice o Bogatsza oferta kulturalna (np. filharmonia, Spodek, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia) (K) o Sport – lotnisko Muchowiec (S) o Atrakcyjne towarzysko miejsca – ulica Mariacka (centrum Katowic – restauracje, kawiarnie, sklepy), Giszowiec, Nikiszowiec (K) o Galerie handlowe, np. Silesia City Center, Galeria Katowicka, Supersam (G) • Pszczyna o Zabytki (zamek) (K), (T) o Zagroda żubrów (T), o Park (T), (S) o Ścieżki rowerowe (S) • Ruda Śląska o Aquapark (S) o Ścieżki rowerowe (S), (T) o Tor do skatingu (S) • Żory o Park Rozrywki - Western –Twinpigs (T) o Aquapark (S) • Rybnik o Zalew Rybnicki – sporty wodne (S), (T) o Całotygodniowe kolędowanie (K)

Analiza SWOT	
• Współpraca na poziomie sportu i kultury (S), (K) • Zamek Chudowski – pow. gliwicki. Ale jest współpraca, bo w zasięgu Ornontowic są inne atrakcje • Sąsiedztwo powiatu pszczyńskiego, licznie odwiedzanego przez turystów. Możliwość połączenia się z turystycznym szlakiem pszczyńskim (T), (S)	o Pokaz lodowych figur (K), (T) o Aquapark (S) • Gliwice o Infrastruktura sportowa (S) o Miasteczko studenckie przy politechnice – imprezy sportowe i kulturalne (K), (S) o Pływalnia Wodnik Paniówki (S) • Jest kilku organizatorów komunikacji publicznej, ale oni nie mogą wchodzić na swoje tereny – co powoduje komplikacje (T), (G) • Uwarunkowania prawne i techniczne negatywnie wpływające na jakość współpracy JST i realizacji wspólnych projektów (T), (G), (K), (S)

Źródło: opracowanie własne

11. Misja i wizja

11.1. Misja marki Powiat Mikołowski

Misja wyraża cel najwyższego poziomu, dostosowany do specyfiki miejsca, ujęty bardzo syntetycznie.

Rolą misji jest określenie głównego pola działalności (funkcji) i jej specyfiki, unikatowości w zakresie oferowanych produktów i usług, a także koncentracja uwagi uczestników działań strategicznych na istocie strategii i mobilizacja ich do działania.

Misją w zakresie promocji jest

wykreowanie wizerunku powiatu mikołowskiego jako miejsca przyjaznego dla mieszkańców (obecnych i nowych), atrakcyjnego pod względem przyrodniczym, turystycznym i kulturalnym dla odwiedzających oraz jako miejsca o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego.

11.2. Wizja marki Powiat Mikołowski

Wizja to pożądany stan i wizerunek miejsca, który zostanie osiągnięty dzięki wdrożeniu Podstrategii promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego.

Wizja marki powinna być:

- konkretna – określa namacalnie obraz przyszłości marki;
- zachęcająca – apeluje do wyobraźni i emocji wszystkich zainteresowanych rozwojem marki;
- realistyczna – zawiera ambitny cel, możliwy do osiągnięcia;
- skoncentrowana – wystarczająco precyzyjna, aby pomagać w podejmowaniu decyzji;
- elastyczna – pozwala na indywidualne i alternatywne działania zależnie od okoliczności;
- zrozumiała – ma krótki opis i można ją przekazać w kilka minut.

W roku 2025 powiat mikołowski będzie:

- dobrze skomunikowanym obszarem, na terenie którego dobrze się żyje i ciągle przybywa nowych mieszkańców;
- miejscem zapewniającym dostęp do szerokiej i różnorodnej oferty spędzania czasu wolnego swoim mieszkańcom i osobom odwiedzającym;
- ważnym punktem na mapie kulturalnej regionu;
- idealnym celem odwiedzin dla turystów poszukujących aktywnego wypoczynku i oczekujących atrakcji na szlaku kulinarnym, duchowym i zabytków kultury;
- przyczółkiem do lokowania nowych, innowacyjnych inwestycji i rozwoju rodzinnych przedsiębiorstw obsługujących region Śląska, a nawet całą Polskę.

12. Koncepcja marki Powiatu Mikołowskiego

12.1. Wartości marki

Do kluczowych **wartości** marki Powiat Mikołowski, a więc **fundamentalnych zasad i przekonań**, którymi się ona kieruje, należą **otwartość** na nowych mieszkańców i otwartość na **współpracę** z innymi podmiotami samorządowymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, **współdziałanie** w partnerstwie, dbałość o **jakość środowiska naturalnego**, **wygoda** zamieszkania, **wysoka jakość życia** i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Kreowana marka Powiatu Mikołowskiego cechuje się głównie **otwartością** – powiat jest gotowy na przyjęcie nowych mieszkańców oraz jest atrakcyjnym miejscem do osiedlania się ze względu na **wysoką jakość życia i ofertę spędzania czasu wolnego**. Otwartość nie ogranicza się do aspektu nowych mieszkańców, ale także współpracy z innymi partnerami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami komercyjnymi. Powiat Mikołowski to marka wyznająca zasadę dbałości o jakość środowiska naturalnego i zachowania jego walorów dla przyszłych pokoleń. **Atrakcyjna flora i ukształtowanie terenu** to atuty, które przyciągają nowych mieszkańców do powiatu, a obecnym umożliwiają **korzystanie z bogatej oferty rekreacyjnej**. Korzystne warunki osadnictwa to skutki hołdowania ideom wygody zamieszkania, rozumianej jako bliskość komunikacyjna wszystkich ważnych usług oraz dobre **warunki mieszkaniowe i infrastrukturalne**; wysokiej jakości życia oraz poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, którzy chętnie osiedlają się w powiecie z całymi rodzinami.

12.2. Osobowość marki

Na osobowość marki Powiat Mikołowski składa się cały zestaw **cech ludzkich**, które określają ton, styl oraz uczucia związane z marką. **Powiat tworzą ludzie**, stąd na jego osobowość składają się głównie cechy jego **mieszkańców**. Kluczowym elementem osobowości marki Powiat Mikołowski jest **śląska porządność**. Przejawia się ona w dbałości o swoją małą ojczyznę mieszkańców powiatu, dzięki czemu pięknieje on z dnia na dzień. Mieszkańcy dbają o otoczenie swoich domostw, angażują się w działania podnoszące estetykę miejscowości, w których żyją. Powiat Mikołowski, dzięki swoim mieszkańcom, jest **miejscem miłym i przyjaznym zarówno** dla miejscowych, jak i przybyszów. Dzięki **pracowitości rosnącej liczby mieszkańców** rozwija się w przyjazne miejsce dla turystów, biznesu, obecnych i przyszłych mieszkańców.

Osobowość marki Powiat Mikołowski:

pracowita życzliwa przyjazna otwarta zaangażowana

12.3. Obietnica marki

Obietnica marki to wszystko, czego w omawianym przypadku odbiorca spodziewa się w momencie podjęcia decyzji o wejściu w relację z marką.

Proponowana obietnica marki ***Powiat Mikołowski*** to:

miejsce zielone i przyjazne, dobre do zamieszkania, sprzyjające rodzinom, zachęcające przybyszów dużą liczbą terenów rekreacyjnych, bogatą ofertą rekreacyjną, sportową i kulturalną

Pod tym przekazem kryją się takie komunikaty, jak:

- przyjazne sąsiedztwo;
- powiat pozwala poprawiać i utrzymywać bardzo dobre relacje z innymi ludźmi;
- przyjazna administracja;
- powiat mikołowski sprzyja osadnictwu, zwłaszcza rodzin;
- w powiecie dobrze się mieszka i żyje;
- powiat umożliwia kontakt z przyrodą;
- w powiecie możliwe jest aktywne spędzanie czasu wolnego w atrakcyjnej formie, co pozwala zachowywać zdrowie i witalność;
- w powiecie skorzystać można z bogatej oferty kulturalnej.

12.4. Atrybuty marki

Atrybuty marki to cechy, które przypisujemy marce i z którymi ją kojarzymy. Do atrybutów marki Powiat Mikołowski należą **tradycja, nowoczesność i zieleń.**

Powiat był **sceną ważnych wydarzeń historycznych** (np. powstanie śląskie, Bitwa wyrska), zmieniał przynależność terytorialną (np. Księstwo Pszczyńskie), a także stanowił **dom wielu wybitnych rodów** (np. Hegenscheidtowie). Żywa jest tradycja obchodów rocznic oraz czczenia pamięci zmarłych. Kultywuje się również tradycję **kuchni regionalnej i lokalnej**, noszenia stroju ludowego i posługiwania się śląską gwarą.

Nowoczesność marki Powiat Mikołowski to nie tylko inwestycje w wysokorozwinięte branże przemysłu i usług, ale również **nowoczesny wizerunek instytucji i mieszkańców**.

Zieleń to nieodłączna cecha powiatu. Można ją rozumieć zarówno dosłownie, jako **duży udział terenów zielonych w ogólnej powierzchni powiatu**, zwłaszcza lasów, ale i zieleni miejskiej i wiejskiej, jak również jako powiat stawiający na ekologiczny przemysł i usługi, **promujący zdrowy styl życia oraz zrównoważoną gospodarkę emisyjną**.

12.5. Korzyści marki

Korzyści marki to korzyści, dla których wybieramy daną markę, przedkładając ją nad inne.

Najważniejszą korzyścią zarówno dla obecnych, jak i potencjalnych mieszkańców jest fakt, że Powiat Mikołowski jest **doskonałym miejscem do życia** – oferuje atrakcyjne warunki przyrodnicze, a także możliwość korzystania z bogatej oferty rekreacyjno-sportowej i kulturalnej, przy jednoczesnym dużym potencjale gospodarczym, co czyni go atrakcyjnym dla dotychczasowych mieszkańców i interesującym dla ludności napływowej. Połączenie tych cech wraz z doskonałą, **centralną lokalizacją w aglomeracji śląskiej i bogactwem przyrodniczym** wyróżnia Powiat Mikołowski na tle innych regionów Polski. Powiat jest też doskonale skomunikowany (mowa o infrastrukturze) zarówno wewnętrznie, jak i z aglomeracją śląską.

Dodatkową korzyścią jest duża liczba terenów zielonych. Obszary służące rekreacji i aktywnemu wypoczynkowi to jeden z największych atutów marki Powiat Mikołowski.

12.6. Esencja marki

Esencja marki to **krótkie podsumowanie sensu istnienia oraz istoty marki**, które w przypadku Powiatu Mikołowskiego może się sprowadzać do dwóch słów: miejsce **wypoczynku.**

Powiat mikołowski to nie tylko miejsce charakteryzujące się **niską stopą bezrobocia, wysokim zatrudnieniem w usługach** i produkcji wysokich technologii. W powiecie można **doskonale wypocząć**. Tutaj życie staje się przyjemnością, a otoczenie zieleni zachęca do **prowadzenia zdrowego, aktywnego trybu życia**. Powiat mikołowski to **oaza ciszy, spokoju i zieleni w sercu Górnego Śląska**, to miejsce, gdzie wśród życzliwych sąsiadów zaangażowanych w dbanie o porządek można wraz z rodziną **cieszyć się bogatą ofertą rekreacyjną, sportową i kulturalną.**

13. Cele strategiczne i operacyjne

Cel: pożądany wynik określony w czasie, którego osiągnięcie może być kontrolowane.

Cel strategiczny: cel, który istotnie zmienia poziom zaspokojenia potrzeb społecznych, pozwala zachować lub rozwinąć posiadane przez powiat zasoby i potencjały oraz zmieniać pozycję gospodarczą powiatu w konkurencyjnym otoczeniu.

Cele operacyjne: przypisane są do poszczególnych celów strategicznych. Osiąga się je poprzez zadania realizacyjne. Wyznaczają one działania właściwe dla koncepcji rozwoju powiatu.

Zadania realizacyjne: wszystkie przedsięwzięcia, programy i projekty oraz inne działania, które mogą być przypisane do realizacji pojedynczej jednostce organizacyjnej lub osobie.

Proponowane zadania przewidziane do realizacji w ramach Podstrategii mogą być wdrażane nie tylko przez jednostki samorządu terytorialnego, ale również przy współpracy z sektorem prywatnym i pozarządowym. W celu ułatwienia koordynacji i zarządzania wdrażania Podstrategii, w ramach porozumieniu 6 Partnerów, powołany zostanie zespół koordynujący odpowiedzialny za wdrażanie Podstrategii. Zespół będzie składał się ze wskazanych przez Kierownictwo przedstawicieli poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

13.1. Macierz celów

Tabela 59. Macierz celów strategicznych i odpowiadających im celów operacyjnych

Cel strategiczny	Cele operacyjne
1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku gmin powiatu mikołowskiego	1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego 1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym
2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski 2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji 2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych
3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	3.1. Rozwinięta turystyka aktywna 3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski 3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim 3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego
4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów 4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie

Źródło: opracowanie własne

14. Plan Operacyjny na lata 2016-2025

14.1. Cele operacyjne

Tabela 60. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru wizerunek

Obszar: wizerunek	
1. Cel strategiczny: Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku gmin powiatu mikołowskiego	
Cele operacyjne	**Proponowane zadania realizacyjne**
1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego	1.1.1. Promocja poprzez informację w istniejących gazetach miejskich/gminnych oraz stworzenie atrakcyjnej gazety powiatowej w formie papierowej oraz elektronicznej 1.1.2. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dla mieszkańców o korzyściach dla gminy i powiatu płynących z inwestycji realizowanych na ich obszarze 1.1.3. Prowadzenie kampanii informacyjnych dla mieszkańców dot. korzyści płynących z odprowadzania podatku w miejscu zamieszkania 1.1.4. Stworzenie lokalnej giełdy ofert dla urzędów i osób prywatnych – portal z możliwością zgłaszania działek/nieruchomości do sprzedaży 1.1.5. Prowadzenie komunikacji z mieszkańcami poprzez wykorzystanie: lokalnej prasy, serwisów społecznościowych (np. Facebook) 1.1.6. Utworzenie Centrum Informacji o powiecie 1.1.7. Opracowanie i wdrożenie jednakowych standardów dotyczących tworzenia materiałów informacyjno-promocyjnych w gminach i powiecie
1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym	1.2.1. Wykorzystanie potencjału mediów społecznościowych poprzez stworzenie i częstą aktualizację stron na Facebooku, kont na YouTube itp. 1.2.2. Konsekwencje stosowanie opracowanych logotypów we wszystkich komunikatach medialnych 1.2.3. Uruchomienie serwisu internetowego z możliwością zgłaszania działek/nieruchomości do sprzedaży (lokalna giełda ofert) 1.2.4. Przetłumaczenie treści stron internetowych gmin i powiatu (co najmniej skrócone informacje dla turystów i inwestorów) na języki obce 1.2.5. Tworzenie atrakcyjnych i ustandaryzowanych materiałów informacyjnych i promocyjnych w wersji papierowej i on-line dotyczących atrakcji turystycznych, zabytkowych obiektów i atutów ziemi mikołowskiej

Źródło: opracowanie własne

Tabela 61. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru kultura

Obszar: kultura	
2. Cel strategiczny: Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cele operacyjne	**Proponowane zadania realizacyjne**
2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski	2.1.1. Opracowanie katalogu i cykliczne organizowanie wydarzeń kulturalnych o znaczeniu powiatowym 2.1.2. Opracowanie, wdrożenie i rozwój lokalnych produktów kulturalnych 2.1.3. Wsparcie w organizacji lokalnych imprez kulturowych, w szczególności dotyczących śląskiego dziedzictwa kulturowego i tradycji 2.1.4. Rozwój współpracy z lokalnymi organizacjami w zakresie rozwoju oferty produktów kulturalnych ziemi mikołowskiej 2.1.5. Rozwój współpracy z sąsiednimi samorządami oraz gminami/miastami partnerskimi w zakresie organizacji wspólnych wydarzeń kulturalnych 2.1.6. Wsparcie kultywowania tradycji śląskich
2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji	2.2.1. Powołanie funkcji powiatowego koordynatora wydarzeń kulturalnych 2.2.2. Opracowanie w atrakcyjnej formie graficznej kalendarza wydarzeń (w wersji on-line i off-line) 2.2.3. Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu oznakowania i informacji o zabytkach 2.2.4. Powołanie powiatowego centrum informacji kulturalno-turystycznej 2.2.5. Publikowanie cyklicznych informacji nt. wydarzeń kulturalnych w lokalnej prasie 2.2.6. Współpraca z lokalnymi organizacjami samorządowymi i pozarządowymi w zakresie tworzenia spójnej oferty kulturalnej
2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych	2.3.1. Opracowanie powiatowego albumu promującego ziemię mikołowską 2.3.2. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych za pomocą mediów społecznościowych (Facebook) 2.3.3. Opracowanie i wdrożenie panoram on-line najciekawszych miejsc powiatu mikołowskiego 2.3.4. Wsparcie promocji lokalnych imprez, kierowanych do określonych grup odbiorców (Bitwa Wyrska, Festiwal Orkiestr Dętych, Wystawa Zabytkowych Motocykli, Puchar Polski Kanarków Kształtnych) 2.3.5. Promocja lokalnych produktów kulturalnych i obiektów zabytkowych dzięki współpracy z regionalnymi mediami 2.3.6. Wykorzystywanie do promocji obiektów znajdujących się na Szlaku Kulinarnym „Śląskie Smaki" i Szlaku Zabytków Techniki woj. śląskiego

Źródło: opracowanie własne

Tabela 62. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru turystyka oraz sport i rekreacja

Obszar: turystyka/sport i rekreacja	
3. Cel strategiczny: Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cele operacyjne	**Proponowane zadania realizacyjne**
3.1. Rozwinięta turystyka aktywna	3.1.1. Wsparcie w organizacji ogólnopowiatowych wydarzeń o charakterze sportowo-rekreacyjnym (biegi, rajdy rowerowe, zloty, pikniki) 3.1.2. Rozwój współpracy m.in. ze Śląską Organizacją Turystyczną i Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym w zakresie promocji oferty turystycznej gmin i powiatu mikołowskiego 3.1.3. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia oferty aktywnego wypoczynku na terenie powiatu 3.1.4. Utworzenie wypożyczalni sprzętu rekreacyjno-sportowego (rowery, narty biegowe, inny sprzęt sportowy) 3.1.5. Opracowanie w atrakcyjnej formie graficznej kalendarza imprez sportowych w formie elektronicznej i papierowej (gazety lokalne i regionalne) 3.1.6. Prowadzenie wspólnej reklamy najważniejszych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych w powiecie – poprzez media regionalne i branżowe (np. roweremprzez.pl) 3.1.7. Wykorzystanie akwenów, terenów leśnych – siłownie, place zabaw do rozwoju dostępnej oferty sportowo-rekreacyjnej 3.1.8. Wsparcie dla rozwoju i popularyzacji, w tym promocji różnych form aktywności sportowej (np. rowery, jeździectwo, narty biegowe, biegi na orientację, geocaching)
3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski	3.2.1. Opracowanie i ustawienie informacji o atrakcjach turystycznych przy głównych drogach przebiegających przez powiat mikołowski (tzw. kotwice) 3.2.2. Współpraca z organizacjami działającymi w obszarze kultury, turystycznymi centrami w zakresie promocji i sprzedaży oferty turystycznej 3.2.3. Rozwój współpracy z touroperatorami w zakresie zwiększenia dostępności oferty turystycznej 3.2.4. Organizacja cyklicznych wizyt promocyjno-studyjnych dla touroperatorów oraz dziennikarzy 3.2.5. Przygotowanie atrakcyjnego przewodnika wraz z mapą po atrakcjach turystycznych ziemi mikołowskiej w wersji papierowej i on-line, przystosowanego do wyświetlania na urządzeniach mobilnych 3.2.6. Rozwój współpracy z okolicznymi centrami wypoczynkowymi i konferencyjnymi (np. Katowicach, Gliwicach) w zakresie tworzenia wspólnej oferty spędzania czasu wolnego przez gości tych obiektów

Obszar: turystyka/sport i rekreacja	
3. Cel strategiczny: Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cele operacyjne	**Proponowane zadania realizacyjne**
3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim	3.3.1. Stworzenie powiatowego szlaku architektury sakralnej i festiwalu muzyki sakralnej (koncerty w kościołach w powiecie, zaangażowanie miejscowych chórów czy grup śpiewaczych, organizacja wydarzeń dopełniających) 3.3.2. Organizacja i promocja spacerów historycznych po powiecie 3.3.3. Przygotowanie atrakcyjnego przewodnika wraz z mapą po atrakcjach turystycznych ziemi mikołowskiej w wersji papierowej i on-line, przystosowanego do wyświetlania na urządzeniach mobilnych 3.3.4. Wsparcie kultywowania tradycji śląskich i gwary śląskiej 3.3.5. Opracowanie oferty nawiązującej do lokalnych i regionalnych potraw kulinarnych, wyrobów spożywczych oraz trunków
3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego	3.4.1. Zapewnienie wysokiej dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców powiatu mikołowskiego i osób odwiedzających 3.4.2. Rozwój i wyposażenie (o jednakowe oznakowanie i elementy małej architektury) sieci ścieżek przyrodniczych, kulturowych i sportowo-rekreacyjnych na terenie powiatu mikołowskiego 3.4.3. Tworzenie nowych i promocja istniejących miejsc rekreacji i wypoczynku na świeżym powietrzu 3.4.4. Wsparcie organizacji tworzących ofertę spędzania czasu wolnego

Źródło: opracowanie własne

Tabela 63. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru gospodarka

Obszar: gospodarka	
4. Cel strategiczny: Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	
Cele operacyjne	**Proponowane zadania realizacyjne**
4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów	4.1.1. Stworzenie powiatowego centrum obsługi inwestora 4.1.2. Szkolenie kadr centrum obsługi inwestora 4.1.3. Opracowanie powiatowego serwisu promującego atrakcyjność inwestycyjną powiatu i dostępne tereny inwestycyjne 4.1.4. Stworzenie pakietu informacji dla inwestycji (foldery, ulotki, rozsyłka i uczestnictwo w targach branżowych) 4.1.5. Przeprowadzenie kampanii uświadamiania mieszkańców o korzyściach płynących z inwestycji 4.1.6. Wykorzystanie środków unijnych przez gminy do reklamy zasobów inwestycyjnych

Obszar: gospodarka	
4. Cel strategiczny: Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	
Cele operacyjne	**Proponowane zadania realizacyjne**
	4.1.7. Przygotowanie terenów pod inwestycje – naniesienie na plan, uzbrojenie
4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie	4.2.1. Stworzenie powiatowego centrum obsługi przedsiębiorcy 4.2.2. Rozwój oferty instytucji otoczenia biznesu dla lokalnych przedsiębiorców (inkubator – wsparcie prawne i finansowe) 4.2.3. Wsparcie dla tworzenia inicjatyw coworkingowych, tworzenia sieci współpracy 4.2.4. Opracowanie pakietu wsparcia dla nowo powstałych przedsiębiorstw (np. darmowe biura za działania na rzecz gminy), wsparcie w interpretacji przepisów dla młodych, małych przedsiębiorców – pomoc prawno-księgowa 4.2.5. Promocja gospodarcza powiatu mikołowskiego w mediach branżowych (wersje papierowe i elektroniczne) 4.2.6. Stworzenie interaktywnej bazy ofert Powiatowego Urzędu Pracy – uczeń-przedsiębiorca (a'la LinkedIn) – przedsiębiorcy zgłaszają oferty, studenci/uczniowie, że skończyli kształcenie 4.2.7. Opracowanie i przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnej dla inwestorów i przedsiębiorców

Źródło: opracowanie własne

Tabela 64. Opis celu operacyjnego 1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego

Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku ziemi mikołowskiej	
Cel operacyjny 1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego	
Źródła przewag konkurencyjnych	• Rozwinięta infrastruktura edukacyjna (sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych o różnych profilach) • Dobry dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej (dobra infrastruktura, ale długi czas oczekiwania), trzy szpitale w powiecie, kliniki specjalistyczne, akademickie w promieniu 20-30 km • Bogata i różnorodna oferta kulturalna na poziomie gminy (np. Mikołowskie Dni Muzyki – impreza regionalna, Festiwal Orkiestr Dętych, Muzeum Energetyki, Festiwal „Pod Górę", Puchar Polski Kanarków Kształtnych, dni miast powiatu) • Współpraca gmin z terenu powiatu i starostwa • Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń (pożądane większe wsparcie samorządu) • Kultywowanie lokalnej tradycji: o produkty regionalne, np. kopa ornontowicka;

Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku ziemi mikołowskiej	
Cel operacyjny 1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego	
	o działalność chórów, organizacji śpiewaczych i innych organizacji np. w Orzeszu-Mościskach zespół regionalny Szarotki prowadzi izbę regionalną, gdzie kultywuje tradycje śląskie – zapraszają do siebie młodzież i dzieci, chodzą do szkół pokazywać, jak tradycyjnie kisi się kapustę, piecze kołocze, ciasta drożdżowe; drugim takim podmiotem jest Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie z Orzesza-Jaśkowic, który prowadzi podobną działalność co Szarotki – kultywuje zwyczaje i obrzędy śląskie oraz posługiwanie się gwarą); o aktywność kół gospodyń wiejskich. • Dobre miejsce do życia • Niskie bezrobocie • Gminy powiatu mikołowskiego łączą się na zasadzie kontrastu. Każda gmina ma swoje unikalne cechy, połączenie tych atutów może dać sukces
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Zanieczyszczenie środowiska – niska emisja pochodząca z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym • Słabo rozwinięta komunikacja publiczna na terenie powiatu mikołowskiego, brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom • Niskie zainteresowanie spowodowane osobną promocją przez poszczególne gminy i powiat terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie • Trudności w dojeździe do pracy, szkoły, na wydarzenia sportowe i kulturalne osób nieposiadających własnego środka transportu, wywołane brakiem bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami
Proponowane zadania realizacyjne	• Promocja poprzez informację w istniejących gazetach miejskich/gminnych oraz stworzenie atrakcyjnej gazety powiatowej w formie papierowej oraz elektronicznej • Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dla mieszkańców o korzyściach dla gminy i powiatu płynących z inwestycji realizowanych na ich obszarze • Prowadzenie kampanii informacyjnych dla mieszkańców dot. korzyści płynących z odprowadzania podatku w miejscu zamieszkania • Stworzenie lokalnej giełdy ofert dla urzędów i osób prywatnych – portal z możliwością zgłaszania działek/nieruchomości do sprzedaży • Stworzenie lokalnej giełdy ofert dla urzędów i osób prywatnych – portal z możliwością zgłaszania działek/nieruchomości do sprzedaży

Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku ziemi mikołowskiej	
Cel operacyjny 1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego	
	• Prowadzenie komunikacji z mieszkańcami poprzez wykorzystanie: lokalnej prasy, serwisów społecznościowych (np. Facebook) • Utworzenie Centrum Informacji o powiecie • Opracowanie i wdrożenie jednakowych standardów dotyczących tworzenia materiałów informacyjno-promocyjnych w gminach i powiecie
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• I.3. Aktywizacja kapitału społecznego mieszkańców
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 5. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne - wysoka jakość usług publicznych
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 2. Aktywne, zadowolone, otwarte na wzajemne potrzeby społeczeństwo Ornontowic • 5. Bezpieczny mieszkaniec Ornontowic
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• V Reorganizacja zarządzania promocją i informacją
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 1.II. Zapewnienie wysokiego poziomu obsługi mieszkańców Miasta Orzesze • 4.II. Stworzenie i wypromowanie marki Miasta Orzesze – wygodne, funkcjonalne, bezpieczne i atrakcyjne do zamieszkania miasto - Zielone Serce Śląska
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 3. Przestrzeń gminy wysokiej jakości, atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających gminę.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• CEL STRATEGICZNY I-3-C: Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Mikołowskiego. • CEL STRATEGICZNY I-4-A Podniesienie standardu obsługi mieszkańców. • CEL STRATEGICZNY III-3-A Postrzeganie powiatu mikołowskiego jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie

Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku ziemi mikołowskiej	
Cel operacyjny 1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego	
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 1. Rozwój regionu • 4. Sprzedaż produktów i usług

Źródło: opracowanie własne

Tabela 65. Opis celu operacyjnego 1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym

Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku ziemi mikołowskiej	
Cel operacyjny 1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym	

Źródła przewag konkurencyjnych	• Rozwinięta infrastruktura edukacyjna (sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych o różnych profilach)
	• Dodatni bilans migracyjny – na terenie powiatu osiedla się więcej osób, mniej odpływa
	• Zrównoważony rozwój (równowaga pomiędzy strefami przemysłowymi i zielonymi)
	• Istnienie Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz muzeum na Szlaku Zabytków Techniki
	• Bogata i różnorodna oferta kulturalna na poziomie gminy (np. Mikołowskie Dni Muzyki – impreza regionalna, Festiwal Orkiestr Dętych Muzeum Energetyki, Festiwal „Pod Górę", Puchar Polski Kanarków Kształtnych)
	• Kultywowanie lokalnej tradycji:
	  o produkty regionalne, np. kopa ornontowicka;
	  o działalność chórów, organizacji śpiewaczych i innych organizacji np. w Orzeszu-Mościskach zespół regionalny Szarotki prowadzi izbę regionalną, gdzie kultywuje tradycje śląskie – zapraszają do siebie młodzież i dzieci, chodzą do szkół pokazywać, jak tradycyjnie kisi się kapustę, piecze kołocze, ciasta drożdżowe; drugim takim podmiotem jest Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie z Orzesza-Jaśkowic, który prowadzi podobną działalność co Szarotki – kultywuje zwyczaje i obrzędy śląskie oraz posługiwanie się gwarą);
	  o aktywność kół gospodyń wiejskich.
	• Dobre miejsce do życia
	• Niskie bezrobocie

Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku ziemi mikołowskiej	
Cel operacyjny 1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym	
	• Dostęp do aglomeracji śląskiej i do Beskidu Śląskiego • Gminy powiatu mikołowskiego łączą się na zasadzie kontrastu. Każda gmina ma swoje unikalne cechy, połączenie tych atutów może dać sukces • Atrakcyjne miejsce do zamieszkania, tutaj przeprowadza się wiele osób z Katowic i całej aglomeracji • Dużo atrakcyjnych terenów zielonych • Tereny zielone dobrze zagospodarowane – trasy rowerowe, ścieżka zdrowia, baseny, siłownie zewnętrzne • Bitwa wyrska – element marki całego powiatu mikołowskiego • Istniejące naturalne jezioro Wicie oraz stawy leśne • Istniejące posiadające już wyrobioną dobrą markę podmioty przetwórstwa rolno-spożywczego (Rolnik, Przełom, FVZ Deli Meat, masarnie – Bienioszek, Wałach, Widenka, piekarnie – Bittner, Jarczyk, Szmajduch, Skiba)
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Słaba promocja terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie • Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom • Niskie zainteresowanie spowodowane osobną promocją przez poszczególne gminy i powiat terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie • Brak wspólnej platformy promocji powiatu i gmin (gminy promują się same) • Niska efektywność podejmowanych oddzielnie działań promocji gospodarczej powiatu i gmin (gminy promują się same). • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski • Brak wykształconej marki gospodarczej powiatu mikołowskiego, przez co obszar ten nie jest rozpoznawalny przez potencjalnych inwestorów. • Niewykorzystanie potencjału turystycznego z powodu niedostosowania infrastruktury noclegowej i hotelowej do potrzeb turystów • Skomplikowana dla turystów komunikacja pomiędzy atrakcjami turystycznymi powiatu komunikacją publiczną z powodu braku bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami i nieatrakcyjnych godzin kursowania komunikacji. • Nieskoordynowane terminy przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych)

Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku ziemi mikołowskiej	
Cel operacyjny 1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym	
	• Niska atrakcyjność infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym wskutek niewykorzystania istniejących warunków naturalnych (np. Góra św. Wawrzyńca). • Niska efektywność promocji turystycznej spowodowana brakiem współpracy w tym zakresie powiatu i gmin. • Niska świadomość wśród turystów nt. występowania w powiecie mikołowskim walorów dziedzictwa kulturowego (np. Sanktuarium Matki Bożej w Bujakowie – Opiekunki Środowiska Naturalnego, Szlak Architektury Drewnianej), cmentarz żydowski – zabytkowe macewy) • Mała konkurencyjność powiatu pod względem infrastruktury noclegowej. • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski. • Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media), pojawiała się na portalu internetowym Facebook. Tylko dwie z pięciu gmin powiatu mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu. • Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga te nie pojawiają się na stronach internetowych, przez co trudny może być do osiągnięcia efekt identyfikacji określonych znaków graficznych z daną miejscowością/gminą.
Proponowane zadania realizacyjne	• Wykorzystanie potencjału mediów społecznościowych poprzez stworzenie i częstą aktualizację stron na Facebooku, kont na YouTube itp. • Konsekwencje stosowania opracowanych logotypów we wszystkich komunikatach medialnych • Uruchomienie serwisu internetowego z możliwością zgłaszania działek/nieruchomości do sprzedaży (lokalna giełda ofert) • Przetłumaczenie treści stron internetowych gmin i powiatu (co najmniej skrócone informacje dla turystów i inwestorów) na języki obce • Tworzenie atrakcyjnych i ustandaryzowanych materiałów informacyjnych i promocyjnych w wersji papierowej i on-line dotyczących atrakcji turystycznych, zabytkowych obiektów i atutów ziemi mikołowskiej
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• II.2. Rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów

Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku ziemi mikołowskiej	
Cel operacyjny 1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 16. Rozwinięty sektor turystyczny
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• I Promowanie niepowtarzalnych tradycji, zwyczajów i walorów kulturowych regionu • II Promowanie rozwoju gospodarczego • III Promowanie rozwoju turystyki i sportu
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 4.II. Stworzenie i wypromowanie marki Miasta Orzesze – wygodne, funkcjonalne, bezpieczne i atrakcyjne do zamieszkania miasto - Zielone Serce Śląska
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 3. Przestrzeń gminy wysokiej jakości, atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających gminę.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• CEL STRATEGICZNY I-2-A: Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki, kultury, sportu i rekreacji, a przez to wzrost atrakcyjności spędzania czasu wolnego na terenie powiatu mikołowskiego. • CEL STRATEGICZNY III-3-A Postrzeganie powiatu mikołowskiego jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 1. Rozwój regionu • 5. Przewaga konkurencyjna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 66. Opis celu operacyjnego 2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski	
Źródła przewag konkurencyjnych	• Bogata i różnorodna oferta kulturalna na poziomie gminy (np. Mikołowskie Dni Muzyki – impreza regionalna, Festiwal Orkiestr Dętych, Muzeum Energetyki, Festiwal „Pod Górę", Puchar Polski Kanarków Kształtnych) • Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem • Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń (pożądane większe wsparcie samorządu) • Kultywowanie lokalnej tradycji: o produkty regionalne, np. kopa ornontowicka; o działalność chórów, organizacji śpiewaczych i innych organizacji np. w Orzeszu-Mościskach zespół regionalny Szarotki prowadzi izbę regionalną, gdzie kultywuje tradycje śląskie – zapraszają do siebie młodzież i dzieci, chodzą do szkół pokazywać, jak tradycyjnie kisi się kapustę, piecze kołocze, ciasta drożdżowe; drugim takim podmiotem jest Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie z Orzesza-Jaśkowic, który prowadzi podobną działalność co Szarotki – kultywuje zwyczaje i obrzędy śląskie oraz posługiwanie się gwarą); o aktywność kół gospodyń wiejskich. • Atrakcyjne miejsce do zamieszkania, tutaj przeprowadza się wiele osób z Katowic i całej aglomeracji • Bitwa wyrska – element marki całego powiatu mikołowskiego
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom • Nieumiejętne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego przez powiat i gminy (np. Sanktuarium Matki Bożej w Bujakowie – Opiekunki Środowiska Naturalnego, Szlak Architektury Drewnianej), cmentarz żydowski – zabytkowe macewy) • Brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Trudności w dojeździe do pracy, szkoły, na wydarzenia sportowe i kulturalne osób nieposiadających własnego środka transportu, wywołane brakiem bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami
Proponowane zadania realizacyjne	• Opracowanie katalogu i cykliczne organizowanie wydarzeń kulturalnych o znaczeniu powiatowym • Opracowanie, wdrożenie i rozwój lokalnych produktów kulturalnych

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski	
	• Rozwój współpracy z lokalnymi organizacjami w zakresie rozwoju oferty produktów kulturalnych ziemi mikołowskiej • Wsparcie w organizacji lokalnych imprez kulturowych, w szczególności dotyczących śląskiego dziedzictwa kulturowego i tradycji • Rozwój współpracy z sąsiednimi samorządami oraz gminami/miastami partnerskimi w zakresie organizacji wspólnych wydarzeń kulturalnych • Wsparcie kultywowania tradycji śląskich
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• I.2. Wzbogacenie oferty czasu wolnego • II.2. Rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 6. Kultura - wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczności lokalnej
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• I Promowanie niepowtarzalnych tradycji, zwyczajów i walorów kulturowych regionu
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 2.I. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej w Mieście Orzesze.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 3. Przestrzeń gminy wysokiej jakości, atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających gminę.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• CEL STRATEGICZNY I-2-A: Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki, kultury, sportu i rekreacji, a przez to wzrost atrakcyjności spędzania czasu wolnego na terenie powiatu mikołowskiego.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski	
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 1. Rozwój regionu • 2. Rozwój społeczno-gospodarczy

Źródło: opracowanie własne

Tabela 67. Opis celu operacyjnego 2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji	
Źródła przewag konkurencyjnych	• Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem • Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń (pożądane większe wsparcie samorządu)
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) • Brak wspólnej platformy promocji powiatu i gmin (gminy promują się same) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom • Nieskoordynowane terminy przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) • Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media), pojawiała się na portalu internetowym Facebook. Tylko dwie z pięciu gmin powiatu mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu. • Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga te nie pojawiają się na stronach internetowych, przez co trudny może być do osiągnięcia efekt identyfikacji określonych znaków graficznych z daną miejscowością/ gminą
Proponowane zadania realizacyjne	• Powołanie funkcji powiatowego koordynatora wydarzeń kulturalnych

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji	
	• Opracowanie w atrakcyjnej formie graficznej powiatowego kalendarza wydarzeń (w wersji on-line i off-line) • Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu oznakowania i informacji o zabytkach • Powołanie powiatowego centrum informacji kulturalno-turystycznej • Publikowanie cyklicznych informacji nt. wydarzeń kulturalnych w lokalnej prasie • Współpraca z lokalnymi organizacjami w zakresie tworzenia spójnej oferty kulturalnej
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• II.2. Rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 5. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne – wysoka jakość usług publicznych • 6. Kultura – wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczności lokalnej
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• V Reorganizacja zarządzania promocją i informacją
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 2.III. Rozwój i spójne zarządzanie ofertą aktywnego spędzania czasu wolnego w Mieście
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 2. Społeczność gminy wysoce zintegrowana, aktywnie uczestnicząca w rozwoju gminy i korzystająca z wysokiej jakości usług publicznych • 3. Przestrzeń gminy wysokiej jakości, atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających gminę.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• I-4-A Podniesienie standardu obsługi mieszkańców.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji	
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 1. Rozwój regionu • 4. Sprzedaż produktów i usług

Źródło: opracowanie własne

Tabela 68. Opis celu operacyjnego 2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych	

Źródła przewag konkurencyjnych	• Bliskość aglomeracji śląskiej
	• Bogata i różnorodna oferta kulturalna na poziomie gminy (np. Mikołowskie Dni Muzyki – impreza regionalna, Festiwal Orkiestr Dętych, Muzeum Energetyki, Festiwal „Pod Górę", Puchar Polski Kanarków Kształtnych)
	• Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem
	• Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń (pożądane większe wsparcie samorządu)
	• Kultywowanie lokalnej tradycji:
	  o produkty regionalne, np. kopa ornontowicka;
	  o działalność chórów, organizacji śpiewaczych i innych organizacji np. w Orzeszu-Mościskach zespół regionalny Szarotki prowadzi izbę regionalną, gdzie kultywuje tradycje śląskie – zapraszają do siebie młodzież i dzieci, chodzą do szkół pokazywać, jak tradycyjnie kisi się kapustę, piecze kołocze, ciasta drożdżowe; drugim takim podmiotem jest Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie z Orzesza-Jaśkowic, który prowadzi podobną działalność co Szarotki – kultywuje zwyczaje i obrzędy śląskie oraz posługiwanie się gwarą);
	  o aktywność kół gospodyń wiejskich.
	• Bliskość aglomeracji śląskiej

Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Brak wspólnej platformy promocji powiatu i gmin (gminy promują się same) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych	
	• Nieskoordynowane terminy przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych). • Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media), pojawiała się na portalu internetowym Facebook. Tylko dwie z pięciu gmin powiatu mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu. • Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga te nie pojawiają się na stronach internetowych, przez co trudny może być do osiągnięcia efekt identyfikacji określonych znaków graficznych z daną miejscowością/ gminą. • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski.
Proponowane zadania realizacyjne	• Opracowanie powiatowego albumu promującego ziemię mikołowską • Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych za pomocą mediów społecznościowych (Facebook) • Opracowanie i wdrożenie panoram on-line najciekawszych miejsc powiatu mikołowskiego • Wsparcie promocji lokalnych imprez, kierowanych do określonych grup odbiorców (np. Bitwa Wyrska, Festiwal Orkiestr Dętych, Wystawa Zabytkowych Motocykli, Puchar Polski Kanarków Kształtnych) • Promocja lokalnych produktów kulturalnych i obiektów zabytkowych dzięki współpracy z regionalnymi mediami • Wykorzystywanie do promocji obiektów znajdujących się na Szlaku Kulinarnym „Śląskie Smaki" i Szlaku Zabytków Techniki woj. śląskiego
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• I.2. Wzbogacenie oferty czasu wolnego • II.2. Rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 5. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne – wysoka jakość usług publicznych • 6. Kultura – wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczności lokalnej
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych

Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	
Cel operacyjny 2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych	
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• I Promowanie niepowtarzalnych tradycji, zwyczajów i walorów kulturowych regionu
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 2.I. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej w Mieście Orzesze. • 2.III. Rozwój i spójne zarządzanie ofertą aktywnego spędzania czasu wolnego w Mieście
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 2. Społeczność gminy wysoce zintegrowana, aktywnie uczestnicząca w rozwoju gminy i korzystająca z wysokiej jakości usług publicznych • 3. Przestrzeń gminy wysokiej jakości, atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających gminę.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• I-2-A: Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki, kultury, sportu i rekreacji, a przez to wzrost atrakcyjności spędzania czasu wolnego na terenie powiatu mikołowskiego.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 1. Rozwój regionu • 4. Sprzedaż produktów i usług

Źródło: opracowanie własne

Tabela 69. Opis celu operacyjnego 3.1. Rozwinięta turystyka aktywna

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.1. Rozwinięta turystyka aktywna	
Źródła przewag konkurencyjnych	• Centralne położenie powiatu na terenie całej aglomeracji • Bliskość aglomeracji śląskiej • Dobra sieć drogowa, sieć kolejowa • Rozwinięta infrastruktura edukacyjna (sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych o różnych profilach) • Dobry dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej (dobra infrastruktura, ale długi czas oczekiwania), trzy szpitale w powiecie, kliniki specjalistyczne, akademickie w promieniu 20-30 km

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.1. Rozwinięta turystyka aktywna	
	• Zrównoważony rozwój (równowaga pomiędzy strefami przemysłowymi i zielonymi) • Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem • Dobre miejsce do życia • Dostęp do aglomeracji śląskiej i do Beskidu Śląskiego • Dużo atrakcyjnych terenów zielonych • Tereny zielone dobrze zagospodarowane – trasy rowerowe, ścieżka zdrowia, baseny, siłownie zewnętrzne • Istniejące naturalne jezioro Wicie oraz stawy leśne
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Zanieczyszczenie środowiska – niska emisja pochodząca z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym • Słaba infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa, hotelowa (powiat atrakcyjny turystycznie) • Słabo rozwinięta komunikacja publiczna na terenie powiatu mikołowskiego, brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) • Niewykorzystanie istniejących warunków naturalnych do infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym (np. Góra św. Wawrzyńca) • Niska atrakcyjność infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym wskutek niewykorzystania istniejących warunków naturalnych (np. Góra św. Wawrzyńca) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom • Spadek atrakcyjności środowiska naturalnego spowodowany jego zanieczyszczeniem na skutek niskiej emisji pochodzącej z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym. • Niewykorzystanie potencjału turystycznego z powodu niedostosowania infrastruktury noclegowej i hotelowej do potrzeb turystów.
Proponowane zadania realizacyjne	• Wsparcie w organizacji ogólnopowiatowych wydarzeń o charakterze sportowo-rekreacyjnym (biegi, rajdy rowerowe, zloty, pikniki), odbywających się rotacyjnie w gminach powiatu • Rozwój współpracy m. in. ze Śląską Organizacją Turystyczną (reklamuje na stronach imprezy w poszczególnych miejscach), Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym, organizacjami pozarządowymi (od turystyki, aktywnego wypoczynku, rekreacji) • Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia oferty aktywnego wypoczynku na terenie powiatu • Utworzenie wypożyczalni sprzętu rekreacyjno-sportowego (rowery, narty biegowe, inny sprzęt sportowy) • Opracowanie w atrakcyjnej formie graficznej kalendarza imprez sportowych w formie elektronicznej i papierowej (gazety lokalne i regionalne)

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.1. Rozwinięta turystyka aktywna	
	• Prowadzenie wspólnej reklamy najważniejszych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych w powiecie – poprzez media regionalne i branżowe (np. roweremprzez.pl) • Wykorzystanie akwenów, terenów leśnych – siłownie, place zabaw do rozwoju dostępnej oferty sportowo-rekreacyjnej • Wsparcie dla rozwoju i popularyzacji, w tym promocji różnych form aktywności sportowej (np. rowery, jeździectwo, narty biegowe, biegi na orientację, geocaching)
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• I.2. Wzbogacenie oferty czasu wolnego • II.2. Rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 9. Nowoczesna baza sportowa i rekreacyjna • 11. Zdrowe społeczeństwo
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• III Promowanie rozwoju turystyki i sportu
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 2.III. Rozwój i spójne zarządzanie ofertą aktywnego spędzania czasu wolnego w Mieście.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 2. Społeczność gminy wysoce zintegrowana, aktywnie uczestnicząca w rozwoju gminy i korzystająca z wysokiej jakości usług publicznych
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• I-2-A: Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki, kultury, sportu i rekreacji, a przez to wzrost atrakcyjności spędzania czasu wolnego na terenie powiatu mikołowskiego.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie
Powiązanie ze Strategią komunikacji	• 1. Rozwój regionu • 4. Sprzedaż produktów i usług

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.1. Rozwinięta turystyka aktywna	
marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 70. Opis celu operacyjnego 3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski	

Źródła przewag konkurencyjnych	• Centralne położenie powiatu na terenie całej aglomeracji
	• Bliskość aglomeracji śląskiej
	• Dobra sieć drogowa, sieć kolejowa
	• Zrównoważony rozwój (równowaga pomiędzy strefami przemysłowymi i zielonymi)
	• Istnienie Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz muzeum na Szlaku Zabytków Techniki
	• Bogata i różnorodna oferta kulturalna na poziomie gminy (np. Mikołowskie Dni Muzyki – impreza regionalna, Festiwal Orkiestr Dętych, Muzeum Energetyki, Festiwal „Pod Górę", Puchar Polski Kanarków Kształtnych)
	• Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem
	• Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń (pożądane większe wsparcie samorządu)
	• Kultywowanie lokalnej tradycji:
	  o produkty regionalne, np. kopa ornontowicka;
	  o działalność chórów, organizacji śpiewaczych i innych organizacji np. w Orzeszu-Mościskach zespół regionalny Szarotki prowadzi izbę regionalną, gdzie kultywuje tradycje śląskie – zapraszają do siebie młodzież i dzieci, chodzą do szkół pokazywać, jak tradycyjnie kisi się kapustę, piecze kołocze, ciasta drożdżowe; drugim takim podmiotem jest Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie z Orzesza-Jaśkowic, który prowadzi podobną działalność co Szarotki – kultywuje zwyczaje i obrzędy śląskie oraz posługiwanie się gwarą);
	  o aktywność kół gospodyń wiejskich.
	• Dostęp do aglomeracji śląskiej i do Beskidu Śląskiego
	• Dużo atrakcyjnych terenów zielonych
	• Tereny zielone dobrze zagospodarowane – trasy rowerowe, ścieżka zdrowia, baseny, siłownie zewnętrzne
	• Bitwa wyrska – element marki całego powiatu mikołowskiego

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski	
	• Istniejące naturalne jezioro Wicie oraz stawy leśne • Istniejące posiadające już wyrobioną dobrą markę podmioty przetwórstwa rolno-spożywczego (np. Rolnik, Przełom, FVZ Deli Meat, masarnie – Bienioszek, Wałach, Widenka, piekarnie – Bittner, Jarczyk, Szmajduch, Skiba)
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Zanieczyszczenie środowiska – niska emisja pochodząca z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym • Słaba infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa, hotelowa (powiat atrakcyjny turystycznie) • Słabo rozwinięta komunikacja publiczna na terenie powiatu mikołowskiego, brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) • Niska atrakcyjność infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym wskutek niewykorzystania istniejących warunków naturalnych (np. Góra św. Wawrzyńca). • Brak wspólnej platformy promocji powiatu i gmin (gminy promują się same) • Nieumiejętne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego przez powiat i gminy (np. Sanktuarium Matki Bożej w Bujakowie – Opiekunki Środowiska Naturalnego, Szlak Architektury Drewnianej), cmentarz żydowski – zabytkowe macewy) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom • Spadek atrakcyjności środowiska naturalnego spowodowany jego zanieczyszczeniem na skutek niskiej emisji pochodzącej z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski • Niewykorzystanie potencjału turystycznego z powodu niedostosowania infrastruktury noclegowej i hotelowej do potrzeb turystów • Skomplikowana dla turystów komunikacja pomiędzy atrakcjami turystycznymi powiatu komunikacją publiczną z powodu braku bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami i nieatrakcyjnych godzin kursowania komunikacji • Niska efektywność promocji turystycznej spowodowana brakiem współpracy w tym zakresie powiatu i gmin • Niska świadomość wśród turystów nt. występowania w powiecie mikołowskim walorów dziedzictwa kulturowego (np. Sanktuarium Matki Bożej w Bujakowie – Opiekunki Środowiska Naturalnego, Szlak Architektury Drewnianej), cmentarz żydowski – zabytkowe macewy)

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski	
	• Mała konkurencyjność powiatu pod względem infrastruktury noclegowej • Turystyczne obiekty noclegowe powiatu mikołowskiego nie są wyposażone w zaplecze sportowo-rekreacyjne (poza siłownią i stołem bilardowym), podczas gdy obiekty usytuowane w gminach ościennych, częściej takie zaplecze posiadają (dot. Katowic, powiatu pszczyńskiego i Tychów) • Mniej rozwinięta infrastruktura noclegowa wpływa na mniejszą liczbę udzielanych w powiecie noclegów • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski • Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media), pojawiała się na portalu internetowym Facebook. Tylko dwie z pięciu gmin powiatu mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu • Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga te nie pojawiają się na stronach internetowych, przez co trudny może być do osiągnięcia efekt identyfikacji określonych znaków graficznych z daną miejscowością/gminą
Proponowane zadania realizacyjne	• Opracowanie i ustawienie informacji o atrakcjach turystycznych przy głównych drogach przebiegających przez powiat mikołowski (tzw. kotwice) • Współpraca z organizacjami kulturowymi, turystycznymi centrami w zakresie promocji i sprzedaży oferty turystycznej • Rozwój współpracy z touroperatorami w zakresie zwiększenia dostępności oferty turystycznej • Organizacja cyklicznych wizyt promocyjno-studyjnych dla touroperatorów oraz dziennikarzy • Przygotowanie atrakcyjnego przewodnika wraz z mapą po atrakcjach turystycznych ziemi mikołowskiej w wersji papierowej i on-line, przystosowanego do wyświetlania na urządzeniach mobilnych • Rozwój współpracy z okolicznymi centrami wypoczynkowymi i konferencyjnymi w zakresie tworzenia wspólnej oferty spędzania czasu wolnego przez gości tych obiektów
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• I.2. Wzbogacenie oferty czasu wolnego • II.2. Rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów •
Powiązanie ze Strategią Rozwoju	• 16. Rozwinięty sektor turystyczny

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski	
Gminy Mikołów 2008-2015	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• III Promowanie rozwoju turystyki i sportu
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 2.III. Rozwój i spójne zarządzanie ofertą aktywnego spędzania czasu wolnego w Mieście.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 2. Społeczność gminy wysoce zintegrowana, aktywnie uczestnicząca w rozwoju gminy i korzystająca z wysokiej jakości usług publicznych
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• I-2-A: Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki, kultury, sportu i rekreacji, a przez to wzrost atrakcyjności spędzania czasu wolnego na terenie powiatu mikołowskiego.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 1. Rozwój regionu • 4. Sprzedaż produktów i usług

Źródło: opracowanie własne

Tabela 71. Opis celu operacyjnego 3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim	

Źródła przewag konkurencyjnych	• Centralne położenie powiatu na terenie całej aglomeracji
	• Bliskość aglomeracji śląskiej
	• Dobra sieć drogowa, sieć kolejowa
	• Istnienie Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz muzeum na Szlaku Zabytków Techniki
	• Bogata i różnorodna oferta kulturalna na poziomie gminy (np. Mikołowskie Dni Muzyki – impreza regionalna, Festiwal Orkiestr Dętych, Muzeum Energetyki, Festiwal „Pod Górę", Puchar Polski Kanarków Kształtnych)
	• Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem
	• Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń (pożądane większe wsparcie samorządu)
	• Kultywowanie lokalnej tradycji:
	  o produkty regionalne, np. kopa ornontowicka;
	  o działalność chórów, organizacji śpiewaczych i innych organizacji np. w Orzeszu-Mościskach zespół regionalny Szarotki prowadzi izbę regionalną, gdzie kultywuje tradycje śląskie – zapraszają do siebie młodzież i dzieci, chodzą do szkół pokazywać, jak tradycyjnie kisi się kapustę, piecze kołocze, ciasta drożdżowe; drugim takim podmiotem jest Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie z Orzesza-Jaśkowic, który prowadzi podobną działalność co Szarotki – kultywuje zwyczaje i obrzędy śląskie oraz posługiwanie się gwarą);
	  o aktywność kół gospodyń wiejskich.
	• Dostęp do aglomeracji śląskiej i do Beskidu Śląskiego
	• Dużo atrakcyjnych terenów zielonych
	• Tereny zielone dobrze zagospodarowane – trasy rowerowe, ścieżka zdrowia, baseny, siłownie zewnętrzne
	• Bitwa wyrska – element marki całego powiatu mikołowskiego
	• Istniejące naturalne jezioro Wicie oraz stawy leśne
	• Istniejące posiadające już wyrobioną dobrą markę podmioty przetwórstwa rolno-spożywczego (np. Rolnik, Przełom, FVZ Deli Meat, masarnie – Bienioszek, Wałach, Widenka, piekarnie – Bittner, Jarczyk, Szmajduch, Skiba)

Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Zanieczyszczenie środowiska – niska emisja pochodząca z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym • Słaba infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa, hotelowa (powiat atrakcyjny turystycznie) • Słabo rozwinięta komunikacja publiczna na terenie powiatu mikołowskiego, brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych)

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim	
	• Niska atrakcyjność infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym wskutek niewykorzystania istniejących warunków naturalnych (np. Góra św. Wawrzyńca) • Brak wspólnej platformy promocji powiatu i gmin (gminy promują się same) • Nieumiejętne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego przez powiat i gminy (np. Sanktuarium Matki Bożej w Bujakowie – Opiekunki Środowiska Naturalnego, Szlak Architektury Drewnianej), cmentarz żydowski – zabytkowe macewy) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom • Spadek atrakcyjności środowiska naturalnego spowodowany jego zanieczyszczeniem na skutek niskiej emisji pochodzącej z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym. • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski • Niewykorzystanie potencjału turystycznego z powodu niedostosowania infrastruktury noclegowej i hotelowej do potrzeb turystów. • Niska atrakcyjność infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym wskutek niewykorzystania istniejących warunków naturalnych (np. Góra św. Wawrzyńca) • Skomplikowana dla turystów komunikacja pomiędzy atrakcjami turystycznymi powiatu komunikacją publiczną z powodu braku bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami i nieatrakcyjnych godzin kursowania komunikacji • Niska efektywność promocji turystycznej spowodowana brakiem współpracy w tym zakresie powiatu i gmin • Niska świadomość wśród turystów nt. występowania w powiecie mikołowskim walorów dziedzictwa kulturowego (np. Sanktuarium Matki Bożej w Bujakowie – Opiekunki Środowiska Naturalnego, Szlak Architektury Drewnianej), cmentarz żydowski – zabytkowe macewy) • Mała konkurencyjność powiatu pod względem infrastruktury noclegowej • Turystyczne obiekty noclegowe powiatu mikołowskiego nie są wyposażone w zaplecze sportowo-rekreacyjne (poza siłownią i stołem bilardowym), podczas gdy obiekty usytuowane w gminach ościennych, częściej takie zaplecze posiadają (dot. Katowic, pszczyńskiego i Tych) • Mniej rozwinięta infrastruktura noclegowa wpływa na mniejszą liczbę udzielanych w powiecie noclegów • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim	
	• Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media), pojawiała się na portalu internetowym Facebook. Tylko dwie z pięciu gmin powiatu mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu • Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga te nie pojawiają się na stronach internetowych, przez co trudny może być do osiągnięcia efekt identyfikacji określonych znaków graficznych z daną miejscowością/gminą
Proponowane zadania realizacyjne	• Stworzenie powiatowego szlaku architektury sakralnej i festiwalu muzyki sakralnej (koncerty w kościołach w powiecie, zaangażowanie miejscowych chórów czy grup śpiewaczych, organizacja wydarzeń dopełniających) • Organizacja i promocja spacerów historycznych po powiecie • Przygotowanie atrakcyjnego przewodnika wraz z mapą po atrakcjach turystycznych ziemi mikołowskiej w wersji papierowej i on-line, przystosowanego do wyświetlania na urządzeniach mobilnych • Wsparcie kultywowania tradycji śląskich i gwary śląskiej • Opracowanie oferty nawiązującej do lokalnych i regionalnych potraw kulinarnych, wyrobów spożywczych oraz trunków
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• I.2. Wzbogacenie oferty czasu wolnego • II.2. Rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów •
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 6. Kultura – wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczności lokalnej • 16. Rozwinięty sektor turystyczny
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• I Promowanie niepowtarzalnych tradycji, zwyczajów i walorów kulturowych regionu • III Promowanie rozwoju turystyki i sportu
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 2.I. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej w Mieście Orzesze. • 2.III. Rozwój i spójne zarządzanie ofertą aktywnego spędzania czasu wolnego w Mieście.

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 3. Przestrzeń gminy wysokiej jakości, atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających gminę.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• I-2-A: Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki, kultury, sportu i rekreacji, a przez to wzrost atrakcyjności spędzania czasu wolnego na terenie powiatu mikołowskiego.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 1. Rozwój regionu • 4. Sprzedaż produktów i usług • 5. Przewaga konkurencyjna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 72. Opis celu operacyjnego 3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego	
Źródła przewag konkurencyjnych	• Bliskość aglomeracji śląskiej • Rozwinięta infrastruktura edukacyjna (sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych o różnych profilach) • Zrównoważony rozwój (równowaga pomiędzy strefami przemysłowymi i zielonymi) • Istnienie Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz muzeum na Szlaku Zabytków Techniki • Bogata i różnorodna oferta kulturalna na poziomie gminy (np. Mikołowskie Dni Muzyki – impreza regionalna, Festiwal Orkiestr Dętych, Muzeum Energetyki, Festiwal „Pod Górę", Puchar Polski Kanarków Kształtnych) • Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem • Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń (pożądane większe wsparcie samorządu)

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego	
	• Kultywowanie lokalnej tradycji: o produkty regionalne, np. kopa ornontowicka; o działalność chórów, organizacji śpiewaczych i innych organizacji np. w Orzeszu-Mościskach zespół regionalny Szarotki prowadzi izbę regionalną, gdzie kultywuje tradycje śląskie – zapraszają do siebie młodzież i dzieci, chodzą do szkół pokazywać, jak tradycyjnie kisi się kapustę, piecze kołocze, ciasta drożdżowe; drugim takim podmiotem jest Regionalny Zespół Śpiewaczy Jaśkowiczanie z Orzesza-Jaśkowic, który prowadzi podobną działalność co Szarotki – kultywuje zwyczaje i obrzędy śląskie oraz posługiwanie się gwarą); o aktywność kół gospodyń wiejskich. • Dobre miejsce do życia • Dostęp do aglomeracji śląskiej i do Beskidu Śląskiego • Dużo atrakcyjnych terenów zielonych • Tereny zielone dobrze zagospodarowane – trasy rowerowe, ścieżka zdrowia, baseny, siłownie zewnętrzne • Istniejące naturalne jezioro Wicie oraz stawy leśne
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Zanieczyszczenie środowiska – niska emisja pochodząca z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym • Słaba infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa, hotelowa (powiat atrakcyjny turystycznie) • Słabo rozwinięta komunikacja publiczna na terenie powiatu mikołowskiego, brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Niewystarczająca koordynacja przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych) • Niewykorzystanie istniejących warunków naturalnych do infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym (np. Góra św. Wawrzyńca) • Niska atrakcyjność infrastruktury o charakterze turystyczno-wypoczynkowym wskutek niewykorzystania istniejących warunków naturalnych (np. Góra św. Wawrzyńca) • Nakładanie się terminów przedsięwzięć o charakterze ponadgminnym (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocyjnych), skutkujące mniejszą frekwencją i zawężeniem wyboru potencjalnym uczestnikom • Trudności w dojeździe do pracy, szkoły, na wydarzenia sportowe i kulturalne osób nieposiadających własnego środka transportu, wywołane brakiem bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Spadek atrakcyjności środowiska naturalnego spowodowany jego zanieczyszczeniem na skutek niskiej emisji pochodzącej z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego	
Proponowane zadania realizacyjne	• Zapewnienie dużej dostępności obiektów sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców powiatu mikołowskiego i osób odwiedzających • Rozwój i wyposażenie (o jednakowe oznakowanie i elementy małej architektury) sieci ścieżek przyrodniczych, kulturowych i sportowo-rekreacyjnych na terenie powiatu mikołowskiego • Tworzenie nowych i promocja istniejących miejsc rekreacji i wypoczynku na świeżym powietrzu • Wsparcie organizacji tworzących ofertę spędzania czasu wolnego
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• I.2. Wzbogacenie oferty czasu wolnego • II.2. Rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów • I.3. Aktywizacja kapitału społecznego mieszkańców •
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 1. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych – wysoka jakość wód • 2. Ochrona zasobów ziemi poprzez racjonalną gospodarkę odpadami • 3. Ochrona powietrzna atmosferycznego – wysoka jakość powietrza • 4. Zróżnicowana fauna i flora – wysoka jakość środowiska przyrodniczego w mieście
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych • 4. Czyste i przyjazne środowisko gminy Ornontowice
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• III Promowanie rozwoju turystyki i sportu
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 2.I. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej w Mieście Orzesze. • 2.III. Rozwój i spójne zarządzanie ofertą aktywnego spędzania czasu wolnego w Mieście.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 3. Przestrzeń gminy wysokiej jakości, atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających gminę.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• I-2-A: Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki, kultury, sportu i rekreacji, a przez to wzrost atrakcyjności spędzania czasu wolnego na terenie powiatu mikołowskiego.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa	• Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie

Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego	
Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 1. Rozwój regionu

Źródło: opracowanie własne

Tabela 73. Opis celu operacyjnego 4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów

Cel strategiczny 4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów	
Źródła przewag konkurencyjnych	• Centralne położenie powiatu na terenie całej aglomeracji • Bliskość aglomeracji śląskiej • Dobra sieć drogowa, sieć kolejowa • Dodatni bilans migracyjny – na terenie powiatu osiedla się więcej osób, mniej odpływa • Rozwinięta infrastruktura edukacyjna (sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych o różnych profilach) • Zrównoważony rozwój (równowaga pomiędzy strefami przemysłowymi i zielonymi) • Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem • Niskie bezrobocie • Dostęp do aglomeracji śląskiej i do Beskidu Śląskiego • Istniejące posiadające już wyrobioną dobrą markę podmioty przetwórstwa rolno-spożywczego (np. Rolnik, Przełom, FVZ Deli Meat, masarnie – Bienioszek, Wałach, Widenka, piekarnie – Bittner, Jarczyk, Szmajduch, Skiba)
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Zanieczyszczenie środowiska – niska emisja pochodząca z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym • Słaba promocja terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie • Brak wspólnej platformy promocji powiatu i gmin (gminy promują się same) • Brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Spadek atrakcyjności środowiska naturalnego spowodowany jego zanieczyszczeniem na skutek niskiej emisji pochodzącej z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym. • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu

Cel strategiczny 4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów	
	mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski. • Niskie zainteresowanie spowodowane osobną promocją przez poszczególne gminy i powiat terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie. • Niska efektywność podejmowanych oddzielnie działań promocji gospodarczej powiatu i gmin (gminy promują się same). • Mała liczba inwestycji na terenie powiatu spowodowana przede wszystkim ograniczoną powierzchnią terenów inwestycyjnych. • Brak jasno określonej specjalizacji gospodarczej powiatu, wyróżnika cechującego powiat. • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski. • Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media), pojawiała się na portalu internetowym Facebook. Tylko dwie z pięciu gmin powiatu mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu. • Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga te nie pojawiają się na stronach internetowych, przez co trudny może być do osiągnięcia efekt identyfikacji określonych znaków graficznych z daną miejscowością/gminą.
Zadania realizacyjne	• Stworzenie powiatowego centrum obsługi inwestora • Szkolenie kadr centrum obsługi inwestora • Opracowanie powiatowego serwisu promującego atrakcyjność inwestycyjną powiatu i dostępne tereny inwestycyjne • Stworzenie pakietu informacji dla inwestycji (foldery, ulotki, uczestnictwo w targach branżowych) • Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dla mieszkańców dot. korzyści płynących z inwestycji • Wykorzystanie środków unijnych przez gminy do reklamy zasobów inwestycyjnych • Przygotowanie terenów pod inwestycje – naniesienie na plan, uzbrojenie
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• III. Wsparcie przedsiębiorczości na terenie gminy
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 12. Wysoki poziom przedsiębiorczości i liczne inwestycje na terenie miasta • 13. Rozwinięta infrastruktura

Cel strategiczny 4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 1. Tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju gospodarczego w gminie
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• II Promowanie rozwoju gospodarczego
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 1.I. Spójna polityka Miasta wspierająca rozwój inwestycji mieszkaniowych na terenie Gminy • 1.II. Zapewnienie wysokiego poziomu obsługi mieszkańców Miasta Orzesze • 3.II. Pozyskiwanie inwestorów dla zaplanowanych i przygotowanych terenów inwestycyjnych. • 3.III. Promocja przedsiębiorczości i kreowanie postaw proprzedsiębiorczych.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 1. Przedsiębiorczość dopasowana do potrzeb gminy położonej w funkcjonalnym obszarze metropolitalnym
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• II-1-A Aktywizacja lokalnego rynku pracy oraz promocja zatrudnienia. • II-2-A Stworzenie przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu mikołowskiego.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (A) NOWOCZESNA GOSPODARKA Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 2. Rozwój społeczno-gospodarczy • 3. Rozwój przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne

Tabela 74. Opis celu operacyjnego 4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie

Cel strategiczny 4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie	
Źródła przewag konkurencyjnych	• Centralne położenie powiatu na terenie całej aglomeracji • Bliskość aglomeracji śląskiej • Dobra sieć drogowa, sieć kolejowa • Dodatni bilans migracyjny – na terenie powiatu osiedla się więcej osób, mniej odpływa • Rozwinięta infrastruktura edukacyjna (sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych o różnych profilach) • Zrównoważony rozwój (równowaga pomiędzy strefami przemysłowymi i zielonymi) • Współpraca gmin z terenu powiatu ze starostwem • Oddolne inicjatywy obywatelskie – działalność stowarzyszeń (pożądane większe wsparcie samorządu) • Niskie bezrobocie • Dostęp do aglomeracji śląskiej i do Beskidu Śląskiego • Atrakcyjne miejsce do zamieszkania, tutaj przeprowadza się wiele osób z Katowic i całej aglomeracji • Istniejące posiadające już wyrobioną dobrą markę podmioty przetwórstwa rolno-spożywczego (np. Rolnik, Przełom, FVZ Deli Meat, masarnie – Bienioszek, Wałach, Widenka, piekarnie – Bittner, Jarczyk, Szmajduch, Skiba)
Powiązanie z problemami i słabymi stronami	• Słaba promocja terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie • Brak wspólnej platformy promocji powiatu i gmin (gminy promują się same) • Brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych pomiędzy niektórymi gminami • Spadek atrakcyjności środowiska naturalnego spowodowany jego zanieczyszczeniem na skutek niskiej emisji pochodzącej z pieców opalanych węglem w budownictwie jednorodzinnym • Brak obcojęzycznych stron internetowych – jak wynika z analiz treści serwisów internetowych poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego, jedynie strona miasta Mikołowa dostępna jest w języku innym niż polski • Niskie zainteresowanie spowodowane osobną promocją przez poszczególne gminy i powiat terenów inwestycyjnych i terenów pod zamieszkanie. • Niska efektywność podejmowanych oddzielnie działań promocji gospodarczej powiatu i gmin (gminy promują się same). • Mała liczba inwestycji na terenie powiatu, spowodowana przede wszystkim ograniczoną powierzchnią terenów inwestycyjnych. • Brak jasno określonej specjalizacji gospodarczej powiatu, wyróżnika cechującego powiat. • Niewykorzystanie potencjału mediów społecznościowych – jak wynika z badania przeprowadzonego przez Instytut Monitorowania Mediów, większość publikacji dotyczących powiatu mikołowskiego (biorąc pod uwagę social media), pojawiała się na portalu internetowym Facebook. Tylko dwie z pięciu gmin powiatu mają na swoich stronach internetowych odniesienie do tego portalu.

Cel strategiczny 4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie	
	• Pomimo stworzenia systemu identyfikacji wizualnej dla miasta Mikołowa, Ornontowic oraz Orzesza, loga te nie pojawiają się na stronach internetowych, przez co trudny może być do osiągnięcia efekt identyfikacji określonych znaków graficznych z daną miejscowością/gminą.
Zadania realizacyjne	• Stworzenie powiatowego centrum obsługi przedsiębiorcy • Rozwój oferty instytucji otoczenia biznesu dla lokalnych przedsiębiorców (inkubator – wsparcie prawne i finansowe) • Wsparcie dla tworzenia inicjatyw coworkingowych, tworzenia sieci współpracy • Opracowanie pakietu wsparcia dla nowo powstałych przedsiębiorstw (np. darmowe biura za działania na rzecz gminy), wsparcie w interpretacji przepisów dla młodych małych przedsiębiorców – pomoc prawno-księgowa • Promocja gospodarcza powiatu mikołowskiego w mediach branżowych (wersje papierowe i elektroniczne) • Stworzenie interaktywnej bazy ofert Powiatowego Urzędu Pracy – uczeń-przedsiębiorca (a'la LinkedIn) – przedsiębiorcy zgłaszają oferty, studenci/uczniowie, że skończyli kształcenie • Opracowanie i przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnej dla inwestorów i przedsiębiorców
Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016-2023	• III. Wsparcie przedsiębiorczości na terenie gminy
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów 2008-2015	• 7. Edukacja – stworzenie systemu kształcenia dostępnego dla wszystkich, dostosowanego do potrzeb rynku • 12. Wysoki poziom przedsiębiorczości i liczne inwestycje na terenie miasta
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice 2007-2015	• 1. Tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju gospodarczego w gminie
Powiązanie ze Strategią Promocji Gminy Ornontowice z 2006 roku	• II Promowanie rozwoju gospodarczego
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012-2020	• 1.I. Spójna polityka Miasta wspierająca rozwój inwestycji mieszkaniowych na terenie Gminy • 3.I. Zbudowanie systemu wsparcia lokalnych przedsiębiorców. • 3.II. Pozyskiwanie inwestorów dla zaplanowanych i przygotowanych terenów inwestycyjnych. • 3.III. Promocja przedsiębiorczości i kreowanie postaw proprzedsiębiorczych.

Cel strategiczny 4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	
Cel operacyjny 4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry 2014-2022	• 1. Przedsiębiorczość dopasowana do potrzeb gminy położonej w funkcjonalnym obszarze metropolitalnym
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Powiatu Mikołowskiego na lata 2008-2015	• II-1-A Aktywizacja lokalnego rynku pracy oraz promocja zatrudnienia. • II-2-A Stworzenie przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu mikołowskiego.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	• Obszar priorytetowy: (A) NOWOCZESNA GOSPODARKA Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność
Powiązanie ze Strategią komunikacji marketingowej w zakresie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i kulturowej województwa śląskiego na lata 2014-2018	• 2. Rozwój społeczno-gospodarczy • 3. Rozwój przedsiębiorstw • 4. Sprzedaż produktów i usług • 5. Przewaga konkurencyjna

Źródło: opracowanie własne

14.2. Potencjalne źródła finansowania

Realizacja poszczególnych celów i zadań realizacyjnych przewidzianych w Podstrategii wiąże się z zaangażowaniem środków finansowych. Jednym z kluczowych założeń przy tworzeniu dokumentu strategii jest rozszerzenie jej zakresu poza wyłącznie ustawowe zadania samorządów, które wchodzą w skład powiatu mikołowskiego i włączenie również celów oraz zadań wspólnych dla partnerów społecznych.

W związku z tym przedstawiciele gmin i powiatu mikołowskiego mogą być inicjatorami i koordynatorami, ale nie wykonawcami, części zadań wskazanych w Podstrategii. Co za tym idzie zakres finansowania poszczególnych zadań realizacyjnych wskazanych w strategii wynikał będzie z ich charakteru i bezpośredniego wykonawcy. Zadania realizacyjne będą mogły być finansowane zarówno ze środków publicznych, jak i prywatnych.

Do źródeł finansowania ze środków publicznych można zaliczyć:

- środki z budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego – gmin i powiatu mikołowskiego;
- środki z budżetu państwa, m.in. z przekazywanych dotacji i programów realizowanych przez poszczególne ministerstwa.
  Jako przykłady można podać obecnie realizowane:

- programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Kultura Dostępna, Kultura ludowa i tradycyjna[37];
- dotacje na realizacje zadań publicznych z zakresu turystyki przekazywane przez Ministerstwo Sportu i Turystki[38];
- programy organizowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz dofinansowanie zadań przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach związanych z np. na edukacją ekologiczną, kampaniami promującymi ochronę środowiska (co ma znaczenie w szczególności w przypadku jednego z proponowanych produktów, jakim jest Naturalny Powiat Mikołowski - zawsze w formie)[39].

- zewnętrzne środki publiczne, w tym przede wszystkim pochodzące z funduszy europejskich, w szczególności w ramach regionalnego i krajowych programów operacyjnych oraz programów współpracy terytorialnej, takich jak:
  - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego;
  - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
  - Program Operacyjny Polska Cyfrowa;
  - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;
  - Program Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA;
  - INTERREG EUROPA 2014-2020.

Beneficjentem w ramach części działań wskazanych w programach operacyjnych mogą być nie tylko jednostki samorządu terytorialnego, ale także organizacje pozarządowe, dlatego też alternatywą dla samodzielnych działań gmin i powiatu mikołowskiego może być nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie powiatu i utworzenie wspólnej organizacji - stowarzyszenia, lokalnej organizacji turystycznej np. w formie klastra turystycznego, którego zadaniem będzie zarządzanie produktami turystycznymi.

Klaster będzie mógł pozyskiwać dotacje na realizowane przez siebie projekty z ww. programów finansowanych ze środków krajowych i budżetu Unii Europejskiej. Ponadto źródłem finansowania działań klastra mogą być:

- składki członkowskie,
- udział w przychodach za użytkowanie logo np. w przypadku produktu Smaczny Powiat Mikołowski - „Karasol śląskich smaków",
- wpłaty od sponsorów,
- przychody z usług realizowanych w ramach klastra, np. środki finansowe pobierane od uczestników wydarzeń, warsztatów i innych elementów wskazanych w produktach.
- Przychody z wygranych przetargów na usługi świadczone podmiotom sektora publicznego

---

[37] http://www.mkidn.gov.pl/media/po2016/dokumenty/20151008Kultura_Dostepna_2016.pdf

http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2016/dziedzictwo-kulturowe/kultura-ludowa-i-tradycyjna.php

[38] https://d1dmfej9n5lgmh.cloudfront.net/msport/article_attachments/attachments/78747/original/Otwarty_konkurs_ofert_na_realizacj%C4%99_zada%C5%84_publicznych_z_zakresu_turystyki_w_2016_roku.pdf?1444029894

[39] http://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/edukacja-ekologiczna/

http://www.wfosigw.katowice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=107&catid=15&Itemid=135

Finansowanie zadań przewidzianych do realizacji w ramach Podstrategii z sektora prywatnego jest możliwe przy zadaniach realizowanych przez prywatnych przedsiębiorców, mieszkańców i innych organizacji prywatnych. W zależności od rodzaju i charakteru zadań mogą one być realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP).

15. Portfel usług i produktów gospodarczych, turystycznych i sportowo-rekreacyjnych

Produkt to wszystkie dobra i usługi wytwarzane i oferowane przez jednostki samorządu terytorialnego w celu zaspokojenia określonych potrzeby konsumentów – grup docelowych (mieszkańców, turystów, przedsiębiorców).

Produkt bazuje na posiadanym potencjale, jest łatwy do zidentyfikowania dla grup docelowych, stanowi przewagę konkurencyjną w stosunku do innych jednostek i posiada określoną wyróżniającą tożsamość.

Tabela 75. Produkt 1 – Tradycyjnie nowoczesny Powiat Mikołowski

Nazwa produktu 1:	**Tradycyjnie nowoczesny Powiat Mikołowski**
Obszar geograficzny:	Cały obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego
Cel rozwoju produktu:	1. Promocja dziedzictwa kulturalnego powiatu 2. Zwiększenie wykorzystania potencjału związanego z tradycjami i historią powiatu
Liczba subproduktów:	3
Subprodukty:	1. Gwara i zwyczaje śląskie Produkt bazuje na wykorzystaniu istniejącego w powiecie potencjału, jakim jest posługiwanie się przez część społeczeństwa gwarą śląską i kultywowanie zwyczajów oraz tradycji śląskich. W ramach subproduktu dotyczącego gwary śląskiej przewiduje się realizację: • warsztatu, podczas którego uczestnicy mieliby możliwość zapoznania się z gwarą śląską i nauczenia się podstawowych zwrotów; • spektaklu amatorskiego teatru „Naumiony" działającego przy ARTerii Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach, który wystawia swoje przedstawienia wyłącznie w gwarze śląskiej oraz spotkania z aktorami teatru. • Przy tworzeniu programu warsztatu, jak i przy tworzeniu nowych spektakli warto skorzystać z wiedzy i doświadczenia Jana Szczęsnego z Orzesza, który w 2014 r. został Ślązakiem Roku lub Marty Twardzik, zdobywczyni tytułów: Gawędziarka Roku w 1998 r., „Ślązak Roku" w 1999 r. oraz wielu wyróżnień na przeglądach folklorystycznych. Drugim elementem subproduktu jest wykorzystanie kultywowanych na terenie powiatu tradycji i zwyczajów śląskich, m.in. twórczości lokalnych chórów oraz zespołów pieśni i tańca. W ramach produktu przewiduje się organizację przeglądów zespołów folklorystycznych z terenu powiatu mikołowskiego – *Mikołowski w dobrym tonie*. Przegląd będzie organizowany rotacyjnie, co roku w innej gminie powiatu mikołowskiego. Produkt bazuje również na wykorzystaniu istniejących w społeczności i przekazywanych z pokolenia na pokolenie lokalnych tradycji i zwyczajów, w szczególności tych, które związane są z okresem świąt, szczególnymi wydarzeniami, jak np. śluby itp. W związku z tym elementem subproduktu będą organizowane lekcje dla dzieci i młodzieży dotyczące zwyczajów pielęgnowanych na terenie powiatu oraz warsztaty realizowane w formie inscenizacji, na których uczestnicy w praktyce mogliby doświadczyć, jak przebiegały poszczególne obrzędy. Zarówno

Nazwa produktu 1:	Tradycyjnie nowoczesny Powiat Mikołowski
	lekcje, jak i warsztaty będą realizowane w okresie świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocnych. 2. Wydarzenia historyczne Oś subproduktu stanowią pomniki i miejsca pamięci zlokalizowane na terenie powiatu (np. Pomnik Pamięci Żołnierzy Września 1939 r. w Gostyni, „pomnik-grobowiec – Na Pasternioku" oraz obiekt militarny schron bojowy „Sowiniec" znajdujący się na terenie gminy Wyry w Gostyni. Wokół tych obiektów turystom zaproponowana została oferta składająca się z: • lekcji historycznej połączonej z możliwością zwiedzenia i obejrzenia sprzętu z II wojny światowej; • spacer historyczny np. na wzór organizowanego przez MOK Orzesze; • wydarzenia rekonstrukcyjnego – „Bitwa wyrska" z udziałem różnych grup rekonstrukcyjnych; • gry terenowej, która będzie łączyła wiedzę nt. wydarzeń i postaci historycznych powiatu oraz elementy dziedzictwa kulturowego (gwara, zwyczaje). Gra będzie organizowana na terenie gminy Wyry dzień przed lub dzień po dniu organizacji wydarzenia rekonstrukcyjnego, aby do przeprowadzenia gry włączyć grupy rekonstrukcyjne. 3. Tradycje górnicze, hutnicze i energetyczne Subprodukt opiera się na funkcjonującym na terenie powiatu Muzeum Energetyki oraz istniejącej Hałdzie Skalny przy Kopalni Węgla Kamiennego „Bolesław Śmiały" w Łaziskach Górnych. W ramach działalności muzeum organizowane są lekcje, warsztaty lub pokazy z zakresu: fizyki, chemii, robotyki, elektryczności, elektroniki. Na szczególną uwagę zasługuje demonstracja wyładowań elektrycznych na szklanej butelce oraz wyładowań o napięciu rzędu 1 mln woltów. Drugim elementem produktu będzie prowadzenie lekcji i warsztatów mających na celu pokazanie tradycji górniczych i połączenie ciężkiego przemysłu z naturą. Lekcje będą połączone z wejściem na Hałdę Skalny oraz ze zwiedzaniem Kopalni Doświadczalnej „Barbara", posiadającej jako jedyny podmiot w Polsce akredytowane laboratorium do badań materiałów wybuchowych do użytku cywilnego oraz poligon doświadczalny.
Docelowe segmenty rynku:	Wiek: 6+ Płeć: kobiety i mężczyźni Status materialny: (dochód rozporządzalny na całą rodzinę): średnia krajowa i poniżej Długość pobytu: 2-3 dni Skład i liczebność grupy: • mieszkańcy i turyści indywidualni: o miłośnicy historii oraz pasjonaci górnictwa; o uczestnicy wydarzeń kulturalnych; o rodziny z dziećmi; o turyści tranzytowi. • turyści grupowi: o wycieczki szkolne;

Nazwa produktu 1:	Tradycyjnie nowoczesny Powiat Mikołowski
	○ wycieczki emerytów; ○ grupy rekonstrukcyjne; ○ chóry i zespoły folklorystyczne; ○ turyści tranzytowi.
Wykorzystywany potencjał:	1. Bogate dziedzictwo kulturalne (gwara śląska, zwyczaje i tradycje) i historia powiatu 2. Infrastruktura: • Schron bojowy „Sowiniec" obszaru warownego „Śląsk" w Gostyni; • Pomnik Pamięci Żołnierzy Września z 1939 r. oraz inne miejsca pamięci zlokalizowane na terenie powiatu; • Muzeum Energetyki; • Hałda Skalny; • Kopalnia Doświadczalna „Barbara". 3. Działające na terenie powiatu podmioty: • Chóry i zespoły pieśni i tańca (m.in. Chór „Mokrzanki", Zespół Regionalny „Mikołowianki", Zespół Muzyki Dawnej i Tańca Historycznego „Capella Nicopolensis", „Śląskie Bajery", Zespół Folklorystyczny „Marzanki", Chór „Jutrzenka", Regionalny Zespół Śpiewaczy „Szarotki", Regionalny Zespół Śpiewaczy „Jaśkowiczanie", Towarzystwo Śpiewacze „Dzwon", Chór Mieszany „Zorza", chóry: „Echo", „Wanda", „Moniuszko", grupa wokalna „Camerton"); • ARTeria Centrum Kultury i Promocji – teatr „Naumiony", Integracyjna Grupa Teatralna POMOST przy MOK w Orzeszu; • Stowarzyszenie na rzecz Zabytków Fortyfikacji Pro Fortalicium.
Unikalność oferty/ wyróżniki (uzasadnienie wyboru danego produktu):	Produkt bazuje na wykorzystaniu unikalnego potencjału kulturowego powiatu, jak gwara, zwyczaje czy tradycje górnicze. Są to elementy wyróżniające powiat na tle kraju i mogące stanowić zachętę do jego odwiedzenia. Na szczególną uwagę zasługuję teatr „Naumiony", który jako jeden z nielicznych organizuje spektakle w gwarze śląskiej oraz istniejące na terenie powiatu ciekawe obiekty związane z górnictwem, hutnictwem i energetyką. Ponadto odpowiednie turystyczne wykorzystanie obiektu militarnego znajdującego się na terenie gminy Wyry wiąże się z rosnącym zainteresowaniem turystyką militarną.
Działania konieczne dla wdrożenia produktu:	1. Opracowanie szczegółowej tematyki warsztatu dot. gwary śląskiej 2. Ustalenie lokalizacji i podmiotów przeprowadzających warsztat (instytucje samorządowe bądź nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi) 4. Wprowadzenie cyklicznych spektakli realizowanych przez teatr „Naumiony" 5. Opracowanie regulaminu przeglądu – Mikołowski w dobrym tonie 6. Ogłoszenie naboru do przeglądu – Mikołowski w dobrym tonie 7. Zebranie zgłoszeń od chórów i zespołów pieśni i tańca 8. Organizacja i przeprowadzenie przeglądu 9. Opracowanie scenariusza warsztatów i lekcji dotyczących zwyczajów śląskich (scenariusz powinien zostać dostosowany do grupy docelowej np.: dzieci, rodzice, seniorzy) 10. Ustalenie lokalizacji i podmiotów przeprowadzających warsztat (instytucje samorządowe bądź nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi)

Nazwa produktu 1:	Tradycyjnie nowoczesny Powiat Mikołowski
	11. Opracowanie scenariusza lekcji historycznej dot. wydarzeń II wojny światowej 12. Nawiązanie współpracy z grupami rekonstrukcyjnymi w celu ustalenia sposobu przeprowadzenia wydarzenia rekonstrukcyjnego i gry terenowej 13. Opracowanie scenariusza gry terenowej 14. Wyznaczenie terenu, gdzie zorganizowana będzie gra, i punktów kontrolnych 15. Nawiązanie współpracy z Kopalnią Doświadczalną „Barbara" w celu zorganizowania lekcji i warsztatów pokazowych 16. Działania informacyjno-promocyjne produktu, w tym: • opracowanie propozycji wycieczek dla poszczególnych grup docelowych i przekazanie ich do touroperatorów; • opracowanie artykułów promocyjnych i publikacja ich w mediach lokalnych i regionalnych oraz na portalach organizacji związanych z daną tematyką, np. grup rekonstrukcyjnych, chórów, zespołów folklorystycznych; • nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, w szczególności grupami rekonstrukcyjnymi i wspólne promowanie swojej działalności; • opracowanie komiksu dla dzieci przedstawiającego legendy, zwyczaje charakterystyczne dla powiatu. Komiks będzie wydawany w gwarze śląskiej.
Wiodący partnerzy:	• ARTeria – Centrum Kultury i Promocji • Stowarzyszenie na rzecz Zabytków Fortyfikacji Pro Fortalicium • Muzeum Energetyki • KWK „Bolesław Śmiały" • Kopalnia Doświadczalna „Barbara"
Kanały komunikacji:	• Internet • Media lokalne i regionalne (nawiązanie współpracy w celu promowania za pomocą opracowywanych artykułów, zachęcenie do zamieszczania aktualności o wydarzeniach realizowanych na terenie powiatu) • Spotkania bezpośrednie • Publikacje i wydawnictwa
Narzędzia promocji:	• Promocja wzajemna między różnymi organizacjami pozarządowymi • Media społecznościowe np. fanpage na Facebooku • Artykuły • Festiwale, wydarzenia, np. Bitwa wyrska, Przegląd chórów oraz zespołów pieśni i tańca • Komiks dla dzieci • Ambasadorzy szlaku

Źródło: opracowanie własne

Tabela 76. Produkt 2 - Smaczny Powiat Mikołowski – „Karasol[40] śląskich smaków"

Nazwa produktu 2:	Smaczny Powiat Mikołowski – „Karasol śląskich smaków"
Obszar geograficzny:	Cały obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego

[40] Karuzela

Nazwa produktu 2:	Smaczny Powiat Mikołowski – „Karasol śląskich smaków"
Cel rozwoju produktu:	1. Promocja tradycyjnej kuchni regionalnej 2. Integracja oferty kulinarnej powiatu mikołowskiego
Liczba subproduktów:	2
Subprodukty:	1. Szlak smaków powiatu mikołowskiego Powiat Mikołowski charakteryzuje się bogatym dziedzictwem kulinarnym, jednak nie jest ono w wystarczającym stopniu wykorzystywane i eksponowane. Jednym z elementów produktu będzie utworzenie sieci obiektów gastronomicznych, w których będzie można spróbować dań regionalnych, zjeść tradycyjny śląski obiad. Ponadto lokale gastronomiczne znajdujące się na szlaku oraz inne podmioty działające w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego (np. izby regionalne w Orzeszu i Ornontowicach) będą organizowały warsztaty, lekcje pokazowe tradycji i zwyczajów śląskich, np. kiszenie kapusty, pieczenie kołocza, pokaz rękodzieła oraz podczas warsztatów zaprezentowane zostanie również, jak wykorzystywany był dawny sprzęt gospodarstwa domowego. Po warsztatach będzie możliwość zabrania ze sobą np. upieczonego kołocza. W związku z tym, że powiat posiada tradycje piekarnicze i masarskie w ramach szlaku zostaną również wskazane obiekty, gdzie można będzie zobaczyć, jak wytwarzane są tradycyjne produkty w piekarniach i masarniach. Będzie również możliwość spróbowania wytworzonych produktów i ich zakupienia. Ważnymi miejscami na trasie szlaku będą także miejsca, gdzie będzie można zorganizować wspólną biesiadę, np. plenerowe pieczenie prosiaka (np. Zagroda Śląska – Gostyń, Ynzla, Ośrodek Baron w Orzeszu zlokalizowany nad stawem), która połączona będzie z festiwalem dobrych smaków – „Karasol śląskich smaków". Wszystkie obiekty wchodzące w skład szlaku smaków będą w czytelny i jednolity sposób oznakowane. 2. Produkty regionalne – pamiątka z powiatu mikołowskiego Subprodukt opiera się na produktach regionalnych wytwarzanych na terenie powiatu mikołowskiego. Część z nich wpisana jest na Listę Produktów Tradycyjnych publikowaną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Będą to mogły być produkty (np. tradycyjne pieczywo i wędliny), potrawy (np. futermeloki, kopa ornontowicka) bądź trunki (np. orzechówka, piwo mikołowskie, miody pitne). Wszystkie produkty będą oznakowane symbolem szlaku smaków powiatu mikołowskiego. Będą one dystrybuowane zarówno przez producentów, jak i w punktach gastronomicznych, w miejscach odwiedzanych przez turystów. Produkty te będą stanowiły swoistą pamiątkę z powiatu mikołowskiego.
Docelowe segmenty rynku:	Wiek: 16+ Płeć: kobiety i mężczyźni Status materialny: (dochód rozporządzalny na całą rodzinę): średnia i powyżej średniej krajowej Długość pobytu: 1-2 dni Skład i liczebność grupy: • Mieszkańcy i turyści indywidualni: o smakosze kuchni regionalnych; o uczestnicy wydarzeń kulturalnych;

Nazwa produktu 2:	Smaczny Powiat Mikołowski – „Karasol śląskich smaków"
	o rodziny z dziećmi; o turyści tranzytowi; • turyści grupowi: o turyści tranzytowi; o turyści biznesowi (np. uczestniczący w imprezach integracyjnych na terenie powiatu lub uczestniczący w konferencjach, spotkaniach branżowych np. w Katowicach i przejeżdżający przez powiat mikołowski).
Wykorzystywany potencjał:	1. Dziedzictwo kulinarne: • tradycyjne potrawy: o kopa ornontowicka; o kompot z bani; o kołocz, rolada, kluski, modro kapusta; o żurek mikołowski; o werfleisch; o tradycyjne pieczywo, wędliny (np. sznita z tustym, ogórkiem kiszonym); o ciaperkapusta; o chachor szałot; o odpustowe pierniki, makarony, futermeloki, zozwory; o potrawy świąteczne – makówki, moczka; o orzechówka; o piwo mikołowskie; o miody pitne; • tradycje piekarnicze i masarskie; • działalność organizacji pozarządowych związana z zachowaniem dziedzictwa kulinarnego, m.in. Koła Gospodyń Wiejskich w Ornontowicach (przedstawicielki Koła Gospodyń Wiejskich z Ornontowic trzy razy z rzędu wygrały Festiwal Kuchni Śląskiej „Śląskie Smaki" w kategorii amatorów, zdobywając trzy razy złoty durszlak). 2. Obiekty na szlaku smaków powiatu mikołowskiego: • Dom Przyjęć Pod Białym Orłem, restauracja Valdi Plus, Zajazd Kasztelański – Dom Śląskiej Kultury w Woszczycach, restauracja Timberland w Zawadzie, restauracja Vega w Gardawicach, cukiernia Cichoń w Ornontowicach, Restauracja „U Kusia" Mikołów-Mokre, „Stara Chata" w Gostyni, Restauracja Ratuszowa w Mikołowie; • izby regionalne w Orzeszu i Ornontowicach; • Zagroda Śląska – Gostyń, Ynzla w Łaziskach Górnych.
Unikalność oferty/ wyróżniki (uzasadnienie wyboru danego produktu):	Unikalność oferty polega na połączeniu propozycji poszczególnych obiektów zlokalizowanych na terenie powiatu w jeden szlak. Ważnym wyróżnikiem produktu jest fakt, że opiera się on na wykorzystaniu tradycyjnych receptur (np. Kopa ornontowicka – zarejestrowany produkt lokalny) i lokalnych zwyczajów. Ponadto produkt ma charakter całoroczny, czyli może zainteresować turystów nie tylko w sezonie letnim.

Nazwa produktu 2:	Smaczny Powiat Mikołowski – „Karasol śląskich smaków"
Działania konieczne dla wdrożenia produktu:	1. Utworzenie listy lokali serwujących dania regionalne, a także tych, które chciałyby w swojej ofercie takie dania posiadać oraz obiektów zainteresowanych prowadzeniem warsztatów kulinarnych 2. Utworzenie listy tradycyjnych dań charakterystycznych dla powiatu mikołowskiego 3. Wyznaczenie standardów obsługi klienta i przygotowania dań w restauracjach oraz okresowe weryfikowanie stopnia spełnienia tych standardów 4. Przygotowanie pakietu korzyści związanych z uczestnictwem w szlaku kulinarnym dla restauracji znajdujących się na szlaku np. wspólna promocja na różnego rodzaju wydarzeniach, w wydawanych publikacjach, zamieszczanie darmowych reklam na stronach samorządowych 5. Opracowanie logo Szlaku smaków powiatu mikołowskiego 6. Oznakowanie obiektów znajdujących się na szlaku 7. Opracowanie scenariuszy warsztatów i lekcji pokazowych (dostosowanych do grup docelowych) 8. Przygotowanie zakładów masarskich i piekarniczych do przyjęcia turystów zainteresowanych tradycyjną produkcją wyrobów 9. Zintegrowanie i wsparcie we wprowadzeniu na rynek oferty produktów regionalnych w formie pamiątki do sprzedaży 10. Nabór producentów zainteresowanych sprzedażą swoich produktów regionalnych w ramach Szlaku 11. Zapewnienie odpowiedniej jednolitej wizualizacji opakowań produktów regionalnych oraz ekspozycji produktów u pośredników sprzedających pamiątki 12. Wprowadzenie do sprzedaży produktów regionalnych w ramach Szlaku 13. Wyznaczenie lokalizacji miejsc, gdzie będzie można zorganizować wspólne biesiadowanie na świeżym powietrzu w poszczególnych gminach 14. Działania informacyjno-promocyjne produktu, w tym: • Ustalenie częstotliwości organizowania festiwalu dobrych smaków – „Karasol śląskich smaków" połączonego z jarmarkiem produktów regionalnych. Proponuje się organizację festiwali co roku w innej gminie powiatu. • Stworzenie zakładki na stronach poszczególnych gmin i powiatu dotyczącej Szlaku i produktów regionalnych. Na stronie będzie znajdowała się mapa, na której oznaczone będą obiekty, gdzie można spróbować bądź kupić poszczególne danie/produkt regionalny. Dodatkowo będą tam znajdowały się opisy poszczególnych dań i produktów. • Opracowanie książki kucharskiej z przepisami z tradycyjną kuchnią powiatu pt. „Karasol śląskich smaków": o wybór przepisów kuchni regionalnej; o przygotowanie opisów i zdjęć do książki; o wydanie i promocja publikacji. • Opracowanie artykułów dot. Szlaku i ich publikacja w pismach i na portalach związanych z kulinariami. • Nagranie i publikacja viralowych filmików promujących lokalne wydarzenia i atrakcje turystyczne.

Nazwa produktu 2:	Smaczny Powiat Mikołowski – „Karasol śląskich smaków"
Wiodący partnerzy:	Lokalni restauratorzy, piekarnie, masarnie, producenci wyrobów regionalnych, koła gospodyń wiejskich i inne organizacje pozarządowe działające w obszarze zachowania dziedzictwa kulinarnego
Kanały komunikacji:	• Internet • Media lokalne i regionalne (nawiązanie współpracy w celu promowania za pomocą opracowywanych artykułów, zachęcenie do zamieszczania aktualności o wydarzeniach realizowanych na terenie powiatu) • Spotkania bezpośrednie
Narzędzia promocji:	• Artykuły • Festiwale, wydarzenia • Publikacje – książka kucharska • Zakładka na stronach poszczególnych gmin i powiatu dotycząca Szlaku i produktów regionalnych wraz z elektroniczną mapą obiektów na szlaku • Ambasadorzy szlaku

Źródło: opracowanie własne

Tabela 77. Produkt 3 – Naturalny Powiat Mikołowski – zawsze w formie

Nazwa produktu 3:	Naturalny Powiat Mikołowski – zawsze w formie
Obszar geograficzny:	• Cały obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego
Cel rozwoju produktu:	1. Edukacja ekologiczna 2. Promowanie zdrowego trybu życia
Liczba subproduktów:	3
Subprodukty:	1. Szlak przyrodniczy powiatu mikołowskiego Wszystkie tereny cenne przyrodniczo zlokalizowane na terenie powiatu mikołowskiego zostaną oznakowane w jednolity sposób i będą włączone do szlaku przyrodniczego powiatu mikołowskiego. Na szlaku znajdą się m.in. następujące miejsca: • Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie • Planty w Mikołowie • Pomniki przyrody w Orzeszu • Stawy w Orzeszu • Park Krajobrazowy Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich na terenie Orzesza • Pomnik przyrody „Dęby Ornontowickie" • Zabytkowy Park Gminny w Ornontowicach • Świątynia Dumania – Park Archanioła w Ornontowicach • Stawy w Gminie Wyry • Pomnik Przyrody w Gostyni – dąb Na szlaku będzie można nie tylko podziwiać naturę, ale także wyznaczone zostaną ścieżki edukacyjne, które będą przybliżały rośliny znajdujące się na szlaku korzystającym z niego osobom. Ponadto w obiektach znajdujących się na szlaku, jak np. ŚOB, będą prowadzone terenowe warsztaty przyrodnicze. Dodatkowo raz w roku organizowany będzie internetowy konkurs fotograficzny na najlepsze zdjęcie przedstawiające walory przyrodnicze powiatu mikołowskiego. Zdjęcia będą publikowanie w specjalnej zakładce

Nazwa produktu 3:	Naturalny Powiat Mikołowski – zawsze w formie
	na stronach poszczególnych gmin i powiatu dotyczącej Szlaku przyrodniczego powiatu mikołowskiego. Konkurs ten może być organizowany we współpracy ze Śląskim Ogrodem Botanicznym, który obecnie organizuje cykliczne plenerowe wystawy fotografii przyrodniczej. 2. Spójny system ścieżek i miejsc rekreacyjnych Produkt zakłada, że wszystkie ścieżki rowerowe zlokalizowane na terenie poszczególnych gmin (m.in. wykonane w ramach projektu „Rowerem przez") oraz te, które są obecnie planowane, będą połączone ze sobą i będą tworzyły jeden spójny system możliwy do przejechania przez turystów i mieszkańców ceniących aktywny tryb życia. Ścieżki będą w jednolity sposób oznakowane na terenie całego powiatu. Ścieżki będą połączone z miejscami rekreacji, np. terenami tzw. Ścieżki zdrowia w okolicach stawu Klyta w Łaziskach Górnych, planowanym parkiem linowym w Łaziskach Górnych, Świątynią Dumania w Ornontowicach, Ynzlą, kompleksem „Żabka". Ścieżki będą również połączone z systemem istniejących ścieżek, np. na terenie powiatu pszczyńskiego. Dla osób, które preferują inne formy aktywności, wyznaczone zostały ścieżki spacerowe oraz trasy do nordic walking oraz zajęcia z nordic walking przeznaczone głównie dla seniorów. Zimą alternatywą dla nordic walkingu będzie wykorzystywanie przygotowanych tras do uprawiania narciarstwa biegowego. Na produkt składają się również trasy konne. Na terenie powiatu funkcjonują stajnie i stadniny, które umożliwiają korzystanie z tego typu usług. 3. Imprezy sportowo-rekreacyjne Jednym z elementów produktu będzie organizacja sztandarowych, cyklicznych imprez sportowo-rekreacyjnych, np.: • gra terenowa – bieg na orientację dla całych rodzin, która będzie łączyła umiejętności związane z orientacją w przestrzeni z wiedzą nt. zasobów naturalnych powiatu; • rajd rowerowy połączony z piknikiem organizowanym w różnych miejscach rekreacyjnych na terenie powiatu, np. Ynzla; • pokazy konne; • mikołowski bieg narciarski. Charakter imprez zapewni zainteresowanie turystów i pasjonatów sportów zarówno w sezonie letnim, jak i zimowym.

Docelowe segmenty rynku:	Wiek: 6+
	Płeć: kobiety i mężczyźni
	Status materialny: (dochód rozporządzalny na całą rodzinę): średnia krajowa i poniżej
	Długość pobytu: 2-3 dni
	Skład i liczebność grupy:
	
	• Mieszkańcy i turyści indywidualni:
	  o pasjonaci sportów (rowerzyści, osoby uprawiające nordic walking, jeździectwo konne i narciarstwo biegowe);
	  o osoby ceniące aktywny tryb życia;
	  o rodziny z dziećmi;

Nazwa produktu 3:	Naturalny Powiat Mikołowski – zawsze w formie
	• turyści grupowi: o wycieczki szkolne (zwłaszcza w przypadku pierwszego subproduktu i organizacji terenowych warsztatów przyrodniczych); o turyści biznesowi.
Wykorzystywany potencjał:	1. Atrakcyjne tereny zielone: o Śląski Ogród Botaniczny (ŚOB) w Mikołowie (ścieżki rekreacyjno-przyrodnicze, plac zabaw, terenowe warsztaty przyrodnicze dla uczniów szkół podstawowych, młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej, seniorów, organizacja zlotów, spotkań, warsztatów integracyjnych dla firm i szkół w połączeniu z edukacją przyrodniczą i ekologiczną); o Planty (mikołowski park założony w XVIII wieku, jeden z najlepiej zachowanych, w stosunku do pierwotnego kształtu, parków w aglomeracji górnośląskiej); o Pomniki przyrody (dąb szypułkowy (Quercus robur L.) w dzielnicy Zawiść – 400-centymetrowy obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm od podłoża; wiąz górski (Ulmus glabra Huds.) w centrum Orzesza 510-centymetrowy obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm od podłoża); o Kompleks stawów Pasieki (Pasieki, Zaborze I, Zaborze II i Długi); o Park Krajobrazowy Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich (część Królówki, Woszczyc, Zazdrości i Zawady), liczne ścieżki oraz dukty leśne; o Pomniki przyrody w Ornontowicach (73 dęby szypułkowe, o obwodach do ok. 360 cm, długość alei wynosi 1120 metrów); o Pomnik Pasterniok. 2. Tereny zielone dobrze zagospodarowane – trasy rowerowe, ścieżka zdrowia, baseny, siłownie zewnętrzne 3. Miejsca rekreacji: o „Ścieżki zdrowia" w okolicach stawu Klyta w Łaziskach Górnych; o planowany park linowy w Łaziskach Górnych; o Świątynia Dumania w Ornontowicach; o Ynzla. 4. Liczne obiekty sportowo-rekreacyjne m.in.: Mikołów: o kryta pływalnia „Aqua-Plant"; o hala sportowa MOSiR; o Otwarte Kąpielisko Miejskie; o Ośrodek Rekreacyjny Planty (lodowisko, kort); o Ośrodek Rekreacyjny Planty (kąpielisko); o Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB; o kompleks sportowo-rekreacyjny przy ul. Zawilców; o siłowania TKKF na Kąpielisku Miejskim; o kompleks 3 boisk sportowych „Moje boisko – Orlik 2012"; o Domek Parkowy;

Nazwa produktu 3:	Naturalny Powiat Mikołowski – zawsze w formie
	o Stadion Miejski AKS; o boisko piłkarskie LKS 45 Bujaków; o boisko piłkarskie KS Burza Borowa Wieś; o boisko piłkarskie KS Kamionka; o boisko piłkarskie LKS Orzeł Mokre; o boisko piłkarskie LKS Strażak; o stajnia Gota; o stajnia Montana; o stadnina Pandor; o Śląski Ogród Botaniczny (miejsce do uprawiania biegów, nordic walking, narciarstwa biegowego, tai chi, jogi); Łaziska Górne: o Stadion Miejski; o Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (hala, kręgielnia, siłownia); o hala sportowa z widownią; o kręgielnia przy hali sportowej; o siłownia; o 3 siłownie zewnętrzne; o Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy „Żabka" (latem otwarte kąpielisko oraz boisko siatkówki i piłki nożnej, korty tenisowe, natomiast zimą lodowisko); o Skatepark; o Mavi Area Squash & Fitness; Orzesze: o boisko orlik w Orzeszu połączone z placem zabaw i siłownią; o 6 siłowni zewnętrznych: w Orzeszu przy ul. Bukowina, Kwiatowej i Skośnej oraz w Woszczycach, Zgoniu i Gardawicach; o boisko sportowe LKS Woszczcyce; o boisko sportowe LKS Gardawice; o stadion MKS Sokół w Orzeszu; o Fabryka Energii w Orzeszu; o Fight Club Niepokorni w Orzeszu; o kompleks sportowy wraz z bieżnią przy Zespole Szkół; o sale gimnastyczne w każdym z trzech gimnazjów i szkołach podstawowych; o sieć tras rowerowych; o stadnina Profit w Zazdrości; o stadnina Stajnia pod Lasem w Zazdrości; o Stajnia na Królówce. Ornontowice: o boisko główne GKS Gwarek, o zespół boisk orlik przy ul. Akacjowej, o zespół boisk orlik przy ul. Okrężnej, o boisko treningowe przy ul. Klasztornej, o boisko syntetyczne przy Gimnazjum, o boisko piłkarskie wraz z bieżnią przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych, o sala gimnastyczna przy Gimnazjum, o sale gimnastyczne w Zespole Szkolno-Przedszkolnym,

Nazwa produktu 3:	Naturalny Powiat Mikołowski – zawsze w formie
	o sala gimnastyczna w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych, o 4 siłownie na świeżym powietrzu, o 5 ogólnodostępnych placów zabaw. Wyry: o Obiekt Sportowo-Rekreacyjny im. Braci Góralczyków w Wyrach; o Teren Rekreacyjno-Sportowy w Gostyni (oświetlone boisko do piłki nożnej, 3 boiska do piłki siatkowej, siłownia zewnętrzna).
Unikalność oferty/ wyróżniki (uzasadnienie wyboru danego produktu):	Powiat mikołowski jako jeden z najbardziej zielonych terenów na Górnym Śląsku powinien wykorzystać ten atut i posiadać spójną ofertę dla osób, które chcą spędzać czas na łonie natury. Produkt ten wpisuje się w rosnący trend na zdrowy i aktywny tryb życia.
Działania konieczne dla wdrożenia produktu:	1. Opracowanie logo Szlaku przyrodniczego 2. Wytyczenie i oznakowanie Szlaku przyrodniczego 4. Opracowanie opisów do ścieżek edukacyjnych 5. Wykonanie i umiejscowienie tabliczek z kodami QR na szlaku oraz tabliczek pisanych alfabetem Braille'a 6. Opracowanie scenariusza gry terenowej 7. Wyznaczenie terenu, gdzie zorganizowana będzie gra, i punktów kontrolnych 8. Określenie warunków konkursu i ogłoszenie konkursu w zakładce dot. szlaku przyrodniczego 9. Zebranie nadesłanych zdjęć 10. Przeprowadzenie konkursu fotograficznego 11. Wybór najładniejszego zdjęcia i nagrodzenie zwycięzcy. Z czasem wybrane zdjęcia mogą posłużyć do wydania publikacji o Szlaku przyrodniczym powiatu mikołowskiego 12. Opracowanie spójnej koncepcji ścieżek i tras rowerowych 13. Zbudowanie łączników (ścieżek łączących) między wszystkimi rodzajami ścieżek i miejscami rekreacji 14. Działania informacyjno-promocyjne produktu, w tym: • Stworzenie zakładki na stronach poszczególnych gmin i powiatu dotyczącej Szlaku przyrodniczego. Na stronie będzie znajdowała się mapa z wyznaczonym szlakiem oraz miejscami, gdzie prowadzona będzie edukacja ekologiczna. Dodatkowo będą tam znajdowały się opisy najciekawszych gatunków flory • Organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych • Opracowanie artykułów promocyjnych i reklamowych dot. organizowanych wydarzeń i posiadanego potencjału • Nagranie i publikacja viralowych filmików promujących lokalne wydarzenia i atrakcje turystyczne
Wiodący partnerzy:	ŚOB, organizacje pozarządowe, np. stowarzyszenie Batut
Kanały komunikacji:	• Internet • Media lokalne i regionalne (nawiązanie współpracy w celu promowania za pomocą opracowywanych artykułów, zachęcenie do zamieszczania aktualności o wydarzeniach realizowanych na terenie powiatu) • Spotkania bezpośrednie
Narzędzia promocji:	• Media społecznościowe np. fanpage na Facebooku • Artykuły

Nazwa produktu 3:	Naturalny Powiat Mikołowski – zawsze w formie
	• Festiwale, wydarzenia • Zakładka na stronach poszczególnych gmin i powiatu dotycząca Szlaku przyrodniczego wraz z mapą • Ambasadorzy szlaku

Źródło: opracowanie własne

Tabela 78. Produkt 4 - Duchowy Mikołów – Śląskie anioły oblatują powiat mikołowski

Nazwa produktu 4:	Duchowy Mikołów – Śląskie anioły oblatują powiat mikołowski
Obszar geograficzny:	Cały obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego
Cel rozwoju produktu:	Przedstawienie unikalnych i zabytkowych obiektów architektury sakralnej
Liczba subproduktów:	2
Subprodukty:	1. Szlak architektury sakralnej powiatu mikołowskiego Na terenie powiatu mikołowskiego zachowało się wiele cennych obiektów architektury sakralnej – kościołów, kapliczek. Niektóre kościoły są obiektami drewnianymi, zasługują one na szczególną uwagę, gdyż takie obiekty są coraz rzadziej spotykane. Produkt będzie tworzył zintegrowany szlak architektury sakralnej, na którym znajdą się wszystkie najważniejsze obiekty poszczególnych gmin. 2. Festiwal Muzyki Sakralnej Corocznie organizowany będzie Festiwal Muzyki Sakralnej. Będzie się odbywał w letni weekend, w różnych obiektach sakralnych na terenie powiatu mikołowskiego. Uczestnikami koncertów będą organiści, chóry i grupy śpiewacze. W zależności od dostępności w danym kościele organizowane będą również koncerty organowe. Przy okazji festiwalu odbywać się będą: msze polowe, warsztaty muzyczne np. gospel, targi dewocjonaliów, spotkania z duchownymi (w szczególności misjonarzami), pokazy filmowe, zbiórki pieniędzy na cele dobroczynne. W programie festiwalu przewidziane będą wydarzenia zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla osób starszych.
Docelowe segmenty rynku:	Wiek: 6+ Płeć: kobiety i mężczyźni Status materialny: (dochód rozporządzalny na całą rodzinę): średnia krajowa i poniżej Długość pobytu: 2-3 dni Skład i liczebność grupy: • mieszkańcy i turyści indywidualni: o historycy sztuki, studenci; o uczestnicy wydarzeń kulturalnych; o rodziny z dziećmi; o seniorzy; o turyści tranzytowi; • turyści grupowi: o wycieczki emerytów; o wycieczki ministrantów; o wycieczki studentów seminariów duchownych; o wycieczki organizowane przez parafie;

Nazwa produktu 4:	Duchowy Mikołów – śląskie anioły oblatują powiat mikołowski
	○ wycieczki organizowane przez organizacje kościelne, jak np. Oaza, Dzieci Maryi, Ruch Światło-Życie itp.; ○ chóry i zespoły folklorystyczne; ○ turyści tranzytowi.
Wykorzystywany potencjał:	Obiekty architektury sakralnej znajdujące się w powiecie mikołowskim: Gmina Mikołów: • stary kościół pw. Matki Boskiej Śnieżnej i św. Wojciecha w Mikołowie (świątynia w stylu gotyckim, posiada barokowe ołtarze z XVII i XVIII w. przed kościołem stoi rzeźba św. Jana Nepomucena z XVIII w.); • neoromańska bazylika pw. św. Wojciecha w Mikołowie (obiekt z 1861 r. zdobiony m.in. obrazami Męki Pańskiej pędzla Jana Bochenka z 1868 r., witrażami, które powstały w pracowni Franza Borgiasa Mayera w Monachium na początku XX w., organy z 1862 r. wykonane przez Johanna M.V. Haasa); • neogotycki kościół ewangelicki św. Jana przy placu ks. J. Karpeckiego w Mikołowie; • drewniany kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła z II połowy XVIII w. w sołectwie Paniowy; • drewniany kościół pw. św. Mikołaja w Borowej Wsi; • murowany kościół pw. św. Mikołaja w Bujakowie z 1500 r. (w jego wnętrzu znajduje się figura Matki Boskiej z 1480 r. Kościół i plebanię otacza parafialny ogród botaniczny z rzadkimi okazami roślin); Gmina Łaziska Górne: • budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Matki Boskiej Królowej Różańca Świętego; • budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Męczeństwa św. Jana Chrzciciela; • przydrożna kapliczna św. Jana na Wierzysku (prawie dwustuletni obiekt przedstawia figurę św. Jana); Gmina Ornontowice: • kościół pw. św. Michała Archanioła; • klasztor zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP; • kapliczka murowana św. Jana Nepomucena; • krzyże przydrożne; • Świątynia Dumania -- Park Archanioła; Gmina Wyry: • zabytkowy kościółek z 1922 r. w Gostyni; • kościoły parafialne, liczne kapliczki; Gmina Orzesze: • kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca (zbudowany w XVI w., gotycko-renesansowy, murowany z kamienia łamanego i cegły); • zespół zabudowy kościoła parafialnego pw. św. Piotra i Pawła (budynek kościoła, plebania, kaplica pw. św. Jana Nepomucena, rzeźba Immaculata, rzeźba świętego Józefa); • kamienna kolumna Trójcy Świętej w Zazdrości z 1920 r.; • grota z figurą Matki Bożej Fatimskiej przy kościele pw. Nawiedzenia NMP w Orzeszu; • kapliczka św. Urbana z początku XIX w. w Mościskach;

Nazwa produktu 4:	Duchowy Mikołów – śląskie anioły oblatują powiat mikołowski
	• kapliczka Trójcy Świętej w Królówce z 1905 r.; • murowana kapliczka św. Anny z 1890 r.
Unikalność oferty/ wyróżniki (uzasadnienie wyboru danego produktu):	Wykorzystanie unikalnych w skali regionu i kraju obiektów sakralnych. Szczególnym wyróżnikiem festiwalu będą koncerty i zajęcia plenerowe odbywające się w parkach, ogrodach botanicznych i innych obiektach atrakcyjnych przyrodniczo.
Działania konieczne dla wdrożenia produktu:	1. Wytyczenie szlaku i jego prawidłowe oznakowanie 2. Renowacja i odnowa istniejących zabytków 3. Umożliwienie zwiedzania kościołów w różnych porach dnia 4. Organizacja festiwalu Muzyki Sakralnej 5. Publikowanie materiałów promocyjnych i informacyjnych, prowadzenie działań marketingowych: 5.1. Opracowanie artykułów promocyjnych i reklamowych dot. organizowanych wydarzeń i posiadanego potencjału 5.2. Opracowanie folderu prezentującego najciekawsze obiekty wraz z historiami z nimi związanymi 5.3. Nagranie i publikacja viralowych filmików promujących lokalne wydarzenia i atrakcje turystyczne
Wiodący partnerzy:	Parafie, podmioty, w gestii których są obiekty leżące na szlaku
Kanały komunikacji:	• Internet • Media lokalne i regionalne (nawiązanie współpracy w celu promowania za pomocą opracowywanych artykułów, zachęcenie do zamieszczania aktualności o wydarzeniach realizowanych na terenie powiatu) • Spotkania bezpośrednie
Narzędzia promocji:	• Media społecznościowe np. fanpage na Facebooku • Artykuły • Festiwale, wydarzenia • Folder • Ambasadorzy szlaku

Źródło: opracowanie własne

Tabela 79. Produkt 5 – Przyjazny Powiat Mikołowski – mała ojczyzna

Nazwa produktu 5:	Przyjazny Powiat Mikołowski – mała ojczyzna
Obszar geograficzny:	Cały obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego
Cel rozwoju produktu:	1. Promowanie powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do zamieszkania. 2. Zachęcenie osób, w szczególności w wieku produkcyjnym, do osiedlania się w powiecie. 3. Zmniejszenie liczby osób opuszczających powiat mikołowski.
Subprodukty:	Produkt bazuje na oferowaniu potencjalnym i obecnym mieszkańcom dobrych warunków do życia, pracy, nauki, rozwoju. Na produkt składają się: • Zapewnione warunki do zamieszkania: o ułatwienia organizacyjno-prawne dot. wybudowania domu; o dostępne, uzbrojone działki z przeznaczeniem na budownictwo mieszkaniowe;

Nazwa produktu 5:	Przyjazny Powiat Mikołowski – mała ojczyzna
	○ przygotowanie planistyczne i prawne gruntów (uregulowane stosunki własności, opracowane plany miejscowe); ○ niskie ceny gruntów zarówno dla osób prywatnych, jak i inwestorów; ○ niskie opłaty za dzierżawienie gruntów dla potencjalnych inwestorów; ○ programy mieszkaniowe dla młodych. • Dostosowana do potrzeb polityka prorodzinna gminy (m.in. Karta Dużej Rodziny, zapewniona liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach, zapewnienie elastycznego czasu pracy we współpracy z przedsiębiorcami) • Zintegrowany i odpowiadający na potrzeby mieszkańców system komunikacji publicznej (odpowiednia liczba i częstotliwość połączeń) • Atrakcyjna oferta kulturalna • Infrastruktura i oferta sportowo-rekreacyjna odpowiadająca potrzebom mieszkańców • Usługi edukacyjne na wysokim poziomie • Czyste środowisko • Programy integrujące dla nowych mieszkańców (organizacja dnia sąsiada, otworzenie kawiarni międzypokoleniowej itp.)
Docelowe segmenty rynku:	Docelowym segmentem są potencjalni mieszkańcy powiatu mikołowskiego, w szczególności osoby w wieku produkcyjnym. Jednocześnie produkt skierowany jest także do obecnych mieszkańców, którzy korzystając z korzyści, jakie daje produkt, nie będą zainteresowani zmianą miejsca zamieszkania. Drugą grupę docelową można określić jako inwestorów, którzy z jednej strony będą zainteresowani budowaniem nowych osiedli mieszkaniowych dzięki zachętom oferowanym przez produkt, a z drugiej strony będą zakładali swoje przedsiębiorstwa na terenie powiatu ze względu na kapitał ludzki przyciągnięty do powiatu przez oferowane warunki i standard życia.
Wykorzystywany potencjał:	• Otwartość na nowych mieszkańców • Wysoki poziom kapitału społecznego • Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu – liczne tereny zielone, istniejące obiekty sportowo-rekreacyjne • Dostępna oferta kulturalna • Położenie geograficzne w centrum województwa, w sąsiedztwie dużych aglomeracji
Unikalność oferty/ wyróżniki (uzasadnienie wyboru danego produktu):	Wyróżnikiem dla produktu jest fakt, że powiat mikołowski stanowi zacisze w centrum Śląska, czyli oferuje bardzo dobre warunki do życia i jednocześnie położone jest w centrum województwa.
Działania konieczne dla wdrożenia produktu:	Ze względu na charakter produktu działania konieczne do jego wdrożenia są ściśle związane z zadaniami określonymi w Zintegrowanej Strategii rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego na lata 2014-2020. W związku z tym w tej części zostaną zaproponowane wyłącznie działania informacyjno-promocyjne: 1. Opracowanie folderu promocyjnego (oddzielnego dla potencjalnych mieszkańców i inwestorów) podkreślającego walory powiatu w kontekście zachęcenia do osiedlenia się w tym miejscu

Nazwa produktu 5:	Przyjazny Powiat Mikołowski – mała ojczyzna
	2. Opracowanie gry internetowej, której fabuła rozgrywa się na terenie powiatu (np. misja wydobycia węgla w kopalni, misja upieczenia kopy ornontowickiej, odgadnięcie rebusu przygotowanego w gwarze śląskiej) 3. Opracowanie artykułów promocyjnych (interesujących pod względem merytorycznym i graficznym) 4. Organizacja wydarzeń np. dzień sąsiada, dni powiatu mikołowskiego, wspomniane przy innych produktach festiwale mających charakter promocyjny 5. Założenie i prowadzenie fanpage'a na Facebooku
Wiodący partnerzy:	Media, lokalne organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy
Kanały komunikacji:	• Internet • Media lokalne i regionalne (nawiązanie współpracy w celu promowania za pomocą opracowywanych artykułów, zachęcenie do zamieszczania aktualności o wydarzeniach realizowanych na terenie powiatu) • Spotkania bezpośrednie
Narzędzia promocji:	• Media społecznościowe np. fanpage na Facebooku • Gra internetowa • Artykuły • Festiwale, wydarzenia • Reportaże o powiecie, wywiady z ambasadorami marki Powiat Mikołowski

Źródło: opracowanie własne

Wyżej wymienione produkty bazują na istniejącym w powiecie mikołowskim potencjale. Część wydarzeń, przedsięwzięć stanowiących subprodukty jest obecnie już realizowanych – zakłada się ich kontynuację bądź rozszerzenie, część to nowe propozycje, które będą wzbogacały dotychczasową ofertę.

Proponuje się, aby działania realizowane w ramach poszczególnych produktów były wdrażane we wszystkich gminach powiatu mikołowskiego. Będzie to wymagało ścisłej współpracy wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. W celu ułatwienia współpracy, w ramach porozumienia 6 Partnerów, zostanie powołany zespół koordynujący odpowiedzialny za wdrażanie zaproponowanych produktów. Zespół będzie składał się ze wskazanych przez Kierownictwo przedstawicieli poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Zespół ze swojego grona wybierze przewodniczącego.

Zespół projektowy będzie odpowiedzialny za przygotowanie szczegółowej koncepcji podejmowanych działań w ramach poszczególnych produktów, odpowiedni podział zadań między podmioty odpowiedzialne za wdrażanie produktów w poszczególnych gminach, nadzorowanie realizacji zadań, reagowanie w przypadkach zakłóceń przy realizacji poszczególnych działań itp.

Wdrożenie poszczególnych działań w ramach produktów będzie odbywało się na poziomie gminnym. Jednocześnie ich realizacja będzie wiązała się z koniecznością prowadzenia ścisłej współpracy między sektorem publicznym, prywatnym i pozarządowym. W ramach produktów przewidziane są elementy, które dotyczą zaangażowania się przedsiębiorców np. w przypadku szlaku kulinarnego, ponadto znaczna część działań, takich jak organizacja i przeprowadzenie warsztatów, lekcji może zostać powierzone do realizacji organizacjom

pozarządowym działającym na terenie powiatu, które prowadzą swoją działalność w danym obszarze tematycznym.

16. Plan kampanii i promocji do roku 2025

16.1. Harmonogram wdrożenia działań komunikacyjnych i kosztorys

W niniejszym rozdziale przedstawiono przykładowe, roczne ceny proponowanych do przeprowadzenia działań komunikacyjnych oraz sugerowany czas realizacji celów operacyjnych Strategii w podziale na rok 2020 i 2025.

Tabela 80. Kosztorys proponowanych działań komunikacyjnych

kanał komuni-kacji	narzędzia promocji	szacowany roczny koszt
Internet	media społecznościowe np. fanpage na Facebooku	24 000 zł
	promocja wzajemna między różnymi organizacjami pozarządowymi	0 zł
	gra internetowa	10 000 zł
	zakładki tematyczne na stronach poszczególnych gmin i powiatu	0 zł
	artykuły branżowe dot. różnych form aktywności	8 500 zł
	kampania odsłonowa w Internecie	21 000 zł
media lokalne i regionalne	artykuły sponsorowane	7 500 zł
	artykuły branżowe dot. różnych form aktywności	20 000 zł
spotkania bezpośrednie	festiwale, wydarzenia	75 000 zł
reklama ambient-towa	tworzenie viralowych filmików/ komiksów graficznych promujących lokalne wydarzenia i atrakcje turystyczne	12 000 zł
	wykreowanie ambasadorów marki w sferze turystycznej, gospodarczej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjne	40 000 zł
wydawnictwa i publikacje	książka kucharska	14 000 zł
	komiks dla dzieci	10 000 zł
	ulotki i foldery informacyjno-promocyjne	7 500 zł
	wydanie publikacji o Szlaku przyrodniczym powiatu mikołowskiego	14 000 zł
suma	**274 500 zł**	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 81. Harmonogram realizacji celów Strategii

cel strategiczny	cele operacyjne	proponowany termin
1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku gmin powiatu mikołowskiego	1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego	do 2020 roku
	1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym	do 2025 roku
2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą	2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski	do 2020 roku
	2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji	do 2025 roku
	2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych	do 2025 roku
3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego	3.1. Rozwinięta turystyka aktywna	do 2020 roku
	3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski	do 2025 roku
	3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim	do 2025 roku
	3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego	do 2020 roku
4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego	4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów	do 2020 roku
	4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie	do 2025 roku

Źródło: opracowanie własne

17. System monitoringu

Bieżąca obserwacja procesu wdrażania Strategii oraz rezultatów, jakie ona przynosi, jest immanentnym elementem wprowadzania zmian mających na celu stymulowanie rozwoju lokalnego. Sprawnie funkcjonujący, odpowiednio zaplanowany system monitoringu jest podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie oceny Strategii.

Planuje się prowadzenie monitoringu przez Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów. Będzie się to odbywało w cyklach rocznych, każdorazowo efektem monitoringu będzie raport zawierający rekomendacje dotyczące ewentualnych zmian w zakresie sposobu realizacji Strategii.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu przypisane do nich mierzalne wskaźniki. Ze względu na złożoność celów wyznaczonych przez Strategię uwzględnione zostały zarówno wskaźniki produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji Strategii (co oznacza, że poziom wyjściowy tych wskaźników wynosi zero). Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów. Punktem odniesienia powinien być poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem tych działań.

System wskaźników powinien być spójny i podporządkowany jako całość realizacji celów strategicznych. Aby umożliwić sprawne prowadzenie ewaluacji, wskaźniki powinny spełniać następujące kryteria:

- mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności;
- rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach;
- trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań;
- dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Poniższe tabele prezentują propozycję wskaźników w podziale na poszczególne cele strategiczne i operacyjne.

Tabela 82. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru wizerunek

Obszar: wizerunek					
1. Cel strategiczny: Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku gmin powiatu mikołowskiego					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych i promocyjnych w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Opracowane i wdrożone jednakowe standardy dotyczące tworzenia materiałów informacyjno-promocyjnych	Wskaźnik nominalny	Wskaźnik nominalny	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Utworzone Centrum Informacji o Powiecie	Wskaźnik nominalny	Wskaźnik nominalny	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
2.1. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym	Uruchomiony serwis internetowy z możliwością zgłaszania działek/nieruchomości do sprzedaży (lokalna giełda ofert)	Wskaźnik nominalny	Wskaźnik nominalny	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Przetłumaczenie na języki obce stron internetowych gmin i powiatu (co najmniej skrócone informacje dla turystów i inwestorów)	-	5	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów

Obszar: wizerunek					
1. Cel strategiczny: Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku gmin powiatu mikołowskiego					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
	Liczba opracowanych publikacji informacyjnych i promocyjnych skierowanych do turystów	-	2	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym	3073 (2014)	3500	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
	Udzielone noclegi na 1000 ludności	210,62 (2014)	250	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS

Źródło: opracowanie własne

Tabela 83. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru kultura

Obszar: kultura					
2. Cel strategiczny: Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski	Liczba projektów zrealizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i/lub sąsiednimi samorządami oraz gminami/miastami partnerskimi w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu kultywowania śląskich tradycji w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie

Obszar: kultura					
2. Cel strategiczny: Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
					w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Uczestnicy imprez organizowanych przez instytucje kultury	63050 (2014)	65000	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji	Liczba projektów w zakresie tworzenia spójnej oferty kulturalnej zrealizowanych we współpracy organizacjami samorządowymi i pozarządowymi w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Udzielone noclegi na 1000 ludności	210,62 (2014)	250	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych	Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym	3073 (2014)	3500	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
	Uczestnicy imprez organizowanych przez instytucje kultury	63050 (2014)	65000	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
	Uczestnicy imprez organizowanych przez instytucje kultury	63050 (2014)	65000	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych i promocyjnych w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie

Obszar: kultura					
2. Cel strategiczny: Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych					w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Liczba opracowanych panoram on-line najciekawszych miejsc powiatu mikołowskiego	-	90	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów

Źródło: opracowanie własne

Tabela 84. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru turystyka oraz sport i rekreacja

Obszar: turystyka/sport i rekreacja					
3. Cel strategiczny: Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
3.1. Rozwinięta turystyka aktywna	Utworzona wypożyczalnia sprzętu rekreacyjno-sportowego (rowery, narty biegowe, inny sprzęt sportowy)	Wskaźnik nominalny	Wskaźnik nominalny	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Obiekty turystyczne posiadające zaplecze sportowo-rekreacyjne	2	3	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS

Obszar: turystyka/sport i rekreacja

3. Cel strategiczny: Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego

Cele operacyjne	Wskaźnik	Poziom bazowy	Poziom docelowy	Rodzaj wskaźnika	Źródło
	Liczba projektów ukierunkowanych na rozwój turystyki aktywnej zrealizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski	Liczba zorganizowanych wizyt promocyjno-studyjnych dla touroperatorów oraz dziennikarzy w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Liczba opracowanych publikacji informacyjnych i promocyjnych skierowanych do turystów	-	2	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Udzielone noclegi na 1000 ludności	210,62 (2014)	250	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim	Liczba spacerów historycznych zorganizowanych w danym roku	-	2	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Liczba opracowanych publikacji informacyjnych i promocyjnych skierowanych do turystów	-	2	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku

Obszar: turystyka/sport i rekreacja					
3. Cel strategiczny: Wzrost zainteresowania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
					porozumienia 6 partnerów
	Udzielone noclegi na 1000 ludności	210,62 (2014)	250	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego	Liczba ćwiczących w klubach sportowych	1758 (2014)	2000	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
	Liczba instytucji kultury (domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice)	7 (2014)	8	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
	Liczba projektów zrealizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi tworzącymi ofertę czasu wolnego w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów

Źródło: opracowanie własne

Tabela 85. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru gospodarka

Obszar: gospodarka					
4. Cel strategiczny: Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów	Liczba przeprowadzonych projektów ukierunkowanych na przygotowywanie i promocję terenów pod inwestycje w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Liczba przeprowadzonych projektów informacyjno-promocyjnych skierowanych do przedsiębiorców i inwestorów w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów w danym roku	865 (2014)	900	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS
4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie	Liczba nowo powstałych przedsiębiorstw, które skorzystały z projektów wsparcia w danym roku	-	5	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów
	Liczba przeprowadzonych projektów informacyjno-promocyjnych skierowanych do przedsiębiorców i inwestorów w danym roku	-	1	produktu	Zespół, który powstanie w wyniku porozumienia 6 partnerów

Obszar: gospodarka					
4. Cel strategiczny: Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego					
Cele operacyjne	**Wskaźnik**	**Poziom bazowy**	**Poziom docelowy**	**Rodzaj wskaźnika**	**Źródło**
	Liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów w danym roku	865 (2014)	900	rezultatu	Bank Danych Lokalnych GUS

18. Spis tabel

Tabela 1. Stan ludności w powiecie mikołowskim oraz w poszczególnych gminach w roku 2014 z podziałem na płeć 7
Tabela 2. Gęstość zaludnienia w powiecie mikołowskim oraz w poszczególnych gminach w roku 2014 z podziałem na miasto i wieś 7
Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w powiecie mikołowskim oraz poszczególnych gminach w roku 2014 (w %) 8
Tabela 4. Udział osób w wieku 65+ w ogóle ludności w roku 2020, 2025 i 2030 w województwie śląskim i powiecie mikołowskim 9
Tabela 5. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie mikołowskim oraz w poszczególnych gminach w roku 2014 z podziałem na płeć 10
Tabela 6. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2014 r. w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz poszczególnych gminach 11
Tabela 7. Podmioty wg klas wielkości w 2014 r. w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz poszczególnych gminach 11
Tabela 8. Liczba pokoi, miejsc noclegowych w powiecie mikołowskim i poszczególnych gminach w roku 2014 37
Tabela 9. Liczba korzystających oraz liczba noclegów udzielonych Polakom i turystom zagranicznym w roku 2014 w powiecie mikołowskim i poszczególnych gminach 38
Tabela 10. Stan ludności ogółem oraz według płci – powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 66
Tabela 11. Stan ludności ogółem oraz według płci – gminy, 2014 66
Tabela 12. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek przedprodukcyjny – powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 66
Tabela 13. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek przedprodukcyjny – gminy, 2014 67
Tabela 14. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek produkcyjny – powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 67
Tabela 15. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek produkcyjny – gminy, 2014 68
Tabela 16. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek poprodukcyjny – powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 68
Tabela 17. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, wiek poprodukcyjny – gminy, 2014 68
Tabela 18. Stopa bezrobocia, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 69
Tabela 19. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 69
Tabela 20. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców, gminy, 2014 70
Tabela 21. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 70
Tabela 22. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców, gminy, 2014 70
Tabela 23. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniające 250 i więcej pracowników, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 71

Tabela 24. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniające 250 i więcej pracowników, gminy, 2014 71
Tabela 25. Kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2013 72
Tabela 26. Powierzchnia gruntów leśnych, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 72
Tabela 27. Powierzchnia gruntów leśnych, gminy, 2014 72
Tabela 28. Obszary chronione, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 73
Tabela 29. Obszary chronione, gminy, 2014 73
Tabela 30. Liczba pomników przyrody, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 74
Tabela 31. Liczba pomników przyrody, gminy, 2014 74
Tabela 32. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 74
Tabela 33. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem, gminy, 2014 75
Tabela 34. Obiekty hotelowe, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 75
Tabela 35. Obiekty hotelowe, gminy, 2014 75
Tabela 36. Inne obiekty noclegowe, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 76
Tabela 37. Liczba miejsc noclegowych, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 76
Tabela 38. Liczba miejsc noclegowych, gminy, 2014 77
Tabela 39. Udzielone noclegi rezydentom (Polakom), powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 77
Tabela 40. Udzielone noclegi rezydentom (Polakom), gminy, 2014 77
Tabela 41. Udzielone noclegi turystom zagranicznym, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2014 78
Tabela 42. Udzielone noclegi turystom zagranicznym, gminy, 2014 78
Tabela 43. Turystyczne obiekty noclegowe wyposażone w zaplecze sportowo-rekreacyjne, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2013 79
Tabela 44. Turystyczne obiekty noclegowe przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2013 80
Tabela 45. Turystyczne obiekty noclegowe wyposażone w zaplecze konferencyjne, powiat mikołowski oraz powiaty ościenne, 2013 80
Tabela 46. Portale internetowe (7 i więcej publikacji) 83
Tabela 47. Gazety (2 i więcej publikacji) 83
Tabela 48. Porównanie stron internetowych JST pod kątem zawartości określonych informacji i łatwości poruszania się po stronie 86
Tabela 49. Cechy indywidualne gmin powiatu mikołowskiego 96
Tabela 50.Najważniejsze cechy powiatu mikołowskiego 112
Tabela 51. Atrakcje turystyczne powiatu mikołowskiego 114
Tabela 52. Pożądane kierunki promocji powiatu mikołowskiego 116
Tabela 53. Portale internetowe (7 i więcej publikacji). 128
Tabela 54. Gazety (2 i więcej publikacji). 128
Tabela 55. Blogi 131
Tabela 56. Fora 132
Tabela 57. Facebook 132
Tabela 58. Analiza SWOT potencjału promocyjnego powiatu mikołowskiego 135
Tabela 59. Macierz celów strategicznych i odpowiadających im celów operacyjnych 143
Tabela 60. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru wizerunek 144

Tabela 61. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru kultura 145
Tabela 62. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru turystyka oraz sport i rekreacja 146
Tabela 63. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru gospodarka 147
Tabela 64. Opis celu operacyjnego 1.1. Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego 148
Tabela 65. Opis celu operacyjnego 1.2. Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym 151
Tabela 66. Opis celu operacyjnego 2.1. Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski 155
Tabela 67. Opis celu operacyjnego 2.2. Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji 157
Tabela 68. Opis celu operacyjnego 2.3. Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych 159
Tabela 69. Opis celu operacyjnego 3.1. Rozwinięta turystyka aktywna 161
Tabela 70. Opis celu operacyjnego 3.2. Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski 164
Tabela 71. Opis celu operacyjnego 3.3. Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim 168
Tabela 72. Opis celu operacyjnego 3.4. Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego 171
Tabela 73. Opis celu operacyjnego 4.1. Wysoki poziom obsługi inwestorów 174
Tabela 74. Opis celu operacyjnego 4.2. Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie 177
Tabela 75. Produkt 1 – Tradycyjnie nowoczesny Powiat Mikołowski 182
Tabela 76. Produkt 2 - Smaczny Powiat Mikołowski – „Karasol śląskich smaków" 185
Tabela 77. Produkt 3 – Naturalny Powiat Mikołowski – zawsze w formie 189
Tabela 78. Produkt 4 - Duchowy Mikołów – śląskie anioły oblatują powiat mikołowski . 194
Tabela 79. Produkt 5 – Przyjazny Powiat Mikołowski – mała ojczyzna 196
Tabela 80. Kosztorys proponowanych działań komunikacyjnych 200
Tabela 81. Harmonogram realizacji celów Strategii 201
Tabela 82. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru wizerunek 203
Tabela 83. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru kultura 204
Tabela 84. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru turystyka oraz sport i rekreacja 206
Tabela 85. Cel strategiczny i odpowiadające mu cele operacyjne i zadania realizacyjne z obszaru gospodarka 209

19. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie powiatu mikołowskiego 6

20. Spis wykresów

Wykres 1. Stan ludności ogółem oraz ludności w wieku 65+ w powiecie mikołowskim – prognoza na rok 2020, 2025 oraz 2030 9
Wykres 2. Płeć i wiek badanych. N=290 100
Wykres 3. Wykształcenie badanych. N=290 100
Wykres 4. Status zawodowy respondentów. N=290 101
Wykres 5. Miejsce zamieszkania badanych. N=290 101
Wykres 6. Okres zamieszkiwania na terenie powiatu mikołowskiego. N=290 102
Wykres 7. Skojarzenia mieszkańców z powiatem mikołowskim. N=290 103
Wykres 8. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do zamieszkania. N=290 104
Wykres 9. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do zamieszkania a gmina zamieszkania N=290 104
Wykres 10. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca na urlop. N=290 105
Wykres 11. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca na urlop a gmina zamieszkania N=290 105
Wykres 12. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej. N=290 106
Wykres 13. Skłonność polecenia powiatu mikołowskiego jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej a gmina. N=290 106
Wykres 14. Pozytywne wyróżniki powiatu mikołowskiego. N=290 107
Wykres 15. Pożądane kierunki promocji powiatu mikołowskiego. N=290 108
Wykres 16. Wyróżniki poszczególnych gmin powiatu mikołowskiego. N=290 109
Wykres 17. Liczba publikacji w podziale na rodzaj medium 123
Wykres 18. Liczba publikacji w podziale na miesiące i rodzaj medium 123
Wykres 19. Liczba publikacji w podziale na profil mediów 124
Wykres 20. Liczba publikacji w podziale na częstotliwość i zasięg prasy 125
Wykres 21. Czytelnictwo w prasie 126
Wykres 22. Dotarcie w Internecie 126
Wykres 23. Ekwiwalent reklamowy [zł] publikacji internetowych i prasowych. 127
Wykres 24. Ekwiwalent reklamowy [zł] publikacji internetowych i prasowych w podziale na miesiące 127
Wykres 25. Liczba publikacji w podziale na rodzaj medium 130
Wykres 26. Liczba publikacji w podziale na miesiące i rodzaj medium 130
Wykres 27. Liczba publikacji w podziale na profil mediów 131

21. Załącznik 1. KSIĘGA ZNAKU MARKI POWIAT MIKOŁOWSKI

Księga znaku stanowi oddzielny dokument.

22. Załącznik 2. KSIĘGA ZNAKU MARKI GMINA WYRY

Księga znaku stanowi oddzielny dokument.

23. Załącznik 3. KSIĘGA ZNAKU MARKI GMINA ŁAZISKA GÓRNE

Księga znaku stanowi oddzielny dokument.